

Основна школа „Свети Сава“, Врчин

29. новембра 15, 11224 Врчин

тел: +381 11 8053467;8055527;8055285

факс: +381 11 8056016

www.os-svetisava.edu.rs

e-mail: os-svsava@mts.rs

ПИБ: 101953139 мат. бр: 07035233 шиф. дел: 8520

Република Србија

Министарство

просвете

Школска управа Београд

ПЛАН И ПРОГРАМ НАСТАВЕ И

УЧЕЊА ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД

за период од 2023/24. - 2026/2027год.

Основна школа „Свети Сава“, Врчин
29. новембра 15, 11224 Врчин
тел: +381 11 8053 467, 8055 527, 8055 285
факс: +381 11 8056 016
www.os-svetisava.edu.rs
e-mail: os-svsava@mts.rs
ПИБ: 101953139 мат. бр: 07035233 шиф. дел: 8520

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ОСНОВНА ШКОЛА
»СВЕТИ САВА«
Бр. 491/4
07.07. 2023. год.
Врчин, 29. новембра бр. 15
Тел. 011/8053-467, факс: 8056 016
Е-пошта: sava@mts.rs

На основу члана 119. став 1. тачка 2. и члана 61. Закона о основама система образовања и васпитања (Сл. гласник РС бр. 10/19, 6/20 и 129/21), на основу Правилника о плану наставе и учења за пети разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети разред основног образовања и васпитања (Сл. гласник РС бр. – Просветни гласник бр. 15/18-77, 18/18-1, 3/19-83) и Правилника о допунама Правилника о плану наставе и учења за пети разред основног образовања и васпитања и на основу члана 73. Статута ОШ „Свети Сава“ из Врчина, Школски одбор Основне школе „Свети Сава“ из Врчина доноси следећу

О Д Л У К У

1. Усваја се План и програм наставе и учења за пети разред за школску 2023/2024. годину једногласном одлуком чланова Школског одбора, усаглашен са Правилником о општим стандардима постигнућа – образовни стандарди за крај обавезног образовања „Службени гласник РС – Просветни гласник бр. 5/2010-4) и Правилником о допуни Правилника о плану наставе и учења за пети разред основног образовања и васпитања (Сл. гласник РС – Просветни гласник РС бр. 3/2019)

О б р а з л о ж е њ е

На основу члана 119. став 1. тачка 2. а у вези са чланом 61. став 2. Закона о основама система образовања и васпитања (Сл. гласник РС бр. 10/19) Орган управљања доноси предшколски, школски, односно васпитни програм (у даљем тексту: програм образовања и васпитања), развојни план, годишњи план рада, усваја извештаје о њиховом остваривању, вредновању и самовредновању, усаглашен са Образовним стандардима за крај другог циклуса обавезног образовања, па је у оквиру својих овлашћења о усвајању Школског програма за пети разред основног образовања, одлучено као у диспозитиву одлуке.

Председник Школског одбора
Драгана Гајић
Драгана Гајић

ОСНОВНА ШКОЛА „СВЕТИ САВА“

11224 Врчин, 29. НОВЕМБРА

15

ОСНОВНА ШКОЛА

„СВЕТИ САВА“

11224 Врчин, 29.

НОВЕМБРА 15

САДРЖАЈ

УВОД	6
ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ	6
ЦИЉЕВИ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	7
ШКОЛА И ЊЕНА ОКОЛИНА	9
ЛИСТА ПРЕДМЕТА, АКТИВНОСТИ И ФОНД ЧАСОВА	15
ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ СА ИСХОДИМА; ДОДАТНА НАСТАВА; ДОПУНСКА НАСТАВА; СЕКЦИЈЕ;	
- Српски језик и књижевност	17
- допунска настава	42
- додатна настава	43
- рецитаторско-драмска секција	44
- новинарска секција	46
- Енглески језик	50
- додатна настава	81
- допунска настава	83
- секција	84
- Историја	94
- додатна настава	109
- допунска настава	111
- историјска секција	111
- Географија	114
- допунска настава	130
- додатна настава	131
- географска секција	132
- Биологија	135
- допунска настава	151
- додатна настава	152
- еколошка секција	154
- прва помоћ	156
- Математика	158
- додатна настава	172
- допунска настава	173
- математичка секција	174
Инфорамтика и рачунарство	175
Техника и технологија	184
- ауто моделарска секција	193
- бродо моделарска	194
- саобраћајна секција	195
- ракетномоделарска секција	199
- ручни радови	201
- авио моделарска секција	202
Ликовна култура	204
- ликовна секција	213
Музичка култура	216
Хор	229
Музичко стваралаштво	238
- Физичко и здравствено васпитање	247
- обавезне физичке активности	261
Физика	267
- додатна настава	290
- допунска настава	292
- секција	294

ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕМЕТИ	
- Верска настава	296
- Грађанско васпитање	303
- Други страни језик Немачки језик	309
- допунска настава	334
- додатна настава	336
- секција	337
СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	339
Чувари природе	339
Цртање сликање и вајање	341
Хор и оркестар	345
Шах	352
КИНЕСКИ ЈЕЗИК	352
ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ	354
ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ	355
Програм Пријатеља деце	358
ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКИХ АКТИВНОСТИ	360
ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА	362
ПРОГРАМ СПРЕЧАВАЊА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ И ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ	
ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА	
ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ УЧЕНИКА	373
ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА	378
ПРОГРАМ АКТИВНОСТИ ЦРВЕНОГ КРСТА	379
ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА	380
ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	380
ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ	381
ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ	382
Рад са родитељима	383
ПРОГРАМ ИНДИВИДУАЛНОГ ОБРАЗОВНОГ ПЛАНА ЗА УЧЕНИКЕ КОЈИМА ЈЕ	384
ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА И ПРОГРАМ УЧЕНИКА СА	
ИЗУЗЕТНИМ СПОСОБНОСТИМА	
ПРОГРАМ РАДА БИБЛИОТЕКЕ	387
ПРОГРАМ ВРШЊАЧКОГ ТИМА	390
КЛУБ УЧЕНИКА - ИСТРАЖИВАЧА	392
ПРОГРАМ УЧЕНИЧКОГ ПАРЛАМЕНТА	392
ШКОЛА У ПРИРОДИ, ИЗЛЕТИ, ПОСЕТЕ, ЕКСКУРЗИЈЕ	394
ПРОГРАМ ОРГАНИЗОВАЊА ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ	394
ПРОГРАМ СТРУЧНОГ УСАВРШАВАЊА НАСТАВНИКА	396
ПРОГРАМ РАЗВОЈА ШКОЛЕ	401
ПРАЋЕЊЕ ОСТВАРИВАЊА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	402

Напомена: Према препоруци чланова екстерне комисије, у Школском програму за пети разред осим активности које се реализују у петом разреду (у зависности од 40-часовне радне недеље), налазе се и планови свих потенцијалних наставних и ваннаставних активности.

ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД СУ:

Полазне основе за израду школског програма су:

- Закон о основама система образовања и васпитања Службени гласник РС", бр. 88 од 29. септембра 2017, 27 од 6. априла 2018 - др. закони, 10 од 15. фебруара 2019, 6 од 24. јануара 2020, 129 од 28. децембра 2021.
- Закон о основном образовању и васпитању („Службени гласник РС“, бр. 55/2013,101/2017, 27/2018, 10/2019 и 129/2021.);
- Правилник о програму наставе и учења за шести разред основног образовања и васпитања („Службени гласник“, 5/2019-61, 1/2020-60, 6/2020-99, 8/2020-597, 5/2021-4, 17/2021-42, 16/2022-2);
- Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању („Службени гласник РС“, број 34/2019, 59/2020 и 81/2020).
- Правилник о општинском Савету родитеља („Службени гласник РС“,бр.72/2018.)
- Правилник о програму за остваривање екскурзије у првом и другом циклусу основног образовања и васпитања („Службени гласник РС”, број 30 од 25.априла 2019.године);
- Правилник о стандардима квалитета рада установе („Службени гласник РС – Просветни гласник“, број14/18)
- Правилник о вредновању квалитета рада установе („Службени гласник РС“, бр.10/19.)
- Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету, ученику и одраслом („Службени гласник РС“, број 80/2018)
- Правилник о Протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Службени гласник РС“, број 46/2019 и 104/2020.)
- Правилник о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање („Службени гласник РС“, број 74/2018).
- Правилник о општим стандардима постигнућа – образовни стандарди за крај обавезног образовања (“Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 5/2010);
- Школски развојни план
- Извештај о раду школе у претходној 2021/22. школској години
- Искуства наставника у раду током 2021/2022. школске године
- Извештај и писмене и усмене смернице чланова екстерне комисије након екстерног вредновања спроведеног у школи децембра 2019. године

ЦИЉЕВИ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА СУ:

Основни циљеви основног образовања и васпитања јесу:

- 1) обезбеђивање добробити и подршка celovитом развоју ученика;
- 2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за celovити развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
- 3) свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
- 4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- 5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
- 6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
- 7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
- 8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- 9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење и међупредметних компетенција у складу са развојем савремене науке и технологије;
- 10) развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
- 11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- 12) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
- 13) развијање позитивних људских вредности;
- 14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
- 15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрастне равноправности, толеранције и уважавање различитости;
- 16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
- 17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;
- 18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

Сврха, циљеви и задаци програма образовања и васпитања за шести разред:

- квалитетно образовање и васпитање које омогућава стицање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, здравствене, еколошке и информатичке писмености, неопходне за живот у

савременом и друштву;

- развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз адекватно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и доприноси демократском, економском и културном развоју друштва.

Циљеви и задаци програма образовања су:

- развој интелектуалних капацитета и знања деце и ученика нужних за разумевање природе, друштва, себе и света у коме живе, у складу са њиховим развојним потребама, могућностима и интересовањима;
- подстицање и развој физичких и здравствених способности деце и ученика;
- оспособљавање за рад, даље образовање и самостално учење, у складу са начелима сталног усавршавања и начелима доживотног учења;
- оспособљавање за самостално и одговорно доношење одлука које се односе на сопствени развој и будући живот;
- развијање свести о државној и националној припадности, неговање српске традиције и културе, као и традиције и културе националних мањина;
- омогућавање укључивања у процесе европског и међународног повезивања;
- развијање свести о значају заштите и очувања природе и животне средине;
- усвајање, разумевање и развој основних социјалних и моралних вредности демократског уређења, хуманог и толерантног друштва;
- развијање код деце и ученика радозналости и одговорности за културе традиционалних цркава и верских заједница, као и етничке и верске толеранције;
- поштовање права деце, људских и грађанских права и основних слобода и развијање способности за живот у демократски уређеном друштву;
- развијање и неговање другарства и пријатељства, усвајање вредности заједничког живота и подстицање индивидуалне одговорности.

ПРОГРАМИ ОРИЈЕНТИСАНИ НА ИСХОДЕ И ПРОЦЕС УЧЕЊА

Структура програма свих наставних предмета је конципирана на исти начин. На почетку се налази циљ наставе и учења предмета за други циклус образовања и васпитања. У табели која следи, у првој колони, дефинисани су области и/или теме и предметни садржаји, а предметни исходи за крај шестог разреда у другој колони су дате. У табели налазе се кључни појмови садржаја програма и препоруке за остваривања наставе и учења конкретног предмета под насловом *Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма*.

Програми наставе и учења засновани су на општим циљевима и исходима образовања и васпитања и потребама и могућностима ученика шестог разреда. Усмерени су на процеси исходе учења, а не на саме садржаје који сада имају другачију функцију и значај.

Садржаји више нису циљ сами по себи, већ су у функцији остваривања исхода који су дефинисани као функционално знање ученика тако да показују шта ће ученик бити у стању да учини, предузме, изведе, обави захваљујући знањима, ставовима и вештинама које је градио и развијао током једне године учења конкретног наставног предмета.

Овако конципирани програми подразумевају да оствареност исхода води ка развијању компетенција, и то како општих и специфичних предметних, тако и кључних, као и међупредметних.

Прегледом исхода који су дати у оквиру појединих програма наставе и учења може се видети како се постављају темељи развоја кључних и општих међупредметних компетенција које желимо да наши ученици имају на крају основног образовања. На путу остваривања циља и исхода кључна је улога наставника који добија значајан простор за слободу избора и повезивање садржаја; метода, поступака и техника наставе и активности ученика. Оријентација на процес учења и исходе стара се не само о резултатима, већ и начину на који се учи, односно како се гради и повезује знање у

смислене целине, како се развија мрежа појмова и повезује знање са практичном применом.

Програми наставе и учења намењени су, пре свега, наставницима који непосредно раде са ученицима, али и онима који на посредан начин узимају учешће у образовању и васпитању. Зато треба имати у виду да терминологија, која је коришћена у програмима наставе и учења, није намењена ученицима и треба је приликом дефинисања конкретних наставних јединица, било за непосредан рад са ученицима, било за потребе уџбеничких и дидактичких материјала, прилагодити узрасту ученика.

Програми наставе и учења су наставницима полазна основа и педагошко полазиште за развијање образовно - васпитне праксе: за планирање годишњих и оперативних планова, непосредну припрему за рад као оквир за преиспитивање праксе развијања планова, остваривања и праћења и вредновања наставе и учења кроз сопствена промишљања, разговор са колегама итд.

Образовно - васпитна пракса је сложена, променљива и не може се до краја и детаљно унапред предвидети. Она се одвија кроз динамичну спрегу међусобних односа и различитих активности у социјалном и физичком окружењу, у јединственом контексту конкретног одељења, конкретне школе и конкретне локалне заједнице. Зато, уместо израза реализовати програм, боље је рећи да се на основу датих програма планира и остварује настава и учење које одговара конкретним потребама одељења.

ШКОЛА И ЊЕНА ОКОЛИНА

Врчин је подавалско село које броји око 10.000 становника и једно је од највећих села у Србији. Иако се налази 20 км од центра Београда због идеалног географског и саобраћајног положаја из Врчина до центра града се стиже брже него са неких периферних насеља Београда до Теразија. За разлику од Београда у Врчину влада мир, без саобраћајних гужви, чист ваздух и лепа природа. Врчин има здраву средину великих потенцијала, са могућношћу привредног и економског развоја захваљујући између осталог и одличној комуникацији са Београдом. Код младих доминира опредељење да се школују, а затим и да раде у Београду, где већина становника Врчина и ради.

Прва школа у Врчину почела је са радом 1827. године. Кроз дугу историју, врчинска школа се највише суочавала са проблемом адекватности школске зграде, те је због нехигијенских услова до 1898. године у време Кнежевине, а касније и Краљевине Србије, више пута затварана на основу извештаја школских ревизора, који су сматрали да је зграда неподесна за школу.

У овој згради школа непрекидно ради од 1957. године, а први упис у судски регистар је 30.12.1965.

године, решењем број 359 65. Школа је основана решењем Народног одбора општине Гроцка, број 8608 од 16.12.1965. године. Решењем Окружног привредног суда у Београду Us број 1242/73 од 27.12.1973. године у судски регистар уписана је ОШ „Мирослав Јовановић Церовац“ у улици Облаковска број 3. Решењем број 06 - 51 од 11.07.1978. године Скупштина општине Гроцка дала је сагласност на Статут Школе. Решењем Трговинског суда у Београду XII-Fi. 8244/04 од 20.08.2004. године промењен је назив школе у ОШ „Свети Сава“. Последњи упис извршен је решењем Трговинског суда број I-Fi 393/07 од 23.10.2007. године, којим је извршена промена лица овлашћеног за заступање, број регистарског улошка 5-18500. Школа је обухваћена мрежом школа, на основу Одлуке о броју и просторном распореду основних школа у Републици Србији (Сл. гласник РС број 58/94). За Дан школе је одређен 19. мај.

Данас Основна школа „Свети Сава“ има укупно преко **600** ученика од 1. до 8. разреда.

У саставу школе се налазе:

1. Матична школа у центру Врчина, на адреси ул. 29.новембра, број 15 (од 1. до 8. разреда).

2. Издвојено одељење Доња Мала, на адреси ул.Београдска 1- удаљена 1 км од матичне школе (од1. до 4.разреда).

ОШ „Свети Сава“ – Издвојено одељење Доња Мала

3. Издвојено одељење Рамнице, на адреси ул. Загребачка 8, удаљена 900 м од матичне школе. Школска зграда се користи за пројектне активности и ваннаставне активности.

поновно асфалтирање дворишта и уградња нових плоча.

Школа поседује потпуно нову ограду, рампу за инвалиде, аутоматску дојаву пожара, разглас, електронско звоно, дигитални сат, хидрантску мрежу. У делу дворишта испод вртића „Лане“ изграђен је противпожарни базен за хидрантску мрежу (72 кубика), као и пречишћивач отпадних вода. Школа сада располаже квадратуром од 3240 м². Све учионице су у потпуности опремљене савременим наставним средствима и одговарају захтевима савремене наставе. Учионице су простране, са довољно светлости. Опремљене су савременим наставним средствима, одговарајућим намештајем, са довољним бројем клупа и столица у односу на број ученика. Сва постојећа дидактичка средства се одржавају, чувају и допуњавају новим. Учионице имају паметну таблу, бим пројектор, као и интернет, разглас, кабловска, wireless. Такође је у кабинету за информатику, обезбеђен је и рад на тридесет рачунарских места. У информатичкој учионици постоји 30 компјутерских јединица са мониторима. Школа има 13 бим пројектора, 11 паметних табли од тога 1 медиум систем, 6 фотокопир апарата, 13 зелених табли, 12 белих табли, 1 бела табла са нотним линијама, 65 панела по учионицама, 57 панела у ходницима, 4 панела у зборници, 9 тв пријемника. Све учионице и кабинети имају рачунаре. Свака просторија у школи је опремљена новим телекомуникацијским системом – рачунарска, телефонска, антенска мрежа. Школа је успела да угради АМРЕС интернет мрежу и да сада у целом објекту постоји wi-fi мрежа.

Издвојено одељење Доња Мала ради у школској згради корисне површине око 490 м² и школског дворишта од око 2000 м². У самој згради су две врло простране и светле учионице са трпезаријом. У згради постоје још и зборница, трпезарија, тоалети за ученике и наставнике. Мањи део дворишта је уређен у кошаркашко и одбојкашко игралиште. Изграђен је летњиковач, поправљена и окречена фасада и уграђен видео надзор. На већем делу дворишта асфалтирано је рукометно игралиште и игралиште за мали фудбал. Двориште има справе за вежбање на отвореном простору, клупе, љуљашке и клацкалице. Урадили смо и ограду до главног пута у дужини од 40 метара, окречене су школске просторије и побољшан квалитет видео надзора уградњом укупно 8 камера. Сваке године сарадњом родитеља и школе ради се на санацији и улепшавању постојећег објекта. Асфалтиран је део између ограде и пута и урађен је потпорни зид у дужини од 50 метара изнад школског терена и 56 метара ограде око школске зграде, што укупно чини 106 метара ограде у подручној школи. Претходне школске обновљена је и санирана фасада објекта у Доњој Мали као и електро- инсталације. Током школске 2020/21. године у издвојеном одељењу "Доња Мала" радови су обухватили: реконструкцију електро-енергетских инсталација (замена сигналне инсталације, разводни ормани, напојни каблови, инсталација осветљења, инсталација прикључница и термичких потрошача, инсталација за изједначење потенцијала, уземљивач и громобранска инсталација.) У оквиру овог пројекта извршени су фарбарско-молерски, керамички, водоинсталатерски радови, аутоматска дојава пожара, озвучење, видео надзор, као и хобловање и лакирање паркета. Урађена су спољна врата, је комплетна реконструкција ђачких тоалета са новим санитарима и комплетна реконструкција

кухиње са новим елементима.

Издвојено одељење Рамнице

Школа има једну зграду у засеоку Рамнице која се не користи. Током лета 2020. године, уз помоћ ГО Гроцка успели смо да зграду овог издвојеног одељења, након 42 године некоришћења, спасимо и отргнемо од заборава, пропадања и прокишњавања. Детаљно смо заменили преко 320 м² крова. Подашчана је комплетна кровна конструкција и урађени су олуци. Комплетно је реновирана фасада објекта. Још раније је уређено двориште постављањем металне ограде до улице и изградњом рукометног игралишта. Урађен је прикључак за воду, тј. чесма у дворишту школе.

Током школске 2020/21. године на школском објекту у Рамницама радови су обухватили:

1. Рушење и демонтажа (скидање постојећег црепа са кровова, скидање постојећих летви са кровова, демонтажа олучних хоризонтала, демонтажа олучних вертикала, демонтажа лимених опшивки калканских зидова и демонтажа дрвене ламперије са стрехе)
2. Зидарски радови (малтерисање димњака)
3. Тесарски радови (преглед и санација дела кровне конструкције, набавка и постављање дашчане подлоге преко кровне конструкције, летвисање крова летвама 3x3 cm, паралелно са роговима, преко дашчане оплате, за стварање ваздушног простора испод покривача, летвисање крова летвама 3x5 cm, на размаку од 32 cm за покривање фалцованим црепом, заштитнипремаз дрвених елемената крова)
4. Покривачки радови (набавка и постављање фалцованог црепа)
5. Изолатерски радови (постављање паропропусне водонепропусне кровне фолије)
6. Суво-монтажни радови (опшивање стрехе аквапанелима)
7. Лимарски радови (уградња олучних хоризонтала, уградња олучних вертикала, опшивање калканских зидова, опшивање димњака, уградња снегобрана)

Захваљујући овом пројекту зграда овог издвојеног одељења је након 42 године некоришћења отргнута од заборава, пропадања и прокишњавања.

Сва три школска објекта имају јавну расвету, као и декоративно осветљење канделаберима.

Централна зграда

НАМЕНА ПРОСТОРА	БРОЈ ПРОСТОРИЈА	УКУПНА ПОВРШИНА М2
Улази	3	20
Степеништа	4	61
Хол	2	85,39
Учионице	12	648
Кабинети	5	280
Ходници уз учионице	4	343
Сала за физичко васпитање	1	411
Свлачионице	2	20 + 20
Библиотека	1	47
Школска кухиња	1	34,35
Трпезарија	1	109
Остава хигијеничара	1	7,4
Продужени боравак	2	108м, 2*54 м ²
Зборница	1	56
Свечана сала	1	255,4
Управа школе	3	36
Стручни сарадници	1	16
Котларница	1	54
Архива	1	15

Издвојено одељење Доња Мала у потпуности је реновирано. Има две учионице, ходник, зборницу и тоалет са 3 кабине, котларницу на природни гас, рукометно игралиште стандардне величине, мањи кошаркашки терен, теретану на отвореном простору. Сва постојећа дидактичка средства се одржавају, чувају и допуњавају новим.

Све учионице су у потпуности опремљене савременим наставним средствима и одговарају захтевима савремене наставе. Настава се одвија се у модерним и савременим специјализованим учионицама.

Шк.2013 2104 уређене су две нове просторије за извођење продуженог боравка. Наставници су добили нову зборницу, а техничко особље своју просторију. Школска библиотека налази се у адекватном простору. Настава физичког васпитања изводи се у физкултурној сали, а када је лепо време у школском дворишту. Нашим ученицима на располагању савремена физкултурна сала са неопходним реквизитима, свлачионицама и справарницом. Ученици су добили лепе свлачионице, справарницу, а наставници свој кабинет. Од савремених наставних средстава школа располаже са компјутерима, штампачима, бим пројекторима, паметним таблама и медис системом, фотокопир апаратима, телевизорима, музичким линијама, фотоапаратима, скенерима, клавирима, звучницима, микрофонима, разгласом.

Школски веб-сајт садржи потребне информације у вези са образовно-васпитним процесом у школи. Свакодневно се ажурира, тако да су сви заинтересовани благовремено обавештени о свим дешавањима у школи. У свечаној сали организују се прославе, представе, књижевни сусрети, хуманитарне акције и друге манифестације од значаја за рад школе.

Опремљена је сценом, столицама, клавиром и озвучењем, као и бим пројектом и рачунаром.

Наша школа је школа са традицијом. Храм знања, културе, спорта. Мото наше школе је реч, дело, љубав. Желимо да се у њој чују само лепе речи, а оне које то нису нека буду заборављене.

Желимо да креирамо климу у којој се учи, развија и негује култура понашања и уважавања личности, у којој владају хармонични односи и сви се лепо осећају, а љубав треба да буде она покретачка снага којом све почиње.

ЛИСТА ПРЕДМЕТА И АКТИВНОСТИ ФОНД ЧАСОВА

На националном нивоу у 36 наставних недеља изучаваће се обавезни и изборни предмети:

План наставе и учења за шести разред

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
1.	Српски језик и књижевност ¹	4	144
2.	Српски као нематерњи језик ²	3	108
3.	Страни језик	2	72
4.	Ликовна култура	1	36
5.	Музичка култура	1	36
6.	Историја	2	72
7.	Географија	2	72
8.	Физика	2	72
Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
9.	Математика	4	144
10.	Биологија	2	72
11.	Хемија	-	-
12.	Техника и технологија	2	72
13.	Информатика и рачунарство	1	36
14.	Физичко и здравствено васпитање	2	72+54 ³
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ		
1	Верска настава/ Грађанско васпитање ⁴	1	36
2.	Други страни језик ⁵	2	72
3.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе ⁶	2	72

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети, изборни програми и активности

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО– ВАСПИТНОГ РАДА	ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
1.	Редовна настава	28-31*	1062-1170*
2.	Слободне наставне активности ⁷	1	36
3.	Допунска настава	1	36
4.	Додатна настава	1	36

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36
2.	Ваннаставне активности ⁸	1	36
3.	Екскурзија	До 2 дана годишње	

¹ Назив језика националне мањине у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

² Реализује се у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

³ Обавезне физичке активности реализују се у оквиру предмета Физичко и здравствено васпитање.

⁴ Ученик бира један од понуђених изборних програма.

⁵ Ученик бира страни језик са листе страних језика коју нуди школа у складу са својим кадровским могућностима и изучава га до краја другог циклуса.

⁶ Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере овај програм, али није у обавези.

⁷ Слободне наставне активности школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада. Ученик обавезно бира једну активност са листе од три слободне наставне активности које школа нуди.

⁸ Ваннаставне активности могу да буду: друштвене, уметничке, техничке, хума- нитарне, културне, као и друге активности у складу са просторним и људским ресурсима школе.

* Број часова за ученике припаднике националних мањина

Назив предмета: СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Циљеви учења Српског језика и књижевности јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.

Разред: ШЕСТИ

Годишњи фонд: 144

Област/Тематски садржаји програма	Кључни појмови	Исходи - по завршеној теми ученик ће бити у стању да:	Стандарди	Компетенције Опште међупредметне компетенције
КЊИЖЕВНОСТ ЛИРИКА Лектира 1. Обредне лирске народне песме (избор) 2. Ђура Јакшић: <i>Вече</i> 3. Јован Дучић: <i>Село</i> 4. Мирослав Антић: <i>Плава звезда</i> 5. Вељко Петровић: <i>Ратар / Алекса Шантић: О, класје моје</i> 6. Десанка Максимовић: <i>Грачаница / Војислав Илић: Свети Сава</i> 7. Стеван Раичковић: <i>Хвала сунцу, земљи, трави</i> 8. Милован Данојлић: <i>Овај дечак зове се Пено Крста</i> 9. Сергеј Јесењин: <i>Песма о керуши</i> Књижевни термини и појмови Врста строфе према броју стихова у	ЛИРИКА ЕПИКА ДРАМА ДИСТИХ ТЕРЦЕТ КАТРЕН ДЕСЕТЕРАЦ ЛИРСКИ И ЕПСКИ ПАРНА, УКРШТЕНА, ОБГРЉЕНА РИМА КОНТРАСТ ХИПЕРБОЛА СОЦИЈАЛНЕ ПЕСМЕ ОБРЕДНЕ ПЕСМЕ ТЕМА МОТИВИ НАРАЦИЈА ДЕСКРИПЦИЈА	повеже књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима са новим делима која чита; – чита са разумевањем; парафразира прочитано и описује свој доживљај различитих врста књижевних дела и научно-популарних текстова; – одреди род књижевног дела и књижевну врсту; – прави разлику између дела лирског, епског и драмског карактера; – разликује ауторску приповетку од романа; – анализира структуру	1СЈ.1.5.1. 1СЈ.1.5.2. 1СЈ.1.5.3. 1СЈ.1.5.4. СЈ.1.4.1. СЈ.1.4.2. СЈ.1.4.3. СЈ.1.4.4. СЈ.1.4.5. СЈ.1.4.6. СЈ.1.4.7. СЈ.1.4.8. СЈ.1.4.9. 1СЈ.2.2.1. 1СЈ.2.2.2. 1СЈ.2.2.3. 1СЈ.2.2.4.	КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА ЦЕЛОЖИВОТНО УЧЕЊЕ ВЕШТИНА КОМУНИКАЦИЈЕ РАД СА ПОДАЦИМА И ИНФОРМАЦИЈАМА ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА ВЕШТИНА САРАДЊЕ

<p>лирској песми: дистих; терцет; врста стиха по броју слогова (лирски и епски десетерац).</p> <p>Одлике лирске поезије: нагласак речи и ритам; рима – парна, укрштена, обгрљена; улога риме у обликовању стиха.</p> <p>Стилске фигуре: контраст, хипербола.</p> <p>Врсте ауторске и народне лирске песме: социјалне песме, дитирамб, елегија; обредне песме (коледарске, краљичке, додолске, божићне).</p> <p>ЕПИКА</p> <p>Лектира</p> <p>1 Народна песма: <i>Смрт Мајке Југовића</i></p> <p>2. Народна песма: <i>Марко Краљевић укида свадбарину</i></p> <p>3. Петар Кочић: <i>Јаблан</i></p> <p>4. Исидора Секулић: <i>Буре</i> (одломак)/Бранко Ћопић: <i>Чудесна справа</i></p> <p>5. Иво Андрић: <i>Аска и вук</i></p> <p>6. Антон Павлович Чехов: <i>Вањка</i>/Италио Калвино: <i>Шума на ауто-путу</i> (из збирке прича <i>Марковалдо или годишња доба у граду</i>)</p> <p>7. Светлана Велмар Јанковић: <i>Сирото ждребе</i>(из <i>Књиге за Марка</i>)</p> <p>Књижевни термини и појмови</p> <p>Основна тема и кључни мотиви.</p> <p>Облици казивања: наратија (хронолошко приповедање), описивање, дијалог, монолог.</p> <p>Фабула/радња, редослед догађаја.</p>	<p>МОНОЛОГ ДИЈАЛОГ ХРОНОЛОШКО ПРИПОВЕДАЊЕ ФАБУЛА СИЖЕ ПРИПОВЕТКА РОМАН ПРЕДАЊЕ</p> <p>ДРАМСКЕ ВРСТЕ КОМЕДИЈА МОНОЛОГ И ДИЈАЛОГ У ДРАМИ ДИДАСКАЛИЈЕ РЕПЛИКА ЕТАПЕ ДРАМСКЕ РАДЊЕ ЗАПЛЕТ РАСПЛЕТ</p>	<p>лирске песме (строфа, стих, рима);</p> <p>– уочава основне елементе структуре књижевноуметничког дела: тема, мотив; радња, време и место радње;</p> <p>– разликује заплет и расплет као етапе драмске радње;</p> <p>– разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца;</p> <p>– разликује облике казивања;</p> <p>– увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике;</p> <p>– одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевно уметничком тексту;</p> <p>– анализира узрочно-последичне односе у тексту и вреднује истакнуте идеје које текст нуди;</p> <p>– анализира поступке ликова у књижевно</p>	<p>1СЈ.2.2.5. 1СЈ.2.2.6. 1СЈ.2.2.7. 1СЈ.2.2.8. 1СЈ.2.2.9. 1СЈ.2.2.10. 1СЈ.2.5.1. 1СЈ.2.5.2. 1СЈ.2.5.3. 1СЈ.2.5.4. 1СЈ.2.5.5. 1СЈ.2.5.6. 1СЈ.2.5.7. 1СЈ.3.5.1. 1СЈ.3.5.2. 1СЈ.3.5.3. 1СЈ.3.2.1. 1СЈ.3.2.2. 1СЈ.3.2.3. 1СЈ.3.2.4. 1СЈ.3.2.5. 1СЈ.3.2.6. 1СЈ.3.2.7.</p>	<p>ВЕШТИНА ЗА ЖИВОТ У ДЕМОКРАТСКОМ ДРУШТВУ</p> <p>БРИГА ЗА ЗДРАВЉЕ</p> <p>ЕКОЛОШКА КОМПЕТЕНЦИЈА</p> <p>ЕСТЕТСКА КОМПЕТЕНЦИЈА</p> <p>ПРЕДУЗЕТНИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА</p>
--	---	---	---	--

		уметничком делу, служећи се		
<p>Врсте епских дела: приповетка, роман. Културно-историјско предање (нпр. Смрт Марка Краљевића) ДРАМА Лектира 1. Коста Трифковић: Избирачица (одломак) 2. Миодраг Станисављевић: И ми трку за коња имамо (одломак) 3. Бранислав Нушић: Аналфабета (одломак) Књижевни термини и појмови Драмске врсте: комедија – основне одлике. Монолог и дијалог у драми. Дидаскалије, реплика. Етапе драмске радње (заплет и расплет). НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ (бирати 2 дела) 1. Вук Караџић: Живот и обичаји народа српскога: Божић (одломак); Ђурђевдан (од ломак); Додоле, прпоруше и чароице (одломци) 2. Владимир Хулпах: Легенде о европским градовима (избор) 3. Никола Тесла: Моји изуми (поглавље по избору) 4. Жан-Бернар Пиј, Серж Блок, Ан Бланшар: Енциклопедија лоших ђака, бунтовника и осталих генијалаца (избор) 5. Гроздана Олујић: Били су деца као и ти (избор)</p>		<p>- аргументима из текста; - уочава хумор у књижевном делу; - разликује хумористички и дителирамбски тон од елегичног тона; - илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима; - уважава националне вредности и негује културноисторијску баштину; - препоручи књижевно дело уз кратко образложење; упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст;</p>		

<p>ДОМАЋА ЛЕКТИРА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Епске народне песме о Косовском боју (избор) 2. Епске народне песме о Марку Краљевићу (избор) 3. Бранислав Нушић: Аутобиографија 4. Анђела Нанети: Мој дека је био трешња 5. Весна Алексић: Каљави коњ (Прича о богињи Лади – Звездана вода; Прича о богу Сварогу – Небески ковач и Прича о богу Стрибору – Сеченско светло) 6. Бранко Ћопић: Орлови рано лете 7. Ференц Молнар: Дечаци Павлове улице <p>Допунски избор лектире (бирати 3 дела)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Добрица Ерић: Месечеве миљеници(песме о свицима) (избор) 2. Бранислав Петровић: избор из антологија песама за децу (Морава, Влашићи, Дунав, Говор дрвећа, Грађење куће, Па шта, па шта и друге) 3. Владимир Стојиљковић: Писмописац (Писмо Бранку Ћопићу) 4. Владимир Андрић: Пустолов 5. Тиодор Росић: Приче старог чаробњака (једна прича по избору) 6. Борислав Пекић: Сентиментална повест Британског царства(„Велика повеља слободе у земљи без устава” – одломци) 7. Вилијем Саројан: Зовем се Арам 8. Хенрик Сјенкијевич: Кроз пустињу и прашуму 9. Џејмс Крис: Тим Талир или Продати смех 				
--	--	--	--	--

<p>10. Џек Лондон: Зов дивљине/Бели очњак 11. Реј Бредбери: Маслачко вино (избор) 12. Ивана Брлић Мажуранић: Приче из давнина (избор) 13. Владислава Војновић: Приче из главе (прича Позориште – одломци) 14. Јасминка Петровић: Ово је најстрашнији дан у мом животу 15. Александар Поповић: Снежана и седам патуљака, драмска бајка</p>				
<p>ЈЕЗИК Граматика Подела речи по настанку: просте речи и творенице; породица речи, уочавање корена речи. Саставни делови твореница (творбене основе, префикси и суфикси). Граматичка основа и граматички наставци у поређењу са творбеном основом и суфиксима. Настанак гласова и говорни органи; подела гласова: самогласници и сугласници (прави сугласници и сонанти); Подела сугласника по звучности и по месту изговора. Подела речи на слоге; слоготворно <i>p</i>. Гласовне промене – уочавање у грађењу и промени речи: непостојано <i>a</i>; промена <i>л</i> у <i>o</i>; палатализација; сибиларизација; јотовање; једначење сугласника по звучности; једначење сугласника по месту изговора; губљење сугласника. Заменице: неличне именичке заменице</p>	<p>ПОРОДИЦА РЕЧИ ПРОСТА РЕЧ ТВОРЕНИЦА КОРЕН ПРЕФИКС СУФИКС САМОГЛАСНИЦИ СУГЛАСНИЦИ СОНАНТИ ГЛАСОВНЕ ПРОМЕНЕ НЕПОСТОЈАНО А ПРОМЕНА Л У О ЈОТОВАЊЕ ЈЕДНАЧЕЊЕ СУГЛАСНИКА ПО ЗВУЧНОСТИ ЈЕДНАЧЕЊЕ СУГЛАСНИКА ПО МЕСТУ ТВОРБЕ ГУБЉЕЊЕ</p>	<p>– повеже граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима; – препозна делове речи у вези са њиховим грађењем; – разликује гласове српског језика по звучности и месту изговора; – разликује врсте гласовних промена у једноставним примерима и примењује књижевнојезичку норму; одреди врсте и подврсте заменица, као и њихов облик; – препознаје глаголска</p>	<p>1СЈ.1.4.1. 1СЈ.1.4.2. 1СЈ.1.4.3. СЈ.1.3.1. СЈ.1.3.4. СЈ.1.3.5. СЈ.1.3.6. СЈ.1.3.8. СЈ.1.3.9. СЈ.1.3.10. 1СЈ.2.4.1. 1СЈ.2.4.2. 1СЈ.2.4.3. 1СЈ.2.4.4. 1СЈ.2.4.5. 1СЈ.2.4.6. 1СЈ.2.4.7. 1СЈ.3.4.1. 1СЈ.3.4.2.</p>	<p>КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА ЦЕЛОЖИВОТНО УЧЕЊЕ ВЕШТИНА КОМУНИКАЦИЈЕ РАД СА ПОДАЦИМА И ИНФОРМАЦИЈАМА ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА ВЕШТИНА САРАДЊЕ ВЕШТИНА ЗА ЖИВОТ У ДЕМОКРАТСКОМ ДРУШТВУ БРИГА ЗА ЗДРАВЉЕ ЕКОЛОШКА КОМПЕТЕНЦИЈА ЕСТЕТСКА</p>

<p>(односно-упитне, неодређене, опште, одричне); придевске заменице: присвојне (с нагласком на употребу заменице <i>свој</i>, показне, односно-упитне, неодређене, опште, одричне). Граматичке категорије заменица: род, број, падеж и лице. Грађење и основна значења глаголских времена: аорист, имперфекат (само на нивоу препознавања; имперфекат глагола <i>бити</i>); плусквамперфекат. Независне предикатске реченице – појам комуникативне функције; подела на обавештајне, упитне, заповедне, жељне и узвичне реченице.</p>	<p>СУГЛАСНИКА ЗАМЕНИЦЕ АОРИСТ ИМПЕРФЕКАТ ПЛУСКВАМПЕР ФЕКАТ НЕЗАВИСНА РЕЧЕНИЦА ПРЕДИКАТСКА РЕЧЕНИЦА КОМУНИКАТИ ВНА ФУНКЦИЈА</p>	<p>времена и употребљава их у складу са нормом; разликује реченице по комуникативној функцији;</p>	<p>1СЈ.3.4.3.</p>	<p>КОМПЕТЕНЦИЈА ПРЕДУЗЕТНИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА</p>
<p>ЈЕЗИК Правопис Писање имена васионских тела. Растављање речи на крају реда (основна правила). Правописна решења у вези са гласовним променама. Писање именичких и придевских одричних заменица са предлозима. Писање заменице <i>Ваш</i> великим почетним словом. Правописна решења у вези са писањем обрађених глаголских облика.</p>	<p>ПРАВОПИС ПОДЕЛА РЕЧИ НА СЛОГОВЕ НА КРАЈУ РЕДА ОДРИЧНЕ ИМЕНИЧКЕ ЗАМЕНИЦЕ УПОТРЕБЉЕНЕ СА ПРЕДЛОГОМ ЗАМЕНИЦА ВАШ ПИСАЊЕ ГЛАГОЛСКИХ ОБЛИКА</p>	<p>доследно примењује правописну норму; користи правопис (школско издање); разликује дуги и кратки акценат у изговореној речи; употребљава различите облике усменог и писменог изражавања: препричавање различитих типова текстова, без сажимања и са сажимањем, причање (о догађајима и доживљајима) и описивање;</p>	<p>1СЈ.2.3.2. 1СЈ.2.3.3. 1СЈ.2.3.4. 1СЈ.2.3.5. 1СЈ.2.3.6. 1СЈ.2.3.7. 1СЈ.2.3.8. 1СЈ.2.3.9. 1СЈ.2.3.10. 1СЈ.2.3.11. 1СЈ.3.2.1. 1СЈ.3.2.5.</p>	<p>КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА ЦЕЛОЖИВОТНО УЧЕЊЕ ВЕШТИНА КОМУНИКАЦИЈЕ РАД СА ПОДАЦИМА И ИНФОРМАЦИЈАМА ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА ВЕШТИНА САРАДЊЕ ВЕШТИНА ЗА ЖИВОТ У ДЕМОКРАТСКОМ ДРУШТВУ</p>

				БРИГА ЗА ЗДРАВЉЕ ЕКОЛОШКА КОМПЕТЕНЦИЈА ЕСТЕТСКА КОМПЕТЕНЦИЈА ПРЕДУЗЕТНИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА
ЈЕЗИК Ортоепија Правилан изговор гласова <i>ч, ћ, џ, ч, р</i> . Дуги и кратки акценци	АКЦЕНАТ	– говори јасно, поштујући стандарднојезичку норму	1СЈ.0.1.3. 1 СЈ.2.3.7. СЈ.1.3.2. СЈ.1.3.3.	
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА Текстови у функцији унапређивања језичке културе. Анализирање снимљених казивања и читања (звучна читанка). Говорне вежбе на унапред одређену тему.	ЛЕКСИКОЛОГИЈА АУГМЕНТАТИВ ПЕЈОРАТИВ ДЕМИНУТИВ ХИПОКОРИСТИК ПЛЕОНАЗАМ	– разликује и гради аугментативе и деминутиве; – саставља обавештење, вест и кратак извештај; – разуме основна значења	1СЈ.0.1.1. 1СЈ.0.1.3. 1СЈ.0.1.4. 1СЈ.0.1.5. 1СЈ.0.1.6. 1СЈ.0.1.7.	КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА ЦЕЛОЖИВОТНО УЧЕЊЕ ВЕШТИНА КОМУНИКАЦИЈЕ РАД СА
Учтиве форме обраћања. Лексикологија: аугментативи (са пејоративима), деминутиви (са хипокористцима). Правописне вежбе: диктат; допуњавање текста; уочавање и објашњавање научених правописних правила у тексту. Богађење речника: <i>лексичко-семантичке вежбе</i> (нпр. избегавање сувишних речи и туђица; фигуративна значења речи; проналажење изостављених реченичних делова); <i>стилске вежбе</i> : (нпр. текст као подстицај за сликовито казивање; ситуациони предложак за тражење	СТИЛ ФИГУРАТИВНО ЗНАЧЕЊЕ	књижевног и неуметничког текста; – проналази, повезује и тумачи експлицитно и имлицитно садржане информације у краћем, једноставнијем књижевном и неуметничком тексту; – драматизује одломак одабраног књижевноуметничког текста; – изражајно чита обрађене	1СЈ.0.1.8. 1СЈ.1.2.1. 1СЈ.1.2.3. 1СЈ.1.2.4. 1СЈ.1.2.5. 1 СЈ.1.2.6. 1СЈ.1.2.7. СЈ.1.3.11.	ПОДАЦИМА И ИНФОРМАЦИЈАМА ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА ВЕШТИНА САРАДЊЕ ВЕШТИНА ЗА ЖИВОТ У ДЕМОКРАТСКОМ ДРУШТВУ БРИГА ЗА ЗДРАВЉЕ ЕКОЛОШКА

<p>погодног израза).</p> <p>Писмене вежбе и домаћи задаци и њихова анализа на часу.</p> <p>Четири школска писмена задатка – по два у сваком полугодишту (један час за израду задатка и два за анализу и писање унапређене верзије састава).</p>		<p>књижевне текстове.</p>	<p>КОМПЕТЕНЦИЈА</p> <p>ЕСТЕТСКА КОМПЕТЕНЦИЈА</p> <p>ПРЕДУЗЕТНИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА</p>
---	--	---------------------------	--

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА		
Активности наставника	Активности ученика	Праћење и евалуација
<p>Усмерава, прати и контролише активности ученика; чита доживљајно и изражајно (интерпретативно), наводи ученике да се пренесу у свет уметничког дела како би га интензивније доживели и боље разумели; креира проблемску ситуацију, подстиче ученике да учествују у раду, мотивише их и сугерише им како да што боље одговоре на захтеве; тумачи, објашњава, анализира...</p>	<p>Доживљајно, истраживачко и изражајно (интерпретативно) читање, решавање истраживачких задатака, писање самосталних радова, израда панона и презентација, вођење дневника прочитаних књига, учествовање у квизу, проучавање задатака, договор о реализацији, прикупљање материјала, појединачна и колективна активност на решавању задатака...</p>	<p>Вежба, објективни тестови са допуњавањем кратких одговора. Контролни задатак, писмени задатак. Усмена провера...</p>
ДИДАКТИЧКО МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ		
Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства
<p>дијалогска монологска текстовна (текст-метода) метода показивања (демонстрирања) анализа и синтеза индукција и дедукција конкретизација и апстракција генерализација и</p>	<p>Фронтални Индивидуални Групни Рад у пару</p>	<p>слике, фотографије, скице, цртежи, илустрације, графикони, карте, слајдови, филмови, звучни записи, све врсте уметничких и документарних остварења која су настала поводом књижевних дела и њихових твораца (позоришне представе, екранизације књижевних дела, уметничко казивање текста, документарни филмови)...</p>

специјализација поредбена метода метода решавања проблема		
<p>Препоручени начини прилагођавања програма ученицима којима је неопходна додатна подршка, као и ученицима са изузетним способностима: Програм ће бити прилагођен након упознавања са индивидуалним карактеристикама, потребама и способностима ученика, а кроз редуковање или проширивање захтева и израду једноставнијих или сложенијих задатака и мерних инструмената за процену остварености тако постављених исхода.</p>		
<p>УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ</p>		
<p>Формативно оцењивање јесте редовно проверавање постигнућа и праћење владања ученика у току савладавања школског програма и садржи повратну информацију и препоруке за даље напредовање и, по правилу, евидентира се у педагошкој документацији наставника.</p> <p>Посматрање, самоевалуација, педагошка свеска.</p>	<p>Сумативно оцењивање је вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или за класификациони период из предмета и владања. Оцене добијене сумативним оцењивањем су, по правилу, бројчане и уносе се у прописану евиденцију о образовно-васпитном раду.</p> <p>Тестови, писмене вежбе, писмени задаци.</p>	

ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ		ТЕМА										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.			
1.	КЊИЖЕВНОСТ	4	7	8	6	5	3	6	6	8	1	39	15	54
2.	ЈЕЗИК	8	7	6	5	7	2	6	6	1	4	25	27	52
3.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	5	5	1	5	2	3	5	2	7	3	8	30	38
УКУПНО		17	19	15	16	14	8	17	14	16	8	72	72	144

ТЕМА	Редни број наст. јед.	НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ	ТИП ЧАСА
1. ДЕТИЊСТВО	1.	Упознавање ученика са годишњим планом рада, уџбеницима и лектиром	Обрада
	2.	Говорна вежба: <i>Како сам провео/-ла летњи распуст</i>	Утврђивање
	3.	Обнављање знања из књижевности, граматике и правописа која су ученици усвојили у петом разреду	Утврђивање
	4.	Наставна обрада приповетке <i>Чудесна справа</i> Бранка Ћопића или <i>Буре</i> Исидоре Секулић	Обрада
	5.	Понављање и увежбавање правописних правила обрађених у претходним разредима. Правописна вежба са диктатом	Утврђивање
	6.	Читање и анализа домаћег задатка: 1. <i>Причали су ми о прецима</i> , 2. <i>Чудесна справа</i> , 3. <i>Испричаћу вам нешто занимљиво</i>	Утврђивање
	7.	Иницијални тест	Утврђивање
	8.	Наставна обрада приповетке <i>Јаблан</i> Петра Кочића	Обрада
	9.	Грађење речи. Подела речи према настанку: просте речи и творенице. Породица речи. Уочавање корена речи.	Обрада
	10.	Саставни делови твореница (творбене основе и суфикси). Суфикси – разликовање суфикса од граматичких наставака. Граматичка основа и граматички наставци у поређењу са творбеном основом и суфиксима.	Обрада
	11.	Саставни делови твореница (творбене основе, префикси и суфикси)	Обрада
	12.	Лексикологија: аугментативи (са пејоративима), деминутиви (са хипокористцима)	Обрада
	13.	Припрема за контролну вежбу. Грађење речи. Подела речи према настанку (просте, изведене и сложене речи). Породица речи, корен речи, суфикс, префикс, творбена основа.	Утврђивање
	14.	Контролна вежба: грађење речи	Утврђивање (провера)
	15.	Допунски избор лектуре: Наставна обрада романа <i>Зовем се Арам</i> Вилијема Саројана или <i>Зов дивљине</i> Џека Лондона или <i>Кроз пустињу и прашуму</i> Хенрика Сјенкјевича	Обрада
	16.	Допунски избор лектуре: Наставна обрада романа <i>Зовем се Арам</i> Вилијема	Утврђивање

		Саројана или <i>Зов дивљине</i> Џека Лондона или <i>Кроз пустињу и праиуму</i> Хенрика Сјенкјевича	
	17.	Говорна вежба: <i>Мој љубимац</i>	Утврђивање*Пројектна настава
2. ИГРА ЗА ЖИВОТ	18.	Наставна обрада приповетке <i>Аска и вук</i> Иве Андрића	Обрада
	19.	Наставна обрада приповетке <i>Аска и вук</i> Иве Андрића	Утврђивање
	20.	Настанак гласова и говорни органи. Подела гласова српског језика: самогласници и сугласници (прави сугласници и сонанти). Подела сугласника по звучности и по месту изговора.	Обрада
	21.	Правилан изговор гласова <i>ч, ћ, џ, ч, р</i>	Обрада
	22.	Подела речи на слоге. Слоготворно <i>Р</i>	Утврђивање
	23.	Растављање речи на крају реда. Правописна вежба са диктатом.	Утврђивање
	24.	Сергеј Јесењин: <i>Песма о керуши</i>	Обрада
	25.	Припрема за Први школски писмени задатак	Утврђивање
	26.	Израда Првог школског писменог задатка	Провера
	27.	Милован Данојлић: <i>Овај дечак зове се Пепо Крста</i>	Обрада
	28.	Палатализација	Обрада
	29.	Сибиларизација	Обрада
	30.	Исправка Првог школског писменог задатка. Анализа задатака и писање побољшане верзије састава.	Утврђивање
	31.	Исправка Првог школског писменог задатка. Анализа задатака и читање побољшане верзије састава.	Утврђивање
	32.	Непостојано <i>а</i>	Обрада
	33.	Никола Тесла: <i>Моји изуми</i>	Обрада
	34.	Једначење сугласника по звучности и одступања у писаном језику	Обрада
	35.	Домаћа лектира: Наставна обрада <i>Аутобиографије</i> Бранислава Нушића	Обрада
	36.	Домаћа лектира: Наставна обрада <i>Аутобиографије</i> Бранислава Нушића	Утврђивање
3. И још даље иза краја до бескраја	37.	Јотовање	Обрада
	38.	Наставно проучавање песме <i>Плава звезда</i> Мирослава Антића	Обрада

	39.	Гласовне промене (палатализација, сибиларизација, непостојано <i>a</i> , једначење сугласника по звучности, јотовање)	Утврђивање
	40.	Наставно проучавање песме <i>Хвала сунцу, земљи, трави</i> Стевана Раичковића	Обрада
	41.	Једначење сугласника по месту изговора	Обрада
	42.	Наставно проучавање песме <i>Село</i> Јована Дучића	Обрада
	43.	Губљење сугласника	Обрада
	44.	Допунски избор домаће лектире: Добрица Ерић: <i>Чудесни свитац</i>	Обрада
	45.	Разговарамо о књизи по избору ученика. Реј Бредбери: <i>Маслачково вино</i> (избор) или Џејмс Крис: <i>Тим Галир или Продати смех</i>	Обрада
	46.	Разговарамо о књизи по избору ученика. Реј Бредбери: <i>Маслачково вино</i> (избор) или Џејмс Крис: <i>Тим Галир или Продати смех</i>	Утврђивање
	47.	Промена <i>л у о</i>	Обрада
	48.	Изражајно казивање напамет научених лирских песама (<i>Овај дечак зове се Пепо Крста, Песма о керуши, Плава звезда, Хвала сунцу, земљи, трави, Село, Чудесни свитац</i>)	Утврђивање
	49.	Гласовне промене (једначење сугласника по месту изговора, губљење сугласника, промена <i>л у о</i>)	Утврђивање
	50.	Домаћа лектира: Весна Алексић: <i>Каљави коњ</i> Наставна обрада <i>Приче о богињи Лади – Звездана вода</i>)	Обрада
	51.	Домаћа лектира: Весна Алексић: <i>Каљави коњ</i> Наставна обрада <i>Приче о богу Сварогу – Небески ковач</i>)	Обрада
4. ЖИВОТ И ОБИЧАЈИ	52.	Домаћа лектира: Весна Алексић: <i>Каљави коњ</i> Наставна обрада <i>Приче о богу Стрибору – Сеченско светло</i>)	Обрада
	53.	Систематизација знања из фонетике: гласови и њихове поделе, подела речи на слоге, говорни органи; гласовне промене (правила и изузеци). Правописна решења у вези са гласовним променама. Правописна вежба са диктатом.	Утврђивање систематизација

	54.	Обредне народне лирске песме(избор)	Обрада
	55.	Контролна вежба из фонетике (гласови и гласовне промене)	Утврђивање (провера знања)
	56.	Обредне народне лирске песме(избор)	Утврђивање
	57.	Вук Стефановић Караџић: <i>Живот и обичаји народа српског</i> (избор)	Обрада *Пројектна настава
	58.	Наставна обрада приповетке <i>Шума на ауто-путу</i> Итала Калвина или <i>Вањка</i> Антона Павловича Чехова	Обрада
	59.	Читање и анализа домаћег задатка на тему: <i>Поглед с прозора моје собе</i> или <i>Мој кутак</i>	Утврђивање
	60.	Израда Другог школског писменог задатка	Утврђивање провера
	61.	Заменице. Именичке личне заменице. Промена, наглашени и ненаглашени облици. Граматичке категорије заменица: род, број, падеж и лице. Употреба личне заменице сваког лица <i>себе, се</i> .	Обрада
	62.	Придевске заменице: присвојне заменице; употреба повратне заменице <i>свој</i> . Показне заменице	Обрада
	63.	Писање заменице <i>Ваи</i> великим почетним словом	Обрада
	64.	Читање и анализа домаћег задатка: <i>Писмо пријатељу</i> или <i>Писмо омиљеном наставнику</i>	Утврђивање
	65.	Писање побољшане верзије Другог школског писменог задатка	Утврђивање
	66.	Читање побољшане верзије Другог школског писменог задатка	Утврђивање
	67.	Домаћа лектира: Бранко Ћопић: <i>Орлови рано лете</i>	Обрада
5. НАСЛЕЂЕ	68.	Домаћа лектира: Бранко Ћопић: <i>Орлови рано лете</i>	Утврђивање
	69.	Квиз знања. Систематизација знања о књижевним родовима и врстама, стилским фигурама и формама приповедања. Креативне слагалице. Изражајно рецитоване обрађених лирских песама. Разговор о прочитаним књигама.	Утврђивање
	70.	Показне заменице	Обрада
	71.	Односно-упитне заменице. Неодређене, опште и одричне заменице. Писање одричних заменица уз предлоге.	Обрада
	72.	Писање одричних заменица са предлозима.	Утврђивање
	73.	Учтиве форме обраћања	Обрада

	74.	Припрема за контролну вежбу. Правописна вежба са диктатом	Утврђивање
	75.	Контролна вежба: заменице	Утврђивање (провера)
	76.	Наставна обрада песме <i>Свети Сава</i> Војислава Илића или <i>Грачаница</i> Десанке Максимовић	Обрада
	77.	Систематизација знања градива обрађеног у првом полугодишту	Утврђивање
	78.	Полугодишњи тест	Утврђивање
	79.	Домаћа лектира: Ференц Молнар: <i>Дечаџи Павлове улице</i>	Обрада
	80.	Домаћа лектира: Ференц Молнар: <i>Дечаџи Павлове улице</i>	Утврђивање
	81.	Читање и анализа домаћег задатка: <i>Мој најбољи друг/другарица</i>	Утврђивање
6. ОЧИ СОКОЛОВЕ И БИЈЕЛА КРИЛА ЛАБУДОВА	82.	Обавештење и вест	Обрада
	83.	Грађење и основна функција глаголских облика (презент, перфект, футур I)	Утврђивање
	84.	<i>Извештавање</i> : кратак извештај о школској акцији, свечаности, акцији у селу или граду...	Обрада
	85.	Писана вежба: Вест или извештај са сајма књига (позоришног или филмског фестивала, спортске манифестације, школског такмичења...)	Утврђивање
	86.	Домаћа лектира: Епске народне песме о Косовском боју (избор) Наст.проучавање народне епске песме <i>Комади од различнијех косовскијех пјесама</i> (одломци)	Обрада
	87.	Домаћа лектира: Наставна обрада епских народних песама о Косовском боју (избор)Наставно проучавање народне епске песме <i>Цар Лазар и царица Милица</i>	Обрада
	88.	Грађење и значења аориста (стилска обележеност)	Обрада
	89.	Наставна обрада епске народне песме <i>Смрт Мајке Југовића</i>	Обрада
7. О, КЛАСЈЕ МОЈЕ	90.	Наставно проучавање народне епске песме <i>Косовка Дјевојка</i>	Обрада
	91.	Имперфекат (само на нивоу препознавања); имперфекат глагола <i>бити</i>)	Обрада
	92.	Наставна обрада песме <i>Вече Ђуре Јакшића</i>	Обрада
	93.	Плусквамперфекат	Обрада
	94.	Писање глаголских облика које ученици често погрешно пишу (плусквамперфекат, аорист, перфекат, футур I). Диктат.	Утврђивање

	95.	Владимир Хулпах: <i>Смедеревска тврђава</i> из књиге <i>Легенде о европским градовима</i>	Обрада
	96.	Говорна вежба: 1. <i>Град који је оставио посебан утисак на мене</i> 2. <i>Место у којем сам рођен/рођена</i>	Утврђивање
	97.	Трећи школски писмени задатак	Утврђивање провера
	98.	Лични глаголски облици. Правописна вежба са диктатом.	Утврђивање градива
	99.	Припрема за контролну вежбу. Прости и сложени глаголски облици – систематизација	Утврђивање
	100.	Контролна вежба: глаголски облици	Утврђивање (провера)
	101.	Исправак трећег школског писменог задатка	Утврђивање
	102.	Исправак трећег школског писменог задатка	Утврђивање
	103.	Домаћа лектира: Анђела Нанети: <i>Мој дека је био трешња</i>	Обрада
	104.	Домаћа лектира: Анђела Нанети: <i>Мој дека је био трешња</i>	Утврђивање
	105.	Читање и анализа домаћег задатка на једну од понуђених тема: <i>Вече на планини, На обали реке (мора, језера), Шетња кроз шуму</i>	Утврђивање
	106.	Наставна обрада песме <i>Ратар</i> Вељка Петровића и <i>О, класје моје</i> Алексе Шантића	Обрада
8. НА ВИЛИНОМ ИГРАЛИШТУ	107.	Писање имена васионских тела – једночланих и вишечланих.	Обрада
	108.	Правописна вежба са диктатом.	Утврђивање, провера
	109.	Рецитовање напамет научених лирских и епских песама и репрезентативних прозних одломака по избору ученика. Слушање звучних записа.	Утврђивање
	110.	Народна епска песма: <i>Марко Краљевић укида свадбарину</i>	Обрада
	111.	Домаћа лектира: Епске народне песме о Марку Краљевићу (избор)	Обрада
	112.	Домаћа лектира: Епске народне песме о Марку Краљевићу (избор)	Утврђивање
	113.	Независне предикатске реченице – појам комуникативне функције	Обрада
	114.	Вук Стефановић Караџић: <i>Марко Краљевић</i>	Обрада
	115.	Подела реченица на обавештајне, упитне, заповедне, жељне и узвичне реченице	Обрада
	116.	Изражајно казивање епских песама о Марку Краљевићу. Слушање звучне читанке; казивање одабраних одломака по избору ученика. Снимање казивања и читања; анализа снимка и вредновање.	Утврђивање
	117.	Независне предикатске реченице. Реченична интонација (изговор реченице).	Утврђивање

		Уочавање разлике у интонацији узвичних реченица. Интерпункција после узвика. Интонација везана за изговор узвика. Правописна вежба са диктатом.	
	118.	Контролна вежба: реченице	Утврђивање (провера)
	119.	Наставна обрада приповетке <i>Сирото ждребе</i> Светлане Велмар Јанковић	Обрада
	120.	Наставна обрада приповетке <i>Сирото ждребе</i> Светлане Велмар Јанковић	Утврђивање
9. НА ПОЗОРНИЦИ	121.	Културна историја Срба	Обрада *Пројектни рад
	122.	Миодраг Станисављевић: <i>И ми трку за коња имамо</i>	Обрада
	123.	Драмско извођење одломка из драмског текста <i>И ми трку за коња имамо</i> М. Станисављевића	Утврђивање
	124.	Допунски избор домаће лектире: Јасминка Петровић: <i>Ово је најстрашнији дан у мом животу</i>	Обрада
	125.	Допунски избор домаће лектире: Јасминка Петровић: <i>Ово је најстрашнији дан у мом животу</i>	Утврђивање
	126.	Ко чита, тај зна: Креативни задаци	Утврђивање
	127.	Читање и анализа домаћег задатка на једну од тема: <i>Посматрам себе очима других, Замена улога, Искрено о себи</i>	Утврђивање
	128.	Припрема за Четврти школски писмени задатак <i>Портретисање особе из непосредне околине ученика – по самостално сачињеном плану.</i>	Утврђивање
	129.	Четврти школски писмени задатак	Утврђивање провера
	130.	Наставна обрада Коста Трифковић: <i>Избирачица</i> (одломак)	Обрада
	131.	Драмско извођење одломка из комедије <i>Избирачица</i> Косте Трифковића. Читање и казивање по улогама.	Утврђивање
	132.	Лексичке вежбе	Утврђивање
	133.	Исправак Четвртог школског писменог задатка	Утврђивање
	134.	Писање побољшане верзије састава и читање задатака	Утврђивање
	135.	Наставно проучавање одломка из <i>Аналфабете</i> Бранислава Нушића	Обрада
	136.	Наставно проучавање одломка из <i>Аналфабете</i> Бранислава Нушића	Утврђивање
10. ИЗБИРАЧ НАИЋЕ НА ОТИРАЧ	137.	Некњижевне речи и туђице – њихова замена језичким стандардом. Сажимање текста уз појачање информативности.	Обрада градива
	138.	Припрема за завршни тест. Обнављање градива из граматике, правописа, ортоепије и језичке културе.	Утврђивање

	139.	Завршни тест из српског језика и књижевности	Утврђивање
	140.	Разговор о причи по избору ученика.(Владислава Војновић: <i>Приче из главе</i> (прича <i>Позориште</i> – одломци) или Борислав Пекић: <i>Сентиментална повест Британског царства</i> („Велика повеља слободе у земљи без устава“ – одломци)	Обрада
	141.	Разликовање дугих и кратких акцената	Обрада
	142.	<i>Стилске вежбе</i> : ситуациони подстицаји за богаћење речника и тражење погодног израза. Сажимање текста уз појачање информативности.	Утврђивање
	143.	Говорна вежба: <i>Ликови који су оставили снажан утисак на мене</i>	Утврђивање
	144.	Систематизација градива	Утврђивање
УКУПНО	144	ОБРАДА 72	УТВРЂИВАЊЕ 72

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Програм наставе и учења Српског језика и књижевности чине три предметне области: Књижевност, Језик и Језичка култура. Препоручена дистрибуција часова по предметним областима је следећа: Књижевност – 54 часа, Језик – 52 часа и Језичка култура – 38 часова. Укупан фонд часова, на годишњем нивоу, износи 144 часа. Све три области програма наставе и учења се прожимају и ниједна се не може изучавати изоловано и без садејства са другим областима. Програм наставе и учења Српског језика и књижевности заснован је на исходима, односно на процесу учења и ученичким постигнућима. Исходи представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности које ученик гради, проширује и продубљује кроз све три предметне области овог предмета.

I. ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Програм наставе и учења оријентисан на исходе наставнику даје већу слободу у креирању и осмишљавању наставе и учења. Улога наставника јесте да начине реализације подучавања и учења прилагоди потребама сваког одељења имајући у виду: састав одељења и карактеристике ученика; уџбенике и друге наставне материјале које ће користити; техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже; ресурсе, могућности, као и потребе локалне средине у којој се школа налази. Полазећи од датих исхода и садржаја, наставник најпре креира свој годишњи, тј. глобални план рада, из кога ће касније развијати своје оперативне планове. Исходи дефинисани по областима олакшавају наставнику даљу операционализацију исхода на нивоу конкретних наставних јединица. Од наставника се очекује да за сваку наставну јединицу, у фази планирања и писања припреме за час прилагоди исходима учења. Током планирања треба, такође, имати у виду да се неки исходи остварују брже и лакше, али је за већину исхода (посебно за предметну област Књижевност) потребно више времена, више различитих активности и рад на различитим текстовима. У фази планирања наставе и учења веома је важно имати у виду да је уџбеник наставно средство и да он не одређује садржаје предмета. Зато је потребно садржајима датим у уџбенику приступити селективно и у односу на предвиђене исходе које треба достићи. Поред тога што ученике треба да оспособи за коришћење уџбеника, као једног од извора знања, наставник ваља да их

упути у начине и облике употребе других извора сазнавања.

II. ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

КЊИЖЕВНОСТ

Окосницу програма књижевности чине текстови из лектире. Лектира је разврстана по књижевним родовима – *лирика, епика, драма* и обogaћена избором нефикционалних, научно популарних и информативних текстова. Обавезни део лектире састоји се, углавном, од дела која припадају основном националном корпусу, али је обogaћен актуелним делима. Избор дела је у највећој мери заснован на принципу прилагођености узрасту.

Уз текстове које је потребно обрадити на часу, дат је и списак домаће лектире. Циљ увођења домаће лектире је формирање, развијање или неговање читалачких навика код ученика. Обимнија дела ученици могу читати преко распуста, чиме се подстиче развијање континуиране навике читања.

Уз обавезни списак дела за обраду додат је допунски избор текстова. Изборни део допушта наставнику већу креативност у достизању исхода. Уз доминантан корпус текстова канонских писаца којим се утиче на формирање естетског укуса ученика, изграђује и богати свест о природи националне књижевности (и вредностима класика светске књижевности), али и културном и националном идентитету, у избору лектире и допунском избору дата је могућност наставницима да одаберу и изврстан број књижевних дела савремених писаца, чиме се ученици упознају са репрезентативним примерима савремене књижевности и у прилици су да критички самеравају поетику њихових дела са канонским вредностима. Циљ увођења савремених књижевних дела која још нису постала део канона јесте да се по својој мотивској или тематској сродности вежу за постојеће теме и мотиве у оквиру програма и да се таквим примерима покаже како и савремени писци промишљају епску народну традицију или теме пријатељства, етичности, развијају имагинацију и емпатију, чиме ће се богатити вертикално читалачко искуство ученика и осавременили приступ настави.

Овакав избор дела омогућава већу могућност примене компаративног приступа проучавању литерарног стваралаштва, уз одабир различитих нивоа обраде: интерпретације, приказа или осврта. Избор дела треба да буде усклађен са могућностима, потребама и интересовањима конкретне јачког колектива. Разлике у укупној уметничкој и информативној вредности појединих текстова утичу на одговарајућа методичка решења (прилагођавање читања врсти текста, опсег тумачења текста у зависности од сложености његове структуре, повезивање и груписање са одговарајућим садржајима из других предметних подручја – граматике, правописа и језичке културе и сл.).

Текстови из допунског дела програма треба да послуже наставнику и при обради наставних јединица из граматике, као и за обраду и утврђивање садржаја из језичке културе. Дела која неће обрађивати, наставник треба да препоручи ученицима за читање у слободно време. Нови програм заснован је на уочавању природе и улоге књижевног дела, као и уочавању разлике књижевних и некњижевних текстова, односно њиховој већој корелативности. Ученици треба да буду оспособљени да разликују особености књижевног текста (конотативност, књижевни поступци, сликовитост, ритмичност и сл.) у односу на денотативност, информативност и казивање засновано на чињеницама и подацима у различитим видовима некњижевних текстова. Корелативност је омогућена адекватним комбиновањем обавезних и изборних дела.

Са списка допунског избора наставник бира она дела која ће, уз обавезни део лектире, чинити тематско-мотивске целине. Наставник може груписати и повезивати по сродности дела из обавезног и допунског програма на много начина. Могући примери функционалног повезивања

наставних јединица могу бити следећи (никако и једини):

Словенска митологија: обредне народне лирске песме; Вук Стефановић Караџић: *Живот и обичаји народа српскога* (Божић, Ђурђевдан, Додоле, прпоруше и чароице); Весна Алексић: *Каљави коњ*; песма *Влашићи* Бранислава Петровића; Тиодор Росић: *Приче старог чаробњака* (избор); Миодраг Станисављевић: *И ми трку за коња имамо*; Ивана Брлић Мажуранић: *Приче из давнина* (избор), у корелацији нпр. са филмом *Чудотворни мач* Војислава Нановића.

Марко Краљевић: народне епске песме о Марку Краљевићу (*Марко Краљевић укида свадбарину*); предање *Смрт Марка Краљевића*; Светлана Велмар Јанковић: *Књига за Марка* (прича *Сирото ждребе*); Владислава Војновић: *Приче из главе* (одломци приче *Позориште*).
Авантуре и дружине: Хенрик Сјенкијевич: *Кроз пустињу и праишуму* (одломци); Џек Лондон: *Зов дивљине* или *Бели очњак*; Ференц Молнар: *Дечаџи Павлове улице*; Бранко Ћопић: *Орлови рано лете*; Владимир Андрић: *Пустолов*; Жан-Бернар Пиј, Серж Блок, Ан Бланшар: *Енциклопедија лоших ђака, бунтовника и осталих генијалаца* – одломак о Џеку Лондону, прича о Џеку Лондону из *Били су деца као и ти* Гроздане Олујић.

Дела заснована на хумору и животном оптимизму: Коста Трифковић: *Избирачица*; Бранислав Нушић: *Аутобиографија*; Владимир Андрић: *Пустолов*; Влада Стојиљковић: *Писмо Бранку Ћопићу* (из *Писмописаца*); Стеван Раичковић: *Хвала сунцу, земљи, трави*; Добрица Ерић *Месечеви миљеници* (избор); Александар Поповић: *Снежана и седам патуљака*.

Слике детињства у различитим епохама и срединама: Исидора Секулић: *Буре*; Бранко Ћопић: *Чудесна справа*; Влада Стојиљковић: *Писмо Бранку Ћопићу* (из збирке *Писмописаца*); Милован Данојлић: *Овај дечак зове се Пепе Крста*; Сергеј Јесењин: *Песма о керуши*; Ференц Молнар: *Дечаџи Павлове улице*; Гроздана Олујић: *Били су деца као и ти* (одабране приче); Јасминка Петровић: *Ово је најстрашнији дан у мом животу*; Реј Бредбери: *Маслачково вино* (избор); Џејмс Крис: *Тим Талир или Продати смех*; Анђела Нанети: *Мој дека је био трешња*; Никола Тесла: *Моји изуми* (одломци о детињству) уз приче о Тесли, Ћопићу и Исидори Секулић из *Били су деца као и ти*.

Социјална тематика: Алекса Шантић: *О, класје моје*; Вељко Петровић: *Ратар*; Петар Кочић: *Јаблан*; Антон Павлович Чехов: *Вањка*; Итало Калвино: *Шума на ауто-путу* (из збирке прича *Марковалдо или годишња доба у граду*); Вилијем Саројан: *Зовем се Арам*; уз приче о Петру Кочићу и Чехову из *Били су деца као и ти* Г. Олујић.

Родољубива тематика: Ђура Јакшић: *Вече*; народне епске песме о Косовском боју; *Смрт Мајке Југовића*; народне епске песме о Марку Краљевићу; Десанка Максимовић: *Грачаница*; Војислав Илић: *Свети Сава*; песме *Морава, Дунав* Бранислава Петровића.

Лепота маштања, певања и приповедања: Добрица Ерић: *Месечеви миљеници* (избор); Мирослав Антић: *Плава звезда*; Иво Андрић: *Аска и вук*; песме *Па шта, па шта, Говор дрвећа* Бранислава Петровића; Владимир Андрић: *Пустолов*; Анђела Нанети: *Мој дека је био трешња*; Владимир Хулпах: *Легенде о европским градовима* (избор); Тиодор Росић: *Приче старог чаробњака* (избор).

Животиње и људи: Петар Кочић: *Јаблан*; Вилијем Саројан: *Зовем се Арам*; Сергеј Јесењин: *Песма о керуши*; Иво Андрић: *Аска и вук*; Добрица Ерић: *Месечеви миљеници* (избор); Џек Лондон: *Бели очњак* или *Зов дивљине*.

Међупредметне корелације – наставу историје могуће је допунити одломцима: Борислав Пекић: *Сентиментална повест Британског царства* („Велика повеља слободе у земљи без устава”).

Исти текст може се повезивати са другима на различите начине, према различитим мотивима или тону приповедања, у склопу пројектне наставе, која се базира на исходима, а не на садржајима учења.

Предложени обавезни, књижевни, научно популарни и информативни текстови и садржај обавезне домаће лектире, као и примери из

допунског избора, приликом осмишљавања годишњег плана рада, а потом и при обликовању оријентационих, месечних планова рада, могу се тематски повезивати. Поред тога, неопходно је успоставити и уравнотежену дистрибуцију наставних јединица везаних за све подобласти предмета, функционално повезати садржаје из језика и књижевности (где год је то могуће) и оставити довољно часова за утврђивање и систематизацију градива.

Књижевна дела која су доживела позоришно извођење или екранизацију могу послужити за компаративну анализу и уочавање разлике између књижевне и позоришне/филмске (адаптиране, измењене) фабуле и израза (рецимо, на примеру Поповићеве сценске бајке може се закључити како драмски писац мења познату причу и смешта је у савремено доба), чиме ученици могу доћи до закључка о природи различитих медија и развијати своју медијску писменост. Препоручује се читање бар једног целовитог драмског текста (од три одређена Програмом). Ученици се могу упутити и на филмове са тематиком сличном прочитаним књижевним текстовима (дечје авантуре или авантуре у фантастичном свету, одрастање усамљеног детета и сл.) и додатно повезати обраду једне тематско-мотивске целине.

Са појединим елементима медијске писмености ученике треба упознати такође кроз корелацију: појам дечји часопис или енциклопедија за децу упознати на конкретном тексту из часописа/енциклопедије по избору (садржај текста треба да буде у вези са лектиром).

Поред корелације међу текстовима, неопходно је да наставник успостави вертикалну корелацију. Наставник се претходно обавезно упознаје са садржајима Српског језика и књижевности из претходних разреда ради успостављања принципа поступности и систематичности.

Наставник, такође, треба да познаје садржаје других предмета обрађиваних у млађим разредима и у петом разреду основне школе, који корелирају с предметом Српски језик и књижевност. Тако, хоризонталну корелацију наставник успоставља, пре свега, са наставом историје, ликовне културе, музичке културе, верске наставе и грађанског васпитања.

Увођење ученика у свет књижевности, али и осталих, тзв. некњижевних текстова (популарних, информативних), представља изузетно сложен наставни задатак. Управо на овом степену школовања стичу се основна и врло значајна знања, умења и навике од којих ће зависити ученичка књижевна култура, али и естетске компетенције. Ученици треба да разумеју фикционалну природу књижевног дела и његову аутономност (односно да праве разлику између лирског субјекта и песника, приповедача и писца), као и чињеницу да књижевно дело обликује једну могућу слику стварности.

При обради текста, примењиваће се у већој мери јединство аналитичких и синтетичких поступака и гледишта. У складу са исходима, ученике треба навикавати да своје утиске, ставове и судове о књижевном делу подробније доказују чињеницама из самога текста и тако их оспособљавати за самосталан исказ, истраживачку делатност и заузимање критичких ставова.

Обрада књижевног дела пожељно је да буде проткана решавањем *проблемских питања* која су подстакнута текстом и уметничким доживљавањем. Многи текстови, а поготову одломци из дела, у наставном поступку захтевају умесну *локализацију*, често и вишеструку. Ситуирање текста у временске, просторне и друштвено-историјске оквири, као и обавештења о битним садржајима који претходе одломку – све су то услови без којих се у бројним случајевима текст не може интензивно доживети и правилно схватити.

Приликом *тумачења текста* ученике треба навикавати да своје утиске, ставове и судове о књижевном делу подробније доказују чињеницама из самога текста и тако их оспособљавати за самосталан исказ, истраживачку делатност и заузимање критичких ставова, уз уважавање индивидуалног разумевања смисла књижевног текста и исказивање различитих ставова.

У наставној интерпретацији књижевноуметничког дела, обједињавајући и синтетички чиниоци могу бити: уметнички доживљаји, текстовне целине, битни структурни елементи (тема, мотиви, песничке слике, фабула, односно сиже, књижевни ликови, смисао и значење текста, мотивациони поступци, композиција), форме приповедања (облици излагања), језичко-стилски поступци и литерарни (књижевноуметнички) проблеми.

Књижевнотеоријске појмове ученици ће упознавати уз обраду одговарајућих текстова и помоћу осврта на претходно читалачко искуство. У програму нису наведени сви појмови и врсте књижевних дела предвиђени за усвајање у претходним разредима, али се очекује ће се наставник наклонити на стечено знање ученика, обновити га и продубити на примерима, сходно старијем узрасту. Такав случај је са стилским фигурама (поређењем/компарацијом и персонификацијом) које се усвајају у трећем и четвртом разреду, а потом им се додају епитет, ономатопеја, контраст и хипербола; са појмом приповедања и облицима казивања у епском књижевном делу (дијалог, монолог, описивање: портрет и пејзаж); са појмовима везаним за драмско дело којима се додају заплет и расплет, као елементи драмске радње. Обнављање и повезивање знања из првог циклуса образовања и петог разреда основне школе је обавезно.

Језичко-стилским изражајним средствима прилази се с доживљајног становишта; полазиће се од изазваних уметничких утисака и естетичке сугестије, па ће се потом истраживати њихова језичко-стилска условљеност.

Током обраде књижевних дела, као и у оквиру говорних и писмених вежби, настојаће се да ученици откривају што више особина, осећања и душевних стања појединих ликова, као и да изражавају своје ставове о поступцима ликова.

Ученик се подстиче да уочава смисао смешног и хумористичног на примерима из лектире, као и да разликује хумористички или оптимистички, дитирамбски тон у певању/приповедању/драмској радњи од елегичног тона. Теоријско савладавање појма културноисторијско предање није обавезно. Предање *Смрт Марка Краљевића* уводи се као пример, уз описно образлагање ове врсте предања у оквиру категорије народне прозе. Обнављају се и проширују знања о родољубивој поезији, савладава се појава и смисао социјалних мотива у предложеним песмама или причама, уче се дитирамб и елегија као врсте лирске поезије.

Исходи везани за наставну област књижевност засновани су на читању. Кроз читање и тумачење књижевних дела ученик развија читалачке компетенције које подразумевају не само истраживачко посматрање и стицање знања о књижевности већ подстичу и развијају емоционално и фантазијско уживљавање, имагинацију, естетско доживљавање, богате асоцијативне моћи, уметнички сензибилитет, критичко мишљење и изграђују морално просуђивање. Разни облици читања су основни предуслов да ученици у настави стичу сазнања и да се успешно уводе у свет књижевног дела. И у шестом разреду негује се, пре свега, доживљајно читање, а ученици се поступно уводе у истраживачко читање (читање према истраживачким задацима, читање из различитих перспектива и сл.) и оспособљавају да искажу свој доживљај уметничког дела, увиде елементе од којих је дело сачињено и разумеју њихову улогу у изградњи света дела.

Повећан број допунског избора лектире указује на могућност обраде појединих предложених садржаја (књижевних дела) на часовима додатне наставе.

Препоручује се да ученици у настави користе електронски додатак уз уџбеник, уколико за то постоји могућност у школи.

ЈЕЗИК

У настави језика ученици се оспособљавају за правилну усмену и писану комуникацију стандардним српским језиком. Отуда захтеви у овом

програму нису усмерени само на усвајање језичких правила и граматичке норме, већ и на разумевање њихове функције и правилну примену у усменом и писменом изражавању.

Када се у садржајима програма наводе наставне јединице које су ученици већ обрађивали у нижим разредима, подразумева се да се степен усвојености и способност примене раније обрађеног градива проверава, а понављање и увежбавање на новим примерима претходи обради нових садржаја, чиме се обезбеђује континуитет рада и систематичност у повезивању новог градива са постојећим знањима.

Нужно је да наставник увек има на уму пресудну улогу умесних и систематских вежбања, односно да наставно градиво није усвојено док се добро не увежба. То значи да вежбања морају бити саставни чинилац обраде наставног градива, примене, обнављања и утврђивања знања.

ГраMATИКА

Основни програмски захтев у настави граматике јесте да се ученицима језик представи и тумачи као систем. Ниједна језичка појава не би требало да се изучава изоловано, ван контекста у којем се остварује њена функција (у свакој погодной прилици могу се знања из граматике ставити у функцију тумачења текста, како уметничког тако и научнопопуларног). Један од изразито функционалних поступака у настави граматике јесу вежбања заснована на коришћењу примера из непосредне говорне праксе, што наставу граматике приближава животним потребама у којима се примењени језик појављује као свестрано мотивисана људска активност.

Настава творбе речи подразумева пре свега поделу речи по настанку на просте и творенице (у оквиру твореница уочавају се речи настале суфиксацијом, префиксацијом и слагањем). На школским примерима (нпр. *певач, школски, школовати се, праунук, превелик, научити, Београд, пароброд*) ученици треба да уоче саставне делове твореница: творбене основе, префиксе и суфиксе. На примерима породице речи, ученици треба да уочавају корен речи. Тиме се поставља основ за проширивање знања из творбе речи у старијим разредима. На часовима утврђивања градива треба нагласити разлику између граматичке основе и граматичких наставака у поређењу са творбеном основом и суфиксима (нпр. *школ-а, школар-ац* и сл.).

Ученици су се већ раније срели са појмом гласа, а сада проширују своја знања из фонетике основним информацијама о настанку гласова и говорним органима који у овом процесу учествују. На основу изговора гласови се деле на самогласнике и сугласнике (а сугласници на праве сугласнике и сонанте). Сугласници се деле по звучности и по месту изговора (овде је пожељно направити корелацију са наставом страних језика – нпр. различито место изговора неких гласова у српском и енглеском језику и сл.). Подела речи на слоге подразумева проширивање знања у односу на млађе разреде: треба увести и примере слогова који се завршавају на сонант, с посебним нагласком на позицију слоготворног *р*. Ово градиво треба повезати са основним правописним правилима за растављање речи на крају реда. Пошто се ученици у шестом разреду први пут срећу са термином гласовне промене, није потребно правити разлику у односу на гласовне алтернације. Ову разлику

ће усвојити у градиву за средњу школу. Препорука је да се, ради лакшег анализирања примера, гласовне промене предају следећим редоследом: непостојано *а*, промена *л* у *о*, палатализација, сибиларизација, јотовање, једначење сугласника по звучности, једначење сугласника по месту изговора, губљење сугласника. Гласовне промене треба уочавати у грађењу и промени речи (а на одступања указати у примерима).

Настава морфологије подразумева проширивања знања о заменицама (у петом разреду су биле обрађене само личне заменице). Сада се уводи подела заменица на именичке и придевске. У оквиру именичких обрађују се: односно-упитне, неодређене, опште и одричне; у оквиру

придевских: присвојне (с нагласком на употребу заменице *свој*), показне, односно-упитне, неодређене, опште и одричне. Такође, треба указати и на граматичке категорије заменица: род, број, падеж и лице. Знања о глаголским облицима ученици проширују тако што усвајају грађење осталих глаголска времена изузев презента, перфекта и футура I, с тим што се имперфекат обрађује само на нивоу препознавања, а посебно се наводи имперфекат помоћног глагола *бити*. Препорука је да се глаголска времена уведе овим редоследом: аорист, имперфекат, плусквамперфекат. Посебно треба нагласити правописна решења у вези са писањем глаголских облика. Знања из синтаксе ученици проширују поделом независних предикатских реченица према комуникативној функцији. Потребно је посебно скренути пажњу на употребу знака узвика, као и на остале интерпункцијске знаке.

Правопис

Правописна правила се усвајају путем систематских вежбања (правописни диктати, исправка грешака у датом тексту, тестови са питањима из правописа итд.). У оквиру правописних вежби пожељно је повремено укључити и питања којима се проверава граfiја (писана слова: велико и мало ћирилично Ћ, Ђ; велико и мало латиничко Ћ, велико Г, С, Ш итд.).

Такође, треба подстицати ученике да сами уочавају и исправљају правописне грешке у СМС комуникацији, као и у различитим типовима комуникације путем интернета.

Поред тога, ученике треба упућивати на служење правописом и правописним речником (школско издање). Пожељно је да наставник доноси примерак *Правописа* на час кад год се обрађују правописне теме (тако би могао појединачно ученицима задавати да пронађу реч у правописном речнику и одреде њен правилан облик или правилно писање).

Ортоепија

Наставник стално треба да указује на важност правилног говора, који се негује спровођењем одређених ортоепских вежби. Ортоепске вежбе не треба реализовати као посебне наставне јединице, већ уз одговарајуће теме из граматике: нпр. уочавање дужине акцената у речи може се повезати са обрадом и утврђивањем знања о врстама речи (именица *скуп* има кратак акценат, а придев *скуп* има дуг акценат итд.). На овом нивоу ученици треба само да уоче разлику у дужини акцената, без разликовања интонације и без употребе акценатских знакова. Уз коришћење аудио снимака, ученике треба навикавати да препознају, репродукују и усвоје правилно акценатован говор, а у местима где се одступа од акценатске нормe, да разликују стандардни акценат од свога акцената, тј. од дијалекатске акцентуације.

Неке ортоепске вежбе могу се спроводити и уз одговарајуће теме из књижевности: нпр. артикулација се може вежбати изговарањем брзалица, онда када се оне обрађују као део народног стваралаштва; акценат речи, темпо, ритам, реченична интонација и паузе могу се вежбати гласним читањем одломака из изборне лектире (по избору наставника или ученика) итд. Као ортоепску вежбу треба спроводити и говорење напамет научених одломака у стиху и прози (уз помоћ аудитивних наставних средстава).

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА (УСМЕНО И ПИСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ)

Развијање и унапређивање језичке културе ученика представља један од најзначајнијих задатака наставе Српског језика. Један од основних задатака наставе језичке културе односи се на усавршавање језичкоизражајних средстава код ученика, а њен крајњи циљ је да ученици буду оспособљени за успостављање квалитетне и сврсисходне комуникације. Област *Језичка култура* обухвата усмено и писмено изражавање.

Наставни рад у овој области реализује се у садејству са другим областима предмета Српски језик, као и кроз самосталне наставне јединице. У повратном смеру, обрада књижевног текста и рад на граматици морају укључивати и садржаје за неговање културе усменог и писменог изражавања ученика.

Настава ће бити очигледнија и ефикаснија ако се анализирају снимљена казивања и читања. Приликом реализације наставних садржаја пожељно је користити и савремене информационо-комуникационе технологије (нпр. паметну таблу, рачунар и видео-бим и сл.).

Свака од програмских вежби (говорне, правописне, лексичко-семантичке, стилске вежбе) планира се и реализује у наставном контексту у коме постоји потреба за функционалним усвајањем и функционалном применом датих језичких законитости и појава у новим комуникативним ситуацијама, као и потреба за утврђивањем, обнављањем или систематизовањем знања стеченог током наставе језика и наставе књижевности.

Све врсте вежби, чији је циљ развијање језичког мишљења, изводе се на тексту или током говорних вежби.

Циљ говорних вежби јесте унапређивање културе усменог изражавања. Детаљна организација, вешто осмишљене садржајне структуре и мотивисање ученика за разговор водиће ка правилности, лакоћи, јасности, једноставности, прецизности и флуентности у усменом излагању ученика. Ове вежбе би требало да приближе учеников говор стандарднојезичком изговору.

Форме учтивости, односно посебна језичка средства којима се исказује учтивост представљају важан сегмент у реализацији наставе језичке културе. Потребно је код ученика развијати свест о неопходности и значају језичке учтивости, тј. учтивног комуникативног понашања, односно истакнути значај неговања правилног и учтивног говора и писања. Ученицима треба указати на то да су у домену конвенција учтиво сти најтипичније форме усмене и писмене етикеције: употреба заменице *Ви*, етикете за исказивање уважавања приликом ословљавања у јавном и службеном комуницирању (*господине, госпођо/госпођице, Ваша екселенцијо, Ваша светости...*), као и говорни чинови експресивног типа (формуле учтивости): извињавање, захваљивање, честитање, молба. Лингвометодички текстови који садрже дијалошку форму у којој се испољава језичка учтивост могу послужити за уочавање форми учтивости. Такође, требало би подстицати ученике да износе своје мишљење и сопствена запажања о (не)учтивном комуникативном понашању.

Велики део лексике српског језика сачињавају лексеме настале творбом речи. Она представља продуктиван процес којим се свакодневно богати наш лексички фонд. Стога, у настави језичке културе би лексикологији, односно творби речи требало приступити, најпре, као начину за настајање нових речи, како би ученици схватили њен практични значај. Потребно је оспособити ученике да граде и разликују аугментативе (са пејоративима) и деминутиве (са хипокористцима), тако што обрада теме неће бити само описана, тј. требало би се задржати што краће на формалном приступу теми. Стваралачки и истраживачки приступ може позитивно утицати на мотивацију ученика да упознају ову тематику. Пожељно је навести само најчешће суфиксе и за један и за други творбени модел. Требало би подстицати ученике да објасне значење датих изведеница и указати им на њихову улогу у свакодневном језичком изражавању (нпр. експресивно значење и стилска обојеност изведеница, попут *мајчица, сестрица, људина* и сл.).

Правописне вежбе омогућавају ученицима да посебно обратe пажњу на правописне захтеве и на њихову улогу у тексту. Системска примена адекватних правописних вежби омогућава да теоријско правописно знање благовремено пређе у умење, као и да се стечена навика примене правописних правила испољи у практичној и спонтаној намени. Правописне вежбе представљају најпогоднији начин да се правописна правила науче, провере, као и да се учени недостаци отклоне. Најбоље је примењивати и просте и сложене правописне вежбе које су погодне за савлађивање како само једног правописног правила из једне правописне области, тако и више правописних правила из неколико правописних области. Правописне вежбе је потребно најпре припремити. Притом је пожељно поштовати принцип поступности, систематичности, јединства теорије и праксе. Приликом савлађивања правописних начела погодне могу бити следеће правописне вежбе: *диктат, самостално писање, допуњавање текста*. Може бити подстицајно и организовање квиза на часовима посвећеним систематизовању градива из правописа (нпр. *препознај правописну област, пронађи грешку, да ли су тврдње о употреби, нпр. великог слова, тачне и сл.*), а требало би и проверавати да ли су ученици у стању да објасне научена правописна правила у одређеном тексту.

Циљ примењивања лексичко-семантичких вежби јесте богаћење речника ученика и упућивање на различите могућности приликом избора речи и израза и указивање на њихову сврсисходнију употребу. Применом лексичко-семантичких вежби код ученика се ствара навика да промишљају и траже адекватан језички израз за оно што желе да искажу (у зависности од комуникативне ситуације) и повећава се фонд таквих израза у њиховом речнику. Врсте ових вежби треба усагласити са интересовањима ученика и наставним садржајима. Развијању смисла за прецизно изражавање и подстицању ученика да размишљају о речима и о њиховим значењима доприносе вежбе којима се ученици упућују на избегавање сувишних речи, поштапалица и туђица. Подстицајне су и вежбе које се односе на фигуративна значења речи, као и вежба *проналажење изостављених реченичних делова* која подстиче ученике да пронађу адекватну реч, али и да у складу са контекстом прошире скалу дозвољених значењских и лексичких могућности.

Применом стилских вежби, ученици се упућују на то да на другачији начин од уобичајеног повезују речи и изразе и да истражују њихове семантичке потенцијале. Њихов циљ није да се само отклоне учињене грешке, већ да ученици стекну адекватне навике да говоре и пишу ваљано, односно да примењују стваралачке поступке у језику. Знања о стилу и изражајним могућностима језика ученици углавном стичу увидом у књижевноуметничке текстове, због чега је неспорна повезаност са наставом књижевности, али се не сме поистоветити са језичко-стилском анализом ових текстова. Стилске вежбе је потребно што непосредније повезивати и са наставом граматике. Може се креирати ситуациони предлог за развијање и унапређивање језичко-стилског знања ученика у складу са узрастом и начелом систематичности и условности. Стваралачки облик рада на развијању стилског умења ученика може се, на пример, заснивати на тексту као подстицају за сликовито казивање, с обзиром на то да се на различитим књижевноуметничким текстовима лако увиђа изражајност стилског поступка који може да буде примењен приликом уобличавања језичке грађе у новим комуникативним ситуацијама.

III. ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Праћење и вредновање резултата напредовања ученика је у функцији остваривања исхода, а започиње иницијалном проценом достигнутог нивоа знања, у односу на који ће се одмеравати даљи напредак и формирати оцена. Сваки наставни час и свака активност ученика је прилика за формативно оцењивање, односно регистровање напретка ученика и упућивање на даље активности.

Формативно вредновање је саставни део савременог приступа настави и подразумева процену знања, вештина, ставова и понашања, као и развијања одговарајуће компетенције током наставе и учења. Формативно мерење подразумева прикупљање података о ученичким

постигнућима, при чему се најчешће примењују следеће технике: реализација практичних задатака, посматрање и бележење ученикових активности током наставе, непосредна комуникација између ученика и наставника, регистар за сваког ученика (мапа напредовања) итд. Резултати формативног вредновања на крају наставног циклуса треба да буду исказани и бројчаном оценом. Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања, праћења и вредновања. Важно је да наставник, поред постигнућа ученика, континуирано прати и вреднује властити рад. Све што се покаже добрим и ефикасним, наставник ће користити и даље у својој наставној пракси, а оно што буде процењено као недовољно делотворно, требало би унапредити.

ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ (учбеници):

Српски језик и књижевност за 6. разред основне школе, *Читанка*, Александар Јерков, Анђелка Петровић, Катарина Колаковић, Вулкан, 2019.
Српски језик и књижевност за 6. разред основне школе, *ГраMATика*, Данијела Милићевић, Сунчица Ракоњац Николов, Вулкан, 2019.

Допунска настава

Циљеви наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци за допунску наставу:

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- описмењавање ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;

Методe:

У петом разреду у настави српског језика користиће се следеће методе: монолошка, дијалoшка, текст, текстовна, самостални ученички радови, демонстрације, писани радови ученика, самостално стваралаштво ученика (песме, приче), вербална, тест, комбинована (аналитичко-синтетичка).

МЕСЕЦ	ПЛАН И ПРОГРАМ РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ
Септембар – октобар	Просте, изведене и сложене речи; суфикси, префикси, корен речи. Гласови; самогласници и сугласници; поделе сугласника по месту изговора и звучности. Гласовне промене и алтернације
Новембар – децембар	Гласовне промене и алтернације. Заменице – именичке и придевске. Функција речи у реченици
Фебруар – март	Реченица (основни појмови). Независне и зависне предикатске реченице. Исказивање реченичних чланова речју, синтагмом и зависном реченицом. Правопис – основна правила.
Април – мај	Глаголи. Глаголске основе – инфинитивна и презентска. Прости глаголски облици – грађење. Сложени глаголски облици – грађење. Правопис – писање глаголских облика које ученици често погрешно пишу.

Додатна настава

Циљеви наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци за додатну наставу:

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
- уочавање разлике између месног говора и књижевног језика;
- развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
- развијање потребе за књигом, способности да се њоме ученици самостално служе као извором сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске, школске, месне);
- усвајање основних функционалних појмова и теоријских појмова из књижевности, позоришне и филмске уметности;
- упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења.

Методe:

У шестом разреду у настави српског језика користиће се следеће методе: монолошка, дијалoшка, текст, текстовна, самостални ученички радови, демонстрације, писани радови ученика, самостално стваралаштво ученика (песме, приче), вербална, тест, комбинована (аналитичко-синтетичка).

Месец	ПЛАН И ПРОГРАМ РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ
Септембар – октобар	Књижевно дело по избору ученика – тумачење (тема, композиција, ликови, језик). Грађење речи суфиксацијом и префиксацијом. Самостално стваралаштво ученика (поезија, проза).
Новембар – децембар	Правописне нормe. Драма – књижевни род (<i>Јазавац пред судом</i> ; савремена драма). Гласовне промене (одступања). Припреме за школско такмичење.
Фебруар – март	Школско такмичење из језика и језичке културе. Припрема за општинско такмичење (збирка тестова). Општинско такмичење из језика и језичке културе. Метафора – најпесничкија стилска фигура на одабраним стиховима.
Април – мај – јун	<i>Градинар</i> , Рабиндранат Тагоре. Гледање позоришне представе по избору; анализа. Припрема за градско такмичење из језика и језичке културе. <i>Сањар</i> , Ијан Мекјуан, утисци о прочитаном делу. Учешће на градском такмичењу. Казивање стихова из самосталног ученичког стваралаштва.

План рада рецитаторско драмске секције

Циљеви наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво – усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
- увежбавање и усавршавање гласног читања и читања у себи (доживљајног – изражајног, интерпретативног, истраживачког; читање с разумевањем, логичко читање) у складу са врстом текста (књижевним и осталим текстовима);
- оспособљавање за читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
- усвајање основних функционалних појмова и теоријских појмова из књижевности, позоришне и филмске уметности;
- подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.);

Методе:

У шестом разреду у настави српског језика користиће се следеће методе: монолошка, дијалoшка, текст, текстoвна, самoстални ученички радови, демонстрације, писани радови ученика, самoстално стваралаштво ученика (песме, приче), вербална, тест, комбинована (аналитичко-синтетичка).

СЕПТЕМБАР

1. Формирање секције и договор о раду
2. План рада за текућу школску годину
3. Акценатске вежбе
4. Акцентаске вежбе

ОКТОБАР

1. Вежбе интонације
2. Вежбе интензитета
3. Избор и анализа садржаја за наступ поводом Дана просветних радника
4. Увежбавање за наступ

НОВЕМБАР

1. Генерална проба пред наступ поводом Дана просветних радника
2. Приредба поводом Дана просветних радника
3. Избор и анализа садржаја за прославу Дана Светог Саве
4. Увежбавање за наступ

ДЕЦЕМБАР

1. Увежбавање за наступ
2. Увежбавање за наступ
3. Анализа рада секције у првом полугодишту

ЈАНУАР

1. Увежбавање за наступ поводом Дана школе

2. Генерална проба пред наступ поводом Дана школе
3. Наступ поводом Дана школе

ФЕБРУАР

1. Одабир текстова за школско такмичење у рецитовању
2. Увежбавање текстова
3. Увежбавање текстова
4. Школско такмичење у рецитовању

МАРТ

1. Припрема за општинско такмичење у рецитовању
2. Припрема за општинско такмичење у рецитовању
3. Општинско такмичење у рецитовању
4. Анализа резултата општинског такмичења у рецитовању

АПРИЛ

1. Сарадња са другим секцијама (музичка, ликовна)
2. Посета позоришној представи
3. Дискусија о посећеној представи
4. Сусрет са професионалним глумцем

МАЈ

1. Припреме за пролећни фестивал
2. Увежбавање програма
3. Увежбавање програма
4. Приредба поводом пролећног фестивала

ЈУН

1. Анализа рада секције и извештај

НОВИНАРСКА СЕКЦИЈА ОБРАЗОВНИ ЦИЉЕВИ:

- упознавање новинарских врста и начина рада и оспособљавање ученика за адекватно усмено и писмено изражавање;
- овладавање језичким средствима потребним за успешну комуникацију;

- уочавање разлика између књижевног и народног језика;
- повезивање говорних активности са ликовним изразом и савременим информатичким технологијама.

ВАСПИТНИ и ФУНКЦИОНАЛНИ ЦИЉЕВИ:

- развијање стваралачке способности;
- извршавање постављених обавеза;
- подстицање на тимски рад и сарадњу;
- разумевање, поштовање и узајамно уважавање културе, језика, обичаја, историје, вере и музике више народа;
- развијање комуникацијских способности, сигурности и самопоуздања у јавном наступу и опхођењу и развијање социјалних вештина;
- развијање интереса за новинарство;
- усмеравање у избору занимања;
- неговање етичких вредности и принципа.

МЕТОДЕ : монолошка, дијалогска, стваралачка, игровна, текстуална, метода самосталних радова.

АКТИВНОСТИ:

- упоређивање два различита текста из новина и уочавање разлика у језику који се користи, темама и начину обраде тема, професионалност – непрофесионалност у новинарству;
- правила међународне федерације новинара – вежба;
- уочавање непрофесионализма у новинарству и исправак лоших текстова;
- општа култура новинара – квиз;
- писање вести (практична вежба састављања вести, издвајање наслова и прилагођавање вести за различите медије);
- вежба експресног састављања вести;

- вежба улоге водитеља/спикера на телевизији;
- писање репортаже (одабирање сложеније теме и опширнији приказ одабране проблематике);
- писање интервјуа (вежба интервјуисања са унапред одабраном личношћу);
- смишљање анкете, просте и сложене анкете;
- истраживање јавног мњења (маркетиншки ангажована анкета).
- писање приказа књиге, албума, концерта, представе и филма;
- писање извештаја најављеног догађаја (програм, интервју) и ненајављеног догађаја;
- израда часописа – избор уредништва, програма, тема и дужности;
- уређивање текста – фонт и прелом;
- презентација школског часописа.

ПЛАН РАДА ЗА НОВИНАРСКУ СЕКЦИЈУ

1. Етика у новинарству (упоређивање два различита текста из новина и уочавање разлика у језику који се користи, темама и начину обраде тема, професионалност – непрофесионалност у новинарству)
2. Декларација о принципима поступања новинара (правила међународне федерације новинара – вежба)
3. Етика у новинарству (уочавање непрофесионализма у новинарству и исправак лоших текстова)
4. Уредништво (одабир и начин реализовања програма и листа)
5. Вест (практична вежба састављања вести, издвајање наслова и прилагођавање вести за различите медије)
6. Телевизијске вести (вежба експресног састављања вести)
7. Телевизијски спикер (вежба улоге водитеља/спикера на телевизији)
8. Школски часопис – расподела дужности и тема
9. Репортажа (одабирање сложеније теме и опширнији приказ одабране проблематике)
10. Интервју (вежба интервјуисања са унапред одабраном личношћу)
11. Интервју (вежба интервјуисања са унапред одабраном личношћу)
12. Анкета (смишљање анкете, просте и сложене анкете)

13. Истраживање јавног мњења (маркетиншки ангажована анкета)
14. Ангажовано новинарство (истраживање, упознавање са системом)
15. Школски часопис-реализација
16. Школски часопис-реализација
17. Школски часопис-реализација
18. Школски часопис-реализација
19. Школски часопис-реализација
20. Презентација школског часописа
21. Извештај најављеног догађаја (програм, интервју)
22. Извештај ненајављеног догађаја
23. Новинарска критика/приказ – књига
24. Новинарска критика/приказ албум/концерт
24. Школски часопис – реализација
25. Школски часопис – реализација
26. Школски часопис – реализација
27. Школски часопис - реализација
28. Школски часопис – реализација
29. Лектура
30. Уређивање вести – фонт, одабир
31. Уређивање вести – прелом текста
32. Школски часопис – реализација
33. Школски часопис – реализација
34. Школски часопис – реализација
35. Презентација школског часописа
36. Презентација школског часописа

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК
ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА

Наставни предмет: Енглески језик

Разред: шести

Годишњи фонд часова: 72

Недељни фонд часова: 2

Литература за наставу за ученике/це:

Catrin E. Morris, Paola Tite with Grazia Ceruli and Luke Prodromou, *Sprint 2*, уџбеник за шести разред основне школе (шеста година учења), Вулкан знање, Београд, 2024.

Grazia Ceruli, Paola Tite *Sprint 2*, радна свеска за шести разред основне школе (шеста година учења), Вулкан знање, Београд, 2024.

Литература за наставу за наставнике/це:

Catrin E. Morris, Paola Tite with Grazia Ceruli and Luke Prodromou, *Sprint 2*, уџбеник за шести разред основне школе (шеста година учења), Вулкан знање, Београд, 2024.

Grazia Ceruli, Paola Tite *Sprint 2*, радна свеска за пети разред основне школе (шеста година учења), Вулкан знање, Београд, 2024.

Catrin E. Morris, Paola Tite with Grazia Ceruli, *Sprint 2*, приручник за наставнике са тестовима и додатним материјалима

Остала наставна средства и помагала:

- два ЦД -а са аудио-записима који прате текстове у уџбенику и радној свесци за наставнике/це

- пригодан, едукативни постер за учионицу - дигитални уџбеник

РЕДНИ БРОЈ И НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	МЕСЕЦ										Број часова			
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	Обр.	Утв.	Ост.	Укуп.
1. STARTER UNIT	X										2	4	0	6

2. WHO'S IN CHARGE	X	X									2	3	0	5
3. ТЕСТ 1		X									0	0	2	2
4. PAST TIMES		X									2	3	0	5
5. NEWS EVENTS			X								2	4	0	6
6. EXTRA FUNCTIONS 1 AND 2			X	X							2	2	0	4
7. ПРВИ ПИСМЕНИ ЗАДАТАК				X							0	0	3	3
8. ART TOURS				X	X						3	3	0	6
9. THE NATURAL WORLD					X	X					2	3	0	5
10. HOLIDAYS						X	X				1	4	0	5
11. ТЕСТ 2							X				0	0	2	2
12. EXTRA FUNCTIONS 3 AND 4							X				2	2	0	4
13. EATING OUT							X	X			2	4	0	6
14. EXTRA FUNCTIONS 5 AND 6								X			1	2	0	3
15. ДРУГИ ПИСМЕНИ ЗАДАТАК									X		0	0	3	3
16. RULES AND REGULATIONS									X	X	2	3	0	5

17. EXTRA FUNCTIONS 7 AND 8										X	1	1	0	2
УКУПАН БРОЈ ЧАСОВА	9	9	7	9	4	7	9	6	8	4	24	38	10	72

Наставне теме и комуникативне функције	Исходи									Међупредметне компетенције	Стандарди
	По завршеној теми, ученици/е ће бити у стању да:										

<p>1. Starter Unit</p> <p>Уводна тема</p> <p>Представљање чланова породице; исказивање припадања, интересовања, допадања и недопадања; изражавање неодређених количина; описивање места; описивање тренутних и уобичајених радњи у садашњости.</p>	<p>- разумеју речи којима се именују чланове уже и шире породице; именују чланове уже и шире породице; представе чланове уже и шире породице; разумеју и формулишу једноставне исказе који се односе на припадање, користећи саксонски генитив; разумеју једноставан текст који се односи на изражавање интересовања, допадања и недопадања;</p> <p>формулишу једноставне исказе, или неколико исказа у низу који се односе на изражавање интересовања, допадања и недопадања; размене основне информације у вези са члановима породице и њиховим интересовањима; разликују бројиве и небројиве именице; разумеју и формулишу једноставне исказе који се односе на описивање места и количина, користећи неодређени члан <i>a/an</i>, као и квантификаторе <i>some, any, much, many, a lot of, few / a few, little / a little, plenty of</i>; разумеју и формулишу једноставне исказе о тренутним и свакодневним радњама у садашњости.</p> <p>Вредности и ставови:</p> <p>Ученици/е:</p> <ul style="list-style-type: none"> - показују толеранцију према различитим интересовањима особа у свом ужем и ширем окружењу; - показују спремност да пронађу активности које их спајају и осмишљавају заједничке активности. 	<p>Учење</p> <p>Сарадња</p> <p>Комуникација</p> <p>Рад са подацима</p>	<p>1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.</p>
--	---	--	---

<p>2. Who's in charge?</p> <p>Ко је задужен?</p> <p>Описивање свакодневних радњи у садашњости; описивање радњи, стања и способности помоћу прилога за начин; исказивање припадања и поседовања.</p>	<p>- разумеју речи којима се именују свако-дневни кућни послови и обавезе; пра-вилно изговоре и напишу речи којима се именују свакодневни кућни послови и обавезе; формулишу једноставне исказе који се односе на описивање свакоднев-них кућних послова и обавеза; разумеју једноставан дијалог који се односи на описивање радњи, стања и способности помоћу прилога за начин; формулишу једноставне исказе који се односе на описивање радњи, стања и способности помоћу прилога за начин; формулишу једноставне исказе који се односе на припадање и поседовање, помоћу присвојних придева и присвојних заменица.</p> <p>Вредности и ставови</p> <p>Ученици/е:</p> <p>-разумеју потребу расподеле послова и обавеза у заједници у којој живе и договарају се са осталим члановима заједнице о расподели послова и обавеза, поштујући принципе родне равноправности;</p> <p>- показују отвореност према културној</p>	<p>Учење</p> <p>Сарадња</p> <p>Комуникација</p> <p>Рад са подацима</p> <p>Естетичка компетенција</p>	<p>1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13.2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.</p>
---	---	--	--

	<p>разноликости и интересовање за начин расподеле послова и обавеза у заједницама других култура.</p>		
<p>3. Тест 1 Комуникативне функције из наставних тема 1 и 2.</p>	<p>- правилно користе саксонски генитив; правилно пишу облике множине именица; правилно изразе количине уз бројиве и небројиве именице користећи квантификаторе; препознају форму глаголских облика <i>The Present Simple</i> и <i>The Present Continuous</i>; именују кућне послове; правилно користе глаголске облике <i>The Present Simple</i> и <i>The Present Continuous</i>.</p> <p>Вредности и ставови</p> <p>Ученици/е:</p>	<p>Учење</p> <p>Комуникација</p> <p>Рад са подацима</p>	<p>1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.2.1.</p>

	<p>- преузимају одговорност и имају критички однос према сопственом напредовању, и показују спремност да унапреде своје стратегије учења и боље планирају време за учење;</p> <p>- показују саосећајност према онима који постижу слабије резултате у учењу, препознају потребу и преузимају иницијативу да им пруже помоћ;</p> <p>- саосећају и радују се успеху свог друга/другарице.</p>		2.2.2. 2.2.3. 2.2.4.
<p>4. Past times</p> <p>Прошла времена</p> <p>Изражавање интересовања и описивање радњи у прошлости; исказивање осећања.</p>	<p>-разумеју речи којима се именују занимања; правилно изговоре и напишу речи којима се именују занимања;</p> <p>размене информације о личним инте-ресовањима која се односе на занимања;</p> <p>разумеју једноставан текст који говори о занимањима у Великој Британији кроз векове; опишу занимања у прошлости, користећи прошло време глагола <i>бити</i>;</p> <p>размене информације о занимањима</p>	<p>Учење</p> <p>Сарадња</p> <p>Комуникација</p> <p>Рад са подацима</p> <p>Естетичка компетенција</p>	<p>1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6.</p>
	<p>својих дека, бака, прадека и прабака; разумеју</p>		2.1.7. 2.1.12. 2.1.13.

	<p>разлику у значењу између при-дева који се завршавају на <i>-ed</i> и <i>-ing</i>;</p> <p>опишу емоције користећи придеве који се завршавају на <i>-ed</i> и <i>-ing</i>.</p> <p>Вредности и ставови</p> <p>Ученици/е:</p> <ul style="list-style-type: none"> - упоређују и уочавају подређени положај жена у неким занимањима у прошлости и садашњости и предлажу акције за промовисање родне равноправности; - уочавају сличности и разлике, показују позитиван однос према сопственој и културама других заједница, и исказују жељу да упознају и разумеју њихове вредности (Србија и Велика Британија); - разумеју важност познавања породичне историје, показују интересовање за вредности и ставове својих предака и развијају критички однос према њима. 		<p>2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.</p>
<p>5. News events</p> <p>Вести и догађаји</p> <p>Описивање догађаја у прошлости.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - разумеју речи и изразе који се односе на медије; правилно изговоре и напишу речи и изразе који се односе на медије; на медије; разумеју једноставан текст који говори о медијима некада 	<p>Учење</p> <p>Сарадња</p> <p>Комуникација</p> <p>Рад са подацима</p>	<p>1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13.</p>

<p>и сада; формулишу једноставне исказе који се односе на медије; размене информације о техници и технологији у прошлости и садашњости; разумеју једноставан текст који говори о догађају у прошлости; разумеју речи којима се именују објекти и институције у граду; правилно изговоре и напишу речи којима се именују објекти и институције у граду; формулишу једноставне исказе, користећи речи и изразе којима се именују објекти и институције у граду; питају и кажу шта и где су нешто радили у одређеном тренутку у прошлости; разумеју једноставне исказе који се односе на радње које су се догодиле или догађале у прошлости; формулишу једноставне исказе који се односе на радње које су се догодиле или догађале у прошлости, користећи глаголске облике <i>The Past SimpleTense</i> и <i>The Past ContinuousTense</i>.</p>		<p>1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.</p>
--	--	---

	<p>Вредности и ставови:</p> <p>Ученици/е:</p> <ul style="list-style-type: none"> - препознају повезаност технолошких достигнућа у прошлости и садашњости, уочавају предности и недостатке и једних и других, и развијају интересовање за медијску писменост; - препознају ситуације у којима је људима у њиховом окружењу потребна помоћ и предузимају одговарајуће кораке да им помогну. 		
<p>6. Extra functions 1 & 2</p> <p>Додатне комуникативне функције 1 и 2</p> <p>Описивање навика у прошлости; описивање искуства из одређене и неодређене прошлости.</p>	<p>- разумеју једноставан текст који говори о навикама у прошлости;размене инфор-мације личне природе о навикама у прошлости, користећи глагол <i>used to</i>;саопште неколико исказа у низу у вези са навикама у прошлости, користећи глагол <i>used to</i>; разумеју једноставан текст који говори о искуствима у дефинисаној и недефинисаној прошлости; размене информације личне природе о искуствима у дефинисаној и недефинисаној прошлости; саопште неколико исказа у низу оискуствима у дефинисаној и недефинисаној прошлости</p>	<p>Учење</p> <p>Комуникација</p> <p>Рад са подацима</p> <p>Естетичка компетенција</p>	<p>1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6.</p>

користећи глаголске облике The Past Simple Tense и The Present Perfect Simple.

Вредности и ставови

Ученици/е:

- препознају своје лоше навике, критички их оцењују и показују спремност да их мењају;
- учтиво указују другима на лоше навике и показују спремност да им помогну у њиховом превазилажењу;
- планирају и реализују активности промоције позитивних животних навика;
- уочавају сличности и разлике, показују позитиван однос према сопственој и културама других заједница, и исказују жељу да упознају и разумеју њихове вредности (Србија и Куба).

<p>7. Први писмени задатак</p> <p>Описивање места; описивање радњи и искустава у прошлости.</p>	<p>- именују занимања, објекте и институције у граду; препознају речи које се односе на медије; правилно употребе глагол to be – Past Simple у тексту; правилно употребе глаголске облике Past Simple и Past Continuous у реченици; правилно употребе глаголске облике Past Simple и Present Perfect у реченици.</p> <p>Вредности и ставови</p> <p>Ученици/е:</p> <p>- преузимају одговорност и имају критички однос према сопственом напредовању и показују спремност да унапреде своје стратегије учења и боље планирају време за учење;</p>	<p>Учење</p> <p>Комуникација</p> <p>Рад са подацима</p>	<p>1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.</p>
--	---	---	--

	<p>- показују саосећајност према онима који постижу слабије резултате у учењу, препознају потребу и преузимају иницијативу да им пруже помоћ;</p> <p>- саосећају и радују се успеху свог друга/другарице.</p>		
--	---	--	--

<p>8. Art tours</p> <p>Уметничке туре</p> <p>Описивање предмета; изражавање мишљења; сналажење у простору; тражење и пружање информација о смеру кретања на улици; тражење и пружање информација о програмима и реду вожње; исказивање димензија.</p>	<p>- разумеју речи и изразе који се односе на уметничко стваралаштво; правилно изговоре и напишу речи и изразе који се односе на уметничко стваралаштво;</p> <p>разумеју и формулишу једноставне исказе који се односе на уметничко стваралаштво; траже и изразе мишљење, користећи једноставна језичка средства; разумеју речи којима се именују превозна средства; правилно изговоре и напишу речи којима се именују превозна средства; траже и пруже информације о смеру кретања на улици; траже и пруже информацију о програмима и реду вожње користећи глаголски облик <i>The Present Simple Tense</i>; разумеју и формулишу једноставне исказе које се односе на димензије.</p> <p>Вредности и ставови</p> <p>Ученици/е:</p> <p>- препознају значај уметности у богаћењу културне разноликости, као и за лични и друштвени статус и развој;</p> <p>- препознају значај естетике у различитим животним контекстима и ситуацијама;</p>	<p>Учење</p> <p>Комуникација</p> <p>Рад са подацима</p> <p>Сарадња</p> <p>Естетичка компетенција</p>	<p>1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 1.3.5.2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.</p>
---	---	--	---

- показују интересовање
за уметничко
стваралаштво других
култура;

- поштују правила
учтивога обраћања
познатим и непознатим
људима, као и правила
пристојног понашања на
јавном месту.

<p>9. The natural world</p> <p>Свет природе</p> <p>Упоређивање и описивање места и бића; изражавање мишљења.</p>	<p>- разумеју речи и изразе којима се именују географски појмови и животиње;</p> <p>правилно изговоре и напишу речи и изразе којима се именују географски пој-мови и животиње; разумеју једноставан текст који се односи на поређење и описивање места и животиња; формулишу једноставне исказе којима пореде и описују места и животиње, користећи компаратив и суперлатив придева; траже и изразе мишљење о медијским садржајима који се односе на очување природе.</p> <p>Вредности и ставови</p> <p>Ученици/е:</p> <p>- развијају свест о сопственој одговорности према природи;</p> <p>- поштују локалну, регионалну и светску природну баштину, и промовишу њихове вредности;</p> <p>- размењују мишљења о медијским садржајима, поштујући правила учтиве комуникације;</p> <p>- промовишу медијске садржаје који се залажу за очување природе.</p>	<p>Учење</p> <p>Комуникација</p> <p>Рад са подацима</p> <p>Сарадња</p>	<p>1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.4.</p>
--	--	--	--

<p>10. Holidays</p> <p>Распусти</p> <p>Исказивање предлога и реаговање на предлоге; изражавање будућих планова и намера.</p>	<p>- разумеју речи и изразе који се односе на путовања; правилно изговоре и напишу речи и изразе који се односе на путовања; разумеју једноставан текст који говори о предлозима за смештај и обилазак Лондона; разумеју и формулишу једноставне исказе који се</p>	<p>Учење</p> <p>Комуникација</p> <p>Рад са подацима</p> <p>Сарадња</p> <p>Естетичка компетенција</p>	<p>1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20.</p>
--	---	--	---

	<p>односе на давање предлога и реаговање на предлоге; разумеју једноставан текст који се односи на планирање активности током путовања; размене информације у вези са будућим плановима и намерама, користећи глаголски облик <i>be going to</i>.</p> <p>Вредности и ставови</p> <p>Ученици/е:</p> <p>- разумеју да путовања оплемењују, дају нова искуства, доносе изазове на које морају да реагују (решавају проблеме) и доносе одлуке;</p> <p>- показују интересовање да путују у друге земље и упознају различита културна и природна богатства;</p>		<p>1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.4.</p>
--	--	--	---

	<p>- имају толерантан однос према другим културама и уважавају правила понашања у датој култури;</p> <p>- увиђају потребу за економичним у располагањем временом и новцем.</p>		
<p>11. Тест 2</p> <p>Описивање места; тражење и давање информација о смеру кретања на улици; давање и реаговање на предлоге; исказивање будућих планова и намера.</p>	<p>- препознају речи које се односе на уметност, путовања и географске појмове; препознају изразе и речи које се односе на тражење и давање информација о смеру кретања; разумеју једноставан текст који се односи на тражење и давање информација о смеру кретања; разумеју једноставне исказе који се односе на давање и реаговање на предлоге; разумеју једноставан текст који се односи на планове за будућност.</p> <p>Вредности и ставови</p> <p>Ученици/е:</p> <p>- преузимају одговорност и имају критички однос према сопственом</p>	<p>Учење</p> <p>Комуникација</p> <p>Рад са подацима</p>	<p>1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13.2.1.14. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.2.1.</p>

	<p>напредовању и показују спремност да унапреде своје стратегије учења и боље планирају време за учење;</p> <p>- показују саосећајност према онима који постижу слабије резултате у учењу, препознају потребу и преузимају иницијативу да им пруже помоћ;</p> <p>- саосећају и радују се успеху свог друга/другарице.</p>		<p>2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.4. 2.3.7. 2.3.8.</p>
<p>12. Extra functions 3&4</p> <p>Додатне комуникативне функције 3 и 4</p> <p>Изражавање претпоставки, планова и намера за будућност; описивање појава; изражавање чињеница и могућности; давање савета.</p>	<p>- разумеју једноставан текст који се односи на предвиђање будућих догађаја; формулишу једноставне исказе који се односе на предвиђање будућих догађаја, користећи глаголске облике <i>be going to</i> и <i>will for the future</i>; разумеју једноставан текст који говори о природним законитостима, здрављу и научним чињеницама; разумеју једноставан текст који се односи на давање савета у вези са електронским насиљем; формулишу једноставне исказе који се односе на природне законитости, здравље и научне чињенице користећи нулти кондиционал; формулишу савете користећи први кондиционал.</p> <p>Вредности и ставови</p>	<p>Учење</p> <p>Комуникација</p> <p>Сарадња</p> <p>Рад са подацима</p>	<p>1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.4.</p>

	<p>Ученици/е:</p> <ul style="list-style-type: none"> - препознају важност поштовања природних законитости и развијају одговоран однос према биљном и животињском свету; 		
--	--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> - увиђају важност здравих животних стилова и промовишу њихове вредности;- препознају облике електронског насиља и реагују на њега; - показују емпатију и помажу друговима и другарицама у решавању проблема електронског насиља; - преузимају иницијативу и планирају акције за спречавање електронског насиља. 		
--	---	--	--

<p>13. Eating out</p> <p>Јести ресторани</p> <p>Наручивање хране и пића у ресторану; изражавање мишљења; изражавање унапред договорених радњи; исказивање способности, дозвола и могућности у садашњости; описивање некога или</p>	<ul style="list-style-type: none"> - разумеју речи и изразе који се односе на одлазак и боравак у ресторану; пра-вилно изговоре и напишу речи и изразе који се односе на одлазак и боравак у ресторану;разумеју једноставне текстове који говоре о различитим врстама ресто-рана; разумеју и формулишу једноставне исказе који се односе 	<p>Учење</p> <p>Комуникација</p> <p>Сарадња</p> <p>Рад са подацима</p>	<p>1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.</p>
--	---	--	---

нечега у општем
смислу.

одлазак и боравак у
ресторану; наруче јело
и пиће у ресто-рану;
разумеју употребу
глаголског облика *The
Present Continuous* за
изража-вање будућих
планова и унапред
 догово-рених радњи;
напишу програм
реализа-ције излета,
користећи глаголски
облик *The Present
Continuous*; разумеју и
форму-лишу
једноставне исказе
(размене инфор-мације)
у вези са будућим
плановима и унапред
договореним радњама,
корис-тећи глаголске
облике *The Present
Continuous* *be going to* за
изражавање; препознају
различита значења
модалног глагола *can*
(способности,
могућности и дозволе у
садашњости);
формулишу једноставне
исказе који се односе на
способ-ности,
могућности и дозволе у
садашњо-сти; опишу
некога или нешто у
општем смислу,
користећи неодређене
заменице.

Вредности и ставови

Ученици/е:

- препознају и
уважавају различитости
у начину исхране у
својој и другим

	<p>културама;</p> <ul style="list-style-type: none"> - промовишу традиционална јела из своје културе и показују интересовање за традиционална јела у другим културама; - примењују правила учтиве комуникације у ресторану; - увиђају потребу за економичним располагањем новцем. 		
--	--	--	--

<p>14. Extra functions 5&6</p> <p>Додатне комуникативне функције 5 и 6</p> <p>Изражавање способности у прошлости и будућности; исказивање цена; изражавање захтева, молби и понуда;</p>	<p>- разумеју једноставан текст који се односи на описивање способности у прошлости и будућности;формулишу једноставне исказе које се односе на способности у прошлости и будућности; разумеју једноставан текст који се односи на куповину;формулишу једноставне исказе које се односе на куповину и цене;разумеју једноставне исказе који се односе на исказивање молби и понуда;упуте и реагују на једноставне молбе и понуде.</p> <p>Вредности и ставови</p> <p>Ученици/е:</p> <ul style="list-style-type: none"> - имају толерантан однос према различитим способностима особа у свом окружењу и прихватају различитости свих врста; 	<p>Учење</p> <p>Комуникација</p> <p>Сарадња</p> <p>Рад са подацима</p> <p>Решавање проблема</p>	<p>1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20.1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.4.</p>
---	---	---	--

	<p>- уочавају проблемске ситуације, доносе одлуке и предлажу различита решења;</p> <p>- поштују правила учтиве комуникације приликом куповине.</p>		
<p>15. Други писмени задатак</p> <p>Изражавање будућих планова, намера и унапред договорених радњи; описивање навика у садашњости и научних чињеница; давање савета; изражавање молби.</p>	<p>- именују јела; именују појмове који се односе на ресторан; правилно употребе глаголске облике <i>Present Continuous</i> и <i>be going to</i> за изражавање будућих планова, намера и унапред договорених радњи;</p> <p>правилно употребе нулти кондиционал за изражавање научних чињеница и навика у садашњости; правилно употребе први кондиционал за давање савета; разумеју једноставан дијалог који се односи на поручивање хране телефоном.</p> <p>Вредности и ставови</p> <p>Ученици/е:</p> <p>- преузимају одговорност и имају критички однос према сопственом напредовању и показују спремност да унапреде своје стратегије учења и боље планирају време за учење;</p> <p>- показују саосећајност према онима који постижу слабије резултате у учењу,</p>	<p>Учење</p> <p>Комуникација</p> <p>Рад са подацима</p>	<p>1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.4.</p>

препознају потребу и преузимају иницијативу да им пруже помоћ;

- саосећају и радују се успеху свог друга/другарице.

<p>16. Rules and regulations</p> <p>Правила и регулативе</p> <p>Исказивање правила понашања, забрана, обавеза и потреба/одсуства потреба</p>	<p>- разумеју речи и изразе који се односе на правила понашања, забране, обавезе и потребе/одсуство потребе; правилно изговоре и напишу речи и изразе који се односе на правила понашања, забране, обавезе и потребе/одсуство потребе; разумеју и формулишу једноставне исказе који се односе на правила понашања, забране, обавезе и потребе/одсуство потребе, користећи глаголе <i>must</i>, <i>mustn't</i>, <i>have to</i>, <i>don't have to</i>, <i>need to</i>, <i>don't need to</i>.</p> <p>Вредности и ставови</p> <p>Ученици/е:</p> <p>- увиђају важност поштовања правила понашања и преузимају</p>	<p>Учење</p> <p>Комуникација</p> <p>Сарадња</p> <p>Рад са подацима</p>	<p>1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.</p>
--	---	--	---

	<p>одговорност за њихово кршење;</p> <ul style="list-style-type: none"> - познају основна начела безбедности на јавном месту и придржавају се препорука, упозорења и забрана; - су свесни својих и туђих обавеза и настоје да их благовремено извршавају, подстичући и друге да поступе исто; - уважавају туђе потребе и интересовања. 		
<p>17. Extra functions 7&8</p> <p>Додатне комуникативне функције 7 и 8</p> <p>Исказивање обавеза и потреба у прошлости и будућности; тражење и давање савета и препорука.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - разумеју једноставан текст који се односи на обавезе и потребе у прошлости и будућности; формулишу једноставне исказе које се односе на обавезе и потребе у прошлости и будућности, користећи глаголе <i>had to</i> и <i>will have to</i>; разумеју једноставан текст који се односи на предлоге и савете; - формулишу једноставне исказе које се односе на предлоге и савете, користећи глаголе <i>should</i>, <i>have to</i>, <i>must</i>. 	<p>Учење</p> <p>Комуникација</p> <p>Сарадња</p> <p>Рад са подацима</p>	<p>1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14.</p>

	<p>Вредности и ставови</p> <p>Ученици/е:</p> <ul style="list-style-type: none"> - показују спремност да поделе позитивна искуства и дају препоруке и савете уколико се то од њих тражи; - негују и промовишу природну баштину своје земље. 		<p>2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1.</p>
--	---	--	---

Sprint 2 - шести разред, шеста година учења								
Редни број и назив наставне теме	Ред. број часа	Назив наставне јединице	Тип часа			Укупан број часова по теми за		
			обрада	Утврђивање	остали типови	обраду	Утврђивање	остале
1. STARTER UNIT	1.	We're a happy family - Describing a family tree and talking about possessions using <i>possessive 's</i> ; talking about interests, likes and dislikes)	/	1	/	2	4	/
	2	Let's talk about nouns and quantities(<i>noun plurals, a/an, some, any, much, many,few,little. a lot of</i>)	/	1	/			

	3.	Иницијални тест		1	/			
	4.	Morning and other routines - Talking about something that happens regularly or something that is always true (<i>Present Simple – affirmative, negative and question forms</i>)	1	/	/			
	5.	A ‘running commentary’ from GružaLake - Talking about something happening now	1	/	/			
	6.	Talking about something that is happening now or around now (<i>Present Continuous – affirmative, negative and question forms</i>)	/	1	/			
2. UNIT 1 WHO’S IN CHARGE?	7.	Who’s in charge? – Presentation 1	1	/	/	2	3	/
	8.	Who’s in charge? – Presentation 2	/	1	/			
	9.	Who’s in charge? – Talking about present events and possessions (<i>Present Simple vs Present Continuous, Stative verbs, Possessive pronouns</i>)	1	/	/			
	10.	Who’s in charge? – Talking about how you do things (<i>Adverbs of manner</i>), plus sounds /l/, /r/	/	1	/			
	11.	Who’s in charge? – Functions 1- Talking about how you do things	/	1	/			

3. TECT 1	12.	Starter Unit – Unit 1 - Revision	/	/	1	/	/	2
	13.	Test 1 (Starter Unit – Unit 1)	/	/	1			
4. UNIT 2 PAST TIMES	14.	Past times – Presentation 1	1	/	/	2	3	/
	15.	Past times – Presentation 2	/	1	/			
	16.	Past times – Talking about past events (<i>to be – Past simple – affirmative, negative, questions and short answers, Wh-questions</i>)	1	/	/			
	17.	Past times – Talking about emotions(<i>adjectives ending in -ed and -ing</i>), plus sound /w/	/	1	/			
	18.	Past times – Functions 2 - Talking about past events	/	1	/			
5. UNIT 3 NEWS EVENTS	19.	News events – Presentation 1	1	/	/	2	4	/
	20.	News events – Presentation 2	/	1	/			
	21.	News events – Talking about past events (<i>Past Simple</i>)	/	1	/			

	22.	News events – Talking about past events (<i>Past continuous</i>)	1	/	/			
	23.	News events – Talking about past events (<i>Past simple vs Past continuous</i>), plus sounds /aɪ/, /eɪ/, /ɔɪ/	/	1	/			
	24.	News events – Functions 3 – Telling a story	/	1	/			

6. EXTRA FUNCTIONS 1 AND 2	25.	EF 1: Can you change bad habits? – Talking about past habits (<i>used to</i>)(SB, p. 106 and 107)	1	/	/	2	2	/
	26.	EF 2: Have you ever...? (SB, p. 108)	/	1	/			
	27.	EF 2: Talking about past experiences (<i>Present Perfect affirmative, negative and question forms</i>)(SB, p. 110 and 111)	1	/	/			
	28.	EF 2: Experiences in Serbia and Cuba– Talking about past experiences (<i>Present Perfect vs Past Simple</i>)(SB, p. 109 and 111)	/	1	/			
7. ПРВИ ПИСМЕНИ ЗАДАТАК	29.	Припрема за први писмени задатак	/	/	1	/	/	3
	30.	Први писмени задатак	/	/	1			
	31.	Исправка првог писменог задатка	/	/	1			
8. UNIT 4 ART TOURS	32.	Art tours – Presentation 1	1	/	/	3	3	/
	33.	Art tours – Presentation 2	/	1	/			
	34.	Art tours – Talking about the future, numbers, and distances (<i>Present Simple, large numbers, How long does it take...? How far...</i>)	1	/	/			
	35.	Art tours – Art tours – Talking about measurements, dimensions and directions	/	1	/			

	36.	Art tours – Talking about movement directions (<i>Prepositions of movement</i>), plus sounds /əʊ/, /aʊ/	1	/	/			
	37.	Art tours – Functions 4- Asking for information	/	1	/			
9. UNIT 5 THE NATURAL WORLD	38.	The natural world – Presentation 1	1	/	/	2	3	/
	39.	The natural world – Presentation 2	/	1	/			
	40.	The natural world – Comparing and describing things (<i>Comparative adjectives, (not) as...as, Superlative adjectives</i>)	/	1	/			
	41.	The natural world – Comparing and describing things(<i>The definite article 'the'</i>), plus word stress	1	/	/			
	42.	The natural world – Functions 5– Making comparisons	/	1	/			
10. UNIT 6 HOLIDAYS	43.	Holidays – Presentation 1	1	/	/	1	4	/
	44.	Holidays – Presentation 2	/	1	/			
	45.	Holidays – Talking about future plans and intentions (<i>Be going to</i>)	/	1	/			
	46.	Holidays – Making and responding to suggestions (<i>How about...? Why don't we...? Let's...</i>), plus sounds /u:/ and /ʊ/	/	1	/			

	47.	Holidays – Functions 6 - Talking about future intentions	/	1	/			
--	-----	--	---	---	---	--	--	--

11. TECT 2	48.	Unit 4 – Unit 6 - Revision	/	/	1	/	/	2
	49.	Test 2 (Unit 4 – Unit 6)	/	/	1			

12. EXTRA FUNCTIONS 3 AND 4	50.	EF 3: What will the world be like in the 2030s? – Talking about predictions (<i>will for the future</i>)	1	/	/	2	2	/
	51.	EF 3: Talking about predictions (<i>will for the future, will vs be going to</i>)	/	1	/			
	52.	EF 4: What happens if...? (<i>Zero conditional</i>)(SB, p. 114 and 116)	1	/	/			
	53.	EF 4: What will happen if...? (<i>First conditional</i>)(SB, p. 115 and 116)	/	1	/			

13. UNIT 7 EATING OUT 11.	54.	Eating out – Presentation 1	1	/	/	2	4	/
	55.	Eating out – Presentation 2	/	1	/			
	56.	Eating out – Talking about future arrangements (<i>Present Continuous for future arrangements</i>)	1	/	/			

	57.	Eating out – Talking about future plans arrangements (<i>Present Continuous vs be going to</i>) and present ability, possibility and permission (<i>Can</i>)	/	1	/			
	58.	Eating out – Talking about someone or something in a general way (<i>Indefinite pronouns</i>), plus sounds /g/ and /k/	/	1	/			
	59.	Eating out – Functions 7 - Ordering food over the phone	/	1	/			
14. EXTRA FUNCTIONS 5 AND 6	60.	EF 5: What can or could you do? What will you be able to do?(SB, p. 117)	1	/	/	1	2	
	61.	EF 6: In the store – Presentation(SB, p. 118)	/	1	/			
	62.	EF 5&6: Talking about past and future ability, requests and offers(SB, p. 119)	/	1	/			
15. ДРУГИ ПИСМЕНИ ЗАДАТАК	63.	Припрема за други писмени задатак	/	/	1	0	0	3
	64.	Други писмени задатак	/	/	1			
	65.	Исправка другог писменог задатка	/	/	1			
16.	66.	Rules and regulations – Presentation 1	1	/	/	2	3	0

UNIT 8 RULES AND REGULATIONS	67.	Rules and regulations – Presentation 2	/	1	/			
	68.	Rules and regulations – Talking about rules, present obligation and necessity (<i>have to / don't have to, must / mustn't</i>)	1	/	/			
	69.	Rules and regulations – Talking about necessity (<i>need to / don't need to</i>), plus word stress	/	1	/			
	70.	Rules and regulations – Functions 8 - Talking about school rules	/	1	/			
17. EXTRA FUNCTIONS 7 AND 8	71.	EF 7: What did you have to do?What will you have to do?(SB, p. 120 and 121)	1	/	/	1	1	0
	72.	EF 8: A trip to Serbia - Giving and responding to advice and suggestions(SB, p. 122 and 123)	/	1	/			
Укупан број часова (збирно)						24	38	10

ДОДАТНА НАСТАВА

Проширити редовни рад додатним садржајима, реализовати садржаје изван стандардног плана и програма са ученицима, развијати позитиван став према свим облицима рада, развијати занимање за обраду нових тема на другачији начин, оспособити ученике за што самосталнији рад, научити их да презентују своја постигнућа, учврстити и проширити знања из редовног програма, развијати вештине истраживања, развијати комуникацијске вештине и вештину слушања.

НАСТАВНЕ МЕТОДЕ У НАСТАВИ ДОДАТНЕ НАСТАВЕ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

1. Монолошка (усмено излагање – приповедање, описивање, образлагање и објашњавање)
2. Дијалогска (слободан разговор, дискусија)
3. Рад на тексту, писани и графички радови

4. Демонстративна

5. Игровне активности

6. Комбиновани рад

ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ из ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА за ШЕСТИ РАЗРЕД

Бр. теме	Назив наставне теме (број часа и називи наставних јединица у оквиру теме)	Број часова			
		обрада	утвр.	др.тип.	укуп.
	1. Speaking (School rules)				
	2. Reading activity				
	3. Listening comprehension				
	4. Grammar exercises				
	5. Vocabulary exercises				
	6. Reading comprehension				
	7. Writing practice				
	8. Grammar exercises				
	9. Speaking activity				
	10. Listening comprehension				
	11. Vocabulary exercises				
	12. Writing an essay				
	13. Grammar exercises				
	14. Grammar exercises				
	15. Grammar exercises-Tenses				
	16. Reading comprehension				
	17. Speaking activity				
	18. Testing pupils' knowledge				
	19. Writing practice(A Story)				
	20. Adjectives-word formation				
	21. Grammar exercise				
	22. Grammar exercises				
	23. Grammar exercises(Tenses)				
	24. Modal verbs				
	25. Listening comprehension				
	26. Speaking activity				
	27. Reading comprehension				
	28. Testing pupils' knowledge				
	29. Grammar exercises				
	30. A Role-play(in a restaurant)				
	31. Writing practice				
	32. Grammar exercises				
	33. Grammar tests				
	34. Vocabulary exercises				
	35. Grammar exercises(Tenses)				
	36. Grammar tests				
	37. Making an interview				
	38. Conversation on various topics				

ДОПУНСКА НАСТАВА

ЦИЉЕВИ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ ИЗ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

Овладати основним вокабуларом у сврху постизања разумевања за вођење основне комуникације, граматиком и писањем према одговарајућем годишњем плану. Покушати оспособити ученике за што самосталнији рад и лакше савладавање будућих задатака.

НАСТАВНЕ МЕТОДЕ У ДОПУНСКОЈ НАСТАВИ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

1. Монолошка (усмено излагање – приповедање, описивање, образлагање и објашњавање)
2. Дијалогска (слободан разговор, дискусија)
3. Рад на тексту, писани радови
4. Демонстративна
5. Игровне активности
6. Комбиновани рад

ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА за ШЕСТИ РАЗРЕД

Назив наставне теме (број часа и називи наставних јединица у оквиру теме)	Број часова			
	обрада	утвр.	др.тип.	укуп.
1. Reading and pronunciation				
2. Nouns and quantifiers				
3. Present Simple				
4. Present Continuous				
5. Present Simple and Present Continuous				
6. Present Simple and Present Continuous				
7. Reading and vocabulary				
8. Classroom language				
9. Past Simple				
10. Past Simple				
11. Past Continuous				
12. Past Continuous				
13. Past Simple and Past Continuous				
14. Present Perfect				
15. Present Perfect				
16. Present Perfect and Past Simple				
17. Present Tenses				
18. Past Tenses				
19. Vocabulary and reading				
20. Reading and writing				
21. Comparison of adjectives				
22. Questions-asking and answering				
23. Be going to				

24.	Be going to				
25.	Grammar exercises				
26.	Future Simple				
27.	Future Simple and Be going to				
28.	First and Zero Conditionals				
29.	Present Continuous for future				
30.	Grammar practice				
31.	Grammar practice				
32.	Reading and writing				
33.	Grammar practice				
34.	Modals				
35.	Grammar practice				
36.	Revision-Tenses				
37.	Vocabulary and reading				
38.	Revision				

ПЛАН РАДА СЕКЦИЈЕ WILLKOMMEN ЗА ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК У ОКВИРУ НАГРАДНОГ ТАКМИЧЕЊА

Циљеви секције су:

1. Популаризација страног језика
2. Умрежавање и међусобна сарадња основних школа
3. Успостављање сарадње школе са удружењима грађана у циљу јачања цивилног друштва
4. Размена знања и добре праксе из наставе страног језика
5. Развијање свести код деце о важности поседовања језичких компетенција
6. Упознавање културних и историјских баштина престоница културе
7. Проширивање редовног рада додатним садржајима
8. Оспособљавање ученика за самосталан рад

ШЕСТИ РАЗРЕД

1. Vocabulary exercises
2. Vocabulary exercises
3. Grammar exercises
4. Grammar exercise
5. Reading activity

6. Speaking activity
7. Listening comprehension
8. Writing practice
9. Vocabulary exercises
10. Vocabulary exercises
12. Grammar practice
13. Grammar tests
14. Reading comprehension
15. Listening comprehension
16. Speaking activity
17. Writing an essay
18. Vocabulary exercises
19. Vocabulary exercises
20. A Willkommen test
21. A Willkommen test
22. Reading comprehension
23. Writing an essay
24. Speaking activity
25. Vocabulary exercises
26. Vocabulary exercises
27. Grammar exercises
28. Grammar tests
29. Finding mistakes in a sentence
30. Rearranging the given words to make a correct sentence
31. Reading the text to find the information
32. Listening comprehension
33. Writing an essay

34. Writing an essay
35. A Willkommen test
36. A Willkommen test
37. A dialogue
38. Listening activity

УПУТСТВО за дидактичко-методичко остваривање програма

Планирање наставе и учења

Наставни програм оријентисан на исходе наставнику даје већу слободу у креирању и осмишљавању наставе и учења. Улога наставника је да контекстуализује програм према потребама конкретног одељења имајући у виду састав одељења и карактеристике ученика, уџбенике и друге наставне материјале, техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже, као и ресурсе и могућности локалне средине у којој се школа налази. Полазећи од датих исхода, садржаја и препоручених језичких активности у комуникативним ситуацијама наставник креира свој годишњи (глобални) план рада на основу кога ће касније развити оперативне планове. Исходи дефинисани по областима, тј. комуникативним функцијама, усмеравају наставника да операционализује исходе на нивоу једне или више наставних јединица. Наставник за сваку област има дефинисане исходе и од њега се очекује да за сваку наставну јединицу, у фази планирања и припреме часа, дефинише исходе имајући у виду ниво постигнућа ученика. То значи да исходе треба класификовати од оних које би сви ученици требало да достигну, преко оних које остварује већина па до оних које достиже мањи број ученика са високим степеном постигнућа.

При планирању треба, такође, имати у виду да се исходи разликују, да се неки могу лакше и брже остварити, док је за већину исхода потребно више времена, различитих активности и начина рада. У фази планирања наставе и учења веома је важно имати у виду да је уџбеник наставно средство које не одређује садржаје предмета и зато се садржајима у уџбенику приступа селективно и у складу са предвиђеним исходима. С обзиром на то да уџбеник није једини извор знања, наставник треба да упуту ученике на друге изворе информисања и стицања знања и вештина

Остваривање наставе и учења

Комуникативна настава језик сматра средством комуникације. Стога је и програм усмерен ка исходима који указују на то шта је ученик у комуникацији у стању да разуме и продукује. Табеларни приказ наставника постепено води од комуникативне функције као области, преко активности које у настави оспособљавају ученика да комуницира и користи језик у свакодневном животу, у приватном, јавном или образовном домену. Примена овог приступа у настави страних језика заснива се на настојањима да се доследно спроводе и примењују следећи ставови:

- циљни језик употребљава се у учионици у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике, у пријатној и опуштеној атмосфери;
- говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика;
- наставник мора бити сигуран да је схваћено значење поруке укључујући њене културолошке, васпитне и социјализирајуће елементе;

- битно је значење језичке поруке;
- знања ученика мере се јасно одређеним релативним критеријумима тачности и зато узор није изворни говорник;
- са циљем да унапреди квалитет и обим језичког материјала, настава се заснива и на социјалној интеракцији; рад у учионици и ван ње спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем;
- наставник упућује ученике у законитости усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа;
- сви граматички садржаји уводе се индуктивном методом кроз разноврсне контекстуализоване примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици на њима не инсистирају, а њихово познавање се вреднује и оцењује на основу употребе у одговарајућем комуникативном контексту.

Комуникативно-интерактивни приступ у настави страних језика укључује и следеће категорије:

- усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину;
- поимање наставног програма као динамичне, заједнички припремљене и прилагођене листе задатака и активности;
- наставник треба да омогући приступ и прихватање нових идеја;
- ученици се посматрају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину;
- уџбеници представљају извор активности и морају бити праћени употребом додатних аутентичних материјала;
- учионица је простор који је могуће прилагођавати потребама наставе из дана у дан;
- рад на пројекту као задатку који остварује корелацију са другим предметима и подстиче ученике на студиозни и истраживачки рад;
- за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто.

Технике/активности

Током часа се препоручује динамично смењивање техника/активности које не би требало да трају дуже од 15 минута.

Слушање и реаговање на команде наставника на страном језику или са аудио записа (слушај, пиши, повежи, одреди али и активности у вези са радом у учионици: цртај, сеци, боји, отвори/затвори свеску, итд.).

Рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.).

Мануелне активности (израда паноа, презентација, зидних новина, постера и сл.).

Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.).

Игре примерене узрасту.

Класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим/не волим, компарације...).

Решавање „текућих проблема” у разреду, тј. договори и мини-пројекти.

„Превођење” исказа у гест и геста у исказ.

Повезивање звучног материјала са илустрацијом и текстом, повезивање наслова са текстом или, пак, именовање наслова.

Заједничко прављење илустрованих и писаних материјала (планирање различитих активности, извештај/дневник са путовања, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације).

Разумевање писаног језика:

- уочавање дистинктивних обележја која указују на граматичке специфичности (род, број, глаголско време, лице...);
- препознавање везе између група слова и гласова;
- одговарање на једноставна питања у вези са текстом, тачно/нетачно, вишеструки избор;
- извршавање прочитаних упутстава и наредби.

Писмено изражавање:

- повезивање гласова и групе слова;
- замењивање речи цртежом или сликом;
- проналажење недостајуће речи (употпуњавање низа, проналажење „уљеза”, осмосмерке, укрштене речи, и слично);
- повезивање краћег текста и реченица са сликама/илустрацијама;
- попуњавање формулара (пријава за курс, налепнице нпр. за пртљаг);
- писање честитки и разгледница;
- писање краћих текстова.

Увођење дечије књижевности и транспоновање у друге медије: игру, песму, драмски израз, ликовни израз.

Предвиђена је израда два писмена задатка у току школске године.

Стратегије за унапређивање и увежбавање језичких вештина

С обзиром на то да се исходи операционализују преко језичких вештина, важно је да се оне у настави страних језика перманентно и истовремено увежбавају. Само тако ученици могу да стекну језичке компетенције које су у складу са задатим циљем.

Стога је важно развијати стратегије за унапређивање и увежбавање језичких вештина.

Слушање

Разумевање говора је језичка активност декодирања дословног и имплицитног значења усменог текста; поред способности да разазнаје фонолошке и лексичке јединице и смисаоне целине на језику који учи, да би успешно остварио разумевање ученик треба да поседује и следеће компетенције:

- дискурзивну (о врстама и карактеристикама текстова и канала преношења порука),
- референцијалну (о темама о којима је реч) и
- социокултурну (у вези са комуникативним ситуацијама, различитим начинима формулисања одређених говорних функција и др.).

Тежина задатака у вези са разумевањем говора зависи од више чинилаца:

- од личних особина и способности онога ко слуша, укључујући и његов капацитет когнитивне обраде,
- од његове мотивације и разлога због којих слуша дати усмени текст,
- од особина онога ко говори,
- од намера с којима говори,
- од контекста и околности – повољних и неповољних – у којима се слушање и разумевање остварују,
- од карактеристика и врсте текста који се слуша, итд.

Прогресија (од лакшег ка тежем, од простијег ка сложенијем) за ову језичку активност у оквиру програма предвиђена је, стога, на више равни. Посебно су релевантне следеће:

- присуство/одсуство визуелних елемената (на пример, лакшим за разумевање сматрају се они усмени текстови који су праћени визуелним елементима због обиља контекстуалних информација које се аутоматски уписују у дуготрајну меморију, остављајући пажњи могућност да се усредсреди на друге појединости);
- дужина усменог текста;
- брзина говора;
- јасност изговора и евентуална одступања од стандардног говора;
- познавање теме;

– могућност/немогућност поновног слушања и друго.

Читање

Читање или разумевање писаног текста спада у тзв. визуелне рецептивне језичке вештине. Том приликом читалац прима и обрађује тј. декодира писани текст једног или више аутора и проналази његово значење. Током читања неопходно је узети у обзир одређене факторе који утичу на процес читања, а то су карактеристике читалаца, њихови интереси и мотивација као и намере, карактеристике текста који се чита, стратегије које читаоци користе, као и захтеви ситуације у којој се чита.

На основу намере читаоца разликујемо следеће врсте читања:

- читање ради усмеравања;
- читање ради информисаности;
- читање ради праћења упутстава;
- читање ради задовољства.

Током читања разликујемо и ниво степена разумевања, тако да читамо да бисмо разумели:

- глобалну информацију;
- посебну информацију,
- потпуну информацију;
- скривено значење одређене поруке.

Писање

Писана продукција подразумева способност ученика да у писаном облику опише догађаје, осећања и реакције, пренесе поруке и изрази ставове, као и да резимира садржај различитих порука (из медија, књижевних и уметничких текстова итд.), води белешке, сачини презентације и слично.

Тежина задатака у вези са писаном продукцијом зависи од следећих чинилаца: познавања лексике и нивоа комуникативне компетенције, капацитета когнитивне обраде, мотивације, способности преношења поруке у кохерентне и повезане целине текста.

Прогресија означава процес који подразумева усвајање стратегија и језичких структура од лакшег ка тежем и од простијег ка сложенијем. Сваки виши језички ниво подразумева циклично понављање претходно усвојених елемената, уз надоградњу која садржи сложеније језичке структуре, лексику и комуникативне способности. За ову језичку активност у оквиру програма предвиђена је прогресија на више равни. Посебно су релевантне следеће:

- теме (ученикова свакодневница и окружење, лично интересовање, актуелни догађаји и разни аспекти из друштвено-културног контекста, као и теме у вези са различитим наставним предметима);
- текстуалне врсте и дужина текста (формални и неформални текстови, резимирање, личне белешке);

– лексика и комуникативне функције (способност ученика да оствари различите функционалне аспекте као што су описивање људи и догађаја у различитим временским контекстима, да изрази претпоставке, сумњу, захвалност и слично у приватном, јавном и образовном домену);

– степен самосталности ученика (од вођеног/усмераваног писања, у коме се ученицима олакшава писање конкретним задацима и упутствима, до самосталног писања).

Говор

Говор као продуктивна вештина посматра се са два аспекта, и то у зависности од тога да ли је у функцији монолошког излагања, при чему говорник саопштава, обавештава, презентује или држи предавање једној или више особа, или је у функцији интеракције, када се размењују информације између два или више саговорника са одређеним циљем, поштујући принцип сарадње током дијалога.

Активности монолошке говорне продукције су:

– јавно обраћање (саопштења, давање упутстава и информација);

– излагање пред публиком (предавања, презентације, репортаже, извештавање и коментари о неким догађајима и сл.)

– Ове активности се могу реализовати на различите начине и то:

– читањем писаног текста пред публиком;

– спонтаним излагањем или излагањем уз помоћ визуелне подршке у виду табела, дијаграма, цртежа и др.

– реализацијом увежбане улоге или певањем.

Интеракција подразумева сталну примену и смењивање рецептивних и продуктивних стратегија, као и когнитивних и дискурзивних стратегија (узимање и давање речи, договарање, усаглашавање, предлагање решења, резимирање, ублажавање или заобилажење неспоразума или посредовање у неспоразуму) које су у функцији што успешнијег остваривања интеракције. Интеракција се може реализовати кроз низ активности, на пример:

– размену информација,

– спонтану конверзацију,

– неформалну или формалну дискусију, дебату,

– интервју или преговарање, заједничко планирање и сарадњу.

Социокултурна компетенција и медијација

Социокултурна компетенција и медијација представљају скуп теоријских знања (компетенција) која се примењују у низу језичких активности у два основна језичка медијума (писаном и усменом) и уз примену свих других језичких активности (разумевање говора, говор и интеракција, писање и разумевање писаног текста). Дакле, представљају веома сложене категорије које су присутне у свим аспектима наставног процеса и процеса учења.

Социокултурна компетенција представља скуп знања о свету уопште, као и о сличностима и разликама између културних и комуникативних модела сопствене говорне заједнице и заједнице/заједница чији језик учи. Та знања се, у зависности од нивоа општих језичких компетенција, крећу од познавања основних комуникативних принципа у свакодневној комуникацији (основни функционални стилови и регистри), до познавања карактеристика различитих домена језичке употребе (приватни, јавни и образовни), паралингвистичких елемената, и елемената културе/култура заједница чији језик учи. Наведена знања потребна су за компетентну, успешну комуникацију у конкретним комуникативним активностима на циљном језику.

Посебан аспект социокултурне компетенције представља интеркултурна компетенција, која подразумева развој свести о другом и другачијем, познавање и разумевање сличности и разлика између светова, односно говорних заједница, у којима се ученик креће. Интеркултурна компетенција такође подразумева и развијање толеранције и позитивног става према индивидуалним и колективним карактеристикама говорника других језика, припадника других култура које се у мањој или већој мери разликују од његове сопствене, то јест, развој интеркултурне личности, кроз јачање свести о вредности различитих култура и развијање способности за интегрисање интеркултурних искустава у сопствени културни модел понашања и веровања.

Медијација представља активност у оквиру које ученик не изражава сопствено мишљење, већ функционише као посредник између особа које нису у стању да се директно споразумевају. Медијација може бити усмена и писана, и укључује сажимање и резимирање текста и превођење. Превођење се у овом програму третира као посебна језичка активност која никако не треба да се користи као техника за усвајање било ког аспекта циљног језика предвиђеног комуникативном наставом. Превођење подразумева развој знања и вештина коришћења помоћних средстава (речника, приручника, информационих технологија, итд.) и способност изналажења структуралних и језичких еквивалената између језика са кога се преводи и језика на који се преводи.

Упутство за тумачење граматичких садржаја

Настава граматике, с наставом и усвајањем лексике и других аспеката страног језика, представља један од предуслова овладавања страним језиком. Усвајање граматике подразумева формирање граматичких појмова и граматичке структуре говора код ученика, изучавање граматичких појава, формирање навика и умења у области граматичке анализе и примене граматичких знања, као прилог изграђивању и унапређивању културе говора.

Граматичке појаве треба посматрати са функционалног аспекта (функционални приступ). У процесу наставе страног језика у што већој мери треба укључивати оне граматичке категорије које су типичне и неопходне за свакодневни говор и комуникацију, и то кроз разноврсне моделе, применом основних правила и њиховим комбиновањем. Треба тежити томе да се граматика усваја и рецептивно и продуктивно, кроз све видове говорних активности (слушање, читање, говор и писање, као и превођење), на свим нивоима учења страног језика, према јасно утврђеним циљевима, стандардима и исходима наставе страних језика.

Граматичке категорије су разврстане у складу са Европским референтним оквиром за живе језике за сваки језички ниво који подразумева прогресију језичких структура према комуникативним циљевима: од простијег ка сложенијем и од рецептивног ка продуктивном. Сваки виши језички ниво подразумева граматичке садржаје претходних језичких нивоа. Цикличним понављањем претходно усвојених елемената надограђују се сложеније граматичке структуре. Наставник има слободу да издвоји граматичке структуре које ће циклично понављати у складу са постигнућима ученика, као и

потребама наставног контекста.

Главни циљ наставе страног језика јесте развијање комуникативне компетенције на одређеном језичком нивоу, у складу са статусом језика и годином учења. С тим у вези, уз одређене граматичке категорије стоји напомена да се усвајају рецептивно, док се друге усвајају продуктивно.

Праћење и вредновање наставе и учења

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује не само постигнућа ученика, процес наставе и учења, већ и сопствени рад како би перманентно унапређивао наставни процес.

Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (дијагностички тестови, самоевалуација, језички портфолио, пројектни задаци и др.), сумативним оцењивањем (писмени задаци, завршни тестови, тестови језичког нивоа) прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (крај полугодишта, године, циклуса образовања). Формативно вредновање није само праћење ученичких постигнућа, већ и праћење начина рада и средство које омогућава наставнику да у току наставног процеса мења и унапређује процес рада. Током оцењивања и вредновања ученичких постигнућа треба водити рачуна да се начини на које се оно спроводи не разликује од уобичајених активности на часу јер се и оцењивање и вредновање сматрају саставним делом процеса наставе и учења, а не изолованим активностима које стварају стрес код ученика и не дају праву слику њихових постигнућа. Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни и треба да допринесу свеопштој слици о напредовању ученика, јачању њихових комуникативних компетенција, развоју вештина и способности неопходних за даљи рад и образовање. То се постиже оцењивањем различитих елемената као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социолингвистичких норми. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима односно усаглашени са техникама, типологијом вежби и врстама активности које су примењиване на редовним часовима, као и начинима на који се вреднују постигнућа. Таква правила и организација процеса вредновања и оцењивања омогућавају позитивну и здраву атмосферу у наставном процесу, као и квалитетне међусобне односе и комуникацију на релацији ученик – наставник, као и ученик – ученик.

Назив предмета: ИСТОРИЈА Циљ: Циљ наставе и учења Историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи. Разред: ШЕСТИ Годишњи фонд: 72				
Област/Тематски садржаји програма	Кључни појмови	Исходи - по завршеној теми ученик ће бити у стању да:	Стандарди	Компетенције Опште међупредметне компетенције
<p align="center">I</p> <p align="center">ОСНОВИ</p> <p align="center">ПРОУЧАВАЊА</p> <p align="center">ПРОШЛОСТИ (4)</p> <p>Основне одлике периода средњег века и новог века (појмови <i>средњи век</i>, <i>нови век</i>, <i>прединдустријско доба</i>, хронолошки и просторни оквири). Историјски извори за историју средњег века и раног новог века и њихова сазнајна вредност (писани и материјални).</p>	Прожимање цивилизација	<ul style="list-style-type: none"> - лоцира одређену временску јединицу на временској ленти - именује периоде прошлости и историјске периоде и наводи граничне догађаје - разврстава историјске изворе према њиховој основној подели - повезује историјске изворе са установама у којима се чувају - наводи главне проналаске праисторије и Старог века - користи основне историјске појмове - именује средњи век и нови век и наводи граничне догађаје - разврстава историјске изворе за средњи век према њиховој основној подели - повезује историјске изворе са установама у којима се чувају - користи основне историјске појмове (стари век, средњи век, повеља, житије) - пореди историјске периоде стари и средњи век - разликује основне одлике средњег и новог века - разврстава историјске изворе према њиховој основној подели и према историјском периоду 	ИС 1.1.1 ИС 1.1.2 ИС 1.1.4 ИС 1.1.5 ИС 1.1.6	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за учење - Комуникација - Рад с подацима и информацијама - Дигитална компетенција - Решавање проблема - Сарадња - Одговорно учешће у демократском друштву - Одговоран однос према околини

<p style="text-align: center;">II ЕВРОПА, СРЕДОЗЕМЉЕ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ (20)</p> <p>Велика сеоба народа и стварање нових држава у Европи (германска и словенска племена, Бугари, Мађари, Викинзи). Најзначајније државе раног средњег века (Франачка држава, Византијско царство, Арабљани). Религија у раном средњем веку (христијанизација и хришћанска црква, Велики раскол, ислам). Феудално друштво (структура, друштвене категорије, вазални односи). Српске земље и Балканско полуострво (досељавање Срба и Хрвата, односи са староседеоцима и суседима, формирање српских земаља, христијанизација, ширење писмености).</p> <p>Истакнуте личности:</p>	<p>феудализам, сеобе, црква, религија</p>	<ul style="list-style-type: none"> - образложи узроке и последице историјских догађаја на конкретним примерима; - пореди историјске појаве; - наведе најзначајније последице настанка и развоја држава у Европи и Средоземљу у раном средњем веку; - на основу датих примера, изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском (на плану политике, економских прилика, друштвених и културних појава); - сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; - приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена; - на историјској карти лоцира правце миграција и простор насељен Србима и њиховим суседима у средњем веку; - пореди положај и начин живота жена и мушкараца, различитих животних доби, припадника постојећих друштвених слојева, у средњем веку; - разликује основна обележја и идентификује најзначајније последице настанка и ширења различитих верских учења у средњем веку; - на понуђеним примерима, разликује легенде и митове од историјских чињеница, као и историјске од легендарних личности; - илуструје примерима значај прожимања различитих цивилизација; 	<p>ИС 1.1.4 ИС 1.1.6 ИС 1.1.7 ИС 1.1.8 ИС 1.1.9 ИС 1.1.10 ИС 1.2.1 ИС 1.2.3 ИС 1.2.4 ИС 2.1.1 ИС 2.1.2 ИС 2.1.3 ИС 2.1.6 ИС 2.2.2 ИС 2.2.5 ИС 3.1.1 ИС 3.1.3 ИС 3.1.5 ИС 3.1.6 ИС 3.2.1</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за учење - Комуникација - Рад с подацима и информацијама - Дигитална компетенција - Решавање проблема - Сарадња - Одговорно учешће у демократском друштву - Одговоран однос према здрављу - Одговоран однос према околини - Естетичка компетенција - Предузимљивост и оријентација ка предузетништву
---	---	--	---	---

<p>Јустинијан, Карло Велики, кнез Властимир, цар Симеон, Јован Владимир, Василије II, краљ Михаило, Тирило и Методије.</p>		<p>- разликује споменике различитих епоха, са посебним освртом на оне у локалној средини; - илуструје примерима важност утицаја политичких, привредних, научних и културних тековина средњег века у савременом друштву; - користећи ИКТ, самостално или у групи, презентује резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе; - повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни); - учествује у организовању испровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања.</p>		
<p>III ЕВРОПА, СРЕДОЗЕМЉЕ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У ПОЗНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ (29)</p> <p>Државно уређење (типични европских монархија; република). Сусрети и прожимања цивилизација и народа (хришћанство, ислам, јудаизам, Крсташки ратови, најзначајнији путописци и њихова путовања – Марко Поло, Ибн Батута и др). Српске земље и суседи (краљевина и царство,</p>	<p>монархија, градска комуна, индивидуални и колективни идентитети</p>	<p>- образложи узроке и последице историјских догађаја на конкретним примерима; - пореди историјске појаве; - наведе најзначајније последице настанка и развоја држава у Европи и Средоземљу у средњем веку; - на основу датих примера, изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском (на плану политике, економских прилика, друштвених и културних појава); - сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; - приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена; - на историјској карти лоцира правце миграција и простор насељен Србима и њиховим суседима у средњем веку;</p>	<p>ИС 1.1.4 ИС 1.1.6 ИС 1.1.7 ИС 1.1.8 ИС 1.1.9 ИС 1.1.10 ИС 1.2.1 ИС 1.2.3 ИС 1.2.4 ИС 2.1.1 ИС 2.1.2 ИС 2.1.3 ИС 2.1.4 ИС 2.1.5 ИС 2.2.2 ИС 2.2.5 ИС 3.1.1 ИС 3.1.3</p>	<p>- Компетенција за учење - Комуникација - Рад с подацима и информацијама - Дигитална компетенција - Решавање проблема - Сарадња - Одговорно учешће у демократском друштву - Одговоран однос према здрављу - Одговоран однос према околини</p>

<p>деспотовина, аутокефална црква, односи са Византијом, Угарском, Бугарском, Венецијом, османска освајања у југоисточној Европи). Свакодневни живот у Европи и српским земљама (двор и дворски живот, живот на селу и граду – занимања, родни односи, правоверје и јереси, куга). Опште одлике средњовековне културе (верски карактер културе, витешка култура, културне области, школе и универзитети, проналасци; писана и визуелна култура код Срба, легенде – Косовска, о краљу Артуру...).</p> <p>Истакнуте личности: Фридрих Барбароса, Ричард Лавље Срце, Саладин, Стефан Немања, Стефан Првовенчани, Сава Немањић, краљ Милутин, Стефан Душан, кнез Лазар и кнегиња Милица, Твртко I Ко- троманић, Стефан Лазаревић, деспот Ђурађ, султанија Мара, Ђурађ Кастриот Скендербег, Балшићи, Црнојевићи, Мехмед II Освајач.</p>		<p>идентификује разлике између типова државног уређења у периоду средњег века; изводи закључак о значају српске средњовековне државности и издваја најистакнутије владарске породице; пореди положај и начин живота жена и мушкараца, различитих животних доби, припадника постојећих друштвених слојева, у средњем веку; разликује основна обележја и идентификује најзначајније последице настанка и ширења различитих верских учења у средњем веку; на понуђеним примерима, разликује легенде и митове од историјских чињеница, као и историјске од легендарних личности; образлаже најважније последице научно-техничких открића у периоду средњег века; идентификује основне одлике и промене у начину производње у средњем веку; илуструје примерима значај прожимања различитих цивилизација; разликује споменике различитих епоха, са посебним освртом на оне у локалној средини; илуструје примерима важност утицаја политичких, привредних, научних и културних тековина средњег века у савременом друштву; користећи ИКТ, самостално или у групи, презентује резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе; – повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени,</p>	<p>ИС 3.1.5 ИС 3.1.6 ИС 3.2.1 ИС 3.2.6</p>	<p>Естетичка компетенција Предузимљивост и оријентација ка предузетништву</p>
--	--	---	--	---

		културни); - учествује у организовању испровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања.		
<p align="center">IV ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНОМ НОВОМ ВЕКУ (Прединдустријско доба) (19)</p> <p>Прединдустријско доба (хронолошки оквири, научна и техничка открића, штампа, промене у начину производње, банкарство, успон градова – примери Фиренце, Венеције, Антверпена...).</p> <p>Велика географска открића и колонизација (истакнути морепловци и њихова путовања, сусрет са ваневропским цивилизацијама – Северна и Јужна Америка, Индија, Африка, Кина, Јапан, Аустралија; последице).</p> <p>Опште одлике културе раног новог века (основна обележја хуманизма и ренесансе; књижевност, политичка мисао, промене у свакодневном животу, обичаји и веровања – прогон „вештица”...).</p> <p>Реформација и противреформација (узроци, протестантизам, католичка</p>	Прединдустријско доба, хуманизам и ренесанса, географска открића, научна открића и технички проналасци, индивидуални и колективни идентитети	<ul style="list-style-type: none"> - образложи узроке и последице историјских догађаја на конкретним примерима; - пореди историјске појаве; - наведе најзначајније последице настанка и развоја држава у Европи и Средоземљу у раном новом веку; - на основу датих примера, изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском (на плану политике, економских прилика, друштвених и културних појава); - сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту; - приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена; - идентификује разлике између типова државног уређења у периоду раног новог века - пореди положај и начин живота жена и мушкараца, различитих животних доби, припадника постојећих друштвених слојева, у раном новом веку; - разликује основна обележја и идентификује најзначајније последице настанка и ширења различитих верских учења у раном новом веку; - на понуђеним примерима, разликује легенде и митове од историјских чињеница, као и историјске од легендарних личности; - образлаже најважније последице научно- 	<p>ИС 1.1.4</p> <p>ИС 1.1.6</p> <p>ИС 1.1.7</p> <p>ИС 1.1.8</p> <p>ИС 1.1.9</p> <p>ИС 1.1.10</p> <p>ИС 1.2.1</p> <p>ИС 1.2.4</p> <p>ИС 2.1.1</p> <p>ИС 2.1.2</p> <p>ИС 2.1.3</p> <p>ИС 2.1.4</p> <p>ИС 3.1.1</p> <p>ИС 3.1.3</p> <p>ИС 3.1.5</p> <p>ИС 3.1.6</p> <p>ИС 3.2.6</p> <p>ИС 3.2.7</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за учење - Комуникација - Рад с подацима и информацијама - Дигитална компетенција - Решавање проблема - Сарадња - Одговорно учешће у демократском друштву - Одговоран однос према здрављу - Одговоран однос према околини - Естетичка компетенција - Предузимљивост и оријентација ка предузетништву

<p>реакција – улога језуита; верски сукоби и ратови).</p> <p>Појава апсолутистичких монархија (промене у државном уређењу, централизација државе, положај владара).</p> <p>Врхунац моћи Османског царства (освајања, држава и друштво).</p> <p>Живот Срба под османском, хабзбуршком и млетачком влашћу (обнова Пећке патријаршије; мењање верског и културног идентитета – исламизација, покатоличавање, унијаћење; учешће у ратовима, отпори и сеобе, положај и привилегије, Војна крајина).</p> <p>Истакнуте личности: Јохан Гутенберг, Изабела Кастиљска, Кристифор Колумбо, Фернандо Магелан,</p> <p>Леонардо да Винчи, Микеланђело Буонароти, Николо Макијавели, Никола Коперник, Исак Њутн, Мартин Лутер, Карло V и Филип II Хабзбуршки, Елизабета I, Вилијам Шекспир, Луј XIV, Сулејман Величанствени, Мехмед-паша Соколовић, Арсеније III Црнојевић, Арсеније IV Јовановић.</p>		<p>техничких открића у периоду раног новог века;</p> <ul style="list-style-type: none"> – идентификује основне одлике и промене у начину производње у раном новом веку; – илуструје примерима значај прожимања различитих цивилизација; – разликује споменике различитих епоха, са посебним освртом на оне у локалној средини; – илуструје примерима важност утицаја политичких, привредних, научних и културних тековина раног новог века у савременом друштву; – користећи ИКТ, самостално или у групи, презентује резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе; – повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни); <p>- учествује у организовању испровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања.</p>		
--	--	---	--	--

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Активности наставника	Активности ученика	Праћење и евалуација
<p>мотивише ученике</p> <ul style="list-style-type: none"> - развија <p>интересовања ученика</p> <ul style="list-style-type: none"> - демонстрира - поставља питања - даје упутства - указује на проблеме - усмерава ученике на разговор и дискусију - упућује ученике на истраживање, усвајање и примењивање стеченог знања - користи дигиталну технологију у свакодневном раду и усмерава ученике да развијају своје дигиталне компетенције 	<ul style="list-style-type: none"> - посматрају - уочавају - реагују - дискутују, - анализирају - откривају - истражују - примењују стечена знања - уче - праве паное, ленте времена - пишу реферате и есеје - уписују податке на немим картама - активно учествују у раду на часу -развијају критичко мишљење и став на одређену тему 	<p>Праћење напредовања започиње иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази и у односу на шта ће се процењивати његов даљи рад. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика. Сваки наставни час и свака активност ученика су, у том смислу, прилика за регистровање напретка ученика и упућивање на даље активности. У настави оријентисаној на достизање исхода вреднују се и процес и продукти учења. У вредновању научног, поред усменог испитивања, користесееитестовизнања.Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, може се обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. Вршњачко оцењивање). Квизови, мини-тестови, анализа слика, историјских извора, карата, примена знања на познатим и непознатим материјалима, израда карата и ленти времена, кроз дискусију, дебату и анкете. На основу ових резултата, као и информација добијених путем самоевалуације и евалуације уложиће се напор да се недостаци отклоне и настава побољша.</p>

ДИДАКТИЧКО МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ		
Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства
<ul style="list-style-type: none"> - монолошка (усмено излагање, вербална метода) дијалошка (разговор) - текст метода (рад на изворним, књижевним и научним историјским текстовима) - метода писаних историјских радова (семинари, реферати, истраживачки радови) - метод рада са предметним очигледним средствима (историјски остаци, слике, историјске илустрације) - метод рада са очигледним средствима са условним знацима (историјске карте, шеме, скице) - метод рада са дигиталном технологијом (дигитални уџбеници, mozaBook, видео, ТВ, филм, компјутер, интернет) 	<p>Фронтални, индивидуални, групни рад и рад у пару, самостални рад, истраживачки рад</p>	<p>Уџбеник, дигитална наставна средства (дигитални уџбеници, mozaBook, компјутер, интернет, пројектор), карте, историјски атлас, илустрације, ПП презентације, изабрани историјски извори, документарни филмови, адекватни инсерти из уметничких филмова, културно историјски споменици (обилазак музеја)</p>
<p>Препоручени начини прилагођавања програма ученицима којима је неопходна додатна подршка, као и ученицима са изузетним способностима: Ученицима са изузетним способностима омогућити проширене и продубљене садржаје, а ученицима са потешкоћама у развоју прилагодити наставни план и програм у складу са њиховим могућностима, снизити исходе и кроз дневну припрему прилагодити наставни материјал.</p>		
УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ		
<p>Формативно</p> <p>Формативно оцењивање јесте редовно праћење и процена напредовања у остваривању прописаних исхода, стандарда постигнућа и ангажовања ученика. Формативно оцењивање садржи повратну информацију о остварености прописаних исхода и стандарда постигнућа и ангажовања, као и предузете активности од стране наставника за унапређивање постигнућа ученика, процена њихове делотворности и јасне и конкретне препоруке за даље напредовање. Формативне оцене се по правилу евидентирају у педагошкој документацији наставника, и најчешће се односе на редовно праћење напретка постигнућа ученика, начин како учи, степен самосталности у раду, начин остваривања сарадње у процесу учења са другим ученицима, редовност израде домаћих задатака, израда паноа и ленти времена, помоћ у савладавању градива ученицима који спорије напредују, ангажованост при реализацији пројектних активности, израда презентација, такмичења, коришћење историјских извора и други подаци о ученику битни за праћење.</p> <p>У формативном оцењивању се користе различити инструменти, а избор зависи од врсте активности која се вреднује.</p>		<p>Сумативно</p> <p>Сумативно оцењивање, јесте вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или на крају полугодишта. Оцене добијене сумативним оцењивањем су бројчане. Сумативне оцене се евидентирају у прописаној евиденцији о образовно-васпитном раду а могу бити унете и у педагошку документацију.</p>

ОСТВАРИВАЊЕ ПОСТАВЉЕНИХ ИСХОДА

Важна карактеристика наставе и учења усмерених на остваривање исхода је та да су фокусирани на учење у школи. Ученик треба да учи:

Сви садржаји су дефинисани тако да буду у функцији остваривања исхода предвиђених програмом.

- *смислено*: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота; повезивањем оног што учи са оним што је учио из Историје и других предмета;
- *проблемски*: самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација; постављањем релевантних питања себи и другима; развијањем плана решавања задатог проблема;
- *дивергентно*: предлагањем нових решења; смишљањем нових примера; повезивањем садржаја у новецелине;
- *критички*: поређењем важности појединих чињеница и по- датака; смишљањем аргумената;
- *кооперативно*: кроз сарадњу са наставником и другим уче- ницима; кроз дискусију и размену мишљења; уважавајући аргу- менте саговорника.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА

Редни број	ТЕМА	О	У	С	Укупно
1.	Основи проучавања прошлости	2	1	1	4
2.	Европа, Средоземље и српске земље у раном средњем веку	10	8	2	20
3.	Европа, Средоземље и српске земље у позном средњем веку	14	10	5	29
4.	Европа, свет и српске земље у раном новом веку (Прединдустријско доба)	9	7	3	19
Укупно		35	25	8	72

Р. Б.	Н.Т.	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА				СТАНДАРДИ
1.	Основи проучавања	Обнављање старог (иницијално тестирање) и упознавање ученика са новим Градивом				С	ИС 1.1.1; ИС 1.1.2; ИС 1.1.4; ИС 1.1.5; ИС 1.1.6;
2.		Основне одлике средњег века и историјски извори за историју средњег века	О				
3.		Рани нови век-појам и историјски извори	О				
4.		Основи проучавања прошлости		У			
5.	Европа, Средоземље и српске земље у раном средњем веку	Велика сеоба народа	О				ИС 1.1.4; ИС 1.1.6; ИС 1.1.8; ИС 1.1.9; ИС 1.1.10; ИС 1.2.1; ИС 1.2.3; ИС 1.2.4; ИС 2.1.1; ИС 2.1.3; ИС 2.1.6; ИС 3.1.1; ИС 3.1.5; ИС 3.1.6;
6.		Франачка држава	О				
7.		Велика сеоба народа и Франачка држава		У			
8.		Византија до XII века	О				
9.		Византија до XII века		У			
10.		Хришћанска црква	О				
11.		Арабљани и ислам	О				
12.		Хришћанство и ислам		У			
13.		Настанак и развој феудалног друштва	О				
14.		Настанак и развој феудалног друштва		У			
15.		Европа и Средоземље у раном средњем веку и Основи проучавања Прошлости				С	ИС 1.1.4; ИС 1.1.6; ИС 1.1.7; ИС 1.1.9; ИС 1.1.10;
16.		Словени и њихово досељавање на Балкан	О				
17.		Словени у раном средњем веку		У			
18.		Српске земље и њихови суседи од VII- X века	О				
19.		Словени и Јужни Словени		У			

20.		Српске земље и њихови суседи у XI и XII веку	О				ИС 1.2.1;
21.		Српске земље и њихови суседи од VII - XII века		У			ИС 1.2.3;
22.		Покрштавање Срба и других Јужних Словена и њихова рана култура	О				ИС 1.2.4;
23.		Покрштавање Срба и других Јужних Словена и њихова рана култура		У			ИС 2.1.1; ИС 2.1.2;

24.		Европа, Средоземље и српске земље у раном средњем веку				С	ИС 2.2.2; ИС 2.2.5; ИС 3.1.1; ИС 3.1.3; ИС 3.1.5; ИС 3.2.1;
25.	Европа и Средоземље и српске земље у позном средњем веку	Развој и структура феудалних држава	О				ИС 1.1.4;
26.		Крсташки ратови	О				ИС 1.1.6;
27.		Развој и структура феудалних држава и крсташки ратови		У			ИС 1.1.8;
28.		Свакодневни живот у средњем веку	О				ИС 1.1.9;
29.		Опште одлике средњовековне културе	О				ИС 1.1.10;
30.		Европа и Средоземље у позном средњем веку		У			ИС 1.2.1; ИС 1.2.3;
31.		Европа и Средоземље у позном средњем веку				С	ИС 1.2.4; ИС 2.1.1; ИС 2.1.3; ИС 3.1.1; ИС 3.1.5; ИС 3.1.6;
32.	Европа и Средоземље и српске земље у позном средњем веку	Србија у доба Стефана Немање	О				ИС 1.1.4;
33.		Србија у доба Стефана Немањића и Светог Саве	О				ИС 1.1.6;
34.		Србија крајем XII и почетком XIII века		У			ИС 1.1.7;
35.		Успон државе Немањића у XIII и почетком XIV века	О				ИС 1.1.9;
36.		Успон државе Немањића у XIII и почетком XIV века		У			

37.		Српско царство	О				ИС 1.1.10;
38.		Српско царство		У			ИС 1.2.1;
39.		Немањићи		У			ИС 1.2.3;
40.		Србија у доба Немањића				С	ИС 1.2.4;
41.		Средњовековна Босна и Дубровник	О				ИС 2.1.1;
42.		Друштво, држава и привреда у српским земљама у средњем веку	О				ИС 2.1.2;
43.		Државно и друштвено уређење средњовековне Србије у Душановом закону		У			ИС 2.1.4; ИС 2.1.5; ИС 2.2.2;

44.		Српске земље у позном средњем веку				С	ИС 2.2.5;
45.		Моравска Србија у борби против Турака	О				ИС 3.1.1;
46.		Косовски бој између историје и мита		У			ИС 3.1.3;
47.		Српска деспотовина	О				ИС 3.1.5;
48.		Моравска Србија и Српска деспотовина		У			ИС 3.2.1; ИС 3.2.6;
49.		Пад балканских земаља под османску власт	О				
50.		Култура Срба у средњем веку	О				
51.		Пад балканских земаља под османску власт и култура Срба у средњем веку		У			
52.		Европа, Средоземље и српске земље у позном средњем веку					С
53.		Средњи век (личности, догађаји)					С
54.	ВО М ВЕ КУ	Велика географска открића	О				ИС 1.1.4;
55.		Велика географска открића и основне одлике новог века		У			ИС 1.1.6;
56.		Промене у начину производње и успон градова	О				ИС 1.1.8;
57.		Хуманизам и ренесанса	О				ИС 1.1.9;
58.		Мануфактура и хуманизам и ренесанса		У			ИС 1.1.10;
59.		Реформација и противреформација	О				ИС 1.2.1;
60.		Апсолутистичке монархије	О				

61.		Европа у преиндустријско доба		У			ИС 1.2.4; ИС 2.1.1; ИС 2.1.2; ИС 2.1.3; ИС 2.1.4; ИС 3.1.1; ИС 3.1.5; ИС 3.1.6; ИС 3.2.6; ИС 3.2.7;
62.		Османско царство на врхунцу моћи	О				ИС 1.1.4;
63.		Османско царство на врхунцу моћи		У			ИС 1.1.6;
64.		Положај Срба под Османском влашћу	О				ИС 1.1.7;
65.		Срби у време слабљења Османског царства: отпор, ратови, сеобе	О				ИС 1.1.9;
66.		Срби под Османлијама од XVI-XVIII века		У			ИС 1.1.10;
67.		Српски народ под хабзбуршком и млетачком влашћу	О				ИС 1.2.1;
68.		Српски народ под хабзбуршком и млетачком влашћу		У			ИС 1.2.4; ИС 2.1.1; ИС 2.1.2; ИС 2.1.3; ИС 2.1.4; ИС 3.1.1; ИС 3.1.3; ИС 3.1.5; ИС 3.1.6;
69.		Европа, свет и српске земље у преиндустријско доба		У			
70.		Средњи век и преиндустријско доба (карта)				С	
71.		Средњи век и преиндустријско доба (личности и догађаји)				С	
72.		Целокупно градиво				С	

ТУМАЧЕЊЕ ОБРАЗОВНИХ СТАНДАРДА ЗА 6. РАЗРЕД ПО НИВОИМА И ОБЛАСТИМА

1. ОСНОВНИ НИВО

1.1. ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ

- ИС.1.1.1. именује и разликује основне временске одреднице
- ИС.1.1.2. именује историјске периоде и зна редослед историјских периода
- ИС.1.1.3. зна поделу на праисторију и историју
- ИС.1.1.4. уме да одреди којем веку припадају важне године из прошлости
- ИС.1.1.5. уме да одреди којем историјском периоду припадају важне године из прошлости
- ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације
- ИС.1.1.7. именује најважније појаве из националне историје
- ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје
- ИС.1.1.9. зна на којем простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје
- ИС.1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости

1.2. ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ

- ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних), о којој историјској појави, догађају и личности је реч
- ИС.1.2.2. препознаје разлику између текстуалног историјског извора и других текстова познатих ученику, који говоре о истим историјским појавама
- ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике
- ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда
- ИС.1.2.5. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми табеле
- ИС.1.2.6. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми графикана
- ИС.1.2.7. зна да исте историјске појаве могу различито да се тумаче
- ИС.1.2.8. препознаје различита тумачења исте историјске појаве на једноставним примерима

2. СРЕДЊИ НИВО

2.1. ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ

- ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом
- ИС.2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје
- ИС.2.1.3. препознаје да постоји повезаност регионалне и светске историје
- ИС.2.1.4. препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости

ИС.2.1.5. зна и разуме узроке и последице важних историјских феномена у националној историји
ИС.2.1.6. зна и разуме узроке и последице важних историјских прекретница из опште историје

2.2. ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ

ИС.2.2.1. уме да закључи о којем догађају, феномену и личности је реч на основу садржаја карактеристичних писаних историјских извора
ИС.2.2.2. уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора
ИС.2.2.3. уме да одреди из које епохе или са ког географског простора потиче историјски извор када је текст извора непознат ученику, али су у њему наведене експлицитне информације о особинама епохе или географског простора
ИС.2.2.4. уме да одреди угао гледања на историјску појаву (победника или побеђеног) на основу поређења два историјска извора који говоре о истом историјском догађају, феномену
ИС.2.2.5. препознаје да постоји пристрасност у појединим тумачењима историјских личности, догађаја, феномена

3. НАПРЕДНИ НИВО

3.1. ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ

ИС.3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије (уме прецизно да одреди којој деценији и веку, историјском периоду припада одређена година, личност и историјски феномен)
ИС.3.1.2. уме да објасни специфичности важних историјских појава и да их примени у одговарајућем историјском контексту
ИС.3.1.3. зна специфичне детаље из националне и опште историје
ИС.3.1.4. разуме на који начин су повезане појаве из националне, регионалне, опште историје
ИС.3.1.5. разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости
ИС.3.1.6. уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања

3.2. ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ

ИС.3.2.1. уме да изврши селекцију историјских извора
ИС.3.2.2. уме да анализира и процени релевантност историјског извора
ИС.3.2.3. уме да анализира и процени ближе хронолошко порекло извора
ИС.3.2.4. уме да одреди на основу анализе историјског извора контекст у којем је настао извор и контекст о којем говори извор (идеолошки, културолошки, социјални, политички, географски контекст извора)
ИС.3.2.5. уме да прочита историјске информације у различитим симболичким модалитетима и повеже их са претходним историјским знањем (закључује на основу историјске карте без понуђене легенде, упоређује два графикона и закључује о појави)
ИС.3.2.6. уме да издвоји разлике и сличности у тумачењима и изворима који се односе на исту историјску појаву
ИС.3.2.7. уме да изрази став и мишљење о одређеном тумачењу историјског феномена и да одреди врсту пристрасности (манипулација,

пропаганда, стереотип...)

ДОДАТНА НАСТАВА

Додатна настава организује се за ученике који показују већу заинтересованост или таленат за историју. На овим часовима се дубље обрађују одговарајуће наставне теме и задаци такмичарског нивоа. Да би се остварили циљеви додатне наставе, наставник мора довести ученике до проблемске ситуације и ангажовати његове способности стваралачког и критичког мишљења.

Исходи:

- продубљивање знања;
- развијање способности логичког, критичког и стваралачког мишљења;
- изграђивање сопственог разумевања процеса историјске методологије;
- упознавање са процесом историјског разумевања и истраживања;
- развијање емпатије и способности за међуљудску комуникацију;
- развијање способности евалуације и процене;
- унапређење способности за разумевања узрока и последица.

Наставне методе:

- монолошка (усмено излагање, вербална метода);
- дијалогска (разговор);
- текст метода (рад на изворним, књижевним и научним историјским текстовима);
- метода писаних историјских радова (семинари, реферати, истраживачки радови);
- метод рада са предметним очигледним средствима (историјски остаци, слике, историјске илустрације);
- метод рада са очигледним средствима са условним знацима (историјске карте, шеме, скице);
- метод рада са техником (видео, ТВ, филм, камера, компјутер, интернет).

План рада

1. Упознавање ученика са планом и начином рада
2. Основне одлике средњег и раног новог века. Историјски извори.
3. Велика сеоба народа и Франачка држава
4. Византија
5. Хришћанство и ислам
6. Словени у прапостојбини и коначно расељавање. Јужни Словени у борби против Византије
7. Српске земље и њихови суседи од VII- X века

8. Српске земље и њихови суседи у XI и XII веку
9. Покрштавање Срба и других Јужних Словена и њихова рана култура
10. Развој и структура феудалних држава. Крсташки ратови
11. Опште одлике средњовековне културе
12. Србија крајем XII и почетком XIII века
13. Успон државе Немањића у XIII и почетком XIV века
14. Српско царство
15. Средњовековна Босна и Дубровник
16. Друштво, држава и привреда у српским земљама у средњем веку
17. Моравска Србија у борби против Турака. Косовски бој
18. Српска деспотовина
19. Пад балканских земаља под османску власт
20. Култура Срба у средњем веку
21. Припреме за такмичење
22. Припреме за такмичење
23. Припреме за такмичење
24. Припреме за такмичење
25. Основне одлике новог века
26. Велика географска открића
27. Промене у начину производње и успон градова. Мануфактура
28. Припреме за такмичење
29. Припреме за такмичење
30. Хуманизам и ренесанса. Реформација и противреформација
31. Апсолутистичке монархије
32. Европа у преиндустријско доба
33. Османско царство на врхунцу моћи
34. Српски народ под Османском влашћу
35. Српски народ под хабзбуршком и млетачком влашћу
36. Годишња систематизација градива

ДОПУНСКА НАСТАВА

Допунска настава се организује за оне ученике који из било којих разлога нису успели да у редовној настави потпуно савладају наставно градиво, па су се због тога у њиховом знању појавиле веће празнине. Допунски рад треба да олакша ученицима даље праћење редовне наставе, јер ове празнине често отежавају учење, а понекад и потпуно блокирају даље напредовање. Зато је наставни програм за редовну наставу уједно и програм за допунску наставу и рад. Трајање и број часова је ограничен потребама ученика, а термини се утврђују договором професора и ученика.

Исходи:

- помоћ ученицима који слабије усвајају знања и којима је такав облик помоћи потребан;
- усвајање основних појмова везаних за одређену тему;
- оспособљавање ученика за активно овладавање градивом;
- развијање интересовања за одређену тему;
- развијање осећаја одговорности према своме и туђем раду;
- оспособљавање ученика за самосталан рад.

Наставне методе:

- монолошка (усмено излагање, вербална метода);
- дијалошка (разговор);
- текст метода (рад на изворним, књижевним и научним историјским текстовима).

План рада

- Основи проучавања прошлости
- Европа, Средоземље и српске земље у раном средњем веку
- Европа, Средоземље и српске земље у позном средњем веку
- Европа, свет и српске земље у раном новом веку (Прединдустријско доба)

ИСТОРИЈСКА СЕКЦИЈА

Историјска секција организује се за ученике који показују посебан интерес за свеобухватније и садржајније упознавање са одређеним темама, догађајима, појавама и личностима из опште и националне историје. Задатак секције је да у свом раду и програмским садржајем што више ангажује и мотивише ученике, да сами и уз помоћ предметног наставника проуче, истраже и на темељу литературе, часописа, мемоара, штампе, електронских медија и других публикација, самостално обраде одређене историјске догађаје, појаве, процесе и личности. Такође,

секција се бави и изработом тематских карата, родослова и паноа. Секција посебну пажњу поклања проучавању и истраживању значајних догађаја, појава и личности из локално-завичајне историје.

Исходи:

- оспособљавање ученика за самостално-истраживачки рад;
- мотивисање креативности, индивидуалности, истраживачког духа, критичког размишљања и закључивања;
- развијање способности аналитичког и критичког проучавања одређених догађаја и личности;
- усавршавање конвергентно логичног учења;
- развијање историјског мишљења стваралачком активношћу;
- вежбање приступа примарним изворима;
- коришћење широког спектра примарних извора – слика, табела, географских карата, као и писаних докумената;
- развијање способности за дебату и компромис;
- оживљавање историје, повезивање прошлости и садашњости.

Наставне методе:

- монолошка (усмено излагање, вербална метода);
- дијалогска (разговор);
- текст метода (рад на изворним, књижевним и научним историјским текстовима);
- метода писаних историјских радова (семинари, реферати, истраживачки радови);
- метод рада са предметним очигледним средствима (историјски остаци, слике, историјске илустрације);
- метод рада са очигледним средствима са условним знацима (историјске карте, шеме, скице);
- метод рада са техником (видео, ТВ, филм, камера, компјутер, интернет).

План рада

Септембар - Договор о раду, избор тема, Средњи век – основне одлике (радионица, Power - point презентација, пано)

Октобар – Свакодневни живот у средњем веку (радионица, Power - point презентација)

Новембар – Словени, свакодневни живот, сеобе, веровања, обичаји (радионица, Power - point презентација)

Децембар – Израда електронског албума: Јужни Словени

Јануар – Србија у доба Немањића (радионица, израда историјских карата, Power - point презентација)

Фебруар – Задужбине Немањића, галерија слика династије Немањића (радионица, Power - point презентација)

Март – Моравска Србија - историја, култ, предање (радионица, Power - point презентација)

Април – Српска деспотовина (радионица, Power - point презентација)

Мај – Нови век – основне одлике (радионица, Power - point презентација) Јун - Разговор о раду секције током године

ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ:

У.Миливојевећ, В.Лучић, Б.Стојковски *Историја за шести разред основне школе*, БИГЗ 2023,
Школски историјски атлас, Завод за уџбенике, Београд, 2012.

ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ:

Историја српског народа I и II, Београд, 1993; К. Лиречек, *Историја Срба I и II*, Београд, 1978;

Г. Острогорски, *Историја Византије*, Београд, 1969; *Серска област после Душанове смрти*, Београд, 1965;

Ж.ле Гоф, *Средњовековна цивилизација Западне Европе*, Београд, 1974; Ц. Холмс, *Оксфордска историја средњовековне Европе*, Београд, 1997; Ц. Линч, *Историја средњовековне цркве*, Београд, 1999.

Назив предмета: ГЕОГРАФИЈА Циљ: Циљ учења Географије је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма. Врста програма: обавезан Разред: шести Годишњи фонд: 72				
Област/Тематски садржаји програма	Кључни појмови	Исходи - по завршеној теми ученик ће бити у стању да:	Стандарди	Компетенције Опште међупредметне компетенције
1. ДРУШТВО И ГЕОГРАФИЈА/ 1 Основни садржаји: - Друштвена географија, предмет проучавања и подела.	Антропогеографија рурално урбано аграр	– успоставља везе између физичко-географских и друштвено-географских објеката, појава и процеса	ГЕ.1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља	– Учење – Комуникација – Сарадња – Одговоран однос према околини – Рад са подацима и информацијама – Дигитална – Естетичка
2. ГЕОГРАФСКА КАРТА /11 Основни садржаји: Географска/картографска мрежа. Географска ширина и географска дужина, часовне зоне. Појам карте и њен развој кроз историју.	Меридијан Паралела Гринич Екватор Размер Компас Легенда Часовна зона	По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: – одређује математичко географски положај на Земљи; – анализира, чита и	ГЕ.1.1.1. разуме појам оријентације и наводи начине оријентисања ГЕ.1.1.2. наводи и описује начине представљања Земљине површине (глоб и географска карта) ГЕ.1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ.2.1.1. одређује стране света	– Учење – Комуникација – Сарадња – Рад са подацима и информацијама – Дигитална

<p>Елементи карте (математички, географски и допунски). Картографски знаци и методе за представљање рељефа на карти. Подела карата према садржају и величини размера. Оријентација у простору и оријентација карте, мерење на карти, сателитски навигациони системи</p>		<p>тумачи општегеографске и тематске карте; – оријентише се у простору користећи компас, географску карту и сателитске навигационе системе</p>	<p>у простору и на географској карти ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом и схемом ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте</p>	
<p>3.СТАНОВНИШТВО/1 1</p> <p>Основни садржаји: Основни појмови о становништву: демографски развитак и извори података о становништву. Број и распоред становништва на</p>	<p>демографија, екумена, анекумена, густина насељености, наталитет, морталитет, природни прираштај, депопулација, бела куга, старосна</p>	<p>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:</p> <p>- доводи у везу размештај светског становништва са природним карактеристикама простора;</p> <p>– анализира компоненте популационе динамике и</p>	<p>ГЕ.1.3.1.познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ.2.1.2.одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ.2.1.3.препознаје и објашњава географске чињенице-објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ.2.1.4.приказује понуђене географске податке: на немој</p>	<ul style="list-style-type: none"> - учење - комуникација - одоворно учешће у демократском друштву - решавање проблема - одговоран однос према здрављу - сарадња

<p>Земљи. Природно кретање становништва. Миграције становништва. Структуре становништва: биолошке и друштвено-економске.</p> <p>Савремени демографски процеси у Србији, Европи и свету</p> <p>Проширени садржаји: -старе миграције (метанстазичка кретања)</p>	<p>пирамида, миграције, имиграција, емиграција</p>	<p>њихов утицај на формирање укупних демографских потенцијала на примерима Србије, Европе и света;</p> <p>– анализира различита обележја светског становништва и развија свест о солидарности између припадника различитих социјалних, етничких и културних група</p>	<p>карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом и схемом</p> <p>ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва</p> <p>ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница-објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте</p> <p>ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој</p>	<p>- рад с подацима и информацијама дигитална</p>
<p>4. НАСЕЉА/8</p> <p>Основни садржаји: Појам и настанак првих насеља. Положај и географски размештај насеља. Величина и функције насеља. Типови насеља. Урбанизација. Град – унутрашња структура и односи са околним простором. Село</p>	<p>село, град, урбанизација, регион, главни град, мегалополис, конурбација</p>	<p>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:</p> <p>- анализира географски положај насеља</p> <p>– објашњава континуиране процесе у развоју насеља и даје примере у Србији, Европи и свету;</p> <p>- доводи у везу типове насеља и урбане и руралне процесе са структурама</p>	<p>ГЕ.1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред</p> <p>ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва</p> <p>ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља</p>	<p>- сарадња</p> <p>- рад са подацима и информацијама</p> <p>- одговоран однос према здрављу</p> <p>- решавање проблема</p> <p>- одговоран однос према околини</p> <p>- комуникација</p> <p>- учење</p>

<p>и рурални процеси. Проширени садржаји: - највеће конурбације света - мегалополиси - дивља насеља</p>		<p>становништва, миграцијама, економским и глобалним појавама и процесима;</p>		
<p>5. ПРИВРЕДА/12 Основни садржаји: Привреда, привредне делатности и сектори привреде. Пољопривреда и географски простор. Индустрија и географски простор. Саобраћај, туризам и географски простор. Ванпривредне делатности. Развијени и неразвијени региони и државе и савремени геоекономски односи у свету. Концепт одрживог развоја Проширени садржаји: - Амазонска прашума - Чуvari природе - рециклажа</p>	<p>сектор</p>	<p>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: – уз помоћ географске карте анализира утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности; – доводи у везу размештај привредних објеката и квалитет животне средине; – вреднује алтернативе за одрживи развој у својој локалној средини, Србији, Европи и свету;</p>	<p>ГЕ.1.3.2.дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране ГЕ.2.2.2.разликује и објашњава географске чињенице-објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама (литосфери, атмосфери, хидросфери, биосфери) ГЕ.3.2.2.објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање ГЕ.3.3.2.објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности</p>	<p>- сарадња - рад са подацима и информацијама - одговорност према здрављу - решавање проблема - предузимљивост и оријентација ка предузетништву - одговоран према околини - комуникација - учење - естетичка - дигитална</p>

<p>6. ДРЖАВА И ИНТЕГРАЦИОНИ ПРОЦЕСИ/15 Основни садржаји: Појам и настанак првих држава. Географски положај државе. Величина и компактност територије државе. Појам и функција државних граница. Главни град. Облик владавине. Политичко-географска карта Европе после Другог светског рата. Политичко-географска карта света после Другог светског рата Територијални интегритет и спорови. Интеграциони процеси. Проширени садржаји - спор Косово</p>	<p>спор, енклава, ексклава интеграција и интеграциони процеси, међународне организације, територијални интегритет</p>	<p>- По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: - објасни политичко-географску структуру државе; представи процесе који су довели до формирања савремене политичко-географске карте света;</p>	<p>ГЕ. 1.4.1. препознаје основне природне и друштвене одлике државе ГЕ. 1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике ГЕ. 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице који су представљени моделом, сликом, табелом ГЕ. 2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ. 3.1.1. доноси закључке о просторним и каузалним везама географских чињеница-објеката, појавама, процеса, и односа на основу анализе и географске карте</p>	<p>- сарадња рад с подацима и информацијама одговоран однос према околини одговорно учешће у демократском друштву учење комуникација</p>
<p>7. ГЕОГРАФИЈА ЕВРОПЕ/14 Основни садржаји: Географске регије и регионална географија. Положај и границе Европе. Природне карактеристике Европе. Становништво Европе.</p>	<p>регија Стари свет полдер</p>	<p>По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: - објасни како се издвајају географске регије; - илуструје уз помоћ карте најважније географске објекте, појаве и процесе на простору Европе</p>	<p>ГЕ. 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ. 1.4.1. препознаје основне природне и друштвене одлике државе ГЕ. 2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ. 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице-објекте,</p>	<p>- сарадња рад с подацима и информацијама одговоран однос према околини одговорно учешће у демократском друштву учење</p>

<p>Насеља Европе. Привреда Европе. Географске регије Европе.</p>			<p>појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ.2.1.4.приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом и схемом ГЕ.2.3.1.разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва ГЕ2.4.1. описује природне и друштвене одлике наше државе наводи њене географске регије ГЕ.3.1.1.доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница-објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ.3.3.1.објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ.3.3.2.објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности ГЕ.3.4.2.објашњава географске везе (просторне, каузалне, директне и индиректне) и</p>	<p>- комуникација</p>
--	--	--	--	-----------------------

			законитости (опште и посебне) у Европи и уме да издвоји географске регије	
--	--	--	---	--

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

1. ДРУШТВО И ГЕОГРАФИЈА

- На првом наставном часу наставник упознаје ученике са:

- општим предметом проучавања ове

области географије; друштвено-географским дисциплинама и њиховим предметима проучавања (географија становништва, географија насеља, урбана и рурална географија, економска, политичка географија, итд.), везама друштвено-географских дисциплина са другим географским

дисциплинама и другим наукама

2. ГЕОГРАФСКА КАРТА

Тема „Географска карта“ чини скуп знања и вештина која се односе на познавање географске карте, њено практично коришћење и начине оријентисања у простору.

На првим часовима, потребно је објаснити и усвојити појмове меридијани (подневци), паралеле (упоредници), екватор и гринич.

При обради ових садржаја неопходно је користити глобус, индукциони глобус и карту света.

Акцент ставити и на оспособљавање ученика да:

- одређују географску ширину и географску дужину, као и однос растојања на карти и стварних растојања у природи

- усвоје и разумеју појам географске карте,

- читају, тумаче и анализирају картографске знаке, начине представљања рељефа, све врсте карата, њене елементе, као и начине оријентације.

Нарочито је битно објаснити како се представља рељеф на географским картама, применом различитих метода (изохипси, боја, сенчења и шрафирања). Потребно је научити шта су изохипсе, како се нагиб терена доводи у везу са растојањем међу изохипсама, шта су изобате, који облици рељефа се представљају различитим нијансама зелене, браон и плаве боје, чему служи висинско-дубинска скала у легенди карте. Комбинацијом различитих метода за представљање рељефа ученици стичу представу о његовој конфигурацији, а истиче се трећа димензија у простору. Од изузетног је значаја оспособити ученике да читају, тумаче и анализирају општегеографске и тематске карте. На тај начин долази до изражаја самосталност у раду ученика и усавршава се вештина практичне примене географске карте. При обради садржаја везаних за оријентацију у простору неопходно је повезати већ постојеће знање о начинима оријентације помоћу Сунца, звезде Северњаче, маховине на дрвету, година итд., и усвојити нова знања о оријентацији помоћу компаса, географске карте и компаса, Глобалних сателитских система (GPS и Галилео).

3. СТАНОВНИШТВО

На уводном часу препоручује се да нагласак буде на обради основних појмова о становништву, значају његовог проучавања, као и

основним изворима података. Указати на основне особине популационе динамике у прошлости и данас. Упознати са појмовима екумена и анекумена, као и са појмом густина насељености. Издвојити области велике и мале густине насељености у свету и Србији. Развијати свест о значају улоге човека у простору у којем живи, али и обрнуто. Представити начине израчунавања стопа наталитета, морталитета и природног прираштаја. Код миграција становништва нагласити појам, врсте, узроке, последице и значај ових кретања. Упознати ученике са поделом становништва према структурним обележјима: биолошке и на друштвено-економске. Указати на различитости социјалних, етничких и културних група што је важно у подстицању толеранције и солидарности. Неоптерећивати ученике квантитативним вредностима и фактографским материјалом, већ инсистирати на појавама и процесима који утичу на демографски развитак света уз адекватне примере из Србије. Уз помоћ различитих географских карата, дијаграма, графичких приказа указати на неравномеран размештај становништва, пренасељеност, недовољно рађање, белу кугу, депопулацију, имиграционе и емиграционе области, и да кроз процес старења становништва ученици усвоје и правилно одреде појмове као што је популациона експлозија. С обзиром на комплексност проблематике, наставницима се препоручује да уз помоћ географске карте, различитих тематских карата, дијаграма, графичких приказа, објасне основне демографске процесе, издвоје карактеристичне регионе и укажу на позитивне и негативне трендове у развоју становништва у свету и у Србији. Неопходно је да ученици усвоје и правилно одреде појмове као што су популациона експлозија, неравномеран размештај становништва, пренасељеност, недовољно рађање, депопулација, бела куга, имиграционе и емиграционе области, процес старења становништва, а све у циљу разумевања савремених популационих процеса. Обрадом садржаја о демографским карактеристикама потребно је допринети да ученици правилно разумеју односе становништва и географског простора, уз коришћење адекватних примера у локалној средини. Значајно је указати ученицима на постојање публикације Републичког завода за статистику: Попис и основци (<http://popis2011.stat.rs/?p=3397>), чији је циљ да на сликовит начин прикаже историјат, процес припреме и спровођења пописа становништва, као најзначајнијег и најобимнијег статистичког истраживања. **Предлог пројектног задатка за ученике:** Израда постера о одређеним демографским карактеристикама становништва Србије, Европе и света. Ученици у паровима израђују постере на којима су приказне одређене демографске карактеристике (нпр. области високе и ниске густине насељености, простори или државе са порастом и падом броја становника, простори са позитивним и негативним природним прираштајем, имиграциони и емиграциони простори), односно структурна обележја (најбројнији народи света, распоред језика, распоред светских религија, распоред раса на Земљи). За поједине задатке се могу користити неке карте, на којима се могу издвојити методом боја карактеристични простори и државе. Ако постоје техничке могућности, ученици могу припремити и Power Point презентацију. На тај начин ученици ће бити у стању да кроз визуелизацију садржаја самостално анализирају и доносе закључке о одређеним демографским питањима и проблемима савременог света и Србије.

4. НАСЕЉА

У првим наставним јединицама потребно је дефинисати појам насеља, а затим и направити преглед и анализирати географски положај првих насеља на свету, али и на тлу Србије.

У наставним јединицама које се баве величином насеља најважније је скренути пажњу на популационе величине.

Број становника повезати са површинама које различита насеља заузимају.

Са густином насељености да стекну представе о основним квантитативним показатељима, као што је популациона величина градова.

Потребно је разликовати функције насеља, поделу насеља на села и градове.

Акцент треба ставити на процесе у развоју насеља.

Препоручује се упознавање ученика са појмовима урбанизације и депопулације, док се појам деаграризације може обрадити само као напуштање пољопривреде Кроз читаву тему важно је нагласити да се сва насеља мењају временом.

Под појмом односа града са околним простором мисли се на утицај града на окружење.

Очекује се да ученици препознају и описују појаве и процесе у развоју насеља кроз примере из локалне средине, Србије и света.

1. предлог пројектног задатка:

Проучимо насеље

Ученици раде у групама, а свакој групи се задаје по једно насеље из Србије или света. Задатак групе је да открије и објасни: положај насеља, његову величину, значај, функције, изглед (физиономију простора), начин живота, као и ком типу припада.

2. предлог пројектног задатка:

Пресељавање из села у град

Ученици раде у групама (на часу или као домаћи задатак), тако да свака група тражи одговоре на по једно питање: 1. група: Који су узроци ових миграција? 2. Које су последице ових миграција у селу? 3. Које су последице овог процеса у граду? 4. Какве су структуре становништва које учествују (старосно-полне, образовне, економске и сл.)? 5. Какве су функције села, а какве града? 6. Какав је начин живота у селу и у граду? Радећи овај задатак, ученици примењују знања о узрочно-последичним везама у процесу миграција становништва из села у градове, а тиме уче и о законитостима процеса урбанизације и депопулације села.

5. ПРИВРЕДА

На уводном часу посвећеном овој теми препоручује се обрада појмова привреде, привредних делатности и сектора привреде као и појмова природна и географска средина. Упознати ученике са структуром привредних сектора, природним и друштвеним факторима њиховог развоја и утицајима на географски простор (животну средину) најважнијих привредних грана. У обради непривредних делатности (квартарни сектор) ученицима треба истаћи, да услед развоја информационо-комуникационих технологија и аутоматизације индустријских процеса, разумеју велике разлике у степену економске развијености држава и појединих регија у оквиру једне државе узроци просторне покретљивости (миграција) становништва. Потребно је да ученици правилно разумеју односе привреде и географског простора. У том смислу треба избећи погрешно разумевање привреде као фактора нужне деградације природе. Где год постоје могућности, треба искористити поучне примере у локалној средини (нпр. испуштање у реке загађујућих материја из фабричких постројења, пречишћавање воде, површински копови угља.

У светлу концепције одрживог развоја треба показати да се правилним односом према географској средини постиже и економска развијеност уз истовремено побољшање стања квалитета животне средине и смањење социјалних разлика у друштву и тај став илустровати примерима из развијених европских земаља.

У обради привредно развијених и неразвијених региона и држава у свету, ученицима треба разјаснити услове природне средине (географски положај, постојање привредних ресурса, итд.) и друштвено-историјске и савремене узроке ових (политичких и

економских) односа.

Предлог пројектног задатка:

Применом групног облика рада ученици уз помоћ наставника могу да прикажу како се збрињава комунални отпад у њиховој средини, да ли је реч о санитарној депонији или о сметлишту, где се она налази, ко и како живи на њеном ободу, да ли је то (еколошки) прихватљив начин решавања проблема отпада и како се он исправно решава (на неком примеру у Европи).

6. ДРЖАВА И ИНТЕГРАЦИОНИ ПРОЦЕСИ

Ученике упознати са политичко-географским карактеристикама државе.

Дефинисати појам државе као и њене елементе. Указати и на време и место настанка првих држава у свету, на ефекте које границе остварују у простору у зависности од функције. Извршити класификацију држава према површини и компактности.

Дефинисати појмове енклава и ексклава и навести примере. Упознати ученике са појмом и функцијама главног града.

Дефинисати појам географског положаја, навести његове компоненте. Образложити појам апсолутног и релативног положаја.

Упознати ученике са облицима владавине (монархије, републике).

Посредством географских карата, упознати ученике са настанком нових самосталних држава након Другог светског рата као и процесима који су довели до тога.

Навести примере нарушавања територијалног интегритета државе где треба поред изабраних примера из света (Тајван, Арапско-израелски спор, Кашмир, итд.) навести и пример Косова и Метохије.

7. ГЕОГРАФИЈА ЕВРОПЕ

На првом часу у склопу ове наставне теме ученици уче шта је предмет проучавања регионалне географије и које је њено место у систему географских наука. Ученици треба да увиде да знања која су стицали из опште (физичке и друштвене) географије сада налазе примену у регионалној географији будући да су географске регије јединствене (непоновљиве), континуиране (непрекинуте) и ограничене просторне целине које су одређене (детерминисане) склопом природних и друштвених објеката, појава и процеса. У програму наставе и учења за шести разред основне школе планирано је да се направи увод у регионалну географију Европе. Наставна тема Географија Европе обухвата основне појмове о континенту: географски положај, границе и величину, природне одлике и друштвене одлике и то према шеми како су проучаване друштвено-географске теме: Становништво, Насеља, Привреда и Географске регије Европе. Географске регије Европе појединачно, карактеристичне државе Европе и Европска Унија обрађиваће се током седмог разреда који је цео посвећен регионалној географији света. Будући да су ученици још на почетку школске године добили задатак да самостално, у пару или групама обрађују друштвено-географске појаве и процесе, крај школске године, односно време када се обрађује наставна тема Географија Европе је право време када ће они да презентују резултате свога рада (нпр. у виду реферата, мини енциклопедијских чланака, тематских атласа, статистичких / табеларних приказа, фото-албума, постер презентација, видео-клипова са својих путовања,...). Врло је важно да наставник током целе школске године прати рад ученика на њиховим истраживачким задацима, усмерава их на релевантне изворе и литературу, како би током обраде наставне теме Географија Европе могли да се презентују кључни

<p>подаци (закључци), изведу најбоља поређења држава (нпр. у величини природног прираштаја или производњи угља или стању загађености и заштите животне средине у изабраним географским регијама) и издвоје географске регије. Ученицима треба указати да је могуће да се географски простор Европе подели на различите начине према различитим географским критеријумима те да географске регије нису некакве објективне датости где једна географска подела простора Европе искључује било коју другу.</p>		
Активности наставника	Активности ученика	Праћење и евалуација
Усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче логичко закључивање, анализира, преноси теоријска и практична знања, процењује и оцењује ниво и квалитет усвојености знања...	Активно слушање, активно разговарање, дискутовање, излагање, мисаоно ангажовање, посматрање, описивање појава и процеса, самостално коришћење географске карте, примењивање стечених знања у решавању проблема, рад на пројекту, одговарају на питања и постављају питања	Посматрање у оквиру самосталног и групног рада, рада у пару Праћење активности на часу; 15 минутни тест; рад у радној свесци-листићима Усмена провера Писмена провера-тест Рад у немој карти, познавање географске карте Рад на пројекту
ДИДАКТИЧКО МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ		
Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства
Дијалогско-монологска (метод усменог излагања) Илустративна демонстративна Рад на тексту рад на терену	Фронтални Индивидуални Рад у пару, групни Комбиновани	Уџбеник за бр. основне школе-Снежана Вујадиновић. Рајко Голић, Дејан Шабић, Нови Логос, Београд, 2019. год -дигитални уџбеник -Нема карта, глобус, радна свеска -Географски атлас, нема карта света и Европе -Физичко-географска карта света и Европе, часописи, статистички подаци. Презентације ученика
<p>Препоручени начини прилагођавања програма ученицима којима је неопходна додатна подршка, као и ученицима са изузетним способностима:</p> <p>- у зависности од способности ученика у обавези смо да им прилагодимо начин остваривања плана и програма: сажимањем градива, скретањем пажње на занимљиве делове лекције које могу да упамте, преписивањем најбитнијих делова лекција у свеску, уносом појмова у нему карту, чешћом контролом на часу, допунском наставом, симболичне тестове помоћу којих могу сами да закључе или препознају одговор, давањем лакших задатака на часу и код куће, охрабривањем и позитивном мотивацијом за урађени задатак.</p>		

-ученици изузетних способности да буду иницијатори и носиоци пројектне наставе и вршњачког учења као иновација у настави

УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Оцењивање је саставни део процеса наставе и учења којим се обезбеђује стално праћење и процењивање резултата постигнућа ученика, а у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању. Праћење и вредновање ученика започиње иницијалном проценом нивоа знања на коме се ученик налази. Свака активност на часу служи за континуирану процену напредовања ученика. Неопходно је ученике стално оспособљавати за процену сопственог напретка у остваривању исхода предмета. Како ниједан од познатих начина вредновања није савршен, потребно је комбиновати различите начине оцењивања. Једино тако наставник може да сагледа слабе и јаке стране сваког свог ученика. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Ако наставник са ученицима договори показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу, ученици се уче да размишљају о квалитету свог рада и о томе шта треба да предузму да би свој рад унапредили. Оцењивање тако постаје инструмент за напредовање у учењу. На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима треба планирати процес учења и бирати погодне стратегије учења. На почетку школске године наставници географије треба да направе план временске динамике и садржаја оцењивања знања и умења (процењивања постигнућа) ученика водећи рачуна о адекватној заступљености сумативног и формативног оцењивања. Будући да се у новим програмима наставе и учења инсистира на функционалним знањима, развоју међупредметних компетенција и пројектној настави, важно је да наставници на почетку школске године добро осмисле и са ученицима договоре како ће се обављати формативно оцењивање. Оно за циљ има да укаже ученику на чему треба и колико додатно да ради, као и да развија мотивацију код ученика. У том смислу препоручује се наставницима да на нивоу стручних већа договоре критеријуме и елементе формативног оцењивања (активност на часу, допринос групном раду, израда домаћих задатака, кратки тестови, познавање географске карте,...)

Формативно

Формативно оцењивање јесте редовно проверавање постигнућа и праћење владања ученика у току савладавања школског програма и садржи повратну информацију и препоруке за даље напредовање и, по правилу, евидентира се у педагошкој документацији наставника.

Наставник води евиденцију о активности ученика приликом

Сумативно

оцењивање је вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или за класификациони период из предмета и владања. Оцене добијене сумативним оцењивањем су, по правилу, бројчане и уносе се у прописану евиденцију о образовно-васпитном раду.

**Тестови,
Усмено оцењивање,**

<p>обраде наставне јединице и запажања бележи у досије ученика. Наставник даје повратну информацију о начину напредовања ученика на основу праћења. Посматрање, самоевалуација, педагошка свеска</p>	<p>домаћи задаци, рад у немој карти, презентације, активност на часу, активност у оквиру пројектног задатка</p>
---	--

ТЕМА	САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА ПО ТЕМИ			
		обрада	утврђивање	систематизација	Укупно
I Друштво и географија	1. Друштвена географија: предмет проучавања и подела	1	0	0	1
II Географска карта	2. Географска /картографска мрежа	1	0	0	11 7+4
	3. Географска ширина, географска дужина и часовне зоне	1	0	0	
	4. Друштвена географија; картографска мрежа и географска ширина и дужина	0	1	0	
	5. Појам карте и њен развој кроз историју	1	0	0	
	6. Елементи карте	1	0	0	
	7. Појам карте и њен развој кроз историју и елементи карте	0	1	0	
	8. Картографски знаци и методе за представљање рељефа на карти	1	0	0	
	9. Подела карата према садржају и величини размера	1	0	0	
	10. Картографски знаци и методе за представљање рељефа на карти и подела карата према садржају и величини размера	0	1	0	
	11. Оријентација у простору и оријентација карте, мерење на карти, сателитски навигациони системи	1	0	0	
	12. Оријентација у простору и оријентација карте, мерење на карти, сателитски навигациони системи	0	1	0	
III Становништво	13. Основни појмови о становништву; демографски развитак и извори података о становништву	1	0	0	1 1 6+4+1
	14. Број и распоред становништва на Земљи	1	0	0	
	15. Основни појмови о становништву; демографски развитак и извори података о становништву; број и распоред становништва на Земљи	0	1	0	
	16. Природно кретање становништва	1	0	0	
	17. Миграције становништва	1	0	0	
	18. Природно кретање становништва и миграције становништва	0	1	0	
19. Структуре становништва: биолошке и друштвено-економске	1	0	0		

	20. Структуре становништва: биолошке и друштвено-економске	0	1	0	
	21. Савремени демографски процеси у Србији, Еропи и свету	1	0	0	
	22. Савремени демографски процеси у Србији, Еропи и свету - пројектни задатак)	0	1		
	23. Становништво	0	0	1	
IV Насеља	24. Појам и настанак првих насеља	1	0	0	
	25. Положај и географски размештај, величина, функције и типови насеља	1	0	0	
	26. Појам и настанак првих насеља; Положај и географски размештај насеља, Величина, функције и типови насеља	0	1	0	8 4+4
	27. Град; урбанизација	1	0	0	
	28. Град; урбанизација	0	1	0	
	29. Село и рурални процеси	1	0	0	
	30. Село и рурални процеси (пројектни задатак)	0	1	0	
	31. Насеља	0	1	0	
V Привреда	32. Привреда, привредне делатности и сектори привреде	1	0	0	12
	33. Пољопривреда и географски простор	1	0	0	
	34. Привреда, привредне делатности и сектори привреде; Пољопривреда и географски простор	0	1	0	7+4+1
	35. Индустрија и географски простор	1	0	0	
	36. Саобраћај и туризам и географски простор	1	0	0	
	37. Индустрија, саобраћај и туризам и географски простор	0	1	0	
	38. Ванпривредне делатности	1	0	0	
	39. Развијени и неразвијени региони и државе и савремени геоекономски односи у свету	1	0	0	
	40. Ванпривредне делатности; Развијени и неразвијени региони и државе и савремени геоекономски односи у свету	0	1	0	
	41. Концепт одрживог развоја	1	0	0	
	42. Концепт одрживог развоја (пројектни задатак)	0	1	0	
	43. Привреда	0	0	1	
	44. Појам и настанак првих држава	1	0	0	
	45. Географски положај државе	1	0	0	

I Држава и интеграциони процеси	46. Појам и настанак првих држава и географски положај државе	0	1	0	15 9+5+1
	47. Величина и компактност територије државе	1	0	0	
	48. Појам и функција државних граница	1	1	0	
	49. Величина и компактност територије државе и појам и функција државних граница	0	1	0	
	50. Главни град и облик владавине	1	0	0	
	51. Главни град и облик владавине	0	1	0	
	52. Политичко-географска карта Европе после Другог Светског рата	1	0	0	
	53. Политичко-географска карта света после Другог Светског рата	1	0	0	
	54. Политичко-географска карта Европе и света после Другог Светског рата	0	1	0	
	55. Територијални интегритет и спорови	1	0	0	
	56. Интеграциони процеси	1	0	0	
	57. Територијални интегритет и спорови и интеграциони процеси	0	1	0	
	58. Држава и интеграциони процеси	0	0	1	
VII Географија Европе	59. Географске регије и регионална географија	1	0	0	14 8+5+1
	60. Положај и границе Европе	1	0	0	
	61. Географске регије и регионална географија, положај и границе Европе	0	1	0	
	62. Природне одлике Европе (обала, рељеф, хидрографија)	1	0	0	
	63. Природне одлике Европе (обала, рељеф, хидрографија)	0	1	0	
	64. Природне одлике Европе (клима, биљни и жив. свет)	1	0	0	
	65. Природне одлике Европе (клима биљни и животињски свет)	0	1	0	
	66. Становништво Европе-пројектни задатак	1	0	0	
	67. Становништво Европе-пројектни задатак	1	0	0	
	68. Становништво Европе	0	1	0	
	69. Насеља и привреда Европе-пројектни задатак	1	0	0	
	70. Географске регије Европе	1	0	0	
	71. Насеља и привреда Европе; Географске регије Европе	0	1	0	
72. Географске регије Европе	0	0	1		

ДОПУНСКА НАСТАВА 6. разред

Циљеви допунске наставе географије представљају усвајање садржаја географије уз помоћ којих ће ученици лакше пратити редовну наставу. Радити на картографској писмености ученика.

Циљеви

- стекну основна знања оријентације у простору и коришћењу карте, компаса и објеката на Земљи са циљем оријентације у простору

- стицање знања о основним објектима, појавама и процесима природној и друштвеној средини
- стицање знања о објектима, појавама и процесима у географском омотачу Земље и у непосредном окружењу;
- развијању естетских опажања и осећања проучавањем и упознавањем природних и друштвених промена у геопростору;

Задаци допунске наставе географије је да помогне ученицима који из било којих разлога имају потешкоће у савладавању програма у редовној настави. Допунска настава ће им омогућити да савладају предвиђене програме и утицати на развој њихових способности.

Ученици треба да:

- стекну основна знања и вештине из картографије и да се оспособе за коришћење географске карте као извора информација и оријентације;
- разумеју антропогене утицаје на рељеф;
- стекну основна знања о привреди, формирању граница и проблемима.
- разумеју потребу очувања и заштите животне средине

Метод допунске наставе метод показивања, усменог излагања, разговора, монолошка, дијалошка, илустративно – демонстрациона

Редни број	ОБЛАСТ РАДА	Број часова
1	Меридијани и паралеле	2
2	Географска ширина и дужина	2
3	Часовне зоне	2
4	Оријентација помоћу карте и компаса	1

5	Размер	2
6	Методе приказивања рељефа на карти	1
7	Демографија-ПП,Н,М	1
8	Миграције	1
9	Старосне пирамиде	2
10.	Сектори привреде	2
11	Развијени и неразвијени рефиони у свету	2
12	Државе	2
13	Политичка карта света и Европе	2
14	Географска карта Европе	14

ДОДАТНА НАСТАВА 6. разред

Циљеви додатне наставе географије су развијање интелектуалне знатижеље код ученика која ће се постићи истраживачким радом, припремом реферата, израдом паноа, посетама, манифестацијама. Активно посматрати свет око себе. Научити учити и тражити одговоре на многа питања.

Задаци додатне наставе географије је да укључи ученике заинтересоване за свет у коме живимо, прошири њихова знања, утиче на изражавање њихове креативности и оспособи ученике за целоживотно учење.

Методе додатне наставе географије су демонстрациона, монолошко дијалошка, илустрациона.

Редни број	ОБЛАСТ РАДА	БРОЈ ЧАСОВА
1.	Јован Цвијић	1
2.	Часовне зоне	2
3.	Географска ширина и дужина- ГИС, ГПРС, географске координате	2
4.	Изохипсе и изобате	2
5.	Размер	2
6.	Картографски знаци (легенда)	1

7.	Припрема за такмичење	15
8.	Становништво на Земљи	4
9.	Насеља	1
10.	Привреда	1
11.	Колонијализам и неоколонијализам	1
12.	Прве државе	1
13.	Државе света	1
14.	Географска карта Европе	2
	Укупно	36

ГЕОГРАФСКА СЕКЦИЈА 6. разред

Циљеви географске секције су развијање интелектуалне знатижеље код ученика која ће се постићи истраживачким радом, припремом реферата, израдом паноа, посетама манифестацијама. Активно посматрати свет око себе. Научити учити и тражити одговоре на многа питања:

- стицање знања о основним објектима, појавама и процесима у природи;
- стицање знања о објектима, појавама и процесима у географском омотачу Земље и у непосредном окружењу; разумевању узрочно-последичне повезаности појава и процеса између природне и друштвене средине
- развијању естетских опажања и осећања проучавањем и упознавањем природних и других феномена у геопростору;

Задаци географске секције су да укључи ученике заинтересоване за свет у коме живимо, прошири њихова знања, утиче на изражавање њихове креативности и оспособи ученике за целоживотно учење. Ученици треба да:

- разумеју антропогене утицаје на природну средину
- разумеју потребу очувања и заштите атмосфере, хидросфере и биосфере;
- знају оријентацију насеља у непосредном окружењу
- упознају географију краја у коме живе: привредне одлике, демографске одлике

- схвате да постоје различити регионе на Земљи
- на терену користе барометар, термометар, компас

Методе географске секције су демонстрациона, теренска, монолошко дијалогска, илустрациона, метод показивања, усменог излагања, разговора, демонстративна

1	УПОЗНАВАЊЕ СА ГЕОХРОНОЛОШКОМ СКАЛОМ	1
2	ТЕЛЕСКОП	1
3	ПОСЕТА ПЛАНЕТАРИЈУМУ	3
4	НАЛПОЗНАТИЈЕ КОМЕТЕ	1
5	ГЕОЦЕНТРИЧНИ И ХЕЛИОЦЕНТРИЧНИ СИСТЕМ	1
6	ОБЛИК И ВЕЛИЧИНА ЗЕМЉЕ-Магеланово путовање	1
7	ПОСЕТА ПОЉОПРИВРЕДНОМ ДОБРУ РАДМИЛОВАЦ	3
8	ПОСЕТА МУЗЕЈУ У ГРОЦКОЈ	3
9	ВАТРЕНИ ПОЈАС ПАЦИФИКА	2
10	ВОДОПАДИ	2
11	КАЊОНИ	1
12	ПУСТИЊЕ	2
13	ЛЕДНИЦИ	1
14	ВЕТРОВИ	2
15	ТЕРМОМЕТАР, БАРОМЕТАР, КИШОМЕР, КОМПАС-теренски рад на обали Дунава	4
16	ОРЈЕНТАЦИЈА НА ТЕРЕНУ ПОМОЋУ КАРТЕ	2
17	КАКО САЧУВАТИ ПЛАНЕТУ	2

18	ХИДРОГРАФИЈА-највећа, надубља језера на Земљи	2
19	ТИПОВИ ВЕГЕТАЦИЈЕ ПО ТОПЛОТНИМ ПОЈАСИМА	2
	УКУПНО	36

Литература за ученике:

- Географија-уџбеник за 6. разред основне школе, Игор Лешчешен и Наташа Басарић, БИГЗ школство. Број и датум решења министра/покрајинског секретара: 650-02- 000662019-07 од 9.5.2019.

Наставна средства:

- географски атлас, нема карта света, нема карта Европе, 15минутни тестови, радни листићи

Литература за наставника:

- Географија-уџбеник за 6. разред основне школе, др. Снежана Вујадиновић, др. Рајко Голић, др. Дејан Шабић, Нови Логос, Београд, 2019.год.

- Политичка географија, Мирко Грчић Наставна средства:

- физичко-географске зидне карте света и Европе; компјутер, дигитални уџбеник, ЦД приручник уз уџбеник; ППТ презентације; часописи;

Назив предмета: БИОЛОГИЈА

Циљ наставе биологије јесте да ученици усвајањем образовно-васпитних садржаја стекну основна знања о животном простору, начину живота, основној грађи, разноврсности и значају животињског света.

Разред: ШЕСТИ

Годишњи фонд: 72

Област/Тематски садржаји програма	Кључни појмови	Исходи - по завршеној теми ученик ће бити у стању да:	Стандарди	Компетенције Опште међупредметне компетенције
<p>I ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА (36) Основни садржаји: Уводни час Грађа живих бића – спољашња и унутрашња Грађа људског тела – од организма до ћелије Посматрање биљне и животињске ћелије Грађа људског тела - системи органа: систем за варење, систем за дисање, циркулаторни систем Грађа људског тела - системи органа: нервни систем, чулни систем,</p>	<p>Ћелија, орган, организам, систем органа, бактерије, колоније, једноћелијски организам, вишећелијски организам, сутотрофи, хетеротрофи, миксотрофи, дисање, излучивање, фотосинтеза, хлорофил, микроскоп</p>	<p>- упореди грађу животиња, биљака и бактерија на нивоу ћелија и нивоу организма; - повеже грађу и животне процесе на нивоу ћелије и нивоу организма; - одреди положај органа човека и њихову улогу; - цртежом или моделом прикаже основне елементе грађе ћелије једноћелијских и вишећелијских организама; - користи</p>	<p>БИ.1.2.1. БИ.1.2.2. БИ.1.2.3. БИ.2.2.1. БИ.2.2.3. БИ.3.2.1. БИ.3.2.2. БИ.3.2.4. БИ.1.2.4. БИ.1.2.5. БИ.2.2.4. БИ.2.2.5. БИ.2.2.6. БИ.3.2.4. БИ.3.2.5. БИ.1.2.7. БИ.2.2.7. БИ.2.2.8. БИ.2.2.9. БИ.3.2.6. БИ.3.2.7.</p>	<p>- компетенција за учење; - комуникација - дигитална компетенција; - одговоран однос према околини; - одговоран однос према здрављу; - одговорно учешће у демократском друштву; - предузимљивости оријентација ка предузетништву; - рад са</p>

<p>мишићни систем, скелетни систем, кожни систем Грађа људског тела Петанестоминутни тест Једноћелијски организми – бактерије, амебе и ћелије квасаца Удруживање ћелија у колоније Једноћелијски организми; Удруживање ћелија у колоније Посматрање једноћелијских организама под микроскопом Посматрање квасаца и хлебне буђи Бесполно размножавање једноћелијских организама Вишећелијски организми – грађа биљака Вишећелијски организми – грађа животиња Вишећелијски организми – грађа биљака и животиња Вишећелијски организми – грађа гљива</p>	<p>лабораторијски прибор и школски микроскоп за израду и посматрање препарата; - хумано поступа Према организмима које истражује; - користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата. - табеларно и графички Представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; - разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени</p>	<p>БИ.3.2.8. БИ.1.6.1. БИ.2.6.1. БИ.3.6.1. БИ.1.6.2. БИ.2.6.2. БИ.3.6.2. БИ.1.6.3. БИ.2.6.3. БИ.3.6.3. БИ.1.6.4. БИ.2.6.4. БИ.3.6.4. БИ.3.6.5.</p>	<p>подацима и информацијама; - решавање проблема; - сарадња; - естетичка компетенција;</p>
--	---	--	--

Петнаестоминутни тест
Животни процеси –
исхрана, дисање,
транспорт
Животни процеси –
излучивање и
размножавање
Животни процеси
Доказивање дисања код
биљака, животиња и
гљива
Доказивање излучивања
код биљака
Доказивање транспорта
код биљака
Откриће ћелије и
микроскопа
Грађа ћелије
Откриће микроскопа и
грађа ћелије
Разлика између
бактеријске, биљне и
животињске ћелије
Разлика између
бактеријске, биљне и
животињске ћелије
Издвајање хлорофила из
листа
Вегетативно
размножавање биљака

Фотосинтеза, ћелијско дисање и стварање енергије Фотосинтеза, ћелијско дисање и стварање енергије Петнаестоминутни тест				
II ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ (16) Основни садржаји: Популација, станиште Екосистем, еколошка ниша Популација, станиште, екосистем, еколошка ниша Адаптације, животне форме Уочавање разноврсности екосистема у окружењу Трофички односи – ланци исхране Петнаестоминутни тест Абиотички фактори и њихов значај Биотички фактори и њихов значај Утицај абиотичких	Популација, станиште, екосистем, еколошка ниша, адаптације, животна форма, ланац исхране, абиотички, биотички фактори	- направи разлику између животне средине, станишта, популације, екосистема и еколошке нише; - размотри односе међу члановима једне популације, као и односе између различитих популација на конкретним примерима; - илуструје примерима међусобни утицај живих бића и узајамни однос са животном средином; - истражи утицај средине на испољавање особина, поштујући принципе научног метода; - користи ИКТ и другу	БИ.1.4.1. БИ.1.4.2. БИ.2.4.1. БИ.2.4.2. БИ.2.4.3. БИ.3.4.1. БИ.1.4.3. БИ.2.4.3. БИ.2.4.4. БИ.3.4.2. БИ.3.4.3. БИ.3.4.4. БИ.1.4.4. БИ.2.4.5. БИ.3.4.5. БИ.1.4.5. БИ.1.4.6. БИ.1.4.7. БИ.1.4.8. БИ.2.4.8. БИ.2.4.9. БИ.3.4.6. БИ.3.4.7.	- компетенција за учење; - комуникација; - дигитална компетенција; - одговоран однос према окоolini; - одговоран однос према здрављу; - одговорно учешће у демократском друштву; - предузимљиво ст и орјентација ка предузетништву; - рад са подацима и информацијама; - решавање проблема; - сарадња; - естетичка компетенција;

<p>фактора на раст биљака Антропогени фактор и облици загађења Утицај загађивача земљишта на раст и развој биљака Угрожавање живих врста и њихова заштита Абиотички, биотички и антропогени фактор, облици загађења Позитиван и негативан утицај човека на животну средину Петнаестоминутни тест</p>		<p>опрему у истраживању, обради података и приказу резултата. - табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; - разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени</p>		
<p>III НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА (6) Основни садржаји: Наследни материјал и наследне особине; Доказивање ДНК у биљној ћелији; Индивидуална варијабилност; Наследни материјал и наследне особине, индивидуална варијабилност; Природна и вештачка селекција; Петнаестоминутни тест;</p>	<p>Днк, варијабилност, природна селекција, гени</p>	<p>- идентификује примере природне и вештачке селекције у окружењу и у задатом тексту/илустрацији и; - повеже еволутивне промене са наследном варијабилношћу и природном селекцијом; - користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата. - табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе</p>	<p>БИ.1.3.1. БИ.1.3.2. БИ.2.3.1. БИ.2.3.2. БИ.3.3.1. БИ.1.3.3. БИ.1.3.4. БИ.1.3.5. БИ.1.3.6. БИ.2.3.3. БИ.2.3.4. БИ.3.3.3. БИ.3.3.4. БИ.1.3.8. БИ.1.3.9. БИ.1.3.1 0. БИ.2.3.5. БИ.2.3.6.</p>	<p>- компетенција за учење; - комуникација; - дигитална компетенција; одговоран однос према околини; - одговоран однос према здрављу; - одговорно учешће у демократском друштву; - предузимљиво ст и оријентација ка предузетништву; - комуникација - рад са подацима и информацијама; - решавање проблема; - сарадња - естетичка компетенција;</p>

		одговарајуће закључке; - разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени	БИ.3.3.5. БИ.3.3.6. БИ.1.6.1. БИ.2.6.1. БИ.3.6.1. БИ.1.6.2. БИ.2.6.2. БИ.3.6.2. БИ.1.6.3. БИ.2.6.3. БИ.3.6.3. БИ.1.6.4. БИ.2.6.4. БИ.3.6.4. БИ.3.6.5.	
IV ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА (6) Основни садржаји: Постанак живота на Земљи; Дрво живота; Постанак живота на Земљи, дрво живота; Класификација живих бића и њихов положај на дрвету живота; Цртање дрвета живота; Петнаестоминутни тест	Дрво живота, класификација	- групише организме према особинама које указују на заједничко порекло живота на Земљи; - одреди положај непознате врсте на „дрвету живота”, на основу познавања општих карактеристика једноћелијских и вишећелијских организама; - користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података	БИ.1.1.4. БИ.2.1.3. БИ.3.1.4. БИ.1.1.5. БИ.2.1.4. БИ.3.1.5. БИ.1.3.8. БИ.1.3.9. БИ.1.3.10. БИ.2.3.5. БИ.2.3.6. БИ.3.3.5. БИ.3.3.6. БИ.1.6.1. БИ.2.6.1. БИ.3.6.1. БИ.1.6.2. БИ.2.6.2. БИ.3.6.2.	- компетенција за учење; - дигитална компетенција; - одговоран однос према околини; - одговоран однос према здрављу; - одговорно учешће у демократском друштву; - предузимљиво ст и орјентација ка предузетништву; - комуникација - рад са подацима и информацијама; - решавање проблема, сарадња - естетичка компетенција

		и приказу резултата. - табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; - разматра, у групи, шта и како је учио и где та знања може да примени	БИ.1.6.3. БИ.2.6.3. БИ.3.6.3.	
V ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ (8) Основни садржаји: Патогене бактерије као изазивачи болести; Прва помоћ и заштита код повреда, тровања и излагања сунцу; Патогене бактерије као изазивачи болести, прва помоћ и заштита код повреда, тровања и излагања сунцу; Утицај климатских промена на здравље људи; Доказивање ефекта стаклене баште; Последице болести зависности; Петнаестоминутни тест; Систематизација градива	Патогене бактерије, прва помоћ, тровање, ефекет стаклене баште	- прикупи податке о радовима научника који су допринели изучавању људског здравља и изнесе свој став о значају њихових истраживања; - одржава личну хигијену и хигијену животног простора у циљу спречавања инфекција; - доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци; - збрине површинске озледе коже, укаже прву помоћ у случају убода инсеката,	БИ.1.5.1. БИ.1.5.2. БИ.1.5.3. БИ.1.5.4. БИ.1.5.5. БИ.2.5.1. БИ.3.5.1. БИ.3.5.2. БИ.1.5.7. БИ.1.5.8. БИ.1.5.9. БИ.2.5.4. БИ.3.5.6. БИ.1.6.1. БИ.2.6.1. БИ.3.6.1. БИ.1.6.2. БИ.2.6.2. БИ.3.6.2. БИ.1.6.3. БИ.2.6.3. БИ.3.6.3. БИ.1.6.4. БИ.2.6.4.	- компетенција за учење; - комуникација; - дигитална компетенција; - одговоран однос према околини; - одговоран однос према здрављу; - одговорно учешће у демократском друштву; - предузимљиво ст и орјентација ка предузетништву; - рад са подацима и информацијама; - решавање проблема; - сарадња; - естетичка компетенција;

шестог разреда		<p>сунчанице и топлотног удара и затражи лекарску помоћ кад процени да је потребна;</p> <ul style="list-style-type: none"> - повеже узроке нарушавања животне средине са последицама по животну средину и људско здравље и делује личним примером у циљу заштите животне средине; - користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата. - табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; - разматра, у групи, шта и како је учио/учила и где та знања може да примени 	<p>БИ.3.6.4. БИ.3.6.5.</p>	
----------------	--	---	--------------------------------	--

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Активности наставника	Активности ученика	Праћење и евалуација
<ul style="list-style-type: none"> - мотивише ученике - развија интересовања ученика - демонстрира - поставља питања - даје упутства - указује на проблеме - усмерава ученике на разговор и дискусију - упућује ученике на истраживање, усвајање и примењивање стеченог знања - користи дигиталну технологију у свакодневном раду и усмерава ученике - да развијају своје дигиталне компетенције 	<ul style="list-style-type: none"> - посматрају - уочавају - реагују - дискутују, - анализирају - откривају - истражују - примењују стечена знања - уче - праве паное, ленте времена - пишу реферате и есеје - уписују податке на немим картама - активно учествују у раду на часу - развијају критичко мишљење и став на одређену тему 	<p>Праћење напредовања започиње иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази и у односу на шта ће се процењивати његов даљи рад. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика. Сваки наставни час и свака активност ученика су, у том смислу, прилика за регистровање напретка ученика и упућивање на даље активности.</p> <p>У настави оријентисаној на достизање исхода вреднују се и процес и продукти учења. У вредновању научног, поред усменог испитивања, користе се и тестови знања. Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, може се обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачкоцењивање). Квизови, мини-тестови, анализа слика, историјских извора, карата, примена знања на познатим и непознатим материјалима, израда карата и ленти времена, кроз дискусију, дебату и анкете. На основу ових резултата, као и информација добијених путем самоевалуације и евалуације уложиће се напор да се недостаци отклоне и настава побољша.</p>

ДИДАКТИЧКО МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ		
Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства
<ul style="list-style-type: none"> - монолошка (усмено излагање, вербална метода) дијалошка (разговор) - текст метода (рад на изворним, књижевним и научним историјским текстовима) - метода писаних историјских радова (семинари, реферати, истраживачки радови) - метод рада са предметним очигледним средствима (историјски остаци, слике, историјске илустрације) - метод рада са очигледним средствима са условним знацима (историјске карте, шеме, скице) - метод рада са дигиталном технологијом (дигитални уџбеници, mozaBook, видео, ТВ, филм, компјутер, интернет) 	<ul style="list-style-type: none"> Фронтални, индивидуални, групни рад и рад у пару, самостални рад, истраживачки рад 	<ul style="list-style-type: none"> Уџбеник, дигитална наставна средства (дигитални уџбеници, mozaBook, компјутер, интернет, пројектор), карте, историјски атлас, илустрације, ПП презентације, изабрани историјски извори, документарни филмови, адекватни инсерти из уметничких филмова, културно историјски споменици (обилазак музеја)
<p>Препоручени начини прилагођавања програма ученицима којима је неопходна додатна подршка, као и ученицима са изузетним способностима: Ученицима са изузетним способностима омогућити проширене и продубљене садржаје, а учioniцима са потешкоћама у развоју прилагодити наставни план и програм у складу са њиховим могућностима, снизити исходе и кроз дневну припрему прилагодити наставни материјал</p>		

УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Формативно

Формативно оцењивање јесте редовно праћење и процена напредовања у остваривању прописаних исхода, стандарда постигнућа и ангажовања ученика.

Формативно оцењивање

садржи повратну информацију о остварености прописаних исхода и стандарда постигнућа и ангажовања, као и предузете активности од стране наставника за унапређивања постигнућа ученика, процена њихове делотворности и јасне и конкретне препоруке за

даље напредовање. Формативне оцене се по правилу евидентирају у педагошкој документацији наставника, и најчешће се односе на

редовно праћење напретка постигнућа ученика, начин како учи, степен самосталности у раду, начин остваривања сарадње у процесу учења са другим ученицима, редовност зраде домаћих задатака, израда паноа и ленти времена, помоћ у савладавању градива ученицима који спорије напредују, ангажованост при реализацији пројектних активности, израда презентација, такмичења, коришћење историјских извора и други подаци о ученику битни за праћење. У формативном оцењивању се користе различити инструменти, а избор зависи од врсте активности која се вреднује.

Сумативно

Сумативно оцењивање, јесте вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или на крају полугодишта. Оцене добијене сумативним оцењивањем су бројчане. Сумативне оцене се евидентирају у прописаној евиденцији о образовно-васпитном раду а могу бити унете и у педагошку документацију.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА НАСТАВНИКА ЗА ШКОЛСКУ 2019/20. ГОДИНУ

ОБЛАСТ / ТЕМА / МОДУЛ		МЕСЕЦ										ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	8	10	8	8	2						15	21	36
2.	ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ					5	4	7				8	8	16
3.	НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА							2	4			3	3	6
4.	ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА								2	4		3	3	6
5.	ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ									4	4	4	4	8
УКУПНО												33	39	72

ТЕМА	Р.бр. нас. јед.	НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ	ТИП ЧАСА	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ
	1.	Уводни час	Увод	БИ.1.2.1. БИ.1.2.2. БИ.1.2.3. БИ.2.2.1.
	2.	Грађа живих бића – спољашња и унутрашња	Обрада	БИ.2.2.3. БИ.3.2.1.
	3.	Грађа људског тела – од организма до ћелије	Обрада	БИ.3.2.2. БИ.3.2.4.
	4.	Грађа живих бића – спољашња и унутрашња; Грађа људског тела – од организма до ћелије	Утврђивање	БИ.1.2.4. БИ.1.2.5. БИ.2.2.4. БИ.2.2.5.
	5.	Посматрање биљне и животињске ћелије	Вежба	БИ.2.2.6. БИ.3.2.4.

ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	6.	Грађа људског тела - системи органа: систем за варење, систем за дисање, циркулаторни систем	Обрада	БИ.3.2.5. БИ.1.2.7. БИ.2.2.7. БИ.2.2.8. БИ.2.2.9. БИ.3.2.6.
	7.	Грађа људског тела – системи органа: нервни систем, чулни систем, мишићни систем, скелетни систем, кожни систем	Обрада	БИ.3.2.7. БИ.3.2.8. БИ.1.6.1. БИ.2.6.1. БИ.3.6.1. БИ.1.6.2.
	8.	Грађа људског тела	Утврђивање	БИ.2.6.2. БИ.3.6.2. БИ.1.6.3. БИ.2.6.3. БИ.3.6.3. БИ.1.6.4. БИ.2.6.4. БИ.3.6.4. БИ.3.6.5.
	9.	Петанестоминутни тест	Утврђивање	
	10.	Једноћелијски организми – бактерије, амебе и ћелије квасаца	Обрада	
	11.	Удруживање ћелија у колоније	Обрада	
	12.	Једноћелијски организми; Удруживање ћелија у колоније	Утврђивање	
	13.	Посматрање једноћелијских организама под микроскопом	Вежба	
	14.	Посматрање квасаца и хлебне буђи	Вежба	
	15.	Бесполно размножавање једноћелијских организама	Вежба	
	16.	Вишећелијски организми – грађа биљака	Обрада	
	17.	Вишећелијски организми – грађа животиња	Обрада	
	18.	Вишећелијски организми – грађа биљака и животиња	Утврђивање	
	19.	Вишећелијски организми – грађа гљива	Обрада	
	20.	Петнаестоминутни тест	Утврђивање	
	21.	Животни процеси – исхрана, дисање,	Обрада	

		транспорт		
	22.	Животни процеси – излучивање и размножавање	Обрада	
	23.	Животни процеси	Утврђивање	
	24.	Доказивање дисања код биљака, животиња и гљива	Вежба	
	25.	Доказивање излучивања код биљака	Вежба	
	26.	Доказивање транспорта код биљака	Вежба	
ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	27.	Откриће ћелије и микроскопа	Обрада	
	28.	Грађа ћелије	Обрада	
	29.	Откриће микроскопа и грађа ћелије	Утврђивање	
	30.	Разлика између бактеријске, биљне и животињске ћелије	Обрада	
	31.	Разлика између бактеријске, биљне и животињске ћелије	Утврђивање	
	32.	Идвајање хлорофила из листа	Вежба	
	33.	Вегетативно размножавање биљака	Вежба	
	34.	Фотосинтеза, ћелијско дисање и стварање енергије	Обрада	
	35.	Фотосинтеза, ћелијско дисање и стварање енергије	Утврђивање	
	36.	Петнаестоминутни тест	Утврђивање	
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	37.	Популација, станиште	Обрада	БИ.1.4.1. БИ.1.4.2.
	38.	Екосистем, еколошка ниша	Обрада	БИ.2.4.1. БИ.2.4.2. БИ.2.4.3. БИ.3.4.1. БИ.1.4.3. БИ.2.4.3.

НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИ ЈА	39.	Популација, станиште; Екосистем, еколошка ниша	Утврђивање	БИ.2.4.4. БИ.3.4.2. БИ.3.4.3. БИ.3.4.4
	40.	Адаптације, животне форме	Обрада	
	41.	Уочавање разноврсности екосистема у окружењу	Вежба	
	42.	Трофички односи – ланци исхране	Обрада	
	43.	Петнаестоминутни тест	Утврђивање	
	44.	Абиотички фактори и њихов значај	Обрада	
	45.	Биотички фактори и њихов значај	Обрада	
	46.	Утицај абиотичких фактора на раст биљака	Вежба	
	47.	Антропогени фактор и облици загађења	Обрада	
	48.	Утицај загађивача земљишта на раст и развој биљака	Вежба	
	49.	Угрожавање живих врста и њихова заштита	Обрада	
	50.	Абиотички, биотички и антропогени фактор; Облици загађења	Утврђивање	
	51.	Позитиван и негативан утицај човека на животну средину	Вежба	
	52.	Петнаестоминутни тест	Утврђивање	
	53.	Наследни материјал и наследне особине	Обрада	
	54.	Доказивање ДНК у биљној ћелији	Вежба	
	55.	Индивидуална варијабилност	Обрада	
	56.	Наследни материјал и наследне особине; Индивидуална варијабилност	Утврђивање	
57.	Природна и вештачка селекција	Обрада		
58.	Петнаестоминутни тест	Утврђивање		
ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	59.	Постанак живота на Земљи	Обрада	
	60.	Дрво живота	Обрада	
	61.	Постанак живота на Земљи; Дрво живота	Утврђивање	

	62.	Класификација живих бића и њихов положај на дрвету живота	Обрада	
	63.	Цртање дрвета живота	Вежба	
	64.	Петнаестоминутни тест	Утврђивање	БИ.2.6.2. БИ.3.6.2. БИ.1.6.3. БИ.2.6.3.
ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	65.	Патогене бактерије као изазивачи болести	Обрада	
	66.	Прва помоћ и заштита код повреда, тровања и излагања сунцу	Обрада	
	67.	Патогене бактерије као изазивачи болести; Прва помоћ и заштита код повреда, тровања и излагања сунцу	Утврђивање	
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	68.	Утицај климатских промена на здравље људи	Обрада	
	69.	Доказивање ефекта стаклене баште	Вежба	
	70.	Последице болести зависности	Обрада	
	71.	Петнаестоминутни тест	Утврђивање	
	72.	Систематизација градива шестог разреда	Утврђивање	

Циљ и задаци

Циљ наставе Биологије у основној школи је да ученици усвајањем образовно- васпитних садржаја упознају основне појмове о живом свету, његовом историјском развоју, природним појавама и законитостима које у њему владају.

Изучавањем биологије код ученика треба развијати основну научну писменост, логичко расуђивање, способност критичког мишљења, свест о властитом положају у природи, објективност и логичко расуђивање, љубав према природи и осећање дужности да чувају и заштите природу, да развијају хигијенске навике и здравствену културу.

Задаци наставе Биологије су да ученици:

- схвате улогу и значај биологије за напредак човечанства и одрживог развоја;
- разумеју поступност у развоју живог света;
- схвате да су жива бића груписана према сродности;
- стекну основна знања о грађи и функционисању живих бића;
- развију способност повезивања појмова и процеса у живим бићима и природи;
- стекну знања о разноврсности и распрострањености живих бића;
- схвате узајамне односе живих бића и животне средине, као и динамику кружења материје и протицања енергије;

- развију осећање одговорности према стању животне средине;
- схвате степен угрожености биосфере и улогу сваког појединца у њеној заштити и унапређивању;
- упознају грађу и функционисање човечијег организма;
- стекну неопходне хигијенске навике за очување сопственог здравља и здравља других људи;
- схвате механизме наслеђивања;
- приликом избора будућег занимања имају јасну представу о занимањима везаним за биологију, што ће им омогућити квалитетно професионално усмеравање. **Оперативни задаци**

Ученици треба да:

- схвате појам биологије као науке значајне за напредак човечанства и одрживог развоја;
- буду оспособљени за руковање једноставним лабораторијским прибором, лупом или микроскопом, као и да умеју да израде једноставне привремене препарате;
- упознају основну јединицу грађе живих бића;
- упознају разноврсност живих бића;
- схвате разлику у грађи једноћелијских и вишећелијских организама и да их препознају;
- знају да објасне основне животне процесе: дисање, транспирацију, исхрану и излучивање;
- знају да разликују популације, животне заједнице и екосистеме;
- схвате абиотичке и биотичке факторе;
- дају конкретне примере ланаца исхране;
- разумеју појам варијабилности и препознају га у конкретним ситуацијама;
- знају разлику између патогених и непатогених бактерија
- буду способни да конкретне животне ситуације препознају и повежу са конкретним знањима биологије

Допунска настава

По темама:

1. ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА- 15 часова
2. ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ- 8 часова
3. НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА- 5 часова
4. ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА- 4 часа
5. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ- 4 часа

* Наставне јединице у оквиру наставних тема ће се обрађивати по потреби ученика.

Додатна настава

1. Биологија и развој човечанства- биолошка еволуција
2. Предмет изучавања биологије- дискусија
3. Лабораторијски прибор- начин руковања
4. Вежба: трајни препарати: техника прављења
5. Ћелија- рад на презентацији у PowerPoint-у
6. Ткива- подела и улога
7. Једноћелијски организми- пано
8. Еукариоти и прокариоти- подела и особине
9. ХИВ вирус
10. Бактерије- Ешерихија коли и Кохов бацил
11. Методе истраживања у цитологији
12. Еволуција вишећелијских организама
13. Митохондрије- једноћелијски организам или органела?
14. Основни делови ћелије- квиз
15. Фотосинтеза
16. Издвајање хлорофила из листа- практичан рад
17. Дисање и транспирација- практичан рад
18. Упоређивање особина две популације - користе методе посматрања, мерења и експеримента;
19. Ланци исхране- примери
20. Трофичка пирамида
21. Примери еколошких ниша
22. Упоређивање различитих животних форми
23. Адаптације кроз фотографије
24. Симбиоза
25. Пестициди
26. Природна селекција
27. Менделова наслеђивања
28. Молекула ДНК

29. Доминантне и рецесивне особине
30. Полно и бесполно размножавање - комбинације гена
31. Варијабилност унутар разреда
32. Варијабилност унутар породице
33. Имунитет- природни и вештачки
34. Патогене бактерије
35. Вирус грипа
36. Вакцине

СЕКЦИЈЕ

Биолошка секција

Циљ: развијање и побољшање квалитета живота, развитак критичког мишљења, да стекну више знања о грађи живих бића, развију еколошку свест, здравствену културу и хигијенске навике.

Задачи: схвате улогу и значај науке за напредак човечанства, разумеју поступност у развоју живог света, упоређују анализирају и групишу особине живих бића, стекну проширена знања о грађи и функционисању живих бића, повезују, анализирају процес у живим бићима и природи, примерне стечена знања на разноврсности и распрострањености живих бића.

Методе: огледи, практичан рад, реферати, презентације и панои ученика, микроскопирање, цртежи, модели.

1. Договор о раду- конституисање секције (избор руководиоца секције)
2. Руковање микроскопом
3. Микроскопирање ћелија биљака
4. План грађе биљака
5. Корен- раст корена (вежба)
6. Стабли- дрвенасто стабло (бојење година)
7. Лист- збирке листова (израда хербаријума)
8. Цвет- излазак у шуму и поређење цветова
9. Збирке плодова (сушење плодова)
10. Израда збирки различитих семена (лепљење и бојење)
11. Препознавање лековитих биљака
12. Чување и сушење лековитих биљака (терен)
13. Заштићена биљне врсте- црвене књиге

14. Гајење биљака у кући, школи и башти
15. Изложба украсних биљака
16. Изложба семена у холу школе
17. Једноћелијски организми- обележја
18. Микроскопирање праживотиња
19. Микроскопирање узорка барске воде
20. Израда паноа- болести које изазивају црви
21. Посета узгајивача калифорнијских глиста
22. и 23. Љуштуре различитих мекушаца- прављење збирки различитих љуштурса шкољки и мекушаца (припрема за изложбу)
24. Значај инсеката у природи
25. и 26. Израда збирки инсеката
27. Медоносна пчела- живот у кошници (панои)
28. Посета пчеларима
29. Вежба- дисекција шарана- унутрашња и спољашња грађа
30. Водоземци широм планета- енциклопедија
31. Изумрли гмизавци- енциклопедија (панои)
32. Збирке пера различитих птица
33. и 34. Зоолошки врт- посета
35. и 36. Ботаничка башта- посета

Еколошка секција

Циљ: развој еколошке свести ученика, усмеравање ученика ка самосталном раду, едукација ученика о здравој животној средини и очувању природе, учешће ученика у ваннаставним активностима.

Задаци : упознавање еколошких појмова, учешће у заштити животне средине, учешће

Метод: практичан рад, теренски рад, еколошке радионице, радови ученика.

Назив наставне теме (број часа и називи наставних јединица у оквиру теме)
01. Упознавање са планом и програмом еколошке секције 02. Уређење околине школе 03. Дан озонског омотача "15 септембар" 04. Уређење хола, цвеће и слике
05. Постављање дечијих лик. радова на еколошке теме 06. Еколошка едукација родитеља 07. Израда збирки плодова, перја, шкољки, инсеката 08. Еколошка патрола, снимање и израда паноа 09. Округли сто: "Како деца могу да ублаже проблеме све загађеније животне средине"
10. Пестициди у пољопривреди 11. Пописивање отпадака у околини око школе 12. Ланци исхране у природи 13. Сакупљање изрека о животињама и биљкама записива.
14. Еколошке поруке 15. Састав земљишта 16. Испитивање загађености ваздушне средине у којој се школа налази 17. Израда кућица за птице Како да помогнем птицама
18. Еколошке игре без граница 19. Праћење метаморфозе лептира у оквиру живог кутка
20. Збрињавање неударљених ситних животиња (мачака и паса) 21. Екосистем ливада; Екосистем баре - живот баре у току зиме; Екосистем шуме - спратовитост 22. Бука у близини школе 23. Неговање биљака у саксији

24. "Ја сам твоје дрво" 25. Одређивање загађености воде 26. Направи компас 27. Сакупљање старе хартије
28. Акција озелењавања непосредне околине 29. Израда еколошког кутка у школи 30. Направи хербаријум
31. Израда еколошких парола 32. Сакупљање и начин чувања лековитих биљака 33. Акваријум - гајење рибица 34. Израда инсектаријума
35. Организовање смотри еколошких патрола 36. Организовање посета и излета (Авала, Царска Бара, Природњачки музеј и Ботаничка башта)
ОБЕЛЕЖАВАЊЕ ВАЖНИХ ДАТУМА 04. Октобар - дан животиња 01. Децембар - светски дан борбе против сиде 31. Март - дан борбе против пушења 07. Април - светски дан здравља 22. Април - дан планете земље 5. Јун - светски дан заштите средине

Прва помоћ

Циљ: Од ученика се очекује да анализира, упоређује, разликује, критички суди, износи лични став, повезује различита знања, примењује их и сналази се у новим нестандартним ситуацијама.

Задаци: учешће на такмичењу екипа прве помоћи, научити како пружити прву помоћ, детаљније знати грађу тела човека и како оно функционише.

Метод: рад са текстом, практичан рад, теренски рад.

1. Упознавање са планом и програмом рада
2. Уводна реч- значај Прве помоћи
3. Анатомија човека
4. Физиологија човека
5. Виталне функције
6. Кардио- пулмонална реанимација (КПР)
7. Престанак рада срца (инфаркт)
8. Искрварење услед великих повреда или ампутација
9. Унутрашње крварење
10. Пнеумоторакс (отворена рана грудног коша)
11. Преломи кичменог стуба
12. Отворени преломи дугих костију
13. Затворени преломи
14. Опекотине (I, II, III степен)
15. ПромрзLINE (I, II, III степен)
16. Ране, посекотине, раздеротине
17. Страна тела, уједи, алергије
18. Астма, епилепсија

- Секција се изводи у двочасима

Назив предмета: МАТЕМАТИКА				
Циљ: Циљ наставе и учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова. Разред: ШЕСТИ Годишњи фонд: 144				
Област/Тематски садржаји програма	Кључни појмови	Исходи - по завршеној теми ученик ће бити у стању да:	Стандарди	Компетенције Опште међупредметне компетенције
I ЦЕЛИ БРОЈЕВИ (23; 9+14) Скуп целих бројева (Z). Супротан број. Апсолутна вредност целог броја. Супротан број. Апсолутна вредност целог броја Приказ целих бројева на бројевној правој. Упоредивање целих бројева. Основне рачунске операције у скупу Z и њихова својства. Изрази са целим бројевима	Цео број, супротан број апсолутна вредност броја, изрази.	- прочита, запише, упореди и представи на бројевној правој целе бројеве; - одреди супротан број и апсолутну вредност целог броја - израчуна вредности једноставнијих бројевних израза; - реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз.	МА.1.1.1. МА.1.1.3. МА.1.1.6. МА.1.1.6. МА.2.1.2. МА.2.1.4. МА.3.1.1. МА.3.1.3	- Комуникација - Рад са подацима и информацијама - Компетенција за учење - Решавање проблема

<p>II РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ (48; 13+35) Први део Скуп рационалних бројева. Супротан број. Апсолутна вредност рационалног броја. Приказ рационалних бројева на бројевној правој. Упоредивање рационалних бројева. Основне рачунске операције у скупу Q и њихова својства. Изрази са рационалним бројевима. Једначине и неједначине: $ax+b=c$; $ax+b \leq c$; $ax+b < c$; $ax+b \geq c$; $ax+b > c$ ($a, b, c \in Q, a \neq 0$).</p> <p>Други део Координатни систем. Приказ података у координатном систему. Приказ зависности међу величинама. Размере, пропорције и проценти. Директна пропорционалност. Обрнута пропорционалност.</p>	<p>Рационалан број, изрази, једначине и неједначине, координатни систем, размера, пропорција, проценти.</p>	<p>- прочита, запише, упореди и представи на бројевној правој целе и рационалне бројеве (записане у облику разломка или у децималном запису); - одреди супротан број, апсолутну вредност и реципрочну вредност рационалног броја; - израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину у скупу рационалних бројева; - реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину; - примени пропорцију и проценат у реалним ситуацијама; - прикаже податке и зависност између две величине у координатном систему (стубичасти, тачкасти и линијски дијаграм); тумачи податке приказане табелом и графички;</p>	<p>МА.1.1.1. МА.1.1.2. МА.1.1.3. МА.1.1.4. МА.2.1.1. МА.2.1.2. МА.2.1.4. МА.3.1.3. МА.1.5.3. МА.2.5.2. МА.2.5.3. МА.3.5.2. МА.3.5.3.</p>	<p>- Компетенција за учење - Естетичка компетенција - Одговоран однос према околини - Одговоран однос према здрављу - Предузимљивост и оријентација ка предузетништву - Рад са подацима и информацијама - Решавање проблема - Сарадња - Дигитална компетенција</p>
---	---	---	--	--

<p>III ТРОУГАО (33; 13+20)</p> <p>Први део Појам троугла. Обим троугла. Једнакокраки и једнакостранични троуглови. Висина троугла. Углови троугла. Збир углова троуглова. Врсте троуглова према угловима. Однос између страница и углова троугла. Неједнакост троугла. Конструкције неких углова (60°, 120°, 30°, 45°, 75°, 135°) Други део Основне конструкције троуглова. Појам подударности и ставови подударности. Централна симетрија и подударност. Осна симетрија и подударност. Центар описане и уписане кружнице троугла.</p>	<p>Конструкције углова и троуглова, подударност, неједнакост троугла, центар описане и уписане кружнице троугла.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - класификује троуглове на основу њихових својстава; - конструише углове од 90° и 60° и користи њихове делове за конструкције других углова; уочи одговарајуће елементе подударних троуглова; - утврди да ли су два троугла подударна на основу ставова подударности; - конструише троугао на основу задатих елемената (странице и углови); - примени својства троуглова у једноставнијим задацима; - одреди центар описане уписане кружнице троугла; - примењује особине осне симетрије, централне симетрије и транслације у једноставнијим задацима; - правилно користи геометријски прибор. 	<p>МА.1.3.1. МА.1.3.2. МА.1.3.6. МА.2.3.2. МА.3.3.2. МА.3.3.6.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за учење - Естетичка компетенција - Рад са подацима и информацијама - Решавање проблема - Сарадња
---	--	---	--	--

<p>IV ЧЕТВОРОУГАО (20; 10+10) Четвороугао. Углови четвороугла. Збир углова четвороугла Паралелограм. Особине паралелограма. Паралелограм. Услови да четвороугао буде паралелограм. Ромб, правоугаоник и квадрат. Конструкција паралелограма Сабирање и одузимање вектора Множење вектора бројем. Трапез, особине трапеза. Средња линија троугла и трапеза. Конструкције трапеза. Делтоид.</p>	<p>Четвороугао, збир углова четвороугла, конструкције четвороуглова, паралелограм, ромб, трапез, делтоид, центар описаног и уписаног круга, вектор, средња линија.</p>	<p>- класификује четвороуглове на основу њихових својстава; - конструише паралелограм и трапез на основу задатих елемената (странице, углови, дијагонале); - примени својства четвороугло у једноставнијим задацима; - сабира и одузима векторе и користи их у реалним ситуацијама; - примењује особине осне симетрије, централне симетрије и транслације једноставнијим задацима;</p>	<p>МА.1.3.2. МА.1.3.6. МА.2.3.1. МА.2.3.6. МА.3.3.2. МА.3.3.6.</p>	<p>- Компетенција за учење - Естетичка компетенција - Решавање проблема - Сарадња</p>
<p>V ПОВРШИНА ТРОУГЛОВА И ЧЕТВОРОУГЛОВА ВА (12; 6+12) Појам површине фигуре, површина правоугаоника и квадрата. Једнакост површина подударних фигура. Површина паралелограма, троугла, трапеза. Површина четвороугла с нормалним дијагоналама. VI ПИСМЕНИ ЗАДАЦИ 8</p>	<p>површине троуглова и четвороуглова</p>	<p>- израчуна површину троугла и четвороугла користећи обрасце или расположиву једнакост</p>	<p>МА.1.3.2. МА.1.3.6 МА.1.4.1. МА.3.4.1.</p>	<p>- Компетенција за учење - Естетичка компетенција - Одговоран однос према околини - Предузимљивост и оријентација ка предузетништву - Решавање проблема</p>

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА		
Активности наставника	Активности ученика	Праћење и евалуација
<p>Организује наставни процес, подстиче, организује и усмерава активност ученика. Упућује ученике да користе уџбеник и друге изворе знања, како би усвојена знања била трајнија и шира, а ученици оспособљени за примену у решавању разноврсних задатака. Прикупља информације из различитих извора (свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови) које му помажу да сагледа постигнућа (развој и напредовање) ученика и степен остварености исхода. Користи сваку активност ученика као добру прилику за процену напредовања и давања повратне информације, а ученике оспособљава и охрабљује да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета.</p>	<p>Користи уџбеник и друге изворе знања за трајније и шире усвајање знања и њихову примену у решавању разноврсних задатака. Прикупља информације из различитих извора путем свакодневног посматрања, активности на часу, учествовањем у разговору и дискусији, путем самосталног рада или рада у групи које му помажу да сагледа своје напредовање и степен остварености исхода. Редовно ради домаће задатке и посећује часове допунске и додатне наставе.</p>	<p>Контролни и писмени задаци, тестови, усмено одговарање, реферати, квизови.</p>

ДИДАКТИЧКО МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ

Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства
<ul style="list-style-type: none"> - вербалне методе: монолошка и дијалошка - текстовно-графичке методе - метода демонстрације - метода практичних радова 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтални облик рада - индивидуални облик рада - рад у пару - групни облик рада - тимски облик рада 	<ul style="list-style-type: none"> - текстуална средства (уџбеници, збирке) - демонстрациона средства (слике, модели, графикони) - геометријски прибор - електронски дневник - видео бим

Препоручени начини прилагођавања програма ученицима којима је неопходна додатна подршка, као и ученицима са изузетним способностима: За ученике са изузетним способностима примењују се проширени садржаји, а за ученике са сметњама у развоју прилагођени садржаји и исходи.

УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

<p>Формативно оцењивање јесте редовно проверавање постигнућа и праћење владања ученика у току савладавања школског програма и садржи повратну информацију и препоруке за даље напредовање и, по правилу, евидентира се у педагошкој документацији наставника.</p> <p>Посматрање, самоевалуација, педагошка свеска.</p>	<p>Сумативно оцењивање је вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или за класификациони период из предмета и владања. Оцене добијене сумативним оцењивањем су, по правилу, бројчане и уносе се у прописану евиденцију о образовно-васпитном раду. Тестови, писмене вежбе, писмени задаци, усмено испитивање.</p>
--	---

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ИЗ МАТЕМАТИКЕ ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД

Наставна тема	Наставна јединица у оквиру теме и редни број часа	Број часова			Укупно
		обрада	утврђивање	остало	
	1. Упознавање ученика са програмом наставе и учења шестог разреда, обнављање градива усвојеног у петом разред			x	
	2. Обнављање градива петог разреда			x	
	3. Шта смо научили у петом разреду			x	
	4. Иницијални тест			x	
	5. Скуп целих бројева	x			
	6. Приказ скупа целих бројева на бројевној правој	x			
	7. Супротан број. Апсолутна вредност целог броја	x			
	8. Супротан број. Апсолутна вредност целог броја		x		
	9. Упоредивање целих бројева	x			
	10. Упоредивање целих бројева		x		
	11. Сабирање целих бројева и својства сабирања	x			
	12. Сабирање целих бројева и својства сабирања				
	13. Одузимање у скупу Z и својства одузимања	x			
	14. Одузимање у скупу Z и својства одузимања		x		
	15. Бројевни изрази са сабирањем и одузимањем целих бројева		x		
	16. Множење у скупу целих бројева и својства множења	x			
	17. Множење у скупу целих бројева		x		
	18. Дељење у скупу целих бројева и својства дељења	x			
	19. Дељење у скупу целих бројева и својства дељења		x		
	20. Бројевни изрази са целим бројевима	x			
	21. Бројевни изрази са целим бројевима		x		
	22. Цели бројеви			x	
2. Троугао	23. Цели бројеви- контролна вежба			X	
	24. Обнављање и проширивање досадашњих знања о појму и елементим троугла	x		x	
	25. Једнакократи и једнакостранични троугао	x	x		

	26. Једнакократи и једнакостранични троугао. Висина троугла	x	x		
	27. Збир унутрашњих углова троугла. Врсте троуглова према угловима	x			
	28. Спољашњи углови троугла		x		
	29. Углови троугла. Врсте троуглова према угловима		x		
	30. Углови троугла		x		
	31. Однос између странице и углова троугла.	x			
	32. Однос између страница и углова троугла. Неједнакост троугла		x		
	33. Однос између страница и углова троугла		x		
	34. Конструкције неких углова (60°, 120°, 30°, 90°, 45°)	x			
	35. Конструкције неких углова		x		
3. Рационални бројеви	36. Припрема за писмени задатак		x		
	37. Припрема за писмени задатак			x	
	38. Исправак првог писменог задатка		x		
	39. Разломци			x	
	40. Скуп рационалних бројева, бројевна права, апсолутна вредност рационалног броја	x			
	41. Скуп рационалних бројева, бројевна права, апсолутна вредност рационалног броја		x		
	42. Упоредивање рационалних бројева	x			
	43. Упоредивање рационалних бројева		x		
	44. Сабирање и одузимање позитивних рационалних бројева и целих бројева			x	
	45. Сабирања и одузимање рационалних бројева	x			
	46. Сабирање и одузимање рационалних бројева датих у децималном запису		x		
47. Сабирање и одузимање рационалних бројева		x			
48. Сабирање и одузимање рационалних бројева		x			
	49. Контролна вежба- сабирање и одузимање у скупу рационалних бројева			x	
	50. Множење и дељење позитивних рационалних бројева и целих бројева			x	
	51. Множење рационалних бројева и својства множења	x			
	52. Множење рационалних бројева и својства множења		x		
	53. Множење рационалних бројева и својства множења		x		
	54. Дељење у скупу рационалних бројева и својства дељења	x			
	55. Дељење у скупу рационалних бројева и својства дељења		x		

56. Изрази са рационалним бројевима		x	
57. Изрази са рационалним бројевима		x	
58. Изрази са рационалним бројевима		x	
59. Други писмени задатак			x
60. Исправак другог писменог задатка		x	
61. Једначине у вези са сабирањем и одузимањем рационалних бројева	x		
62. Једначине у вези са сабирањем и одузимањем рационалних бројева		x	
63. Једначине у вези са сабирањем и одузимањем рационалних бројева	x		
64. Једначине у вези са множењем и дељењем рационалних бројева	x		
65. Једначине у вези са множењем и дељењем рационалних бројева облика		x	
66. Једначине у вези са множењем и дељењем рационалних бројева		x	
67. Примена једначина		x	
68. Неједначине у вези са сабирањем и одузимањем рационалних бројева	x		
69. Неједначине у вези са сабирањем и одузимањем рационалних бројева		x	
70. Неједначине у вези са множењем и дељењем рационалних бројева	x		
71. Неједначине у вези са множењем и дељењем рационалних бројева		x	
72. Неједначине у скупу рационалних бројева- примена		x	
73. Једначине и неједначине у скупу рационалних бројева			x
74. Контролна вежба- једначине и неједначине			x
75. Основне конструкције			x
76. Основне конструкције троугла. Конструкција троугла када су дате две странице и угао које оне заклапају	x		
77. Конструкција троугла када су дати једна страница и углови који на њу належу (УСУ, угао- страница- угао)		x	
78. Конструкција троугла када су дате све три његове странице (ССС, страница- страница- страница)		x	
79. Конструкција троугла када су дате две странице и угао наспрам веће од њих (ССУ, страница- страница- угао)		x	
80. Конструкција троугла		x	
81. Ставови подударности СУС и УСУ	x		
82. Ставови подударности ССС и ССУ	x		

	83. Ставови подударности		x		
	84. Ставови подударности		x		
	85. Ставови подударности		x		
5. Рационални бројеви	86. Централна симетрија и подударност троуглова		x		
	87. Централна симетрија и подударност троуглова		x		
	88. Примена ставова подударности		x		
	89. Примена ставова подударности		x		
	90. Круг описан око троугла	x			
	91. Уписан круг троугла	x			
	92. Описан и уписан круг троугла		x		
	93. Описан и уписан круг троугла		x		
	94. Рационални бројеви и троугао		x		
	95. Трећи писмени задатак				x
	96. Исправак трећег писменог задатка		x		
	97. Правоугли координатни систем у равни	x			
98. Правоугли координатни систем у равни		x			
	99. Зависне величине и њихово графичко представљање	x			
	100. Размере и пропорције	x			
	101. Размере и пропорције		x		
	102. Примена процента		x		
6. Четвороугао	103. Размере, пропорције и проценти		x		
	104. Размере, пропорције и проценти		x		
	105. Директно пропорционалне величине и њихово графичко представљање	x			
	106. Обрнуто пропорционалне величине		x		
	107. Примена пропорције у директној и обрнутој пропорционалности		x		
	108. Примена пропорције у директној и обрнутој пропорционалности		x		

	109. Примена пропорције		x		
	110. Контролна вежба- рационални бројеви (други део)				x
	111. Четвороугао	x			
	112. Углови четвороугла		x		
	113. Углови четвороугла		x		
	114. Паралелограм, својства паралелограма		x		
	115. Својства паралелограма		x		
	116. Правоугаоник, квадрат и ромб- својства	x			
	117. Правоугаоник, квадрат и ромб- својства		x		
	118. Конструкције паралелограма	x			
	119. Конструкције паралелограма		x		
	120. Операције са векторима- сабирање и одузимање вектора	x			
	121. Операције са векторима		x		
	122. Операције са векторима- множење вектора бројем		x		
	123. Средња линија троугла	x			
	124. Трапез, особине трапеза	x			
	125. Трапез, особине трапеза, средња линија и висина трапеза		x		
	126. Конструкција трапеза	x			
	127. Конструкција трапеза		x		
	128. Делтоид	x			
	129. Четвороугао				x
	130. Контролна вежба- четвороугао				x
7. Површина троуглова и четвороуглова	131. Појам површине фигуре. Површина правоугаоника и квадрата	x			
	132. Појам површине фигуре. Површина правоугаоника и квадрата		x		
	133. Једнакост површина подударних фигура	x			
	134. Површина паралелограма	x			
	135. Површина паралелограма		x		
	136. Површина троугла	x			
	137. Површина троугла		x		
	138. Површина троугла		x		
	139. Четврти писмени задатак				x

	140. Исправак четвртог писменог задатка		x		
	141. Површина трапеза	x			
	142. Површина трапеза		x		
	143. Површина четвороуглова са нормалним дијагоналама	x			
	144. Годишње обнављање градива			x	
	Укупно	55	68	21	144

СТАНДАРДИ ИЗ ОБЛАСТИ МАТЕМАТИКЕ ЗА 6. РАЗРЕД

	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
У области БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА ученик/ученица уме да:	МА.1.1.1. прочита и запише различите врсте бројева (природне, позитивне рационалне)	МА.2.1.1. упореди по величини бројеве записане у различитим облицима	МА.3.2.1. решава једначине и неједначине са заградама у којима се непозната појављује у једном члану и решење представља на бројевној полуправи. Примењује једначине у реалним ситуацијама
	МА.1.1.2. преведе децимални запис броја у разломак и обратно	МА.2.1.2. одреди реципрочну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа	МА.3.2.2. користи једначине и неједначине решавајући и сложеније текстуалне задатке
	МА.1.1.3. упореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно	МА.2.1.3. примени основна правила дељивости са 2, 3, 5, 9 и декадним јединицама	МА.3.2.3. влада изразима са више скуповних операција

	МА.1.1.4. изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом кад је то потребно (у случају сабирања и одузимања разломака само са истим имениоцем); рачуна, на пример $\frac{1}{5}$ од n , где је n дати природан број	МА.2.1.4. влада појмом сложеног и простог броја и уме да одреди НЗС и НЗД	МА.3.2.4. нацрта Венов дијаграм за више скупова и, обрнуто, да из Веновог дијаграма прочита елементе скупова
	МА.1.1.5. дели са остатком једноцифреним бројем и зна када је један број дељив другим	МА.2.1.5. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама	МА.3.2.5. примени операције са скуповима и графичко представљање у реалним Ситуацијама
	МА.1.1.6. уме да одреди НЗС и НЗД за два двоцифрена броја		
	МА.1.1.7. користи природне бројеве и једноставне изразе са њима помажући се визуелним представама		
У области АЛГЕБРА И ФУНКЦИЈЕ ученик/ученица врши формалне операције које су редуциране и зависе од интерпретације и уме да:	МА.1.2.1. реши једначине у којима треба да изрази само непознати сабирак, умањеник, умањилац, дељеник или делилац и то са бројевима истог записа	МА.2.2.1. реши једноставније једначине у којима се непозната појављује само у једном члану	МА.3.2.1. решава једначине и неједначине са заградама у којима се непозната појављује у једном члану и решење представља на бројевној полуправи. Примењује једначине у реалним ситуацијама.
	МА.1.2.2. прави разлику између симбола \in и \notin ; представи скуп Веновим дијаграмом	МА.2.2.2. користи једначине у једноставним текстуалним задацима	МА.3.2.2. користи једначине и неједначине решавајући и сложеније текстуалне задатке
	МА.1.2.3. наведе примере неких скупова, одреди пресек и унију за два конкретна („малобројна”) скупа и схвата појмове: једнакост скупова, елемент скупа и подскуп.	МА.2.2.3. формирају и графички приказују скупове и њихове подскупове; изводе скуповне операције и правилно употребљавају одговарајуће знаке;	МА.3.2.3. влада изразима са више скуповних операција

			МА.3.2.4. нацрта Венов дијаграм за више скупова и, обрнуто, да из Веновог дијаграма прочита елементе Скупова
			МА.3.2.5. примени операције са скуповима и графичко предста-вљање у реалним ситуацијама
У области ГЕОМЕТРИЈА ученик/ученица:	МА.1.3.1. влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује неке врсте углова и паралелне и нормалне праве)	МА.2.3.1. влада појмовима: изломљена линија, област, многоугао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор)	МА.3.3.1. одреди узајамни положај кружнице (круга) и праве које се налазе у истој равни
	МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; ученик разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку)	МА.2.3.2. влада појмовима: тангента круга, сечица	МА.3.3.2. одреди узајамни положај две кружнице (круга)
	МА.1.3.3. влада појмовима: круг, кружна линија (издваја њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор)	МА.2.3.3. одреди суплементне и комплементне углове, упоредне и унакрсне углове; рачуна са њима ако су изражени у целим степенима	МА.3.3.3. рачуна са угловима укључујући и претварање угаоних мера; закључује користећи особине паралелних правих, укључујући углове на трансверзали

	МА.1.3.4. влада појмовима: коцка и квадар (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове елементе и рачуна њихову површину)	МА.2.3.4. врши упоређивање углова	МА.3.3.4. графички сабира и одузима углове
		МА.2.3.5. уочи односиметричне фигуре и да одреди осу симетрије (конструира симетралу дужи и симетралу угла)	МА.3.3.5. конструира симетралу дужи и симетралу угла, као да и то примењује и у пракси
У области МЕРЕЊЕ ученик/ученица уме да:	МА.1.4.1. користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, масе, времена и углова	МА.2.4.1. пореди величине које су изражене различитим мерним јединицама за дужину и масу	МА.3.4.1. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима
	МА.1.4.2. претвори веће јединице дужине, масе и времена у мање	МА.2.4.2. дату величину исказе приближном вредношћу	МА.3.4.2. процени и заокругли дату податке и рачуна са таквим приближним вредностима; изражава оцену грешке (нпр. мање од 1 динар, 1cm, 1g)
	МА.1.4.3. користи различите апоене новца		
	МА.1.4.4. при мерењу одабере одговарајућу мерну јединицу; заокругљује величине исказане датом мером		
У области ОБРАДА ПОДАТАКА ученик/ученица уме да:	МА.1.5.1. одреди аритметичку средину за неколико датих природних бројева	МА.2.5.1. одреди аритметичку средину за дати скуп вредности које су из Q^+	МА.3.5.1. примени процентни рачун у сложенијим ситуацијама
	МА.1.5.2. одреди задати проценат неке величине	МА.2.5.2. примени процентни рачун у једноставним реалним ситуацијама	

ДОДАТНА НАСТАВА

Циљеви и задаци:	<ul style="list-style-type: none"> • проширивање темељних знања • развијање занимања за откривање нових и сложенијих садржаја математике • подстицање да се трудом самостално дође до резултата • подстицање на откривање и проучавање математичких законитости • развијање логичког мишљења и закључивања • подстицање на примену и коришћење знања и вештина стечених у математици и у другим подручјима и свакодневном животу • подстицање и развијање способности анализирања, синтетизирања и откривања различитих начина решавања проблема.
Методе:	<ul style="list-style-type: none"> • вербалне методе: монолошка (усмено излагање: предавање, причање, описивање, објашњавање) и дијалогска (разговор: репродуктивни разговор – питања и одговори, хеуристички разговор, слободан разговор, дискусија - расправа) • текстовно-графичке методе: рад на тексту, писани и графички радови (илустрације цртежима, дијаграмима, графицима, таблицама, схемама; разни самостални писмени и графички радови ученика: школски писмени и домаћи задаци, контролне вежбе и тестови, реферати и сл.) • метода демонстрације: показивање и приказивање (модела, схема, скица, појава, стања, презентације) • метода практичних радова: практични радови, лабораторијски експерименти (израда модела: мерења и израчунавања код модела, предмета или на терену; • рад на рачунару и сл.)

Глобални план додатне наставе

Број теме	Наставна тема	Број часова
1.	Логичко комбинаторни задаци	2
2.	Цели бројеви	5
3.	Троугао	7
4.	Припреме за такмичења	6
5.	Рационални бројеви	8
6.	Четвороугао	3
7.	Површине троуглова и четвороуглова	3
	Укупно	34

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљеви и задаци:	<ul style="list-style-type: none"> • проналажење путева за спречавање заостајања појединих ученика у праћењу наставе • индивидуаним приступом ефикасно помагање ученицима који већ заостају током редовне наставе да у границама својих могућности усвоје нова знања • помагање ученицима да открију узрок свог неуспеха у школском раду и учењу и отклањање истог. 	
Методе:	<ul style="list-style-type: none"> • вербалне методе: монолошка (усмено излагање: предавање, причање, описивање, објашњавање) и дијалошка (разговор: репродуктивни разговор – питања и одговори, хеуристички разговор, слободан разговор, дискусија - расправа) • текстовно-графичке методе: рад на тексту, писани и графички радови (илустрације цртежима, дијаграмима, графицима, таблицама, схемама; разни самостални писмени и графички радови ученика: школски писмени и домаћи задаци, контролне вежбе и тестови, реферати и сл.)• метода демонстрације: показивање и приказивање (модела, схема, скица, појава, стања, презентације)• метода практичних радова: практични радови, лабораторијски експерименти (израда модела: мерења и израчунавања код модела, предмета или на терену; рад на рачунару и сл.) 	
Глобални план допунске наставе		
Број теме	Наставна тема	Број часова
1.	Цели бројеви	4
2.	Троугао	8
3.	Рационални бројеви	12
4.	Четвороугао	6
5.	Површине троуглова и четвороуглова	4
	Укупно	34

МАТЕМАТИЧКА СЕКЦИЈА

Циљеви и задаци:	<ul style="list-style-type: none"> • примена математичких знања у решавању разних проблема из живота • неговање такмичарског духа, жеље за знањем и напретком • популарисање математике • мотивисање и подстицање ученика за рад у групи • ширење научног погледа на свет • позитивно и снажно утиче на интелектуално, радно, естетско и морално васпитање ученика. 	
Методе:	<ul style="list-style-type: none"> • вербалне методе: монолошка (усмено излагање: предавање, причање, описивање, објашњавање) и дијалошка (разговор: репродуктивни разговор – питања и одговори, хеуристички разговор, слободан разговор, дискусија - расправа) • текстовно-графичке методе: рад на тексту, писани и графички радови (илустрације цртежима, дијаграмима, графицима, таблицама, схемама; разни самостални писмени и графички радови ученика: школски писмени и домаћи задаци, контролне вежбе и тестови, реферати и сл.) • метода демонстрације: показивање и приказивање (модела, схема, скица, појава, стања, презентације) • метода практичних радова: практични радови, лабораторијски експерименти (израда модела: мерења и израчунавања код модела, предмета или на терену; рад на рачунару и сл.) 	
Глобални план математичк секције		
Број теме	Наставна тема	Број часова
1.	Играмо се бројевима	6
2.	Познати математичари и њихова дела	8
3.	Мтематичке игре	11
4.	Креативна математика	7
5.	Мислиша	2
	Укупно	34

ОБАВЕЗНА ЛИТЕРАТУРА за ученике: *Математика – уџбеник са збирком задатака за шести разред основне школе –Оливера Тодоровић*, Вулкан знање, Београд, 2023.год.;

ДОДАТНА ЛИТЕРАТУРА за ученике: *Математички лист*, Друштво математичара Србије, Београд; *Збирка припремних задатака за математичка такмичења*, Друштво математичара Србије, Војислав Андрић.

НАСТАВНИЧКА ЛИТЕРАТУРА: *Приручник за математичка такмичења*, ИП КРУГ, Београд; *Дидактичко-методички приручник за наставу математике V-VIII*, ЗУНС, Београд;

ИНТЕРНЕТ

САЈТОВИ:

<http://www.dms.org.rs>,

<http://kengur.dms.rs>.

Назив предмета: ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Циљ: Циљ учења информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, креирање дигиталних садржаја и рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

Разред: Шести

Годишњи фонд: 36 часова

Област/Тематски садржаји програма	Кључни појмови	Исходи - по завршеној теми ученик ће бити у стању да:	Стандарди	Компетенције Опште међупредметне компетенције
<p>I ИКТ</p> <p>Дигитални уређаји и кориснички програми.</p> <p>Управљање дигиталним документима.</p> <p>Рад са сликама.</p> <p>Рад са текстом.</p> <p>Рад са мултимедијалним презентацијама које садрже видео и аудио садржаје.</p>	<p>Дигитални уређаји, управљање документима, рад са текстом, рад са осталим елементима мултимедије, презентација</p>	<p>- правилно користи ИКТ уређаје</p> <p>- креира, уређује и структурира дигитални садржаје који садрже табеле у програму за рад са текстом и програму за рад са мултимедијалним презентацијама</p> <p>- креира и обрађује дигиталну слику</p> <p>- самостално снима и врши основну обраду аудио и видео записе</p> <p>- уређује мултимедијалну презентацију која садржи видео и аудио садржаје</p> <p>- чува и организује податке локално у облаку</p>		<p>– компетенција за учење</p> <p>– естетичка компетенција</p> <p>– комуникација</p> <p>– одговоран однос према здрављу</p> <p>– предузимљивост и оријентација ка предузетништву</p> <p>– рад са подацима и информацијама</p> <p>– сарадња</p> <p>– дигитална компетенција</p>

<p>II ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ</p> <p>Употреба ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин у мрежном окружењу.</p> <p>Интернет сервиси.</p> <p>Правила безбедног рада на Интернету.</p> <p>Претраживање Интернета, обрада резултата и преузимање садржаја.</p> <p>Заштита приватности личних података и ауторских права</p>	<p>Мрежа, Интернет, електронска пошта, онлајн упитник</p>	<ul style="list-style-type: none"> - одговорно и правилно користи ИКТ уређаје у мрежном окружењу - разликује основне интернет сервисе - примењује поступке и правила за безбедно понашање и представљање на мрежи - приступа Интернету, самостално претражује, проналази и процењују информације и преузима их на свој уређај поштујући ауторска права - објасни поступак заштите дигиталног производа/садржаја одговарајућом СС лиценце - објасни поступак прикупљања података путем онлајн упитника 	<ul style="list-style-type: none"> – компетенција за учење – естетичка компетенција – комуникација – рад са подацима и информацијама – сарадња – дигитална компетенција
--	---	---	---

<p>III РАЧУНАРСТВО</p> <p>Основе изабраног програмског језика. Основе аритметичке операције. Уграђене функције. Ниске (стрингови). Структуре података. Гранање. Понављање. Основни алгоритми</p>	<p>Текстуално програмирање, алгоритми, аритметичке операције, променљиве, функције, понављање, петље, гранање</p>	<ul style="list-style-type: none"> - креира једноставан програм у текстуалном програмском језику - користи математичке изразе за израчунавање у једноставним програмима - објасни и примени одговарајућу програмску структуру (наредбе доделе, гранања, петље) - користи у оквиру програма - нумеричке, текстуалне и - једнодимензионе низовске вредности - разложи сложени проблем на једноставније функционалне целине (потпрограме) - проналази и отклања грешке у програму 	<ul style="list-style-type: none"> – компетенција за учење – одговорно учешће у демократском друштву – комуникација -предузимљивост и оријентација ка предузетништву – рад са подацима и информацијама – решавање проблема – сарадња – дигитална компетенција
<p>IV ПРОЈЕКТНИ ЗАДАЦИ</p> <p>Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења.</p> <p>Израда пројектног задатка у корелацији са другим предметима.</p> <p>Вредновање резултата пројектног задатка.</p>	<p>Пројекат</p>	<ul style="list-style-type: none"> – сарађује са осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала, представљању пројектних резултата и закључака - користи могућности које пружају рачунарске мреже у сфери комуникационе и сарадње - креира, објављује и представља дигиталне садржаје користећи расположиве алате - вреднује процес и резу 	<ul style="list-style-type: none"> – одговорно учешће у демократском друштву – комуникација – предузимљивост и оријентација ка предузетништву – рад са подацима и информацијама – сарадња дигитална компетенција

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА		
Активности наставника	Активности ученика	Праћење и евалуација
<p>организује наставни процес, подстиче, организује и усмерава активност ученика. Упућује ученике да користе уџбеник и друге изворе знања, како би усвојена знања била трајнија и шира, а ученици оспособљени за примену у решавању разноврсних задатака. Прикупља информације из различитих извора (свакодневна посматрања, активности на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови) који му помажу да сагледа постигнућа (развој и напредовање) ученика и степен остварености исхода. Користи сваку активност ученика као добру прилику за процену и напредовање и давања повратне информације, а ученике оспособљава и охрабрује да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета.</p>	<p>Користи уџбенике и друге изворе знања за трајније и шире усвајање знања и њихову примену у решавању разноврсних задатака. Прикупља информације из различитих извора путем свакодневног посматрања, активности на часу, учествовање у разговору и дискусији, путем самосталног рада или рада у групи које му помажу да сагледа своје напредовање и степен остварености исхода.</p>	<p>Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, се може обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање). Препоручује се да наставник са ученицима договори показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу, ученици се уче да размишљају о квалитету свог рада и о томе шта треба да предузму да би свој рад унапредили. Оцењивање тако постаје инструмент за напредовање у учењу. На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима треба планирати процес учења и бирати погодне стратегије учења.</p> <p>У процесу оцењивања добро је користити портфолио.</p> <p>Препоручује се и оцењивање базирано на практичним радовима и вежбањима. Квизове, тестове знања и слично користити првенствено за увежбавање и утврђивање појмова и чињеничних знања, а мање за формирање коначних оцена. Креирање таквих инструмената за утврђивање градива, кад год је могуће, препустити самим ученицима, чиме се постиже вишеструки ефекат на усвајање знања и вештина. Препоручено је комбиновање различитих начина оцењивања да би се сагледале слабе и јаке стране сваког свог ученика. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Потребно је да наставник резултате вредновања постигнућа својих ученика континуирано анализира и користи тако да промени део своје наставне праксе. Када је промени, потребно је да прикупи нове податке да би могао да види колико су те промене ефикасне.</p>

ДИДАКТИЧКО МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ		
Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства
<p>Метода усменог излагања</p> <p>Метода разговора</p> <p>Метода рада са текстом</p> <p>Демонстрација статичких предмета (слике, цртежи, предмети)</p> <p>Демонстрација динамичких предмета (демонстрација рада на рачунару, радни процеси)</p> <p>Проблемска настава</p> <p>Пројектна метода</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Фронтални облик рада - Групни облик рада - Рад у паровима - Индивидуални облик рада - Учење на даљину као савремени облик рада (Учење коришћењем интернета и различитих рачунарских мрежа LAN и WAN) 	<ul style="list-style-type: none"> - Вербална - Текстуална - Визуелна - Аудитивна (Музички ефекти, звучни ефекти у раду) - Помоћна техничка (школске табле, пројектор) - Рачунар
<p>Препоручени начини прилагођавања програма ученицима којима је неопходна додатна подршка, као и ученицима са изузетним способностима: За ученике са изузетним способностима примењују се проширени садржаји, а за ученике са сметњама у развоју прилагођени садржаји и исходи.</p>		
УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ		
<p>Формативно оцењивање јесте редовно проверавање постигнућа и праћење владања ученика у току савладавања школског програма и садржи повратну информацију и препоруку за даље напредовање и по правилу евидентира се у педагошкој документацији наставника. Посматрање, самоевалуација, педагошка свеска.</p>	<p>Сумативно оцењивање је вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или за класификациони период из предмета и владања. Оцене добијене сумативним оцењивањем су, по правилу, бројчане и уносе се у прописану евиденцију о образовном- васпитном раду.</p>	

Наставни садржаји у шестом разреду из информатике и рачунарства:

Бр. теме	Назив наставне теме	Број часова				
		обрада	вежбе	утврђивање	систематизација	укупно
1	ИКТ	5	5	/	/	10
2	ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	3	1			4
3	РАЧУНАРСТВО	8	7	1		12
4	ПРОЈЕКТНИ ЗАДАЦИ	2	4			6
Укупно часова		18	17	1	/	36

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ИЗ ИНФОРМАТИКЕ И РАЧУНАРСТВА ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД

Наставна тема	Редни број часа	Наставна јединица	Тип часа	
			за обраду	други тип часа
1. ИКТ	1.	Дигитални уређаји и кориснички програми.	О	
	2.	Управљање дигиталним документима.	О	
	3.	Управљање дигиталним документима.		В
	4.	Рад са сликама.	О	
	5.	Рад са сликама.		В
	6.	Рад са текстом.	О	
	7.	Рад са текстом.		В
	8.	Рад са текстом.		В
	9.	Рад са мултимедијалним презентацијама које садрже видео и аудио садржаје.	О	
	10.	Рад са мултимедијалним презентацијама које садрже видео и аудио садржаје.		В
2. ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	11.	Употреба ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин у мрежном окружењу.	О	
	12.	Интернет сервиси.	О	

	13.	Правила безбедног рада на Интернету. Претраживање Интернета, обрада резултата и преузимање садржаја.		В
	14.	Заштита приватности личних података и ауторских права	О	
4. ПРОЈЕКТ И ЗАДАТАК	15.	Пројектни задатак	О	
	16.	Пројектни задатак		В
	17.	Пројектни задатак		В
3. РАЧ УНА РСТО	18.	Основе изабраног програмског језика.	О	
	19.	Основне аритметичке операције.	О	
	20.	Основне аритметичке операције.		В
	21.	Уграђене функције.	О	
	22.	Уграђене функције.		В
	23.	Ниске (стрингови).	О	
	24.	Ниске (стрингови).		В
	25.	Структуре података.	О	
	26.	Структуре података.		В
	27.	Гранање.	О	
	28.	Гранање.		В
	29.	Понављање.	О	
	30.	Понављање.		В
	31.	Понављање.		В
	32.	Понављање.		У
33.	Основни алгоритми	О		
4. ПРОЈЕКТИ ЗАДАТАК	34.	Пројектни задатак		В
	35.	Пројектни задатак		В
	36.	Пројектни задатак		С

Месец/Ред.бр.	САДРЖАЈ РАДА	Број часова
Септембар/ 01.	Пријава ученика и формирање секције_____	2
02.	Формирање радног места – алат и прибор за рад_____	1
03.	ИНФОРМАТИЧКА ТЕХНОЛОГИЈА: Увод у информатику и рачунарство_____	1
Октобар/ 04.	Примена рачунара_____	1
05.	Рачунарски систем: Хардвер – Основни делови рачунара и додатни уређаји_____	1
06.	Софтвер – Програми за рачунар: Апликативни и системски_____	1
07.	Повезивање, укључивање и искључивање рачунара_____	1
Новембар/ 08.	Рад са оперативним системом Windows: Радна површина, покретање програма, основни елементи прозора и рад са њима_____	4
Децембар/ 09.	Програми за унос и обраду текста: Notepad, Wordpad, Word_____	4
Јануар и Фебруар/ 10.	Програм за цртање: Paint – блок за цртање_____	4
Март/ 11.	Матична плоча, микропроцесор_____	4
Април/ 12.	Меморије рачунара: Унутрашње – оперативне и спољашње_____	4
Мај и Јун/ 13.	Магистрале, слотови, картице_____	4
14.	Ресет рачунара_____	1
15.	Провера знања и анализа постигнутих резултата на такмичењима, подела похвалница, признања и усвајање Плана рада за наредну шк. годину_____	1
		УКУПНО ЧАСОВА: _34

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Месец/Ред.бр.	САДРЖАЈ РАДА	Број часова
Септембар/ 01.	Пријава ученика и формирање секције_____	2
02.	Формирање радног места – алат и прибор за рад_____	1
03.	ИНФОРМАТИЧКА ТЕХНОЛОГИЈА: Програми за израду техничких цртежа_____	1
Октобар/ 04.	Microsoft Visio 2003_____	4
Новембар/ 05.	Envisioneer Express 3.0_____	4
Децембар/ 06.	Google Sketch Up_____	4
Јануар и Фебруар/ 07.	Интернет (WWW)_____	4

Март/ 08. Електронска пошта_____4
Април/ 09. Вириси и антивирусни програми_____4
Мај и Јун/ 10. Цртање употребом рачунара, чување и штампање цртежа_____4
11. Провера знања и анализа постигнутих резултата на такмичењима, подела похвалница, признања и усвајање Плана рада за наредну
шк. годину_____2 УКУПНО ЧАСОВА: _34

Назив предмета: ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

Циљ: Циљ учења *Технике и технологије* је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Разред: ШЕСТИ

Годишњи фонд: 72

Област/Тематски садржаји програма	Кључни појмови	Исходи - по завршеној теми ученик ће бити у стању да:	Компетенције Опште међупредметне компетенције
<p>I ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ Значај и развој грађевинарства. Просторно и урбанистичко планирање. Култура становања у: урбаним и руралним срединама, објектима за индивидуално и колективно становање, распоред просторија, уређење стамбеног простора. Кућне инсталације.</p>	Грађевинарство	<ul style="list-style-type: none"> - повеже развој грађевинарства и значај урбанизма у побољшању услова живљења; - анализира карактеристике савремене културе становања; - класификује кућне инсталације на основу њихове намене 	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за целоживотно учење - Комуникација - Рад с подацима и информацијама - Сарадња - Решавање проблема
<p>II САОБРАЋАЈ Саобраћајни системи. Саобраћајни објекти. Коришћење информационих технологија у саобраћајним објектима. Управљање саобраћајном сигнализацијом. Правила безбедног кретања пешака и возача бицикла у јавном саобраћају.</p>	Саобраћај	<ul style="list-style-type: none"> - класификује врсте саобраћајних објеката према намени; - повезује неопходност изградње прописне инфраструктуре са безбедношћу учесника у саобраћају; - повезује коришћење информационих технологија у саобраћајним објектима са управљањем и безбедношћу путника и робе; - демонстрира правилно и безбедно понашање и кретање пешака и возача бицикла на саобраћајном полигону и/или 	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за целоживотно учење - Комуникација - Рад с подацима и информацијама - Сарадња - Решавање проблема

		уз помоћ рачунарске симулације	
<p>III ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ</p> <p>Фазе у изградњи грађевинског објекта, ситуациони план. Приказ грађевинских објеката и техничко цртање у грађевинарству. Скица, технички цртеж (ортогонална пројекција и перспектива). Котирање и симболи. Цртање пресека у грађевинарству. Графичко представљање предмета – објеката прибором. Техничко цртање помоћу рачунара. Представљање идеја и решења уз коришћење дигиталних презентација</p>	Грађевинарство	<p>– скицира просторни изглед грађевинског објекта; – чита и црта грађевински технички цртеж уважавајући фазе изградње грађевинског објекта уз примену одговарајућих правила и симбола; – користи рачунарске апликације за техничко цртање, 3D приказ грађевинског објекта и унутрашње уређење стана уважавајући потребе савремене културе становања; - самостално креира дигиталну презентацију и представља је</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за целоживотно учење - Комуникација - Рад с подацима и информацијама - Сарадња - Решавање проблема

<p>IV РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА Подела, врсте и карактеристике грађевинских материјала. Техничка средства у грађевинарству и пољопривреди. Организација рада у грађевинарству и пољопривреди. Обновљиви извора енергије и мере за рационално и безбедно коришћење топлотне енергије. Рециклажа материјала у грађевинарству и пољопривреди и заштита животне средине Моделовање машина и уређаја у грађевинарству, пољопривреди или модела који користи обновљиве изворе енергије</p>	<p>Грађевин арство, пољоприв реда, енергетик а</p>	<ul style="list-style-type: none"> - класификује грађевинске материјале према врсти и својствима и процењује могућности њихове примене; - повезује коришћење грађевинских материјала са утицајем на животну средину; - повезује алате и машине са врстама грађевинских и пољопривредних радова; - реализује активност која указује на важност рециклаже; - образложи на примеру коришћење обновљивих извора енергије и начине њиховог претварања у корисне облике енергије; - правилно и безбедно користи уређаје за загревање и климатизацију простора; - повезује значај извођења топлотне изолације са уштедом енергије; - повезује гране пољопривреде са одређеном врстом производње хране; - описује занимања у области грађевинарства, пољопривреде, производње и прераде хране; - изради модел грађевинске машине или пољопривредне машине уз примену мера заштите на раду; 	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за целоживотно учење - Комуникација - Рад с подацима и информацијама - Сарадња - Решавање проблема
--	--	--	---

<p>V КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ – МОДЕЛИ Израда техничке документације. Израда макете/модела у грађевинарству, пољопривреди или модела који користи обновљиве изворе енергије. Представљање идеје, поступка израде и решења производа. Одређивање тржишне вредности производа укључујући и оквирну процену трошкова. Представљање производа и креирање дигиталне презентације.</p>	<p>Предузим љивост и иницијатива</p>	<ul style="list-style-type: none"> - самостално проналази информације о условима, потребама и начину реализације макете/модела користећи ИКТ; - креира планску документацију (листу материјала, редослед операција, процену трошкова) користећи програм за обраду текста; - припрема и организује радно окружење одређујући одговарајуће алате, машине и опрему у складу са захтевима посла и материјалом који се обрађује; - израђује макету/модел поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата и машина примењујући процедуре у складу са принципима безбедности на раду; - учествује у успостављању критеријума за вредновање, процењује свој рад и рад других и предлаже унапређења постојеће макете/модела; - одреди реалну вредност израђене макете/модела укључујући и оквирну процену трошкова. 	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за целоживотно учење - Комуникација - Рад с подацима и информацијама - Сарадња - Решавање проблема
---	--------------------------------------	--	---

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА		
Активности наставника	Активности ученика	Праћење и евалуација
<p>Организује наставни процес, подстиче, организује и усмерава активност ученика. Упућује ученике да користе уџбеник и друге изворе знања, како би усвојена знања била трајнија и шира, а ученици</p>	<p>Користи уџбенике и друге изворе знања за трајније и шире усвајање знања и њихову примену у решавању разноврсних задатака. Прикупља информације из различитих извора путем</p>	<p>У процесу оцењивања потребно је узети у обзир све активности ученика (уредност, систематичност, залагање, самоиницијативност, креативност и др.). Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, потребно је обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање).</p>

<p>оспособљени за примену у решавању азоврсних задатака. Прикупља информације из различитих извора (свакодневна посматрања, активности на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови) који му помажу да сагледа постигнућа (развој и напредовање) ученика и степен остварености исхода. Користи сваку активност ученика као добру прилику за процену и напредовање и давања повратне информације, а ученике оспособљава и охрабрује да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета.</p>	<p>свакодневног посматрања, активности на часу, учествовање у разговору и дискусији, путем самосталног рада или рада у групи које му помажу да сагледа своје напредовање и степен остварености исхода.</p>	<p>Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је да наставник са ученицима договори показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу. На тај начин ученици ће бити подстакнути да промишљају о квалитету свог рада и начинима како га унапредити. Оцењивање тако постаје инструмент за напредовање у учењу. На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима треба планирати процес учења и бирати погодне стратегије учења.</p>
---	--	---

ДИДАКТИЧКО МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ

За успешно остваривање програма, односно циља учења, потребно је организовати наставу у складу са следећим захтевима:

- уводити ученике у свет технике и савремене технологије на занимљив и атрактиван начин, чиме се подстиче њихово интересовање за техничко стваралаштво;
- омогућити ученицима да исказују властите креативне способности, да траже и налазе сопствена техничка решења и да се доказују у раду;
- систематизовано излагати ученике проблемским ситуацијама – расподела комплексних задатака на низ једноставнијих захтева, идентификовање елемента који ученик мора узети у разматрање приликом решавања проблемских ситуација, као и подстицање ученика на коришћење различитих когнитивних процеса као што су индуктивно и дедуктивно закључивање, поређење, класификација, предвиђање резултата, трансфер знања од познатог на непознато;
- обезбедити услове да ученици на најефикаснији начин стичу трајна и применљива научно-технолошка знања и да се навикавају на правилну примену техничких средстава и технолошких поступака;
- не инсистирати на запамћивању података, поготову мање значајних чињеница и теоријских садржаја који немају директну примену у свакодневном животу;
- ради што успешније корелације одговарајућих садржаја, усклађивања терминологије, научног осмишљавања садржаја и рационалног стицања знања, умења и навика, неопходна је стална сарадња са наставницима информатике и рачунарства, физике, математике, хемије, биологије и ликовне културе. у циљу развоја међупредметних компетенција;
- приликом конкретизације појединих садржаја, нарочито упознавања нових и савремених технологија, у обзир узимати специфичности средине и усклађивати их са њеним потребама.

С обзиром да је настава технике и технологије теоријско-практичног карактера, часове треба остваривати са одељењем подељеним на групе, односно са највише 20 ученика

Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства
<ul style="list-style-type: none">- Метода усменог излагања (дијалогска метода)- Метода показивања- Метода графичких радова и метода рада на тексту- Метода практичног рада- Метода самосталних вежби	<ul style="list-style-type: none">- Фронтални облик рада- Групни облик рада- Рад у паровима- Индивидуални облик рада	<ul style="list-style-type: none">- Визуелна- Аудитивна- Аудиовизуелна- Демонстративна (слике, модели, филмови)- Наставно – радна (уџбеници, приручници)- Манипулативна (алати, сравае, прибор)- Лабораторијско-експериментална (машине, уређаји, апарати)- Помоћна средства (табла)

Препоручени начини прилагођавања програма ученицима којима је неопходна додатна подршка, као и ученицима са изузетним способностима:

УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Формативно оцењивање јесте редовно проверавање постигнућа и праћење владање ученика у току савладавања школског програма и садржи повратну информацију и препоруку за даље напредовање и по правилу евидентира се у педагошкој документацији наставника. Посматрање, самоевалуација, педагошка свеска.

Сумативно оцењивање је вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или за класификациони период из предмета и владања. Оцене добијене сумативним оцењивањем су, по правилу, бројчане и уносе се у прописану евиденцију о образовном- васпитном раду.

Уџбеници:

- Техника и технологија уџбеник за шести разред основне школе, *Данило Шешел, Петко Андрић, Жељко Папић*, Бигз школство, 2023

- Техника и технологија конструкторски материјали за 6 разред основне школе, *Данило Шешел, Петко Андрић, Жељко Папић*, БИГЗ школство, 2023

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ТЕХНИКЕ И ТЕХНОЛОГИЈЕ У ШЕСТОМ РАЗРЕДУ

Рд. бр назив наст. теме	Рд. бр. часа наст. јед.	Назив наставне јединице	Број часова		
			Обрада	Други тип	укупно
1.		Животно и радно окружење	4	-	4
	1-2	Значај и развој грађевинарства. Просторно и урбанистичко планирање.	2		
	3-4	Култура становања у урбаним и руралним срединама. Распоред просторија, уређење стамбеног простора. Кућне инсталације.	2		

2.	Саобраћај		5	3	8
	5-6	Саобраћајни системи. Саобраћајни објекти.	2		
	7-8	Саобраћајни објекти.	1	1	
	9-10	Коришћење информационих технологија у саобраћајним објектима. Управљање саобраћајном сигнализацијом.	1	1	
	11-12	Правила безбедног кретања пешака и возача бицикла у јавном саобраћају.	1	1	
3.	Техничка и дигитална писменост		6	14	20
	13-14	Фазе у изградњи грађевинског објекта, ситуациони план	2		
	15-16	Приказ грађевинских објеката и техничко цртање у грађевинарству.	1	1	
	17-18	Скица, технички цртеж (ортогонална пројекција и перспектива)	1	1	
	19-20	Котирање и симболи	1	1	
	21-22	Цртање пресека у грађевинарству		2	
	23-24	Графичко представљање предмета – објеката прибором		2	
	25-26	Графичко представљање предмета – објеката прибором		2	
	27-28	Графичко представљање предмета – објеката прибором		2	
	29-30	Техничко цртање помоћу рачунара.	1	1	
	31-32	Представљање идеја и решења уз коришћење дигиталних презентација		2	
4.	Ресурси и производња		9	9	18
	33-34	Системи градње у грађевинарству	1	1	
	35-36	Конструктивни елементи грађевинског објекта.	1	1	

	37-38	Подела, врсте и карактеристике грађевинских материјала.	2		
	39-40	Подела, врсте и карактеристике грађевинских материјала.	1	1	
	41-42	Техничка средства у грађевинарству.	1	1	
	43-44	Техничка средства у пољопривреди.	1	1	
	45-46	Рециклажа материјала у грађевинарству и пољопривреди и заштита животне средине. Занимања у области грађевинарства и пољопривредне производње.	1	1	
	47-48	Обновљиви извори енергије и мере за рационално и безбедно коришћење топлотне енергије.	1	1	
	49-50	Моделовање машина и уређаја у грађевинарству, пољопривреди или модела који користи обновљиве изворе енергије		2	
5.	Конструкторско моделовање		1	21	2
	51-52	Самосталан рад на сопственом пројекту (израда техничке документације, израда макета стана, грађевинских објекта, модела грађев. пољопривредних машина и уређаја)	1	1	
	53-54	Самосталан рад на сопственом пројекту		2	
	55-56	Самосталан рад на сопственом пројекту		2	
	57-58	Самосталан рад на сопственом пројекту		2	
	59-60	Самосталан рад на сопственом пројекту		2	
	61-62	Самосталан рад на сопственом пројекту		2	
	63-64	Самосталан рад на сопственом пројекту		2	
	65-66	Самосталан рад на сопственом пројекту		2	
	67-68	Самосталан рад на сопственом пројекту		2	

69-70	Представљање идеје, поступка израде и решења производа. Одређивање тржишне вредности производа укључујући и оквирну процену трошкова.		2	
71-72	Представљање производа и креирање дигиталне презентације		2	

СЕКЦИЈЕ

АУТО МОДЕЛАРСКА СЕКЦИЈА:

1.	Упознавање ученика са радом секције	Обрада
2.	Увод у информатику. Основни појмови	Обрада
3.	Основе ауто-моделарства	Обрада, вежбање
4.	Предлог идеје	Обрада, вежбање
5.	Израда скице аутомобила	Обрада, вежбање
6.	Израда скице аутомобила	Обрада, вежбање
7.	Израда техничке документације	Обрада, вежбање
8.	Израда техничке документације	Обрада, вежбање
9.	Израда техничке документације	Обрада, вежбање
10.	Израда техничке документације	Обрада, вежбање
11.	Обележавање на материјалу	Обрада, вежбање
12.	Обележавање на материјалу	Обрада, вежбање
13.	Обрада материјала	Обрада, вежбање
14.	Обрада материјала	Обрада, вежбање
15.	Састављање делова и уградња електромотора	Обрада, вежбање
16.	Састављање делова и уградња електромотора	Обрада, вежбање
17.	Састављање делова и уградња електромотора	Обрада, вежбање
18.	Састављање делова и уградња електромотора	Обрада, вежбање
19.	Пуштање у рад и тестирање аутомобила	Обрада, вежбање
20.	Пуштање у рад и тестирање аутомобила	Обрада, вежбање

21.	Пуштање у рад и тестирање аутомобила	Обрада, вежбање
22.	Пуштање у рад и тестирање аутомобила	Обрада, вежбање
23.	Дорада аутомобила и тестирање. Пуштање аутомобила	Обрада, вежбање
24.	Дорада аутомобила и тестирање. Пуштање аутомобила	Обрада, вежбање
25.	Дорада аутомобила и тестирање. Пуштање аутомобила	Обрада, вежбање
26.	Дорада аутомобила и тестирање. Пуштање аутомобила	Обрада, вежбање
27.	Дорада аутомобила и тестирање. Пуштање аутомобила	Обрада, вежбање
28.	Дорада аутомобила и тестирање. Пуштање аутомобила	Обрада, вежбање
29.	Дорада аутомобила и тестирање. Пуштање аутомобила	Обрада, вежбање
30.	Дорада аутомобила и тестирање. Пуштање аутомобила	Обрада, вежбање
31.	Дорада аутомобила и тестирање. Пуштање аутомобила	Вежбање
32.	Дорада аутомобила и тестирање. Пуштање аутомобила	Вежбање
33.	Дорада аутомобила и тестирање. Пуштање аутомобила	Вежбање
34.	Анализа постигнутих резултата на такмичењима.	Обрада
35.	Побољшања на моделима за постизање бољих резултата на такмичењима.	Обрада, вежбање
36.	Побољшања на моделима за постизање бољих резултата на такмичењима.	Обрада, вежбање

Бродо моделарска секција

1.	Упознавање ученика са радом секције	Обрада
2.	Увод у информатику. Основни појмови	Обрада
3.	Основе бродо-моделарства	Обрада, вежбање
4.	Предлог идеје	Обрада, вежбање
5.	Израда скице модела брода	Обрада, вежбање
6.	Израда скице модела брода	Обрада, вежбање
7.	Израда техничке документације	Обрада, вежбање
8.	Израда техничке документације	Обрада, вежбање
9.	Израда техничке документације	Обрада, вежбање
10.	Израда техничке документације	Обрада, вежбање
11.	Обележавање на материјалу	Обрада, вежбање

12.	Обележавање на материјалу	Обрада, вежбање
13.	Обрада материјала	Обрада, вежбање
14.	Обрада материјала	Обрада, вежбање
15.	Састављање делова и уградња електромотора	Обрада, вежбање
16.	Састављање делова и уградња електромотора	Обрада, вежбање
17.	Састављање делова и уградња електромотора	Обрада, вежбање
18.	Састављање делова и уградња електромотора	Обрада, вежбање
19.	Пуштање у рад и тестирање бродо модела	Обрада, вежбање
20.	Пуштање у рад и тестирање бродо модела	Обрада, вежбање
21.	Пуштање у рад и тестирање бродо модела	Обрада, вежбање
22.	Пуштање у рад и тестирање бродо модела	Обрада, вежбање
23.	Дорада бродо модела и тестирање. Пуштање брода	Обрада, вежбање
24.	Дорада бродо модела и тестирање. Пуштање брода	Обрада, вежбање
25.	Дорада бродо модела и тестирање. Пуштање брода	Обрада, вежбање
26.	Дорада бродо модела и тестирање. Пуштање брода	Обрада, вежбање
27.	Дорада бродо модела и тестирање. Пуштање брода	Обрада, вежбање
28.	Дорада бродо модела и тестирање. Пуштање брода	Обрада, вежбање
29.	Дорада бродо модела и тестирање. Пуштање брода	Обрада, вежбање
30.	Дорада бродо модела и тестирање. Пуштање брода	Обрада, вежбање
31.	Дорада бродо модела и тестирање. Пуштање брода	Вежбање
32.	Дорада бродо модела и тестирање. Пуштање брода	Вежбање
33.	Дорада бродо модела и тестирање. Пуштање брода	Вежбање
34.	Анализа постигнутих резултата на такмичењима.	Обрада
35.	Побољшања на моделима за постизање бољих резултата на такмичењима.	Обрада, вежбање
36.	Побољшања на моделима за постизање бољих резултата на такмичењима.	Обрада, вежбање

Саобраћајна секција „Шта знаш о саобраћају?“

Такмичење „Шта знаш о саобраћају“ је обавезна ваннаставна активност, која је као таква утврђена Календаром такмичења и смотри ученика основних школа Министарства просвете за текућу школску годину. Прецизнија правила припреме и реализације такмичења

утврђена су Правилником који доносе организатори – Ауто-мото савез Србије (АМСС) и Друштво наставника техничког образовања Србије (ДНТОС) – и Стручним упутством Министарства за организовање такмичења и смотри ученика.

„Шта знаш о саобраћају“ је стални облик саобраћајног васпитања и образовања ученика основних школа и обухвата разноврсне активности у оквиру којих се ученици, реализацијом редовног програма и ваннаставних садржаја у области саобраћајно-техничке културе, припремају за безбедно учешће у саобраћају.

Основни циљеви секције „Шта знаш о саобраћају“ су:

-Подстицање саобраћајног образовања и васпитања деце основношколског узраста у функцији усвајања правила и вештина безбедног понашања у саобраћају,

-Подстицање интереса ученика да у саобраћају на путевима учествују на начин који ће допринети личној и општој безбедности,

-Да се у такмичарском надметању покажу дometи у знању и вештини чувања свога и туђег здравља, живота и имовине,

-Да кроз такмичење ученици остваре право учествовања на вишим нивоима „Шта знаш о саобраћају“, до међународног такмичења овакве врсте, где репрезентују Републику Србију,

-Подстицање општих напора грађана на заштити људи и имовине у саобраћају на путевима.

Тематске области

Саобраћајна правила за бицикliste	10		
Саобраћајни знакови	12		
Саобраћајна правила – тестови	14		
Правилник такмичења	6		
Полигон спретности	20	12	
Обрада – утврђивање	60	12	
Укупно	72		
ОРИЕНТАЦИОНИ ПЛАН НАСТАВНИХ ЈЕДИНИЦА			
Тем. Цел.	Час по реду	НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ	Тип часа
I	1.	Бицикл и мопед	Уводни час
I	2.	Право управљања бициклом, мопедом, лаким трициклом и мотоциклом	Обрада
I	3.	Кретање бицикла и мопеда	Обрада
I	4.	Дефиниције	Обрада
I	5.	Шта је забрањено у саобраћају	Обрада

I	6.	Вожња бицикла и мопеда ноћу, укључивање и искључивање из саобраћаја	Обрада
I	7.	Ознаке на коловозу	Обрада
I	8.	Престројавање	Обрада
I	9.	Вожња бицикла преко обележеног пешачког прелаза	Обрада
I	10.	Саобраћај бицикле на раскрсници	Обрада
II	11.	Регулисање саобраћаја светлосним саобраћајним знаковима	Обрада
II	12.	Регулисање саобраћаја знацима које дају овлашћена лица рукама и положајем тела	Обрада
II	13.	Регулисање саобраћаја знацима које дају овлашћена лица рукама и положајем тела	Обрада
II	14.	Возила под пратњом и возила са првенством пролаза	Обрада
II	15.	Саобраћајни знакови - Знакови опасности	Обрада
II	16.	Саобраћајни знакови - Знакови опасности	Обрада
II	17.	Саобраћајни знакови - Знакови изричитих наредби	Обрада
II	18.	Саобраћајни знакови - Знакови изричитих наредби	Обрада
II	19.	Саобраћајни знакови – Знакови обавештења	Обрада
II	20.	Саобраћајни знакови – Знакови обавештења	Обрада
II	21.	Знакови изричитих наредби којима су прописане обавезе	Обрада
II	22.	Допунске табле	Обрада
III	23.	Упознавање и израда тестова „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
III	24.	Упознавање и израда тестова „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
III	25.	Упознавање и израда тестова „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
III	26.	Упознавање и израда тестова „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
III	27.	Упознавање и израда тестова „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
III	28.	Упознавање и израда тестова „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
III	29.	Упознавање и израда тестова „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
III	30.	Упознавање и израда тестова „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
III	31.	Упознавање и израда тестова „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
III	32.	Упознавање и израда тестова „Шта знаш о саобраћају“	Обрада

III	33.	Упознавање и израда тестова „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
III	34.	Упознавање и израда тестова „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
III	35.	Упознавање и израда тестова „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
III	36.	Упознавање и израда тестова „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
IV	37.	Правилник такмичења и смотри ученика ОШ Србије „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
IV	38.	Правилник такмичења и смотри ученика ОШ Србије „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
IV	39.	Правилник такмичења и смотри ученика ОШ Србије „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
IV	40.	Правилник такмичења и смотри ученика ОШ Србије „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
IV	41.	Правилник такмичења и смотри ученика ОШ Србије „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
IV	42.	Правилник такмичења и смотри ученика ОШ Србије „Шта знаш о саобраћају“	Обрада
V	43.	Полигон спретности – Практична обука	Обрада
V	44.	Полигон спретности – Практична обука	Обрада
V	45.	Полигон спретности – Практична обука	Обрада
V	46.	Полигон спретности – Практична обука	Обрада
V	47.	Полигон спретности – Практична обука	Обрада
V	48.	Полигон спретности – Практична обука	Обрада
V	49.	Полигон спретности – Практична обука	Обрада
V	50.	Полигон спретности – Практична обука	Обрада
V	51.	Полигон спретности – Практична обука	Обрада
V	52.	Полигон спретности – Практична обука	Обрада
V	53.	Полигон спретности – Практична обука	Обрада
V	54.	Полигон спретности – Практична обука	Обрада
V	55.	Полигон спретности – Практична обука	Обрада

V	56.	Полигон спретности – Практична обука	Обрада
V	57.	Полигон спретности – Практична обука	Обрада
V	58.	Полигон спретности – Практична обука	Обрада
V	59.	Полигон спретности – Практична обука	Обрада
V	60.	Полигон спретности – Практична обука	Утврђивање
V	61.	Полигон спретности – Практична обука	Утврђивање
V	62.	Полигон спретности – Практична обука	Утврђивање
V	63.	Полигон спретности – Практична обука	Утврђивање
V	64.	Полигон спретности – Практична обука	Утврђивање
V	65.	Полигон спретности – Практична обука	Утврђивање
V	66.	Полигон спретности – Практична обука	Утврђивање
V	67.	Полигон спретности – Практична обука	Утврђивање
V	68.	Полигон спретности – Практична обука	Утврђивање
V	69.	Полигон спретности – Практична обука	Утврђивање
V	70.	Полигон спретности – Практична обука	Утврђивање
V	71.	Организација школског такмичења	Провера
V	72.	Организација школског такмичења	Провера

ГОДИШЊИ ПЛАН ЗА ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ - СЕКЦИЈЕ РАКЕТНО МОДЕЛАРСКА СЕКЦИЈА:

1.	Упознавање ученика са радом секције	Обрада
2.	Увод у ракетно моделарство. Основни појмови	Обрада
3.	Основе ракетног моделарства	Обрада, вежбање
4.	Предлог идеје	Обрада, вежбање
5.	Израда скице ракете	Обрада, вежбање
6.	Израда скице ракете	Обрада, вежбање
7.	Израда техничке документације	Обрада, вежбање
8.	Израда техничке документације	Обрада, вежбање
9.	Израда техничке документације	Обрада, вежбање

10.	Израда техничке документације	Обрада, вежбање
11.	Обележавање на материјалу	Обрада, вежбање
12.	Обележавање на материјалу	Обрада, вежбање
13.	Обрада материјала	Обрада, вежбање
14.	Обрада материјала	Обрада, вежбање
15.	Састављање делова	Обрада, вежбање
16.	Састављање делова	Обрада, вежбање
17.	Састављање делова	Обрада, вежбање
18.	Састављање делова	Обрада, вежбање
19.	Пуштање у рад и тестирање	Обрада, вежбање
20.	Пуштање у рад и тестирање	Обрада, вежбање
21.	Пуштање у рад и тестирање	Обрада, вежбање
22.	Пуштање у рад и тестирање	Обрада, вежбање
23.	Дорада модела и тестирање.	Обрада, вежбање
24.	Дорада модела и тестирање.	Обрада, вежбање
25.	Дорада модела и тестирање.	Обрада, вежбање
26.	Дорада модела и тестирање.	Обрада, вежбање
27.	Дорада модела и тестирање.	Обрада, вежбање
28.	Дорада модела и тестирање.	Обрада, вежбање
29.	Дорада модела и тестирање.	Обрада, вежбање
30.	Дорада модела и тестирање.	Обрада, вежбање
31.	Дорада модела и тестирање.	Вежбање
32.	Дорада модела и тестирање.	Вежбање
33.	Дорада модела и тестирање.	Вежбање
34.	Анализа постигнутих резултата на такмичењима.	Обрада
35.	Побољшања на моделима за постизање бољих резултата на такмичењима.	Обрада, вежбање
36.	Побољшања на моделима за постизање бољих резултата на такмичењима.	Обрада, вежбање

ГОДИШЊИ ПЛАН ЗА ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ - СЕКЦИЈЕ РУЧНИ РАДОВИ СЕКЦИЈА:

1.	Упознавање ученика са радом секције	Обрада
2.	Упознавање ученика са материјалима и прибором за израду ручних радова	Обрада
3.	Појам таписерије. Постављање платна за израду Таписерија	Обрада, вежбање
4.	Постављање платна за израду таписерија	Вежбање
5.	Израда таписерија	Вежбање
6.	Израда таписерија	Вежбање
7.	Израда таписерија	Вежбање
8.	Израда таписерија	Вежбање
9.	Израда таписерија	Вежбање
10.	Израда таписерија	Вежбање
11.	Израда таписерија	Вежбање
12.	Израда таписерија	Вежбање
13.	Појам декупажа. Потребан материјал и технике израде Предмета	Обрада
14.	Технике израде предмета	Обрада, вежбање
15.	Израда предмета техником декупажа	Вежбање
16.	Израда предмета техником декупажа	Вежбање
17.	Израда предмета техником декупажа	Вежбање
18.	Израда предмета техником декупажа	Вежбање
19.	Израда предмета техником декупажа	Вежбање
20.	Израда предмета техником декупажа	Вежбање
21.	Појам квилинга. Потребан материјал и технике израде Предмета	Обрада, вежбање
22.	Израда предмета техником квилинга	Вежбање
23.	Израда предмета техником квилинга	Вежбање
24.	Израда предмета техником квилинга	Вежбање
25.	Израда предмета техником квилинга	Вежбање
26.	Израда предмета техником квилинга	Вежбање
27.	Појам веза. Врсте веза и потребан материјал.	Обрада, вежбање
28.	Израда предмета техником веза	Вежбање

29.	Израда предмета техником веза	Вежбање
30.	Израда предмета техником веза	Вежбање
31.	Израда предмета техником веза	Вежбање
32.	Израда предмета техником веза	Вежбање
33.	Припрема за изложбу	Обрада
34.	Припрема за изложбу	Обрада
35.	Изложба у школи	Вежбање
36.	Анализа постигнутих резултата	Систематизација

ГОДИШЊИ ПЛАН ЗА ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ - СЕКЦИЈЕ АВИО МОДЕЛАРСКА СЕКЦИЈА:

1.	Упознавање ученика са радом секције	Обрада
2.	Увод у информатику. Основни појмови	Обрада
3.	Основе авио моделарства	Обрада, вежбање
4.	Предлог идеје	Обрада, вежбање
5.	Израда скице модела авиона	Обрада, вежбање
6.	Израда скице модела авиона	Обрада, вежбање
7.	Израда техничке документације	Обрада, вежбање
8.	Израда техничке документације	Обрада, вежбање
9.	Израда техничке документације	Обрада, вежбање
10.	Израда техничке документације	Обрада, вежбање
11.	Обележавање на материјалу	Обрада, вежбање
12.	Обележавање на материјалу	Обрада, вежбање
13.	Обрада материјала	Обрада, вежбање
14.	Обрада материјала	Обрада, вежбање
15.	Састављање делова	Обрада, вежбање
16.	Састављање делова	Обрада, вежбање
17.	Састављање делова	Обрада, вежбање
18.	Састављање делова	Обрада, вежбање
19.	Пуштање у рад и тестирање модела авиона	Обрада, вежбање
20.	Пуштање у рад и тестирање модела авиона	Обрада, вежбање
21.	Пуштање у рад и тестирање модела авиона	Обрада, вежбање
22.	Пуштање у рад и тестирање модела авиона	Обрада, вежбање
23.	Дорада модела и тестирање. Пуштање авиона	Обрада, вежбање

24.	Дорада модела и тестирање. Пуштање авиона	Обрада, вежбање
25.	Дорада модела и тестирање. Пуштање авиона	Обрада, вежбање
26.	Дорада модела и тестирање. Пуштање авиона	Обрада, вежбање
27.	Дорада модела и тестирање. Пуштање авиона	Обрада, вежбање
28.	Дорада модела и тестирање. Пуштање авиона	Обрада, вежбање
29.	Дорада модела и тестирање. Пуштање авиона	Обрада, вежбање
30.	Дорада модела и тестирање. Пуштање авиона	Обрада, вежбање
31.	Дорада модела и тестирање. Пуштање авиона	Вежбање
32.	Дорада модела и тестирање. Пуштање авиона	Вежбање
33.	Дорада модела и тестирање. Пуштање авиона	Вежбање
34.	Анализа постигнутих резултата на такмичењима.	Обрада
35.	Побољшања на моделима за постизање бољих резултата на такмичењима.	Обрада, вежбање
36.	Побољшања на моделима за постизање бољих резултата на такмичењима.	Обрада, вежбање

ЛИКОВНА КУЛТУРА

(1 час недељно, 36 часова годишње)

Методе рада

Постоје различите класификације наставних метода. Наведене су оне које се најчешће користе у пракси.

Вербалне методе

Монолошка - усмено излагање, предавање, описивање и објашњавање.

Дијалoшка - слободан разговор (комуникација са ученицима), дискусија (полемика, расправа, супротстављање мишљења аргументима).

Решавање проблема – херуистички приступ

Наставник поступно води ученике кроз процес откривања приликом решавања проблема.

Рад на тексту и писани радови

Коришћење уџбеника и шире литературе, илустрација, цртежа, дијаграма, графика, шема и самостални радови ученика (реферати).

Демонстративне методе

Приказивање појава стања активности, филмова, пројекција и друго.

Практичан рад и радионица

Различите врсте практичних вежби и радионица.

Игровне активности

Стваралачке, драмске, логичке и друге игре, као и задаци у визуелно просторном домену.

Комбинована метода

Овом методом се омогућава истовремено коришћење различитих метода.

Литература

- Уџбеник за 6. разред, Ликовна култура; KLETT, 2012, Београд;
- Цртање и сликање; аутор: Брајан Бангал, Југословенска књига и Научна књига, 1990, Београд;
- Историја уметности ; аутор: Janson, Нолит, 1989, Нови Сад;
- Античка Грчка; аутор: Мартино Менги, Моно и Мањана, 2007, Београд;
- Историја уметности, Larousse, Змај, 2005, Нови Сад;
- Impressionists, Antonia Cuninngnam, Paragon, London.

Наставни садржаји у шестом разреду из ликовне културе

Бр. теме	Назив наставне теме	Број часова			
		Обрада	Вежбање	др. тип.	укуп.
1	СЛОБОДНО РИТМИЧКО ИЗРАЖАВАЊЕ БОЈЕНИМ МРЉАМА, ЛИНИЈАМА, СВЕТЛИНАМА, ОБЛИЦИМА И ВОЛУМЕНИМА	2	1	1	4
2	ТЕКСТУРА	4	1	1	6
3	СВЕТЛИНА	5	2	1	8
4	БОЈА	8	3	1	12
5	СВЕТ УОБРАЗИЉЕ У ДЕЛИМА ЛИКОВНИМ ДЕЛИМА	1	1	1	3
6	ВИЗУЕЛНО СПОРАЗУМЕВАЊЕ	1	1	1	3
Укупно часова		21	9	6	36

Назив предмета: ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ: Циљ наставе и учења Ликовне културе је да се ученик развијајући стваралачко и креативно мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад се оспособљава за комуникацију и решавање проблема и да изграђује позитиван однос према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа.

Разред: VI

Годишњи фонд: 36

Област/Тематски садржаји програма	Кључни појмови	Исходи - по завршеној теми ученик ће бити у стању да:	Стандарди	Компетенције Опште међупредметне компетенције
БОЈА-16 1. Светлост као услов за опажање боје 2. Боја и човек 3. Основне и изведене боје 4. Комплементарне боје 5. Топле и хладне боје 6. Оптичко и механичко мешање боја 7. Партитивно мешање боја 8. Хроматске и ахроматске боје (ахроматске) 9. Хроматске и ахроматске боје (ахроматске) 10. Примена боја (акварел, темпера) 11. Примена боја (мозаик) 12. Примена боја (витраж) 13. Примена боја (боја у скулптури) 14. Уметничко наслеђе	Боја, светлост, хроматски, ахроматски, мозаик, витраж	Користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад; Користи изражајна својства боја у ликовном раду. осмишљава и ствара креативна решења и оригиналне идеје у ликовном раду. именује, описује и показује сензитивност за различите односе боја у окружењу и уметности; посматра, опажа, уочава, упоређује и анализира комплементарне парове, самостално примењује темперу, воштани и суви пастел као сликарске технике, експериментише и истражује њихове изражајне могућности комбинујући их у сопственом раду; самостално примењује технике сликања на текстилу, експериментише и истражује њихове изражајне могућности у сопственом раду; користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад.	ЛК.1.1.1 ЛК.1.1.3 ЛК.1.2.1 ЛК.1.3.2. ЛК1.3.3 ЛК.2.1.2. ЛК.2.2.1 ЛК.3.1.2. ЛК.3.2.3 ЛК.3.2.4	-компетенција за учење; - естетичка компетенција; - комуникација; - одговоран однос према околини; - рад са подацима и информацијама; - решавање проблема; - сарадња; - дигитална компетенција.

15. Експонат (припрема за излагање) 16. Експонат (излагање и анализа)		Разуме улогу боја у свакодневном животу и њихово деловање на човека; Користи одабране информације као подстицај за стваралачки рад.		
КОМУНИКАЦИЈА-5 17. Комуникативна улога уметности 18. Комуникативна улога уметности 19. Комуникативна улога уметности 20. Уметност у свакодневном животу 21. Уметност некад и сад (посета музеју)	Музеј Експонат, Изложба, Мултимедији , Плакат, амблем	По завршетку активности ученик ће бити у стању да: уочава веб дизајн у окружењу и тумачи; развија перцепцију за поруке које се преносе визуелним путем; кодирање и декодирање визуелне информације. идентификује теме у одабраним уметничким делима и уочава циљева једноставних визуелних порука;	ЛК.1.1.1 ЛК.1.1.3 ЛК.1.2.1 ЛК.1.3.2. ЛК1.3.3 ЛК.2.1.2. ЛК.2.2.1 ЛК.3.1.2. ЛК.3.2.3 ЛК.3.2.4	- компетенција за учење; - естетичка компетенција; - комуникација; - одговоран однос према околини; -предузимљивост и оријентација ка предузетништву; - рад са подацима и информацијама; - решавање проблема; - сарадња; - дигитална компетенција.
ТЕКСТУРА-6 22. Текстура у природи (тактилна текстура) 23. Текстура у природи (визуелна текстура) 24. Текстура у ликовним уметностима (уводна вежба) 25. Текстура у архитектури 26. Текстура у архитектури 27. Уметничко наслеђе (грађевине, скулптуре и паркови)	Текстура, Визуелно, Тактилно	По завршетку активности ученик ће бити у стању да: прави разноврсне текстуре линијама материјалом по избору или у апликативном програму. користи изражајна средства боје у изради текстуре. прави различите текстуре на тродимензионалном облику; користи усвојене информације у стварању ликовног дела.	ЛК.1.1.1 ЛК.1.1.3 ЛК.1.2.1 ЛК.1.3.2. ЛК1.3.3 ЛК.2.1.2 ЛК.2.2.1 ЛК.3.1.2 ЛК.3.2.3 ЛК.3.2.4	-компетенција за учење; - естетичка компетенција; - комуникација; - одговоран однос према околини; предузимљивост и оријентација ка предузетништву; - рад са подацима

		разматра са другима шта је учио и како то да представи визуелном поруком.		и информацијама; - решавање проблема; - сарадња; - дигитална компетенција.
УОБРАЗИЉА-4 28. Стваралачка уобразиља 29. Стваралачка уобразиља (вежбе) 30. Уовразиља и игра (маска, костим) 31. Уобразиља и технологија	Имагинација, Костимограф ија, Мимика, Надреално	По завршетку активности ученик ће бити у стању да: Идентификује теме у одабраним уметничким делима и разуме значај маште и способности имагинације; изрази своје замисли одабраном ликовном техником; идентификује теме у одабраним уметничким делима и разуме значај маште и способности имагинације.	ЛК.1.1.1 ЛК.1.1.3 ЛК.1.2.1 ЛК.1.3.2. ЛК1.3.3 ЛК.2.1.2 ЛК.2.2.1 ЛК.3.1.2 ЛК.3.2.3 ЛК.3.2.4	-компетенција за учење; - естетичка компетенција; - комуникација; - одговоран однос према околини; -предузимљивост и оријентација ка предузетништву; - рад са подацима и информацијама; - решавање проблема; - сарадња; - дигитална компетенција.
ПРОСТОР-5 32. Амбијент (дизајн ентеријера) 33. Боја у простору 34. Текстура у простору	Амбијент, Ентеријер, Екстеријер, Дизајн	именује, описује и показује сензитивност за технику витраж; посматра, опажа и уочава улогу витража у уређивању ентеријера и креирању амбијента; описује, упоређује и анализира могућности уређења ентеријера и стварања амбијента путем ликовних дела изведених у техници витраж; примењује стечена знања о	ЛК.1.1.1 ЛК.1.1.3 ЛК.1.2.1 ЛК.1.3.2. ЛК1.3.3 ЛК.2.1.2 ЛК.2.2.1 ЛК.3.1.2	-компетенција за учење; - естетичка компетенција; ; - комуникација; - одговоран однос према околини; - предузимљивост

<p>35. Уметничко наслеђе (обликовање школског простора)</p> <p>36. Уметничко наслеђе (обликовање школског простора)</p>		<p>ентеријеру, амбијенту и обликовању простора приликом решавања проблемских задатака кроз креирање витража;</p> <p>повезује стечена знања и вештине са осталим наставним садржајима и примењује их у ликовном раду;</p> <p>развија стратегије проналажења разних решења у сопственом раду; комуницира и спонтано изражава своје ставове, мисли и осећања, вербално и путем ликовних медија;</p> <p>самостално примењује технику витраж, експериментише</p>	<p>ЛК.3.2.3</p> <p>ЛК.3.2.4</p>	<p>и оријентација ка предузетништву;</p> <ul style="list-style-type: none"> - рад са подацима и информацијама; - решавање проблема; - сарадња; - дигитална компетенција.
---	--	---	---------------------------------	--

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА		
Активностинаставника	Активностиученика	Праћење и евалуација
Усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, анализира...	Коришћење различитих материјала и техника, истраживање, опажање...	Естетска анализа радова, квизови на тему усвојених појмова....
ДИДАКТИЧКО МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ		
Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства
Вербално-текстуалне, показивачке, метода сазнавања кроз праксу, откривачка и проблемска.	Индивидуални рад, колективни, рад у пару, групни, домаћи рад...	Репродукције из уџбеника, интернет извори...
<p>Препоручени начини прилагођавања програма ученицима којима је неопходна додатна подршка, као и ученицима са изузетним способностима: Прилагођавање садржаја и начина остваривања задатака на основу способности ученика. Прилагођавање техника рада и одабир адекватних алата и прибора за рад. Одабир тема које ученика могу да инспиришу.</p>		
УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ		
Формативно Формативно оцењивање јесте редовно проверавање постигнућа и праћење односа према раду у току савладавања школског програма и садржи повратну информацију и препоруке за даље напредовање и, по правилу, евидентира се у педагошкој документацији наставника.	Сумативно Оцењивање је вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или за класификациони период из предмета и владања. Оцене добијене сумативним оцењивањем су бројчане и уносе се у прописану евиденцију о образовно-васпитном раду.	

ТУМАЧЕЊЕ ОБРАЗОВНИХ СТАНДАРДА ЗА 6. РАЗРЕД ПО НИВОИМА И ОБЛАСТИМА

1. НИВО

1. МЕДИЈИ, МАТЕРИЈАЛИ И ТЕХНИКЕ ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ

ЛК1.1.1 Разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике (цртање, сликање вајање) визуелних уметности.

ЛК.1.1.2 Изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове.

ЛК.1.1.3 Описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак).

2. ЕЛЕМЕНТИ, ПРИНЦИПИ И САДРЖАЈИ (ТЕМЕ, МОТИВИ, ИДЕЈЕ...) ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ

ЛК.1.2. Описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак).

3. УЛОГА, РАЗВОЈ И РАЗЛИЧИТОСТ ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ

ЛК. 1.3.1 Описује разлике које уочава на уметничким радовима из различитих земаља и култура.

ЛК.1.3.2 Зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима (нпр. дизајнер, костимограф, архитекта...).

ЛК.1.3.3 Познаје места и изворе где може да прошири своја знања везана за визуелне уметности (нпр. музеј, галерију, атеље, уметничка радионица...).

ЛК1.3.4 Зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу.

2.НИВО

1. МЕДИЈИ, МАТЕРИЈАЛИ И ТЕХНИКЕ ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ

ЛК.2.1.1 Познаје и користи у свом раду основне изражајне могућности класичних и савремених идеја, техника и материјала визуелних уметности.

ЛК.2.1.2 Образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике...).

2.ЕЛЕМЕНТИ, ПРИНЦИПИ И САДРЖАЈИ (ТЕМЕ, МОТИВИ, ИДЕЈЕ...) ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ

ЛК.2.2.1 Одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт.

ЛК.2.2.2 Образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике...).

3. УЛОГА, РАЗВОЈ И РАЗЛИЧИТОСТ ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ

ЛК.2.3.1 Лоцира одабрана уметничка дела у историјски друштвени контекст.

3.НИВО

1. МЕДИЈИ, МАТЕРИЈАЛИ И ТЕХНИКЕ ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ

ЛК.3.1.1 Познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности.

ЛК.3.1.2 Одабира адекватна средства (медији, материјали, техника, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју

2.ЕЛЕМЕНТИ, ПРИНЦИПИ И САДРЖАЈИ (ТЕМЕ, МОТИВИ, ИДЕЈЕ...)ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ

ЛК.3.2.1 Одабира адекватна средства (медији, материјали, техника, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју

(одабрану) идеју.

ЛК.3.2.2 Изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат.

ЛК.3.2.3 Користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других.

ЛК.3.2.4 Уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом и радовима других.

3. УЛОГА, РАЗВОЈ И РАЗЛИЧИТОСТ ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ

ЛК.3.3.1 Анализира одабрана уметничка дела у односу на време настанка и према културној припадности (описује основне карактеристике, намеру уметника...).

ЛК.3.3.2 Описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности.

ЛК.3.3.3 Користи друга места и изворе (нпр. библиотека, интернет) да би проширио своја знања из визуелних уметности.

ЛК.3.3.4 Разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живот.

Литература

- Уџбеник за 6. разред, Ликовна култура; аутор: КЛЕТТ, 2012, Београд;
- Цртање и сликање; аутор: Брајан Бангал, Југословенска књига и Научна књига, 1990, Београд;
- Историја уметности ; аутор: Janson, Нолит, 1989, Нови Сад;
- Античка Грчка; аутор: Мартино Менги, Моно и Мањана, 2007, Београд;
- Историја уметности, Larousse, Змај, 2005, Нови Сад;
- Impressionists, Antonia Cuninngnam, Paragon, London;

ЛИКОВНА СЕКЦИЈА

Циљеви и задаци

Циљ наставе ликовне секције јесте да ученици прошире језичку и уметничку писменост и да напредују, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, да развију мотивисано ст за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да подстиче и развија ученичко стваралачко мишљење и деловање у складу са карактером овог наставног предмета.

Задаци наставе ликовне секције

- Стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада ликовне секције сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе овог предмета, буду у пуној мери реализовани.
- Развијање способност ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената.
- Стварање услова да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна и ликовна својства.
- Развијање способности ученика за визуелно памћење и повезивање опажених информација као основе за увођење у визуелно мишљење.
- Развијање смисла за естетске ликовне и визуелне вредности које се стичу у настави, а примењују у раду и животу.
- Развијање моторичких способности и навике лепог писања.
- Подстицање интересовања и стварање и неговање потребе код ученика да посећују музеје, изложбе, као и да чувају културна добра и естетски изглед средине у којој живе.
- Стварање услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве.
- Омогућавање разумевања и позитивног емоционалног става према вредностима израженим у делима која припадају различитим подручјима визуелних уметности.
- Развијање способности да се препознају основна својства традиционалне, модерне и савремене уметности.

Методе рада

Постоје различите класификације наставних метода. Наведене су оне које се најчешће користе у пракси.

Вербалне методе

Монолошка - усмено излагање, предавање, описивање и објашњавање.

Дијалогска - слободан разговор (комуникација са ученицима), дискусија (полемика, расправа, супротстављање мишљења аргументима).

Решавање проблема – херуистички приступ

Наставник поступно води ученике кроз процес откривања приликом решавања проблема.

Рад на тексту и писани радови

Коришћење уџбеника и шире литературе, илустрација, цртежа, дијаграма, графика, шема и самостални радови ученика (реферати).

Демонстративне методе

Приказивање појава стања активности, филмова, пројекција и друго.

Практичан рад и радионица

Различите врсте практичних вежби и радионица.

Игровне активности

Стваралачке, драмске, логичке и друге игре, као и задаци у визуелно просторном домену.

Комбинована метода

Овом методом се омогућава истовремено коришћење различитих метода.

БРОЈ ЧАСА	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
1-2-3-4	Калиграфија и орнамент	Обрада + вежбање (2 + 2)
5-6	Народна ношња	Обрада + вежбање (1+1)
7-8	Музика и сликарство	Обрада + вежбање (1+1)
9-10	Поезија и сликарство	Обрада + вежбање (1+1)
11-12	Фотографија	Обрада + вежбање (1+1)
13-14	Колаж – асамблаж	Обрада + вежбање (1+1)
15-16-17-18	Вајање	Обрада+ вежбање (1+3)
19-20-21	Текстура	Обрада + вежбање (1+3)
22-23-24	Портрет	Обрада + вежбање (1+3)
25-26-27	Илустрација Библије	Обрада + вежбање (1+3)
29-30-31	Папир-марше	Обрада + вежбање (1+3)
32-33-34-35	Новогодишњи и божићни декор школе	Вежбање 4
36-37-38-39	Светосавска академија – сценографија	Обрада + вежбање (1+3)
40-41-42	Карикатура	Обрада + вежбање (1+2)
43.44.45	Рад по мотиву	Обрада + вежбање (1+1)
46-47-48	Рециклажа	Обрада + вежбање (1+3)
49-50	Уређење панора и ентеријера школе	Вежбање + естетска анализа (1+1)
51-52-53	Рад по слободном избору	Вежбање 3

54-55-56-57	Васкршње свечаности – осликавање јаја, украси, аранжмани	Обрада + вежбање (1+3)
58-59-60	Постер и плакат	Обрада + вежбање (1+2)
61-62-63-64	Таписерија	Обрада + вежбање (2+2)
65-66-67-68	Рад у пленеру	Обрада + вежбање (1+3)
69-70-71-72	Завршна изложба чланова ликовне секције.	Вежбање + естетска анализа (2+2)

Литература:

- Цртање и сликање

Аутор: Брајан Бангал, Југословенска књига и Научна књига, 1990, Београд

- Историја уметности

Аутор: Janson, Нолит, 1989, Нови Сад

- Античка Грчка

Аутор: Мартино Менги, Моно и Мањана, 2007, Београд

- Историја уметности,

l'arousse, Змај, Нови Сад 2005.

- Impressionists

Antonia Cunningham, Paragon, Londo

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: МУЗИЧКА КУЛТУРА

РАЗРЕД: ШЕСТИ

ЦИЉЕВИ НАСТАВЕ И УЧЕЊА: учења Музичке културе је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа; стицање знања о музичким инструментима; Препознавање обрађене теме. Постизање активног и ангажованог слушања музике – континуирано у дужем трајању, препознавања инструмента, облика, жанра, стила (епохе).

Развијање естетског укуса, критичких способности и могућности да процењују вредност слушане композиције; Разумевање музичког изражавања кроз певање и свирање. Неговање способности извођења музике и осетљивости за муз. вредности

Подстицање стваралачког ангажовања и активно учешће у музичком животу своје средине.

Област-тема Садржаји; Препоручени број часова	Очекивани исходи (по завршетку разреда ученик ће бити у стању да)	Стандарди:	Међупредметне компетенције	Међупредметна повезаност	Начин и поступци остваривања програма(облици рада, методе, наставна средства)	Активности ученика и наставника	Праћење и вредновање резултата напредовања ученика/начин провере
I ЧОВЕК И МУЗИКА Средњи век, Ранохришћанска музика. Византијско певање. Грегоријански корал. Рани облици вишегласја – мотет. Световна музика средњег века: трубадури, трувери минезенгери.	– повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали; – наведе изражајна средства музичке уметности карактеристична за период средњег века и ренесансе;	Основни ниво: МК. 1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености МК. 1.1.2. опише основне карактеристике - музичких инструмената и састава - историјско– стилских периода - музичких жанрова - народног стваралаштва Средњи ниво:	Дигитална компетенција, естетичка компетенција, компетенција за учење, комуникација, одговорно учешће у	Историја – Основи проучавања прошлости и Ликовна култура - Ритам, Линија, Облик, Визуелно споразуме	Методерада: демонстрација вербалне методе, игровне активности, показна метода Облицерада: фронтални, групни,	Ученик: Ангажовање у настави, давање повратне информације, сарадња са другима, рад презентације самосталност у раду. Наставник: Праћење	Усменом провером, краћом писаном провером (до 15 минута) и проценом практичног рада и уметничког и стваралач

<p>Духовна и световна музика у средњовековној Европи и Србији. Музика средњег века као инспирација за уметничку и популарну музику. Ренесанса Развој духовног и световног вишегласја. Мотет, миса, мадригал. Највећи представници ренесансне вокалне музике: Ђ. П. да Палестрина, О. ди Ласо. Инструментална музика ренесансе</p>	<p>– уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у средњем веку и ренесанси; – опише улогу музике у средњовековној Србији; – уочи разлике између духовних и световних вокалних композиција средњег века и ренесансе; – издвоји начине коришћења изражајних средстава у одабраним музичким примерима; – објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија</p>	<p>МК. 2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу (на пример, брз темпо са живахним карактером) МК. 2.1.2. структуре и драматургије одређеног музичког жанра (на пример, оперски финале са догађајима у драми) МК. 2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота Напредни ниво МК. 3.1.1. зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела МК. 3.1.2. разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора МК. 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд МК.</p>	<p>демократском друштву, рад са подацима и информацијама, сарадња</p>	<p>вање; Верска настава, Српски језик,</p>	<p>индивидуални Наставна средства: музички уређај, пројектор, компјутер и пратећа опрема</p>	<p>развоја и напредовања ученика у односу на предходни период и сопствене могућности ученика; Праћење оствареност и циљева у оквиру наставне теме; Оценом односа према настави; мотивисање, упућивање, давање објашњења, припрема и реализација часа.</p>	<p>ког ангажовања</p>
---	--	---	---	--	---	---	-----------------------

	записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената	3.1.4. уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом)					
II МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ Инструменти са диркама: оргуље, чембало, клавир, хармоника, челеста. Народни инструменти	- одреди врсту музичког инструмента са диркама по изгледу и звуку; опише разлику у начину добијања звука код инструмената са диркама;	Оснивни ниво: МК. 1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености МК. 1.1.2. опише основне карактеристике - музичких инструмената и састава - историјско– стилских периода - музичких жанрова - народног стваралаштва Средњи ниво: МК. 2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу (на пример, брз темпо са живахним карактером) МК. 2.1.2. структуре и драматургије одређеног музичког жанра (на пример, оперски финале са догађајима у драми)	естетичка компетенција компетенција за учење, комуникација рад са подацима и информацијама, сарадња одговоран однос према околини,	Историја – Основи проучавања прошлости, Информатика и рачунарство	наставне методе: демонстрација, вербалне методе, игровне активности. облици рада: фронтални, групни, индивидуални наставна средства: музички уређај, пројектор, компјутер и пратећа опрема.	Ученик: Ангажовање у настави, давање повратне информације, сарадња са другима, рад презентације, самосталност у раду. Наставник: Праћење развоја и напредовања ученика у односу на предходни период и сопствене могућности ученика; Праћење оствареност	Усмене провере; информативне писмене провере; практичан рад.

		<p>МК. 2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота</p> <p>Напредни ниво</p> <p>МК. 3.1.1. зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела</p> <p>МК. 3.1.2. разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора</p> <p>МК. 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд</p> <p>МК.</p> <p>3.1.4. уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом)</p>				и циљева у оквиру наставне теме; Оценом односа према настави; мотивисање, упућивање, давање објашњења, припрема и реализација часа.	
<p>Ш</p> <p>СЛУШАЊЕ</p> <p>МУЗИКЕ</p> <p>Елементи музичке изражајност: темпо, динамика, тонске</p>	разликује вокално-инструменталне и инструменталне облике средњег века и ренесансе; - коментарише	<p>Основни ниво:</p> <p>1.2.1. музичке изражајне елементе МК.</p> <p>1.2.2. извођачки састав МК.</p> <p>1.2.3. музичке жанрове</p>	естетичка компетенција, компетенција за учење,	Српски језик и Књижевност, Историја – Основи	наставне методе: демонстрација, вербалне методе, игровне	Ученик: Ангажовање у настави- активно слушање и препознавањ	Усменом провером, краћом писаном провером (до 15

боје		МК. 1.2.4. српски					
различитих гласова и инструмената. Слушање световне и духовне средњовековне и ренесансне музике. Слушање вокалних, вокално-инструменталних и инструменталних композиција, домаћих и страних композитора. Слушање дела традиционалне народне музике. Слушање дела инспирисаних фолклором.	слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте; – идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника средњег века и ренесансе; – уочи сличности и разлике између православне и (римо) католичке духовне музике; – идентификује елементе средњовековне музике као инспирацију у музици савременог доба;	музички фолклор Средњи ниво:- МК. 2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената (на пример, узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре) МК. 2.2.2. препозна структуру одређеног жанра Напредни ниво: МК. 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера МК. 3.2.2. жанровским и историјско – стилским контекстом звучног примера МК. 3.2.3. контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора	комуникација, рад са подацима и информацијама, сарадња, одговоран однос према здрављу	проучавања прошлости, Страни језици; Биологија Географија Ликовна култура-Ритам, Линија, Облик, Визуелно споразумевање; Физичко и здравствено васпитање; Информатика и рачунарство; Верска настава; Грађанско васпитање	активности, показна метода Облици рада: фронтални, групни, индивидуални. Наставна стердтва: музички уређај, пројектор, компјутер и пратећа опрема.	е музичких дела Наставник Праћење развоја и напредовања ученика у односу на предходни период и сопствене могућности ученика; Праћење оствареност и циљева у оквиру наставне теме; Оценом односа према настави; мотивисање, упућивање, давање објашњења, припрема и реализација часа.	минута) и проценом практичног рада и уметничког и стваралачког ангажовања
IV	изводи музичке	Основни ниво.	естетичка	Српски	наставне	Ученик:	Усменом

<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ Певање песама по слуху самостално и у групи. Певање песама из нотног текста солмизацијом. Извођење (певање или свирање) једноставних ритмичких и мелодиј-ских мотива у стилу музике средњег века и ренесансе. Певање песама у комбинацији са покретом. Свирање по слуху дечјих, народних и уметничких композиција на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима. Свирање из нотног текста дечјих, народних и уметничких композиција на</p>	<p>примере користећи глас, покрет и традиционалне и/или електронске инструменте, самостално и у групи; – примењује правилну технику певања; – примењује различита средства изражајног певања и свирања у зависности од врсте, намене и карактера композиције – развије координацију и моторику кроз свирање и покрет; – примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; – користи музичке обрасце у осмишљавању</p>	<p>МК.1.3.1. - Може да изведе игру по избору. Ученик може да пева једноставне дечје, народне и популарне песме Напредни ниво: МК.3.3.1. - Ученик зна да пева одломак из различитих жанрова уметничке музике. Ученик (кога је наставник одабрао) може да пева у хору сложеније композиције.</p>	<p>компетенција, компетенција за учење, комуникација, одговоран однос према околини, одговорно учешће у демократском друштву, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, решавање проблема, сарадња, одговоран однос према здрављу</p>	<p>језик и књижевност – Књижевност, Језик, Језичка култура; Страни језици Математика - Природни бројеви и дељивост, Разломци ; Географија – Ликовна култура- Ритам, Линија, Облик, Визуелно споразумевање; Физичко и здравствено васпитање</p>	<p>методе: демонстрација, вербалне методе, игровне активности, показна метода облици рада: фронтални, групни, индивидуални. наставна средства: музички инструменти, музички уређај, компјутер и пратећа опрема.</p>	<p>Ангажовање у настави, давање повратне информације, сарадња са другима, самосталност у раду, уметнички наступи Наставник Праћење развоја и напредовања ученика у односу на предходни период и сопствене могућности ученика; Праћење оствареност и циљева у оквиру наставне теме; Оценом односа према настави;</p>	<p>провером, краћом писаном провером (до 15 минута) и проценом практичног рада и уметничког и стваралачког ангажовања</p>
---	---	---	--	--	--	---	---

	музичких целина						
инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима Извођење једноставнијих музичких примера у вези са обрађеном темом	кроз певање, свирање и покрет; – комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом			Информатика и рачунарство; Верска настава		мотивисање, упућивање, давање објашњења, припрема и реализација часа.	
V МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО Креирање пратње за песме ритмичким и звучним ефектима, користећи притом различите изворе звука. Креирање покрета уз музику коју ученици изводе. Стварање мелодије на задати текст. Импровизација дијалога на инструментима Орфовог инструментарија и другим инструментима. Реконструкција	учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката; – изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност); – учествује у школским приредбама и манифестацијама; – понаша се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким	Основни ниво: МК.1.4.1. - Ученик уме да направи музичке инструменте користећи предмете из окружења. МК.1.4.2. – Осмислимање музичке целине на основу понуђених модела. МК.1.4.3. - Изводи пратеће ритмичке и мелодијске деонице на направљеним муз. INSTR. Напредни ниво МК.3.4.1. – Осмишљава пратеће аранжмане друге задате музичке инструменте. МК.3.4.3. - Осмисли музику за	Дигитална компетенција, естетичка компетенција за учење, комуникација, дговорно учешће у демократском друштву, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, рад	Српски језик и књижевност – Књижевност, Језик, Језичка култура; Страни језици- Ликовна култура- Ритам, Линија, Облик, Визуелно споразумевање; Физичко и здравствено	Методерада: демонстрација, игровне активности, показна метода Облицерада: фронтални, групни, индивидуални. Наставна стерттва: музички инструмент	Ученик: Ангажовање у настави, давање повратне информације, сарадња са другима, рад презентације, самосталност у раду, уметнички наступи. Наставник Праћење развоја и напредовања ученика у односу на предходни период и	Усменом провером, краћом писаном провером (до 15 минута) и проценом практичног рада и уметничког и стваралачког ангажовања

<p>музичких догађаја у стилу средњег века и ренесансе.</p>	<p>приликама; – критички просуђује лош утицај прегласне музике на здравље; – користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење и стваралаштво</p>	<p>школску представу, приредбу или перформанс.</p>	<p>са подацима и информацјама, сарадња,</p>	<p>васпитање; Информатика и рачунарство;</p>		<p>сопствене могућности ученика; Праћење оствареност и циљева у оквиру наставне теме; мотивисање, упућивање, давање објашњења, припрема и реализација часа</p>	
--	--	--	---	--	--	--	--

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 36

НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА: 1

НАСТАВНА ОБЛАСТ	ТЕМА У УЏБЕНИКУ	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	ОБРАДА	ОСТАЛИ ТИПОВИ ЧАСОВА	УКУПНО
3. Слушање музике 4. Извођење музике 5. Музичко стваралаштво	Музичка радионица	4	4	4	4							11	5	16
1. Човек и музика 2. Музички инструменти 3. Слушање музике 4. Извођење музике 5. Музичко стваралаштво	Путовање кроз историју					4	2	4	3			9	4	13
1. Човек и музика 3. Слушање музике 4. Извођење музике 5. Музичко стваралаштво	Фолклорна традиција Србије								1	3		3	1	4
2. Музички инструменти 3. Слушање музике 4. Извођење музике 5. Музичко стваралаштво	Инструменти с диркама									1	2	1	2	3
УКУПНО:												24	12	36

ГОДИШЊИ ПЛАНА РАДА

Редни број и назив наставне теме	Ред. бр. часа	Наставна јединица	Број часова		
			Обрада	Утврђивање	Остали типови часа
4. Извођење музике 5. Музичко стваралаштво	1.	<i>Маишта</i>	1		
4. Извођење музике 5. Музичко стваралаштво	2.	Пунктирана нота; <i>Гле, игре ли красне</i> , Волфганг Амадеус Моцарт	1		
3. Слушање музике 4. Извођење музике 5. Музичко стваралаштво	3.	Лук трајања, корона; <i>Мој деда воли танго</i> , Јовица Гавриловић	1		
4. Извођење музике	4.	Ге-дур лествица; <i>Рунолист</i> , Ричард Роџерс (Музика из филма <i>Моје песме, моји снови</i>)	1		
4. Извођење музике	5.	Ге-дур лествица; <i>Ја посејам лубенице</i> , српска народна песма		1	
4. Извођење музике	6.	Како да снизиш тон?; <i>Шкрипи ћерам</i> , народна песма из Војводине	1		
4. Извођење музике	7.	Како да снизиш тон? <i>Ал' је леп овај свет</i> , Стеван Стојановић Мокрањац		1	
3. Слушање музике 4. Извођење музике 5. Музичко стваралаштво	8.	Еф-дур лествица; <i>Ах, што волим</i> , Јохан Себастијан Бах	1		
3. Слушање музике 4. Извођење музике	9.	Еф-дур лествица; <i>Ода радости</i> , Лудвиг ван Бетовен		1	
4. Извођење музике	10.	Природна де-мол лествица; <i>Све птичице зајевале</i> , црногорска народна песма	1		

3. Слушање музике 4. Извођење музике	11.	Хармонска де-мол лествица; <i>Где је онај цветак жути</i> , Ђовани Батиста Перголези	1		
3. Слушање музике 4. Извођење музике	12.	Како разликујемо дур и мол			1
3. Слушање музике 4. Извођење музике	13.	Шта је триола? <i>Луна</i> , Франц Шуберт	1		
4. Извођење музике 5. Музичко стваралаштво	14.	Триола		1	
4. Извођење музике 5. Музичко стваралаштво	15.	Синкопа; <i>Шта је на крају</i> , Миодраг Илић	1		
3. Слушање музике 4. Извођење музике	16.	Такт 6/8; <i>Анђели певају</i> , Милан Ђурђевић	1		
1. Човек и музика 3. Слушање музике 5. Музичко стваралаштво	17.	Музика у средњем веку; Ранохришћанска музика	1		
1. Човек и музика 3. Слушање музике 5. Музичко стваралаштво	18.	Византијска музика	1		
1. Човек и музика 3. Слушање музике 5. Музичко стваралаштво	19.	Духовна музика на Западу	1		
1. Човек и музика	20.	Световна музика на Западу	1		
3. Слушање музике 5. Музичко стваралаштво					
2. Музички инструменти 3. Слушање музике 4. Извођење музике 5. Музичко стваралаштво	21.	Музички инструменти у средњем веку	1		

1. Човек и музика 3. Слушање музике 4. Извођење музике 5. Музичко стваралаштво	22.	Музика у средњем веку		1	
1. Човек и музика 3. Слушање музике 4. Извођење музике 5. Музичко стваралаштво	23.	Музика у средњовековној Србији; Музички инструменти у средњовековној Србији	1		
1. Човек и музика 3. Слушање музике 4. Извођење музике 5. Музичко стваралаштво	24.	Музика у средњовековној Србији; Музички инструменти у средњовековној Србији		1	
1. Човек и музика 3. Слушање музике 4. Извођење музике	25.	Музика у ренесанси	1		
1. Човек и музика 3. Слушање музике 4. Извођење музике	26.	Развој духовног и световног вишегласја	1		
1. Човек и музика 3. Слушање музике 4. Извођење музике	27.	Световна музика на Западу; Музички инструменти у ренесанси	1		
1. Човек и музика 3. Слушање музике 4. Извођење музике 5. Музичко стваралаштво	28.	Музика у ренесанси		1	
1. Човек и музика 3. Слушање музике 4. Извођење музике 5. Музичко стваралаштво	29.	Путовање кроз историју			1

1. Човек и музика 3. Слушање музике 4. Извођење музике 5. Музичко стваралаштво	30.	Народне песме и инструменти; Фолклорна традиција Шумадије	1		
1. Човек и музика 3. Слушање музике 4. Извођење музике 5. Музичко стваралаштво	31.	Фолклорна традиција североисточне Србије	1		
1. Човек и музика 3. Слушање музике 4. Извођење музике 5. Музичко стваралаштво	32.	Фолклорна традиција Косова и Метохије	1		
1. Човек и музика 3. Слушање музике 4. Извођење музике 5. Музичко стваралаштво	33.	Фолклорна традиција Србије		1	
2. Музички инструменти 3. Слушање музике	34.	Инструменти са диркама	1		
2. Музички инструменти 3. Слушање музике	35.	Инструменти са диркама		1	
2. Музички инструменти 3. Слушање музике 4. Извођење музике 5. Музичко стваралаштво	36.	Музички инструменти			1
УКУПНО:			24	9	3

СЕКЦИЈА ХОР

ЦИЉЕВИ НАСТАВЕ И УЧЕЊА: Општи циљ секције је развијање интересовања за музичку уметност и упознавање музичке традиције и културе свога и других народа. Остали циљеви и задаци су: да код ученика развија музичке способности и жељу за активним музицирањем/певањем и суделовањем у школским ансамблима; да подстиче креативне способности ученика и смисао за колективно музицирање; да развија навике слушања музике, подстиче доживљај и оспособљеност за разумевање музичких порука; да подстиче стваралачко ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике); да развија критичко мишљење.

ХОР - предлог композиција за извођење

Химна „Боже правде“Д.

Јенко Химна „Светом Сави“,

К.Станковић

„Тебе појем“, Стеван

Мокрањац Школска

химна, М.Ђачић

„Нек свуд љубав сја“, дечија песма из Белгије

„Из школе сам Свети Сава“, М. Ђачић

Р. бр. теме	Област-тема Садржаји; Препоручени број часова	Очекивани исходи (по завршетку разреда ученик ће бити у стању да)	Стандарди:	Међупредметне компетенције	Међупредметна повезаност	Начин и поступци остваривања програма(облици рада, методе, наставна средства)	Активности ученика и наставника	Праћење и вредновање резултата напредовања ученика/начин провере	Време реализације
-------------	---	--	------------	----------------------------	--------------------------	---	---------------------------------	--	-------------------

1.	<p>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ; Певање и основе музичке писменост и Обрадити и певат и народне, дечје, уметничке песме, каноне и песме наших и страних композитора. На дечјим ритмичким и мелодијским инструмен-тима изводити песме одговарајуће тежине (обнављање: целе ноте, половине, четвртине, осмине, шеснаестине у групи и одговарајућих пауза; обрада осминске триоле и синкопе). Кроз обраду песама упознати</p>	<p>Ученик ће бити у стању да: * кроз свирање и покрет развоја сопствену координацију и моторику; * исказе своја осећања у току извођења музике; * примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; * учествује у школским приредбама и манифестацијама.</p>	<p>ОСНОВНИ НИВО: Ученик уме да: 1.3.1. пева једноставне дечје, народне или популарне композиције 1.3.2. изводи једноставне дечје, народне или популарне композиције на бар једном инструменту НАПРЕДНИ НИВО: Ученик уме да: 3.3.1. изводи разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и школски ансамблима</p>	<p>Дигитална компетенција, естетичка компетенција, компетенција за учење, комуникација, одговоран однос према околини, одговорно учење у демократском друштву, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, одговоран однос према здрављу</p>	<p>Српски језик и књижевност – Књижевност, Језик, Језичка култура; Страни језици-Живи свет; Математика- Природни бројеви и дељивост, Разломци; Биологија – Живот у екосистему; Географија – Човек и географија, Планета Земља; Ликовна култура- Ритам, Линија, Облик, Визуелно споразумевање; Физичко и здравствено васпитање – Физичке способности, Моторичке вештине; Информатика и рачунарство - ИКТ, Дигитална писменост и Рачунарство; Верска настава</p>	<p>индивидуални, фронтални, рад у групама, рад у пару; разговор, излагање, демонстрација, певање, слушање, свирање; аудитивна, аудио-визуелна, визуелна, текстуална, помоћно-техничка</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Активно слуша; - Упознаје нове наставне садржаје, усваја нова знања; - Повезује претходно стечена знања са новим; - Учествује у обнављању градива; - Мисаоно се ангажује; - Користи своја постојећа знања и искуства; - Дефинише нове појмове; - Решава задатке и проблеме; - Активан је у саопштавању и преношењу својих опажања; - Формулише и размењује своје идеје са другима; - Уочава, дефинише и прецизира проблем; - Сагледава примену музичке културе на примерима практичних задатака из свакодневног живота. - Припрема план и програм наставног рада, планира корелацију са другим предметима и свакодневним животом; - Врши избор метода и техника рада, као и наставних средстава прилагођавајући их способностима и темпу напредовања ученика; - Обавештава, предлаже и подстиче; - Мисаоно активира и 	<p>Усменом провером, краћом писаном провером (до 15 минута) и проценом практичног рада и уметничког и стваралачког ангажовања, праћење уредности школске свеске, доношење прибора за рад, самооцењивање</p>	<p>Током целе године</p>
----	---	--	--	--	--	---	--	---	--------------------------

	F-dur, D-dur и d-moll лествицу; 20 часова						<p>мотивише ученике и учи их техникама учења; -Прати ток ученичких активности на часу; - Процењује рад ученика и сопствени рад; -Развија интересовања код ученика; -Подстиче интеракцију наставник – ученик и интеракцију међу ученицима која је у функцији учења; - Поставља питања и одговара на питања; - Помаже ученику да прецизира своје исказе; -Пружа потребну помоћ ученицима, мотивише их, подстиче и подржава; -Прати напредовање сваког ученика и вреднује његово постигнуће и даје разумљиву повратну информацију о њиховом раду; -Учи ученике како да постављају циљеве у учењу и да процењују свој напредак.</p>		
--	---	--	--	--	--	--	---	--	--

2.	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ; Слушати вокалне, инструменталне и инструменталне композиције наших и страних композитора.	Ученик ће бити у стању да: * вербализује свој доживљај музике; * анализира слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте; * илуструје примере коришћења плесова и музике према намени у свакодневном	ОСНОВНИ НИВО:МК. 1.2.1. музичке изражајне елементе МК. 1.2.2. извођачки састав МК. 1.2.3. музичке жанрове МК. 1.2.4. српски музички фолклор СРЕДЊИ НИВО- МК. 2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената (на пример,	Дигитална компетенција, естетичка компетенција, компетенција за учење, комуникација, одговоран однос према околини, одговорно учешће у демократском друштву, предузимљивост и оријентација ка предузетништву,	Српски језик и књижевност – Књижевност, Језик, Језичка култура; Историја – Основи проучавања прошлости; Страни језици-Живи свет; Географија –Човек и географија; ; Ликовна култура- Ритам, Линија, Облик, Визуелно	индивидуални, фронтални, рад у групама, рад у пару; разговор, излагање, демонстрација, пеевање, слушање, свирање; аудитивна, аудио-визуелна, визуелна, текстуална, помоћно-техничка	- Активно слуша; -Упознаје нове наставне садржаје, усваја нова знања; - Повезује претходно стечена знања са новим; -Учествује у обнављању градива; - Мисаоно се ангажује; - Користи своја постојећа знања и искуства; - Дефинише нове	Усменом провером, краћом писаном провером (до 15 минута) и проценом практичног рада и уметничког и стваралачког ангажовања, праћење уредности школске свеске, доношење прибора за рад, самооцењивање	Током целе године
----	--	---	---	---	---	--	---	--	-------------------

<p>Посебну пажњу обратити на соло и хорску песму уз основне информац ије о делу и композитору. Ученике оспособит и да препознају и упознају звук инструмен та у примерима које слушају, представљ ати им изглед и могућност и инструмен та; 10 часова.</p>	<p>животу.</p>	<p>узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре) МК. 2.2.2. препозна структуру одређеног жанра НАПРЕДНИ НИВО-У области Слушање музике ученик уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са: МК. 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера МК. 3.2.2. жанровским и историјско–стилским контекстом звучног примера МК. 3.2.3. контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора</p>	<p>рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, одговоран однос према здрављу</p>	<p>споразумевање; Биологија – Живот у екосистему; Физичко и здравствено васпитање – Физичке способности, Моторичке вештине; Информатика и рачунарство - ИКТ, Дигитална писменост и Рачунарство; Верска настава;</p>		<p>појмове;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Решава задатке и проблеме; - Активан је у саопштавању и преношењу својих опажања; - Формулише и размењује своје идеје са другима; - Уочава, дефинише и прецизира проблем; - Сагледава примену музичке културе на примерима практичних задатака из свакодневног живота. - Припрема план и програм наставног рада, планира корелацију са другим предметима и свакодневним животом; - Врши избор метода и техника рада, као и наставних средстава прилагођавајући их способностима и темпу напредовања ученика; - Обавештава, предлаже и подстиче; - Мисаоно активира и мотивише ученике и учи их техникама учења; - Прати ток ученичких активности на часу; - Процењује рад ученика и сопствени рад; - Развија интересовања код ученика; - Подстиче интеракцију наставник – ученик и интеракцију међу ученицима која је у функцији учења; - Поставља питања и одговара на питања; 		
--	----------------	--	---	---	--	--	--	--

							<p>- Помаже ученику да Прецизира своје исказе; - Пружа потребну помоћ ученицима, мотивише их, подстиче и подржава; - Прати напредовање сваког ученика и вреднује његово постигнуће и даје разумљиву повратну информацију о њиховом раду; - Учи ученике како да постављају циљеве у учењу и да процењују свој напредак.</p>		
3.	<p>СТВАРАЊЕ МУЗИКЕ; Подстицат и музичке креативности кроз импровизацију на доступним инструментима. Импровизовати дијалоге на инструментима Орфовог инструментарија. Стварати дечје песме; 6 часова.</p>	<p>Ученик ће бити у стању да: * изражава своје емоције осмишљавањем мањих музичких целина; * комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом,инструментом или покретом; * користи могућности ИКТ за музичко стваралаштво.</p>	<p>Основни ниво: Ученик уме да: 1.4.1. направи музичке инструменте користећи предмете из окружења 1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела 1.4.3. изводи пратеће ритмичке и мелодијско-ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима 1.4.4. учествује у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст Напредни ниво: Ученик уме да: 3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте 3.4.2. импровизује и/или компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова</p>	<p>Дигитална компетенција , естетичка компетенција ,компетенција за учење,комуникација, одговоран однос према околини,одговорно учеће у демократском друштву, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, рад са подацима и информацијама, решавање проблема,сарадња, одговоран однос према здрављу</p>	<p>Српски језик и књижевност – Књижевност,Језик, Језичка култура; Историја ; Страни језици- Живи свет Математика- Природни бројеви и дељивост, Разломци ; Биологија – Живот у екосистему; Географија –Човек и географија, Планета Земља; Ликовна култура- Ритам, Линија, Облик, Визуелно споразумевање; Физичко и здравствено васпитање – Физичке способности, Моторичке вештине; Информатика и рачунарство - ИКТ, Дигитална писменост и Рачунарство; Верска настава</p>	<p>индивидуални, фронтални, рад у групама, рад у пару ; разговор, излагање, демонстрација,пјевање, слушање, свирање; аудитивна, аудио-визуелна, визуелна, текстуална, помоћно-техничка</p>	<p>- Активно слуша; - Упознаје нове наставне садржаје, усваја нова знања; - Повезује претходно стечена знања са новим; - Учествује у обнављању градива; - Мисаоно се ангажује; - Користи своја постојећа знања и искуства; - Дефинише нове појмове; - Решава задатке и проблеме; - Активан је у саопштавању и преношењу својих опажања; - Формулише и размењује своје идеје са другима; - Уочава, дефинише и прецизира проблем; - Сагледава примену музичке културе на примерима практичних задатака из свакодневног живота. - Припрема план и програм наставног</p>	<p>Усменом провером, краћом писаном провером (до 15 минута) и проценом практичног рада и уметничког и стваралачког ангажовања,праћење уредности школске свеске,доношење прибора за рад, самооценивање</p>	<p>Током целе године</p>

			3.4.3. осмисли музику за школску представу, приредбу. перформанс				<p>рада, планира корелацију са другим предметима и свакодневним животом;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Врши избор метода и техника рада, као и наставних средстава прилагођавајући их способностима и темпу напредовања ученика; -Обавештава, предлаже и подстиче; -Мисаоно активира и мотивише ученике и учи их техникама учења; -Прати ток ученичких активности на часу; -Процењује рад ученика и сопствени рад; -Развија интересовања код ученика; -Подстиче интеракцију наставник – ученик и интеракцију међу ученицима која је у функцији учења; - Поставља питања и одговара на питања; - Помаже ученику да прецизира своје исказе; -Пружа потребну помоћ ученицима, мотивише их, подстиче и подржава; -Прати напредовање сваког ученика и вреднује његово постигнуће и даје разумљиву повратну информацију о њиховом раду; -Учи ученике како да постављају циљеве у учењу и да процењују свој напредак. 	
--	--	--	--	--	--	--	---	--

ЛИТЕРАТУРА

УЦБЕНИК:

Уџбеник за шести разред основне школе, Ј.Чолић, М.Савов Стојановић, Вулкан издаваштво

НАСТАВНИЧКА ЛИТЕРАТУРА:

„Школски музички лексикон“, Иван Михалек, Школска књига, Нови Сад, 1998.

„Музика кроз векове“, Ј.Алберти, Нови Сад, 1993.

„Народна музика Југославије“, Димитрије.О.Големовић, СЛЮ, Београд, 2001.

„Народни музички инструменти“, А. Гојковић, СЛЮ, Београд, 2000.

„Историја музике“ за средње музичке школе, Соња Маринковић, Нолит, Београд, 1996.

„Историја уметности“, W.Janhson, 1977.

„Serbo-Croatian Folk-Songs and instrumental Piaces from the Milman Parzz Collection“, New York, State University of New Yprk Press, Yugoslavfolk music, Vol.1, 1978.

„ Народна игра и њена музичка пратња данас“, Етнокорееологија, Опстајање, Београд, 2005.

„Неофолк култура“, Милена Драгићевић Шеших, Сремски Карловци, Нови Сад, 1994.

„Нова градска музика“, Музика кроз мисао, Годишњи скуп наставника и сарадника катедре за музикологију и етномузикологију, ФМУ,Београд, 2002.

„Culltural Antropology“, Prentice Hall, inc, Englewood Clifs, New Jersey, 1997.

„Дивља књижевност, Иван Чоловић, Нолит, Београд, 1984.

„Despre factorii care inlesnesc evolutia muycii populare“, Ciobanu Gheorgie, Revista de folklor, Bucuresti, 1956.

СЕКЦИЈА МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО

ЦИЉЕВИ НАСТАВЕ И УЧЕЊА: Општи циљ секције је развијање интересовања за музичку уметност, музичко стварање и компоновање. Остали циљеви и задаци су: да код ученика развија музичке способности и жељу за активним музицирањем и суделовањем у школским ансамблима; да подстиче креативне способности ученика и смисао за колективно музицирање; да развија навике слушања музике, подстиче доживљај и оспособљеност за разумевање музичких порука; да подстиче стваралачко ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике); да развија критичко мишљење.

р.б	Област-тема	Очекивани исходи (по завршетку разреда ученик ће бити у стању да)	Стандарди:	Међупредметне компетенције	Међупредметна повезаност	Начин и поступци и остваривања програма(облици и рада, методе, наставна средства)	Активности ученика и наставника	Праћење вредновање резултата напредовања ученика/начин провере	Време реализације
.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ; Свирање и основе музичке писменост и Обрадити и певати народне, дечје, уметничке песме, каноне и	Ученик ће бити у стању да: * кроз свирање и покрет развоја сопствену координацију и моторику; * исказе своја осећања у току извођења музике; * примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању;	ОСНОВНИ НИВО: Ученик уме да: 1.3.1. пева једноставне дечје, народне или популарне композиције 1.3.2. изводи једноставне дечје, народне	Дигитална компетенција, естетичка компетенција, компетенција за учење, комуникација, одговоран однос према околини, одговорно учешће у демократском	Српски језик и књижевност – Књижевност, Језик, Језичка култура; Страни језици- Живи свет; Математика- Природни бројеви	индивидуални, фронтални, рад у групама, рад у пару; разговор, излагање, демонстрација, певање,	- Активно слуша; -Упознаје нове наставне садржаје, усваја нова знања; - Повезује претходно стечена знања са новим; -Учествује у обнављању градива; - Мисаоно се ангажује; - Користи своја постојећа знања и искуства; - Дефинише нове	Усменом провером, краћом писаном провером (до 15 минута) и проценом практичног рада и уметничког и стваралачког ангажовања, праћење уредности школске свеске, доношење прибора за рад, самооценивање	Током целе године

					<p>Рачунарство; Верска настава</p>	<p>-Прати ток ученичких активности на часу; -Процењује рад ученика и сопствени рад; -Развија интересовања код ученика; -Подстиче интеракцију наставник – ученик и интеракцију међу ученицима која је у функцији учења; - Поставља питања и одговара на питања; - Помаже ученику да прецизира своје исказе; -Пружа потребну помоћ ученицима, мотивише их, подстиче и подржава; -Прати напредовање сваког ученика и вреднује његово постигнуће и даје разумљиву повратну информацију о њиховом раду; -Учи ученике како да постављају циљеве и процењују свој напредак. Циљеве учења и да</p>		
--	--	--	--	--	------------------------------------	--	--	--

<p>СЛ УШАЊЕ МУЗИКЕ; Сл ушати вокалне, вокално- инструмен талне и инструмен талне композици је наших и страних композито ра. Посебну пажњу обратити на соло и хорску песму уз основне информац ије о делу и композито ру. Ученике оспособит и да препознају и упознају звук инструмен та у примерима које слушају,</p>	<p>Ученик ће бити у стању да: * вербализује свој доживљај музике; * анализира слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте; * илуструје примере коришћења плесова и музике према намени у свакодневном животу.</p>	<p>ОСН ОВНИ НИВО:МК. 1.2.1. музичке изражајне елементе МК. 1.2.2. извођачки састав МК. 1.2.3. музичк е жанрове МК. 1.2.4. српски музички фолклор СРЕД ЊИ НИВ О- МК. 2.2.1. описе и анализира карактеристик е звучног примера кроз садејство опаже-них музичких елемената (на пример, узбуркана мелодија као резултат спе- цифичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре) МК. 2.2.2.</p>	<p>Дигит ална компетенција , естетичк а компетенција ,компетенциј а за учење, комун икација, одговоран однос према околини,одго ворно учешће у демократско м друштву, предузимљив ост и оријентација ка предузетниш тву, рад са подацима и информација ма, решавање проблема, сар адња, одговор ан одно с према здрављу</p>	<p>Српски језик и књижевно ст – Књижевно ст, Језик , Језичка култура; Историја – Основи проучавања прошлости ; Страни језици- Живи свет; Географија –Човек и географија ; Ликовна култура- Ритам, Линија, Облик, Визуелно споразуме вање; Биологија – Живот у екосистем у; Физичко и здравствен о</p>	<p>и ндивид уални, фронта лни, рад у групама , рад у пару ; азговор, излагањ е, демонст рација,п евање, слушање, свирање ; а удитивн а, аудио- визуелна , визуелна , текстуа лна, помоћно - техничка</p>	<p>- Активно слуша; -Упознаје нове наставне садржаје, усваја нова знања; -Повезује претходно стечена знања са новим; -Учествујеу обнављању градива; -Мисаоно се ангажује; -Користи своја постојећа знања и искуства; - Дефинише нове појмове; - Решава задатке и проблеме; - Активан је у саопштавању и преношењу својих опажања; -Формулише и размењује своје идеје са другима; -Уочава, дефинише и прецизира проблем; -Сагледава примену музичке културе на примерима практичних задатака из свакодневног живота. -Припрема план и програм наставног рада, планира</p>	<p>Усменом провером, краћом писаном провером (до 15 минута) и проценом практичног рада и уметничког и стваралачког ангажовања,праћење уредности школске свеске,доношење прибора за рад, самооценивање</p>	<p>Током целе године</p>
---	---	---	---	---	--	--	---	----------------------------------

<p>представљати им изглед и могућност и инструмента; 10 часова.</p>		<p>препозна структуру одређеног жанра НАПРЕДНИ НИВО-У области Слушање музике ученик уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са: МК. 3.2.1. структурално м и драматуршком димензијом звучног примера МК. 3.2.2. жанровским и историјско– стилским контекстом звучног примера МК. 3.2.3. контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора</p>		<p>васпитање – Физичке способности, Моторичке вештине; Информатика и рачунарство - ИКТ, Дигитална писменост и Рачунарство; Верска настава;</p>	<p>корелацију са другим предметима и свакодневним животом; - Врши избор метода и техника рада, као и наставних средстава Прилагођавајући их способностима и темпу напредовања ученика; -Обавештава, предлаже и подстиче; -Мисаоно активира и мотивише ученике и учи их техникама учења; -Прати ток ученичких ктивности на часу; -Процењује рад ученика и сопствени рад; -Развија интересовања код ученика; -Подстиче интеракцију наставник – ученик и интеракцију међу ученицима која је у функцији учења; - Поставља питања и одговара на питања; - Помаже ученику да прецизира своје исказе;</p>		
---	--	---	--	--	--	--	--

						<p>-Пружа потребну помоћ ученицима, мотивише их, подстиче и подржава;</p> <p>-Прати напредовање сваког ученика и вреднује његово постигнуће и даје разумљиву повратну информацију о њиховом раду;</p> <p>-Учи ученике како да постављају циљеве у учењу и да процењују свој напредак.</p>		
--	--	--	--	--	--	---	--	--

<p>СТ ВАРАЊЕ МУЗИКЕ; По дстицати музичке креативнос ти кроз импровиза цију на доступним инструмен тима. Импровизо вати дијалоге на инструмен тима Орфовог инструмен</p>	<p>Ученик ће бити у стању да: * изражава своје емоције осмишљавањем мањих музичких целина; * комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом,инструментом или покретом; * користи могућности ИКТ за музичко стваралаштво.</p>	<p>Основни ниво: Ученик уме да: 1.4.1. направи музичке инструменте користећи предмете из окружења 1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела 1.4.3. изводи</p>	<p>Дигитална компетенција , естетичк а компетенција ,компетенциј а за учење,комун икација, одговоран однос према околини,одго ворно учешће у демократскм друштву, предузимљив ост и оријентација ка</p>	<p>Српски језик и књижевно ст – Књижевно ст,Језик, Језичка кул тура; Историја ; Страни језици- Живи свет Ма тематика- Природни бројеви и дељивост, Разломци;</p>	<p>индивид уални, фронта лни, рад у групама , рад у пару ; разговор, излагањ е, демонст рација,п евање, слушање, свирање ;</p>	<p>- Активно слуша; -Упознаје нове наставне садржаје, у сваја нова знања; - Повезује претходно стечена знања са новим; -Учествује у обнављању градива; - Мисаоно се ангажује; - Користи своја постојећа знања и искуства; - Дефинише нове појмове; - Решава задатке и проблеме; - Активан је у саопштавању и</p>	<p>Усменом провером, краћом писаном провером (до 15 минута) и проценом практичног рада и уметничког и стваралачког ангажовања,праћење уредности школске свеске, доношење прибора за рад, самооценивање</p>	<p>Током целе године</p>
---	---	--	---	--	--	--	--	----------------------------------

<p>тарија. Стварати дечје песме; 6 часова.</p> <p>Стварање сопствених композици ја уз менторски рад наставника</p>		<p>пратеће ритмичке и мелодијско- ритмичке деонице на направљеним музичким инструментим а</p> <p>1.4.4. учествује у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст</p> <p>Напре дни ниво: Учени к уме да:</p> <p>3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментар ијум и друге задате музичке инструменте</p> <p>3.4.2. импровизује и/или компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих</p>	<p>предузетниш тву,рад са подацима и информација ма, решавање проблема,сар адња,одговор а однос према здрављу</p>	<p>Би ологија – Живот у екосистем у; Географија –Човек и гео графија, Планета Земља; Ликовна култура- Ритам, Линија, Об лик, Визуелно споразуме вање; Физичко и здравствен о вас питање – Физичке способнос ти, Моторичке вештине; Ин форматика и рачунарств о - ИКТ, Дигитална писменост и Рач унарство;</p>	<p>а удитивн а, аудио- визуелн а, визуелн а, текстуа лна, помоћн о- техничк а</p>	<p>преношењу својих опажања; - Формулише и размењује своје идеје са другима; -Уочава, дефинише и прецизира проблем; -Сагледава примену музичке културе на примерима практичних задатака из свакодневног живота. -Припрема план и програм наставног рада, планира корелацију са другим предметима и свакодневним животом; - Врши избор метода и техника рада, као и наставних средстава прилагођавајући их способностима и темпу напредовања ученика; -Обавештава, предлаже и подстиче; -Мисаоно активира и мотивише ученике и учи их техникама учења; -Прати ток ученичких активности на часу; -Процењује рад</p>		
--	--	--	---	---	---	---	--	--

			жанрова и стилова 3.4.3. осмисли музику за школску представу, приредбу. перформанс		Верска настава	<p>ученика и сопствени рад; -Развија интересовања</p> <p>ко</p> <p>д ученика; -Подстиче интеракцију наставник – ученик и интеракцију међу ученицима која је у функцији учења; - Поставља питања и одговара на питања; - Помаже ученику да прецизира своје исказе; -Пружа потребну помоћ ученицима, мотивише их, подстиче и подржава;</p> <p>-Прати напредовање сваког ученика и вреднује његово постигнуће И даје разумљиву повратну информацију њиховом раду; -Учи ученике како да постављају циљеве у учењу и да процењују свој напредак.</p>		
--	--	--	--	--	-------------------	---	--	--

Предлог композиција за извођење и стварање музике по узору на исте

Химна „Боже правде“ Д. Јенко

Химна „Светом Сави“, К. Станковић

„Све птичице зајевале“, народна

песма из Црне Горе“

„Ајде Јано“, народна песма из Србије

„Мала ноћна музика“, В. А. Моцарт

„Ода радости“, Лудвиг Ван Бетовен

„Кан кан“, Ж. Офенбах

Обраде српских народних песама

Канони по избору

ОРФОВ ИНСТРУМЕНТАРИЈУМ – предлог композиција за извођење и стварање композиција по узору на исте

„Жута кућа“, народна дечија песма

„Звончићи“, Ц. Пиерпонт,

„Вејавица“, Б. Станчић

„Иду, иду мрави“, С. П. Коруновић

„У Будиму граду“, С. Ст. Мокрањац

„Ерско коло“, народно коло

„Мала ноћна музика“, В. А. Моцарт

„Од радости“, Л. В. Бетовен

„Кан кан“, Ж. Офенбах

„Солмизација“, Р. Роцерс

„Скале и арпеђа“, Р. Роцерс
Обраде српских народних песама
Канони по избору

Назив предмета: ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Циљ Физичког и здравственог васпитања је задовољење основних биопсихо-социјалних потреба ученика у области физичке културе, формирање правилног схватања и односа према физичкој култури и трајно подстицање ученика да те активности уграде у свакодневни живот и културу живљења.

Разред: ШЕСТИ

Годишњи фонд: 72+54

Област/ Тематски садржаји програма	Кључни појмови	Исходи - по завршеној теми ученике бити у стању да:	Стандарди	Компетенције Опште међупредметне компетенције
Антропометријска мерења	Антропометријска мерења - телесна висина и тежина- - лежање и сед - чунасто трчање - шатл ран - издржај у згибу - скок удаљ	- примени једноставне комплексе простих и општеприпремних вежби; - изведе вежбе (разноврсна природна и изведена кретања) и користи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама; - упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак; - комбинује и користи достигнути ниво усвојене технике кретања у спорту и свакодневном животу; - доводи у везу развој	ФБ.1.3.1, ФВ.1.3.2. ФВ.1.3.3., ФВ.1.3.4.	КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА ЦЕЛОЖИВОТНО УЧЕЊЕ ВЕШТИНА КОМУНИКАЦИЈЕ РАД СА ПОДАЦИМА И ИНФОРМАЦИЈА МА ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА ПРОБЛЕМА ВЕШТИНА САРАДЊЕ ВЕШТИНА ЗА ЖИВОТ У ДЕМОКРАТСКОМ ДРУШТВУ

		<p>физичких способности са атлетским дисциплинама;</p> <ul style="list-style-type: none"> - одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела; користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри; 		<p>БРИГА ЗА ЗДРАВЉЕ ЕКОЛОШКА КОМПЕТЕНЦИЈА ПРЕДУЗЕТНИ ЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА РЕШАВАЊЕ</p>
Атлетика	<p>Атлетика Трчање Ниски старт Скок увис Скок удаљ Бацање кугле Штафетно трчање</p>	<ul style="list-style-type: none"> - процени сопствене могућности за вежбање у гимнастици; - користи елементе технике у игри; - примењује основна правила рукомета у игри; - учествује на унутародељенским такмичењима; - изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу; 	<p>ФВ1.1.3., ФВ1.1.4., ФВ1.1.5., ФВ1.1.6., ФВ1.1.7., ФВ1.1.8., ФВ1.1.9., ФВ1.1.10.</p>	<p>КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА ЦЕЛОЖИВОТНО УЧЕЊЕ ВЕШТИНА КОМУНИКАЦИЈЕ РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА ВЕШТИНА САРАДЊЕ ВЕШТИНА ЗА ЖИВОТ У</p>

		<ul style="list-style-type: none"> - игра народно коло; - изведе кретања у различитом ритму; - изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура; - објасни својим речима сврху и значај вежбања; - користи основну терминологију вежбања; - поштује правила понашања у и на просторима за вежбање у школи и ван ње, као и на спортским манифестацијама; 		<p>ДЕМОКРАТСКОМ ДРУШТВУ БРИГА ЗА ЗДРАВЉЕ ЕКОЛОШКА КОМПЕТЕНЦИЈА ПРЕДУЗЕТНИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА</p>
--	--	--	--	--

<p>Спортска гимнастика</p>	<p>Спортска гимнастика - варијанте колутова - предмет странце - стој на рукама - прекопит - згрчка - разношка - летећи колут</p>	<ul style="list-style-type: none"> - примени једноставне комплексе простих и општеприпремних вежби; - изведе вежбе (разноврсна природна и изведена кретања) и користи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама; - упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак; - комбинује и користи достигнути ниво усвојене технике кретања у спорту и свакодневном животу; - доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама; - одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела; - користи елементе 	<p>ФВ 1.1.11., ФВ 1.1.12., ФВ 1.1.13., ФВ 1.1.17., ФВ 1.1.19., ФВ 2.1.9., ФВ 2.1.11., ФВ 2.1.17.</p>	<p>КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА ЦЕЛОЖИВОТНО УЧЕЊЕ ВЕШТИНА КОМУНИКАЦИЈЕ РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА ВЕШТИНА САРАДЊЕ ВЕШТИНА ЗА ЖИВОТ У ДЕМОКРАТСКОМ ДРУШТВУ БРИГА ЗА ЗДРАВЉЕ ЕКОЛОШКА КОМПЕТЕНЦИЈА ЕСТЕТСКА КОМПЕТЕНЦИЈА ПРЕДУЗЕТНИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА</p>
----------------------------	---	---	---	---

		<p>гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри;</p> <ul style="list-style-type: none"> - процени сопствене могућности за вежбање у гимнастици; - користи елементе технике у игри; <ul style="list-style-type: none"> примењује основна правила рукомета у игри; учествује на унутародељенским такмичењима; изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу; игра народно коло; изведе кретања у различитом ритму; изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура; објасни својим речима сврху и значај вежбања; користи основну терминологију вежбања; поштује правила понашања у и на просторима за вежбање у школи и ван ње, као и на спортским 		
--	--	---	--	--

		<p>манифестацијама; примени мере безбедности током вежбања; одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање;</p>		
<p>Основе тимских и спортских игара- кошарка</p>	<p>Основе тимских и спортских игара- кошарка</p>	<ul style="list-style-type: none"> - примени мере безбедности током вежбања; - одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање; - примени и поштује правила тимске и спортске игре у складу са етичким нормама; - навија и бодри учеснике на такмичењима и решава конflikте на социјално прихватљив начин; - користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско- рекреативних активности; 	<p>ФВ.1.1.1., ФВ.1.1.2. ФВ.1.2.4., ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4., ФВ.2.1.1. ФВ.2.1.2., ФВ.3.1.1. ФВ.3.1.2.</p>	

Плес и ритмика	Плес и ритмика	<ul style="list-style-type: none"> – учествује на унутар одељенским такмичењима; – изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу; – игра народно коло; – изведе кретања у различитом ритму; – изведе основне кораке плеса из народн традиције других култура; – објасни својим речима сврху и значај вежбања; – користи основну терминологију вежбања; – поштује правила понашања у и на просторима за вежбање уншколи и ван ње, као и на спортским манифестацијама; – примени мере безбедности током вежбања; – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање; – примени и поштује правила тимске и спортске игре у складу са етичким нормама; – навија и бодри учеснике на такмичењима и решава конфликте на социјално прихватљив начин; 	ФВ 1.1.10., ФВ 1.1.21. ФВ 1.1.22., ФВ 1.2.22.	КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА ЦЕЛОЖИВОТНО УЧЕЊЕ ВЕШТИНА КОМУНИКАЦИЈЕ РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА ВЕШТИНА САРАДЊЕ ВЕШТИНА ЗА ЖИВОТ У ДЕМОКРАТСКОМ ДРУШТВУ БРИГА ЗА ЗДРАВЉЕ ЕКОЛОШКА КОМПЕТЕНЦИЈА ЕСТЕТСКА КОМПЕТЕНЦИЈА ПРЕДУЗЕТНИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА
----------------	----------------	---	--	--

Здравствено васпитање		
Други тип часа (уводни час...)	Други тип часа (уводни час...)	Праћење и евалуација
Усмерава, прати и контролише активности ученика; демонстрира и показује вежбе, покрете..., наводи ученике да активно примењују научено у свакодневном животу; креира проблемску ситуацију, подстиче ученике да учествују у раду, мотивише их и сугерише им како да што боље одговоре на захтеве; тумачи, објашњава, негује здраве стилове живота...	Појединачна и колективна активност у циљу остваривања постављеног захтева, учешће на такмичењима, турнирима, спортским догађајима, кросу, утакмици, мечу....	Вежба, објективни тестови моторичких способности. Провера напретка, усмено испитивање познавања правила спорта спортских игара...
ДИДАКТИЧКО МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ		
Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства
дијалогска монологска текстовна (текст-метода) метода показивања (демонстрирања) анализа и синтеза индукција и дедукција конкретизација и апстракција генерализација и специјализација поредбена метода метода решавања проблема	Фронтални Индивидуални Групни Рад у пару	слике, фотографије, скице, цртежи, илустрације, графикони, карте, слајдови, филмови, звучни записи, све врсте уметничких и документарних остварења која су настала поводом књижевних дела и њихових твораца (позоришне представе, екранизације књижевних дела, уметничко казивање текста, документарни филмови)...

Препоручени начини прилагођавања програма ученицима којима је неопходна додатна подршка, као и ученицима са изузетним способностима:

Програм ће бити прилагођен након упознавања са индивидуалним карактеристикама, потребама и способностима ученика, а кроз редуковање или проширивање захтева и израду једноставнијих или сложенијих задатака и мерних инструмената за процену остварености тако постављених исхода.

УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Формативно оцењивање јесте редовно проверавање постигнућа и праћење владања ученика у току савладавања школског програма и садржи повратну информацију и препоруке за даље напредовање и, по правилу, евидентира се у педагошкој документацији наставника.

Посматрање, самоевалуација, педагошка свеска.

Сумативно оцењивање је вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или за класификациони период из предмета и владања. Оцене добијене сумативним оцењивањем су, по правилу, бројчане и уносе се у прописану евиденцију о образовно-васпитном раду.

Постигнућа у облиста моторичких вештина, праћење напретка...

Циљ наставе физичког и здравственог васпитања је задовољење основних биопсихо- социјалних потреба ученика у области физичке културе, формирање правилног схватања и односа према физичкој култури и трајно подстицање ученика да те активности уграде у свакодневни живот и културу живљења.

Задаци наставе физичког и здравственог васпитања су да се:

Квалитативно и квантитативно пробуди спортско-моторичко образовање, развој физичке способности ученика (снаге, брзине, издржљивости, гипкости), оспособи ученик за самосталан рад и самоконтролу у одржању физичке кондиције, јачању здравља и нези тела, створе услови у којима ученик доживљава радост слободног ангажовања у спортским и рекреативним активностима, прошире знања која доприносе објективном сагледавању вредности физичке културе, развоју хигијенске и друге културне навике за очување и јачање здравља ученика. Решавати задатке физичког и здравственог васпитања значи образовати ученике кроз процес физичког васпитања, при чему методика физичког и здравственог васпитања представља кључ за више или мање успешан рад.

Планирани фонд часова:

Годишњи фонд часова	72	2
У току првог полугодишта	34	
У току другог полугодишта	38	
За обраду новог градива	18	
за друге типове часова	54	

Редни бр. наставне теме	Назив наставне теме			
		Обрада	Остало	Укупно
1.	Тестирање		8	8
2.	Атлетика	3	9	12
3.	Гимнастика	5	13	18
4.	Спртске игре	8	22	30
5.	Ритмика и плес	2	2	4
Укупно годишње		18	54	72

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА за ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ за шести разред

М	РН	НАСТАВНА ОБЛАСТ	НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ (број часа и назив наставних јединица)	ТИП ЧАСОВ А	СТАНДАРДИ
IX	1.	АТЛЕТИКА	1. Упознавање ученика са планом и програмом		1.1.3 1.1.4 1.1.8
			2. Стројеве вежбе	Обучавање	1.2.2
	3. Школа трчања		Обучавање	1.3.1	
	4. Техника трчања-спринта		Увежбавање	2.2.1	
	2.				

	3.		5. Ниски старт	Обучавање	
			6. Ниски старт и трчање 30 метара	Провера	
	4.		7. Високи старт	Обучавање	
			8. Високи старт и трчање 500 и 800м	Увежбавање	
X	5.	РУКОМЕТ	9. Додавање и хватање лопте у месту	Обучавање	1.1.1 1.1.2 1.1.5 1.1.7
			10. Трокорак и скок сут на гол	Обучавање	1.1.24 1.1.25
	6.	АТЛЕТИКА	11. Скок у вис маказице	Обучавање	
			12. Скок у вис опкорачна техника	Увежбавање	
	7.	РУКОМЕТ	13. Распоред играча и игра 4:4, 5:5, 6:6	Обучавање	
			14. Игра уз примену правила	Обучавање	
	8.	АТЛЕТИКА	15. Скок у даљ-увинуће	Обучавање	
			16. Скок у даљ-увинуће	Увежбавање	
	9.	КОШАРКА	17. Основни став	Обучавање	
XI		ИНИЦИЈАЛНО МЕРЕЊЕ	18. Телесна висина и маса, претклон у седу	Мерење	1.1.1 1.1.2 1.3.2
	10.		19. Лежање и сед	Мерење	

			20. Чунасто трчање 4*10	Мерење	1.3.3
	11.		21. Шатл ран	Мерење	1.2.1
			22. Издржај у згибу	Мерење	
	12.		23. Скок у даљ	Мерење	
		КОШАРКА	24. Хватање и додавање лопте	Обучавање	
	13.		25. Техника вођења лопте	Обучавање	
ХП		ГИМНАСТИКА	26. Гло- колутови	Увежбавање	1.1.11
	14.		27. Гло-разовка	Обучавање	1.1.12
			28. Прескок-шведски сандук	Обучавање	1.1.24
	15.		29. Прескок козлић-згрчка	Обучавање	1.2.1
			30. Прескок козлић-разовка	Обучавање	1.2.3
	16.		31. Прескок (поновити обе технике)	Провера	1.2.4
		КОШАРКА	32. Хватање и додавање лопте	Обучавање	1.1..1
	17.		33. Техника вођења лопте	Обучавање	1.1.2
І			34. Техника двокорака	Обучавање	1.1.24
	18.		35. Техника шута на кош и скок шут	Обучавање	1.2.5
			36. Техника шута на кош и скок шут	Обучавање	1.3.3
	20.	ГИМНАСТИКА	36. Гло-став о шакама	Обучавање	1.1.2
ІІ			37. Гло-став о шакама	Обучавање	1.1.11
					1.1.13

	21.	КОШАРКА	38. Игра уз примену правила	Обучавање	1.1.25 1.3.1	
			40. Игра уз примену правила	Увежбавање		
	22.	ГИМНАСТИКА	41. Греда-окрети- вага	Обучавање	1.3.4 2.1.1	
			42. Греда-краћи састав	Увежбавање		
	23.		43. Гло-летећи колут	Обучавање		
			44. Гло-летећи колут	Обучавање		
	24.		45. Гло-став о шакам,	Обучавање		
			колутови			
III			46. Гло-вага	Обучавање		
	25.		47. Гло-краћи састав	Обучавање		1.1.24
			48. Гло-летећи колут- састав	Провера	1.2.3	
	26.		ПЛЕСОВИ	49. Валцеров корак	Обучавање	1.3.2
				50. Енглески валцер	Обучавање	2.1.22
	27.		51. Енглески валцер	Увежбавање	3.1.6	
		РИТМИКА	52. Ритмички скокови- обруч	Обучавање	3.1.21	
	28.		53. Ритмички окрети- обруч	Обучавање		
			54. Обруч-окрети око екстремитета	Обучавање		
IV	29.		55. Обруч- котрљање по тлу	Обучавање		
			КОШАРКА	56. Техника додавања и хватања лопте		Обучавање
	30.		57. Техника дриблинга	Обучавање	1.1.3	

			58. Одбрана човека на човека	Обучавање	1.1.4
	31.		59. Зонска одбрана 2:2:1	Обучавање	1.3.4 2.2.1 2.2.2
			60. Игра уз примену правила	Обучавање	
	32.		61. Провера усвојених техника	Провера	
		АТЛЕТИКА	62. Техника истрајног трчања	Обучавање	
V	33.		63. Техника истрајног трчања	Увежбавање	
			64. Скок у вис-опкорачна техника	Увежбавање	1.1.7 1.1.8
	34.		65. Скок у вис опкорачна техника	Провера	2.1.1 2.1.2
		РУКОМЕТ	66. Игра уз примену правила	Увежбавање	2.1.23 3.1.1
	35.	КОШАРКА	67. Игра уз примену правила	Увежбавање	3.1.2
			68. Игра уз примену правила	Увежбавање	
	36	ПОЛИГОН	69. Полигон свестраности	Обучавање	
		КОШАРКА	70. Полигон свестраности	Увежбавање	
VI	37		71. Провера усвојених техника	Провера	3.1.20 3.1.21
			72. Провера усвојених техника	Провера	

ОБАВЕЗНЕ ФИЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ

Циљ наставе обавезних физичких активности је задовољење основних биопсихо- социјалних потреба ученика у области физичке културе, формирање правилног схватања и односа према физичкој култури и трајно подстицање ученика да те активности уграде у свакодневни живот и културу живљења.

Задаци наставе обавезних физичких активности су да се:

Квалитативно и квантитативно пробуди спортско-моторичко образовање, развој физичке способности ученика (снаге, брзине, издржљивости, гipкости), оспособи ученик за самосталан рад и самоконтролу у одржању физичке кондиције, јачању здравља и нези тела, створе услови у којима ученик доживљава радост слободног ангажовања у спортским и рекреативним активностима, прошире знања која доприносе објективном сагледавању вредности физичке културе, развоју хигијенске и друге културне навике за очување и јачање здравља ученика. Решавати задатке физичког и здравственог васпитања значи образовати ученике кроз процес физичког васпитања, при чему методика физичког и здравственог васпитања представља кључ за више или мање успешан рад.

Планирани фонд часова:

Годишњи фонд часова	54
У току првог полугодишта	26
У току другог полугодишта	28
За обраду новог градива	26
за друге типове часова	28

Редни бр.наставне теме	Назив наставне теме			
		Обрада	Остало	Укупно
1.	Гимнастика	8	8	16
2.	Спортске игре	11	7	17
3.	Оријентиринг	10	10	20
	Укупно годишње	29	25	54

ГЛОБАЛНИ ПЛАН ОБАВЕЗНИХ ФИЗИЧКИХ АКТИВНОСТИ за ШЕСТИ РАЗРЕД							
М	НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА број часа и назив наставних јединица		ТИП ЧАСА	СТАНДАРДИ		
IX	ФУДБАЛ	1.	Упознавање ученика са планом и програмом рада		1.1.1. 1.1.2.		
		2.	Карта	обучавање	1.3.1.		
		3.	Оријентисање карте помоћу објекта	обучавање	1.3.3.		
		4.	Оријентисање карте помоћу компаса	обучавање	1.3.4.		
		5.	Установљавање свог положаја на карти- стајана тачка	обучавање	1.1.2.4.		
		6.	Препознавање симбола са карте у природи	обучавање			
		X		7.	Држање стално оријентисане карте	обучавање	
				8.	Жонглирање лопте ногом	обучавање	
				9.	Вођење лопте рисом	обучавање	
				10.	Мешовито вођење	обучавање	
				11.	Ударац	обучавање	
				12.	Слободан дриблинг	утврђивање	
XI		13.	Крилни дриблинг	утврђивање	1.3.1.		
		14.	Држање стално оријентисане карте	утврђивање	1.3.2.		
		15.	Држање стално оријентисане карте	обучавање	1.3.3.		
		16.	Држање стално оријентисане карте	утврђивање	1.3.4.		
		17.	Држање стално оријентисане карте	утврђивање	1.1.1.		
		18.	Праћење кретањем палцем	провера	1.1.2.		
XII	ОРИЈЕНТИРИНГ	19.	Окретање око карте	обучавање			
		20.	Савијање карте	обучавање	1.1.1.1.		
		21.	Поваљка на грудима	обучавање	1.1.2.3.		
		22.	Став на глави	утврђивање	1.1.2.4.		
		23.	Премет странце	обучавање	1.2.4.		
		24.	Премет странце	обучавање	1.2.3.		
I		25.	Премет напред упором	утврђивање			

		27.	Крилни дриблинг	проера	
		28.	Дриблинг промене правца	обучавање	
		29.	Убацивање лопте у игру рукама-аут	утврђивање	
		30.	Тактика-начин играња у одбрани	обучавање	
II		31.	Финтирање	утврђивање	
		32.	Сарадња одбрамбених играча	утврђивање	
III		33.	Прекопит напред	обучавање	
		34.	Прекопит напред	обучавање	
		35.	Склопка	обучавање	
		36.	Колут летећи преко справе	утврђивање	
		37.	Колут летећи преко справе	утврђивање	
		38.	Држање стално оријентисане карте	утврђивање	
	ГИМНАСТ ИКА	39.	Држање стално оријентисане карте	обучавање	1.1.2.3.
IV		40.	Држање стално оријентисане карте	Обучавање	1.1.2.4.
		41.	Држање стално оријентисане карте	Обучавање	1.1.2.
		42.	Праћење кретањем палцем	утврђивање	2.1.1.
		43.	Окретање око карте	Обучавање	2.1.2.
		44.	Савијање карте	утврђивање	1.1.4.
V		45.	Процена пређеног пута на основу на основу објекта које смо прошли	Обучавање	
		46.	Процена пређеног пута на основу објекта које смо прошли	утврђивање	
		47.	Процена растојања бројањем корака	Обучавање	
		48.	Процена растојања бројањем корака	Обучавање	
		49.	Контролни картон	утврђивање	
		50.	Описи контролне тачке	Обучавање	
VI		51.	Избор пута, варијанте	Утврђивање	
		52.	Избор пута, варијанте	утврђивање	
		53.	Бечки валцер	утврђивање	
		54.	Енглески валцер	утврђивање	

**ФИЗИКА (2 часа
недељно, 72 часа
годишње)**

**ЦИЉЕВИ
И
ЗАДАЦИ
ПРЕДМЕ
ТА**

Општи циљ наставе *физике* јесте да ученици упознају природне појаве и основне природне законе, да стекну основну научну писменост, да се оспособе за уочавање и распознавање физичких појава у свакодневном животу и за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање, оформе основу научног метода и да се усмере према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

Остали циљеви и задаци наставе физике су:

- развијање функционалне писмености;
- упознавање основних начина мишљења и расуђивања у физици;
- разумевање појава, процеса и односа у природи на основу физичких закона;
- развијање способности за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање;
- развијање радозналости, способности рационалног расуђивања, самосталности у мишљењу и вештине јасног и прецизног изражавања;
- развијање логичког и апстрактног мишљења;
- схватање смисла и метода остваривања експеримента и значаја мерења;
- решавање једноставних проблема и задатака у оквиру наставних садржаја;
- развијање способности за примену знања из физике;
- схватање повезаности физичких појава и екологије и развијање свести о потреби заштите, обнове и унапређивања животне средине;
- развијање радних навика и склоности ка изучавању наука о природи;
- развијање свести о сопственим знањима, способностима и даљој професионалној оријентацији.

Оперативни задаци

Ученик треба да:

- кроз већи број занимљивих и атрактивних демонстрационих огледа, који манифестују појаве из различитих области физике, схвати како физика истражује природу и да је материјални свет погодан за истраживање и постављање бројних питања;
- уме да рукује мерилима и инструментима за мерење одговарајућих физичких величина: метарска трака, лењир са милиметарском поделом, хронометар, мензура, вага, динамометар;

- само упозна појам грешке и значај релативне грешке, а да зна шта је апсолутна грешка и како настаје грешка при читавању скала мерних инструмената;
- користи јединице SI система за одговарајуће физичке величине: m, s, kg, N, m/s, Pa...;
- усвоји основне представе о механичком кретању и зна величине које карактеришу равномерно праволинијско кретање

	<p>и средњу брзину као карактеристику променљивог праволинијског кретања;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● на основу појава узајамног деловања тела схвати силу као меру узајамног деловања тела која се одређује интензитетом, правцем и смером; ● усвоји појам масе и тежине и прави разлику између њих; ● уме да одреди густину чврстих тела и густину течности мерењем њене масе и запремине; ● усвоји појам притиска, схвати преношење спољњег притиска кроз течности и гасове и разуме Паскалов закон.
ПЛАН ОЦЕЊИВАЊА	<ol style="list-style-type: none"> 1. БРОЈ ОЦЕНА ПО КЛАСИФИКАЦИОНОМ ПЕРИОДУ 2. БРОЈ ПИСМЕНИХ ПРОВЕРА ЗНАЊА 3. БРОЈ ОЦЕНА СА УСМЕНИХ ПРОВЕРА 4. ОЦЕНА СА РЕФЕРАТА, ЕСЕЈА, ПРОЈЕКТА 5. ОЦЕНА ЛАБОРАТОРИЈСКИХ ВЕЖБИ, ИЗВОЂЕЊА ДЕМОНСТРАЦИОНИХ ОГЛЕДА 6. АКТИВНОСТ НА ЧАСУ, ОДНОС ПРЕМА ПРЕДМЕТУ И НАСТАВНОМ ПРОЦЕСУ 7. ДОМАЋИ ЗАДАЦИ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	<p>Физика за шести разред основне школе, Вулкан е- знање, 2019 Збирка задатака са лабораторијским вежбама за шести разред основне школе, Вулкан е- знање, 2019 Збирка решених задатака, Наташа Чалуковић, Круг, 2011. Школски атлас физике и хемије, Креативни центар</p>
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	<p>Физика за 6. разред, Милан Распоповић, ЗУНС, БГД 2010. Збирка задатака из физике, Милан Распоповић, ЗУНС, БГД 2003. Збирка питања и задатака, Креативни центар Једноставни огледи из физике 6, Душанка Обадовић, ЗУНС, БГД. 2010 Радна свеска 6, Мирјана Комар, Нови Сад</p>

Назив предмета: ФИЗИКА

Циљ: Циљ учења Физике јесте упознавање ученика са природним појавама и основним законима природе, стицање основне научне писмености, оспособљавање за уочавање и распознавање физичких појава и активно стицање знања о физичким феноменима кроз истраживање, усвајање основа научног метода и усмеравање према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

Разред: ШЕСТИ

Годишњи фонд: 72

Област/Тематски садржаји програма	Кључни појмови	Исходи - по завршеној теми ученик ће бити у стању да:	Стандарди	Компетенције Опште међупредметне компетенције
--	-----------------------	--	------------------	--

<p>I УВОД У ФИЗИКУ (4) Основни садржаји</p> <ul style="list-style-type: none"> - Физика као природна наука. Физика и математика. Физика и техника. - Физика и медицина - Методе истраживања у физичи (посматрање, мерење, оглед...) - Огледи који илуструју различите физичке појаве (из свакодневног живота) <p><i>Демонстрациони огледи</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Како савити млаз воде? - Мехури од сапунице имају облик сфере, зашто? - Када настаје електрично пражњење? - Направи дугу. - Опишимо лик предмета у равном и сферном огледалу - Улога мерења у физичи и у свакодневном животу (мерење времена, дужине, површине и запремине...). 	/	- ученик разуме значај физике као фундаменталне науке и њену везу са природним и техничким наукама	./	<ol style="list-style-type: none"> 1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према окоolini; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња;
---	---	--	----	--

<p>II КРЕТАЊЕ (14) Основни садржаји</p> <ul style="list-style-type: none"> - Кретање у свакодневном животу. Релативност кретања. - Појмови и величине коима се описује кретање (путања, пут, време, брзина, правац и смер кретања). Векторски карактер брзине. - Подела кретања према облику путање и брзини тела. Зависност пређеног пута и брзине од времена код равномерног праволинијског кретања. - Променљиво праволинијско кретање. Средња брзина <p>Демонстрациони огледи</p> <ul style="list-style-type: none"> - Кретање куглице по Галилејевом жљебу. - Кретање мехура ваздуха 	<ul style="list-style-type: none"> - кретање - пут - време - брзина - средња брзина 	<ul style="list-style-type: none"> - разликуј е врсте кретања према облику путањеи према промени брзине - одређуј е средњу брзину - Решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (брзина) 	<p>ФИ.1.2.1. ФИ.1.2.2. ФИ.1.2.3. ФИ.1.7.1. ФИ.1.7.2. ФИ.2.4.3. ФИ.2.4.4. ФИ.2.6.1. ФИ.2.6.2. ФИ.2.6.3. ФИ.2.7.1. ФИ.2.7.2. ФИ.2.7.3. ФИ.3.7.1.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околина; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.
---	--	---	--	--

<p>(или куглице) кроз вертикално постављену дугу провидну цев са течномшћу. <i>Лабораторијска вежба</i></p> <p>1. Одређивање средње брзине променљивог кретања тела и сталне брзине равномерног кретања помоћу стаклене цеви са мехуром (или куглицом)</p>				
--	--	--	--	--

<p>II СИЛА (14) Основни садржаји</p> <ul style="list-style-type: none"> - Узајамно деловање два тела у непосредном додиру и последице таквог деловања: покретање, заустављање и промена брзине тела, деформација тела (истезање, сабијање, савијање), трење при кретању тела по хоризонталној подлози и отпор при кретању тела кроз воду и ваздух. - Узајамно деловање два тела која нису у непосредном додиру (гравитационо, електрично, магнетно). Сила као мера узајамног деловања два тела, правац и смер деловања. Векторски карактер силе. Слагање сила истог правца. - Процена интензитета сили демонстрационим динамометром. - Сила Земљине теже. Тежина тела као последица деловања силе Земљине теже. <p><i>Демонстрациони огледи</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - сила - деформација - тежина 	<ul style="list-style-type: none"> - објашњава узајамно деловање тела у непосредном додиру (промена брзине, правца и смера кретања, деформација тела) - објашњава узајамно деловање тела која нису у непосредном додиру (гравитационо, електрично и магнетно деловање) - разликује деловање силе Земљине теже од тежине тела - демонстрира утицај трења и отпора средине на кретање тела и примењује добре и лоше стране ових појава у свакодневном животу - демонстрира 	<p>ФИ.1.1.1. ФИ.1.1.2. ФИ.2.1.1. ФИ.2.1.2. ФИ.2.1.4. ФИ.2.4.3. ФИ.2.6.1. ФИ.2.6.2. ФИ.2.6.3. ФИ.2.7.3.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.
--	---	---	--	--

<ul style="list-style-type: none"> - Истежање и сабијање еластичне опруге. Трење при клизању и котрљању. Слободно падање. - Привлачење и одбијање наелектрисаних тела. - Привлачење и одбијање магнета. 		<p>појаву деформације тела под дејством силе демонстрира узајамно деловање наелектрисаних тела и узајамно деловање магнета</p> <p>- Решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (тежина)</p>		
--	--	--	--	--

<p>IV МЕРЕЊЕ (13) Основни садржаји</p> <ul style="list-style-type: none"> - Основне и изведене физичке величине и њихове јединице (префикси микро, мили, кило, мега). Међународни систем мера. - Мерила и мерни инструменти (опсег и тачност). Директно и индиректно мерење. - Појам средње вредности мерене величине и грешке мерења при директним мерењима. <i>Демонстрациони огледи</i> - Мерење дужине (метарска трака, лењир), запремине (мензура) и времена (часовник, хронометар). - Приказивање неких мерних инструмената (вага, термометри, електрични инструменти). <i>Лабораторијске вежбе</i> 1. Мерење димензија тела лењиром са милиметарском поделом. 2. Мерење запремине чврстих тела неправилног облика помоћу мензуре. 	<ul style="list-style-type: none"> - мерење - опсег - тачност инструмента - средња вредност - грешака мерења 	<ul style="list-style-type: none"> - Изражава физичке величине у одговарајућим мерним јединицама међународног система (SI) и разликује основне и изведене физичке величине, претвара веће јединице у мање и обрнуто (користи префиксе микро, мили, кило мега) - Процењује вредност најмањег подеока код мерних инструмената (односно, тачност мерења) - Мери тежину, дужину, време, запремину и масу и на основу мерних 	<ul style="list-style-type: none"> ФИ.1.4.1. ФИ.1.4.2. ФИ.1.4.3. ФИ.1.4.4. ФИ.1.4.5. ФИ.1.4.6. ФИ.1.7.1. ФИ.1.7.2. ФИ.2.4.1. ФИ.2.4.2. ФИ.2.4.3. ФИ.2.4.4. ФИ.2.6.1. ФИ.2.6.3. ФИ.2.7.1. ФИ.2.7.2. ФИ.2.7.3. ФИ.3.4.3. ФИ.3.7.1. ФИ.3.7.2. 	<ul style="list-style-type: none"> 1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.
---	--	--	--	--

<p>3. Мерење еластичне силе при истезању и сабијању опруге.</p> <p>4. Мерење силе трења при клизању или котрљању тела по равној подлози.</p>		<p>вредности одређује густину и притисак</p> <ul style="list-style-type: none"> - Одређује средњу вредност мерене величине и грешку мерења - Решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (дужина) 		
--	--	--	--	--

<p>V МАСА И ГУСТИНА (15) Основни садржаји</p> <ul style="list-style-type: none"> - Инертност тела. Закон инерције (Први Њутнов закон механике). - Маса тела на основу појма о инертности и о узајамном деловању тела. - Маса и тежина као различити појмови. - Мерење масе тела вагом. - Густина тела. Средња густина тела. - Одређивање густине чврстих тела. - Одређивање густине течности мерењем њене масе и запремине. <p>Демонстрациони огледи</p> <ul style="list-style-type: none"> - Илустровање инертности тела. - Судари двеју кугли (а) исте величине, истог материјала, (б) различите величине, истог материјала, (в) исте величине, различитог материјала. - Мерење масе вагом. - Течности различитих 	<ul style="list-style-type: none"> - маса - инертност - тежина - густина - средња густина 	<ul style="list-style-type: none"> - Повезује масу и инерцију, разликује масу и тежину тела, препознаје их у свакодневном животу и решава различите проблемске задатке (проблем ситуације) - демонстрира појаву инерције тела - Решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (тежина, густина) 	<ul style="list-style-type: none"> ФИ.1.7.1. ФИ.1.7.2. ФИ.2.1.1. ФИ.2.1.5. ФИ.2.4.2. ФИ.2.4.3. ФИ.2.4.4. ФИ.2.6.1. ФИ.2.6.2. ФИ.2.6.3. ФИ.2.7.1. ФИ.2.7.2. ФИ.2.7.3. ФИ.3.4.3. ФИ.3.7.1. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.
--	--	--	---	--

<p>густина у истом суду – „течни сендвич“</p> <ul style="list-style-type: none"> - Суво грожђе у газираној води. - Мандарина са кором и без коре у води. <p>Лабораторијске вежбе</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Одређивање густине чврстих тела правилног и неправилног обилка. 2. Одређивање густине течности мерењем њене масе и запремине. 3. Калибрисање еластичне опруге и мерење тежине тела динамометром. 				
---	--	--	--	--

<p>VI ПРИТИСАК (12) Основни садржаји</p> <ul style="list-style-type: none"> - Притисак чврстих тела. - Притисак у мирној течности. Хидростатички притисак. Спојени судови. - Атмосферски притисак. Торичелијев оглед. Зависност атмосферског притиска од надморске висине. Барометри. - Преношење спољњег притиска кроз течности и гасове у затвореним судовима. Паскалов закон и његова примена. <p>Демонстрациони огледи</p> <ul style="list-style-type: none"> - Зависност притиска чврстих тела од величине додирне површине и од тежине тела. - Стаклена цев са покретним дном за демонстрацију хидростатичког притиска. - Преношење притиска кроз течност (стаклена цев с мембраном, Херонова боца, спојени судови). - Хидраулична преса (нпр. два медицинска инјекциона 	<p>- притисак</p>	<p>- Разликује преношење силе притиска кроз чврста тела и течности и наводи примере примене (хидраулична преса, кочнице аутомобила, ходање по снегу...)</p> <p>- Познаје примену хидростатичког притиска (принцип рада водовода, фонтане)</p> <p>- Демонстрира притисак чврстих тела и течности</p> <p>- Решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (притисак чврстих тела и течности)</p>	<p>ФИ.1.1.3. ФИ.1.7.1. ФИ.1.7.2. ФИ.2.1.6. ФИ.2.4.3. ФИ.2.4.4. ФИ.2.6.1. ФИ.2.6.3. ФИ.2.7.1. ФИ.2.7.2. ФИ.2.7.3. ФИ.3.1.3. ФИ.3.1.4. ФИ.3.4.3. ФИ.3.7.1.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) компетенција за учење; 2) одговорно учешће у демократском друштву; 3) естетичка компетенција; 4) комуникација; 5) одговоран однос према околини; 6) одговоран однос према здрављу; 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву; 8) рад са подацима и информацијама; 9) решавање проблема; 10) сарадња; 11) дигитална компетенција.
---	-------------------	---	--	--

<p>шприца различитих попрелних пресека спојена силиконскоим цревом).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Огледи који илуструју разлику притисака ваздуха (како се ваздух може „видети“, како свећа може да гори под водом), - Огледи који илуструју деловање атмосферског притиска. <p>Лабораторијска вежба</p> <p>1. Одређивање зависности хидростатичког притиска од дубине воде.</p>		
--	--	--

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Активности наставника	Активности ученика	Праћење и евалуација
<ul style="list-style-type: none"> - планира и реализује наставне садржаје - подстиче ученике на размишљање и логичко закључивање - активно прати и надгледа рад ученика - објашњава - демонстрира огледе - води рачуна о мотивационој функцији задатака - наводи ученика да након демонстрације огледа опише појаву својим речима - дефинише нове појмове (величине) - речима формулише физичке законе - презентује физичке законе у 	<ul style="list-style-type: none"> - слуша и бележи - активно учествује у свим облицима наставног процеса - врши мерења - прати демонстрационе огледе - описује демонстрирану појаву - размишља и 	<ul style="list-style-type: none"> - кроз активности ученика на часу - домаћи задаци - испитивање знања - контролна вежба <p>практичан рад</p>

математичкој форми - води евиденцију о раду и напрдовању сваког ученика оцењује ученика	логички закључује самостално ради лабораториј ску вежбу	
--	--	--

ДИДАКТИЧКО МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ

Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства
<ul style="list-style-type: none"> - вербалне - решавањ е проблема - демонстрациона 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтални - рад у пару - групни рад - индивидуалн и рад 	<ul style="list-style-type: none"> - хронометар - лењир - куглица - Галилејев жљеб - различите подлоге за демонстрацију силе трења - динамометри - еластична опруга - лењир са нонијусом - мензура - тела неправилног облика - тегови различитих маса - шипкасти магнети - потковичасти магнет - магнетна игла - кугле исте величине од истог материјала - кугле исте величине од различитог материјала - кугле различите величине од истог материјала - спојени судови - инјекциони шприц

Препоручени начини прилагођавања програма ученицима којима је неопходна додатна подршка, као и ученицима са изузетним способностима:

- прилагођавање простора и услова за рад
- прилагођавање материјала и учила
- прилагођавање метода, техника и облика рада
- прилагођавање испитивања и оцењивања
- прилагођавање садржаја, исхода и стандарда постигнућа

УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Формативно Оцењивање се обавља уз уважавање ученикових способности, степена спретности и умешности. Ученик са изузетним способностима, који стиче образовање и васпитање на прилагођен и обogaћен начин применом индивидуалног образовног плана, оцењује се на основу остварености циљева и исхода, као и на основу ангажовања. Ученик који има тешкоће у учењу услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета и других разлога и коме је потребна додатна подршка у образовању и васпитању, оцењује се на основу остварености циљева и исхода према плану индивидуализације или у току савладавања индивидуалног образовног плана. Формативно оцењивање се врши иницијалним тестирањем, редовним проверавањем постигнућа и праћењем владања ученика и садржи повратну информацију и препоруку. Прати се оствареност циљева и исхода наставе, вештине изражавања и саопштавања, разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура. Прати се ангажовање ученика у настави, напредовање у односу на претходни период. Формативно оцењивање обавезно садржи препоруку ученику за даље напредовање.

Сумативно Оцењивање се обавља уз уважавање ученикових способности, степена спретности и умешности. Ученик са изузетним способностима, који стиче образовање и васпитање на прилагођен и обogaћен начин применом индивидуалног образовног плана, оцењује се на основу остварености циљева и исхода, као и на основу ангажовања. Ученик који има тешкоће у учењу услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета и других разлога и коме је потребна додатна подршка у образовању и васпитању, оцењује се на основу остварености циљева и исхода према плану индивидуализације или у току савладавања индивидуалног образовног плана. Елементи оцењивања ученичких постигнућа из наставног предмета Физика су: усвојеност образовних садржаја примена знања активност ученика. Примена знања испитује се писмено, усмено и практично. Писмено испитивање се обавља путем контролних задатака и тестова. Писмене провере знања у трајању од 45 минута се најављују, а 15 – минутне провере знања се не морају најављивати. Током наставне године, ученичка знања ће се из наставног предмета Физика на овај начин проверавати најмање четири пута. За контролне задатке бројчана оцена ученичких знања доноси се на основу скале изражене у процентима, у складу са препорукама за оцењивање:

- 86 - 100 % - одличан (5)
- 71 - 85 % - врло добар (4)
- 56 - 70 % - добар (3)
- 40 - 55 % - довољан (2)
- 0 - 39% - недовољан (1)

На писменим проверама знања нема негативних поена. 15 – то минутне контролне вежбе се изражавају у процентима. Приликом прегледања писмених радова,

☐ ☐ ☐	<p>наставник се се води следећим правилима:</p> <p>Ако се кроз део задатка провлачи рачунска грешка из претходног дела задатка, без које би решење тог дела задатка било тачно, за решење тог дела задатка се додељује 80% бодова предвиђених за тачно решење;</p> <p>Ако је у задатку или делу задатка погрешно израчуната бројна вредност или изостављена јединица физичке величине, одузима се један бод, без обзира да ли се задатак вреднује са 20 или 25 поена, а за 15 – минутну проверу знања 5 % од вредности задатка; Под рачунском грешком се не подразумева груба грешка у реду величине (Нпр. реч је о полупречнику Земље, а ученик добија полупречник реда величине 10 <i>m</i>)</p> <p>Ако је направљена случајна грешка, не додељују се поени за тај корак задатка, а од остатка, уколико је тачно урађен са направљеном „грешком“, се додељује 80 %</p> <p>Ако је ученик написао два различита решења задатка или дела задатка, а једно од њих није јасно прецртано, решење се не признаје.</p> <p>Уколико је решење задатка оригинално и тачно, ученик се може наградити додатним поенима или на други начин.</p> <p>Усмено оцењивање се обавља путем непосредног одговарања, уз поштовање критеријума за оцењивање или кроз прикупљање више одговора на комплекснија питања или задатке или путем реферата и пројекта, уколико за дату школску годину буду планирани.</p> <p>На експерименталним вежбама ученици ће добијати једну до две оцене у току школске године, у складу са залагањем, резултатима мерења и резултатима обраде података, које у облику извештаја за сваку појединачну вежбу предају наставнику који је задужен за експерименталне вежбе.</p> <p>Закључна оцена не може бити мања од аритметичке средине оцена.</p>
--	--

ГОДИШЊИ (ГЛОБАЛНИ) ПЛАН РАДА ФИЗИКЕ ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД

Рб. наставне теме	Наставна тема	Стандарди	Број часова за		Број часова по теми
			Остале типове часова	Лабораторијске вежбе	
1.	Увод у физику	/	4	/	4
2.	Кретање	ФИ.1.2.1. ФИ.1.2.2. ФИ.1.2.3. ФИ.1.7.1. ФИ.1.7.2. ФИ.2.4.3. ФИ.2.4.4. ФИ.2.6.1. ФИ.2.6.2. ФИ.2.6.3. ФИ.2.7.1. ФИ.2.7.2. ФИ.2.7.3. ФИ.3.7.1.	13	1	14
3.	Сила	ФИ.1.1.1. ФИ.1.1.2. ФИ.2.1.1. ФИ.2.1.2. ФИ.2.1.4. ФИ.2.4.3. ФИ.2.6.1. ФИ.2.6.2. ФИ.2.6.3. ФИ.2.7.3.	14	/	14
4.	Мерење	ФИ.1.4.1. ФИ.1.4.2. ФИ.1.4.3. ФИ.1.4.4. ФИ.1.4.5. ФИ.1.4.6. ФИ.1.7.1. ФИ.1.7.2. ФИ.2.4.1. ФИ.2.4.2. ФИ.2.4.3. ФИ.2.4.4. ФИ.2.6.1. ФИ.2.6.3. ФИ.2.7.1. ФИ.2.7.2. ФИ.2.7.3. ФИ.3.4.3. ФИ.3.7.1. ФИ.3.7.2.	9	4	13

		ФИ.1.7.1. ФИ.1.7.2. ФИ.2.1.1. ФИ.2.1.5. ФИ.2.4.2. ФИ.2.4.3. ФИ.2.4.4. ФИ.2.6.1. ФИ.2.6.2. ФИ.2.6.3.			
5.	Маса и густина	ФИ.2.7.1. ФИ.2.7.2. ФИ.2.7.3. ФИ.3.4.3. ФИ.3.7.1.	12	3	15
6.	Притисак	ФИ.1.1.3. ФИ.1.7.1. ФИ.1.7.2. ФИ.2.1.6. ФИ.2.4.3. ФИ.2.4.4. ФИ.2.6.1. ФИ.2.6.3. ФИ.2.7.1. ФИ.2.7.2. ФИ.2.7.3. ФИ.3.1.3. ФИ.3.1.4. ФИ.3.4.3. ФИ.3.7.1.	11	1	12
Укупно			61	11	72

Рб. наст авне теме	Рб. наст авне јединице	Назив наставне јединице	Тип часа
1.	1.	Физика као природна наука. Физика и математика. Физика и техника.	Обрада
	2.	Физика и медицина	Обрада
	3.	Методе истраживања у физици (посматрање, мерење, оглед)	Обрада
	4.	Огледи који илуструју различите физичке појаве (из свакодневног живота).	Утврђивање
2.	5.	Подела кретања према облику путање	Обрада
	6.	Подела кретања према интензитету брзине	Обрада
	7.	Подела кретања	Утврђивање
	8.	Равномерно праволинијско кретање	Обрада
	9.	Равномерно праволинијско кретање	Утврђивање
	10.	Променљиво праволинијско кретање	Обрада
	11.	Променљиво праволинијско кретање	Утврђивање
	12.	Средња брзина	Обрада
	13.	Средња брзина	Утврђивање
	14.	Графички приказ зависности брзине и пређеног пута од времена	Обрада
	15.	Одређивање средње брзине променљивог кретања тела и сталне брзине равномерног кретања помоћу стаклене цеви са мехуром (или куглицом)	лабораторијска вежба
	16.	Релативна брзина	Обрада
	17.	Кретање	Утврђивање
	18.	Кретање - провера знања	Утврђивање
	19.	Сила као мера узајамног деловања два тела	Обрада
	20.	Сила као мера узајамног деловања два тела.	Утврђивање

	21.	Слагање сила истог правца	Обрада
	22.	Слагање сила истог правца	Утврђивање
	23.	Деформација тела. Еластична сила	Обрада
	24.	Деформација тела. Еластична сила	Утврђивање
3.	25.	Сила трења. Сила отпора средине.	Обрада
	26.	Сила трења. Сила отпора средине.	Утврђивање
	27.	Сила Земљине теже. Тежина тела као последица деловања силе Земљине теже.	Обрада
	28.	Сила Земљине теже. Тежина тела као последица деловања силе Земљине теже.	Утврђивање
	29.	Електрична и магнетна сила.	Обрада
	30.	Промена брзине тела под дејством силе.	Обрада
	31.	Сила	Утврђивање
	32.	Сила – провера знања	Утврђивање
4.	33.	Основне и изведене физичке величине и њихове јединице (префикси микро, мили, кило, мега). Међународни систем мера.	Обрада
	34.	Основне и изведене физичке величине и њихове јединице (префикси микро, мили, кило, мега). Међународни систем мера.	Утврђивање
	35.	Мерила и мерни инструменти (опсег и тачност). Директно и индиректно мерење	Обрада
	36.	Мерила и мерни инструменти (опсег и тачност). Директно и индиректно мерење	Утврђивање
	37.	Појам средње вредности мерене величине и грешке мерења при директним мерењима.	Обрада
	38.	Појам средње вредности мерене величине и грешке мерења при директним мерењима.	Утврђивање
	39.	Мерење димензија тела лењиром са милиметарском поделом.	лабораторијска вежба
	40.	Мерење запремине чврстих тела неправилног	лабораторијска

		облика помоћу мензуре.	вежба
	41.	Мерење еластичне силе при истезању и сабијању опруге.	лабораторијска вежба
	42.	Мерење силе трења при клизању или котрљању тела по равној подлози.	лабораторијска вежба
	43.	Анализа лабораторијских вежби	Утврђивање
	44.	Мерење	Утврђивање
	45.	Мерење – провера знања	Утврђивање
5.	46.	Инертност тела. Закон инерције (Први Њутнов закон механике).	Обрада
	47.	Маса тела на основу појма о инертности и о узајамном деловању тела.	Обрада
	48.	Инертност тела. Закон инерције (Први Њутнов закон механике). Маса тела на основу појма о инертности и о узајамном деловању тела.	Утврђивање
	49.	Маса и тежина као различити појмови.	Обрада
	50.	Маса и тежина као различити појмови.	Утврђивање
	51.	Мерење масе тела вагом	Обрада
	52.	Калибрисање еластичне опруге и мерење тежине тела динамометром	Лабораторијска вежба
	53.	Густина тела. Средња густина тела.	Обрада
	54.	Густина тела. Средња густина тела.	Утврђивање

	55.	Одређивање густине чврстих тела.	Обрада
	56.	Одређивање густине чврстих тела правилног и неправилног облика.	Лабораторијска вежба
	57.	Одређивање густине течности мерењем њене масе и запремине.	Обрада
	58.	Одређивање густине течности мерењем њене масе и запремине.	лабораторијска вежба
	59.	Маса и густина	Утврђивање
	60.	Маса и густина – провера знања	Утврђивање
6.	61.	Притисак чврстих тела.	
	62.	Притисак чврстих тела.	Утврђивање
	63.	Притисак у мирној течности. Хидростатички притисак. Спојени судови.	Обрада
	64.	Притисак у мирној течности. Хидростатички притисак. Спојени судови.	Утврђивање
	65.	Одређивање зависности хидростатичког притиска од дубине воде.	лабораторијска вежба
	66.	Атмосферски притисак. Торичелијев оглед. Зависност атмосферског притиска од надморске висине. Барометри.	Обрада
	67.	Атмосферски притисак. Торичелијев оглед. Зависност атмосферског притиска од надморске висине. Барометри.	Утврђивање
	68.	Преношење спољњег притиска кроз течности и гасове у затвореним судовима. Паскалов закон и његова примена.	Обрада
	69.	Преношење спољњег притиска кроз течности и гасове у затвореним судовима. Паскалов закон и његова примена.	Утврђивање
	70.	Притисак	Утврђивање
	71.	Притисак – провера знања	Утврђивање
	72.	Анализа провере знања	Утврђивање

Допунска настава и додатни рад

Додатна настава из физике организује се у шестом разреду са по једним часом недељно (36 часова годишње). Ова врста наставе обухвата нове садржаје, који се надовезују на програм редовне наставе, али се односе на сложеније физичке појаве или на појаве за које су ученици показали посебан интерес.

Редослед тематских садржаја у додатној настави прати редослед одговарајућих садржаја у редовној настави. Уколико у школи тренутно не постоје технички услови за остваривање неких тематских садржаја из додатне наставе, наставник бира оне садржаје који могу да се остваре. Поред понуђених садржаја, могу се реализовати и теме за које ученици покажу посебно интересовање.

Допунска настава се такође организује са по једним часом недељно (36 часова годишње). Њу похађају ученици који у редовној настави нису били успешни. Циљ допунске наставе је да ученик, уз додатну помоћ наставника, стекне минимум основних знања из садржаја које предвиђа програм Физике у шестом разреду.

Додатна настава

Рб. наст. теме	Рб. наст. јед.	Назив наставне јединице	Тип часа
2.	1.	Графички приказ равномерног праволинијског кретања	Обрада
	2.	Графички приказ променљивог праволинијског кретања	Обрада
	3.	Графичко одређивање пређеног пута	Обрада
	4.	Графичко одређивање пређеног пута	Утврђивање
	5.	Релативна брзина	Обрада
	6.	Релативна брзина	Утврђивање
3.	7.	Слагање сила истог правца	Обрада
	8.	Еластична сила	Обрада
	9.	Еластична сила	Утврђивање
4.	10.	Опсег и тачност мерног инструмента	Обрада
	11.	Средња вредност мерене величине	Обрада
	12.	Грешке мерења	Обрада
	13.	Апсолутна грешка мерења	Утврђивање
	14.	Релативна грешка мерења	Утврђивање
	15.	Запис резултата мерења	Обрада
	16.	Мерење површине	Утврђивање
	17.	Мерење запремине	Утврђивање
5.	18.	Мерење запремине	Утврђивање
	19.	Маса као мера инертности тела. Маса и тежина као различити појмови	Обрада
	20.	Мерење масе	Утврђивање
	21.	Средња густина	Обрада
	22.	Средња густина	Утврђивање
	23.	Мерење густине	Обрада
	24.	Притисак чврстих тела	Обрада
	25.	Притисак чврстих тела	Утврђивање
	26.	Хидростатички притисак	Обрада

6.	27.	Хидростатички притисак	утврђивање
	28.	Методe за одређивање зависности хидростатичког притиска од дубине воде.	Обрада
	29.	Атмосферски притисак. Торичелијев оглед	Обрада
	30.	Зависност атмосферског притиска од надморске висине.	Утврђивање
	31.	Барометри	Утврђивање
	32.	Преношење спољњег притиска кроз течности и гасове у затвореним судовима.	Обрада
	33.	Преношење спољњег притиска кроз течности и гасове у затвореним судовима.	Утврђивање
	34.	Паскалов закон.	Обрада
	35.	Паскалов закон и његова примена.	Утврђивање
	36.	Паскалов закон и његова примена.	Утврђивање

Допунска настава

Рб. наставне теме	Рб. наставне јединице	Назив наставне јединице	Тип часа
2.	1.	Подела кретања	обрада
	2.	Подела кретања	утврђивање
	3.	Равномерно праволинијско кретање	обрада
	4.	Равномерно праволинијско кретање	утврђивање
	5.	Графички приказ равномерног праволинијског кретања	обрада
	6.	Графички приказ равномерног праволинијског кретања	утврђивање
3.	7.	Сила као мера узајамног деловања два тела	обрада
	8.	Сила као мера узајамног деловања два тела	утврђивање
	9.	Сила као мера узајамног деловања два тела	утврђивање
	10.	Еластична сила	обрада
	11.	Еластична сила	утврђивање
	12.	Сила Земљине теже	обрада
	13.	Сила Земљине теже	утврђивање
	14.	Тежина тела	обрада
	15.	Тежина тела	утврђивање
	16.	Електрична и магнетна сила	обрада
17.	Електрична и магнетна сила	утврђивање	
4.	18.	Основне и изведене физичке величине	обрада
	19.	Основне и изведене физичке величине и њихове јединице (префикси микро, мили, кило, мега).	обрада
	20.	Основне и изведене физичке величине и њихове јединице (префикси микро, мили, кило, мега).	утврђивање
	21.	Међународни систем мера.	утврђивање
	22.	Мерила и мерни инструменти	обрада
	23.	Директно и индиректно мерење	утврђивање
	24.	Средња вредност мерене величине	утврђивање

5.	25.	Први Њутнов закон	обрада
	26.	Маса и тежина као различити појмови	обрада
	27.	Маса и тежина као различити појмови	утврђивање
	28.	Густина тела	обрада
	29.	Густина тела	утврђивање
	30.	Густина тела	утврђивање
6.	31.	Притисак чврстих тела	обрада
	32.	Притисак чврстих тела	утврђивање
	33.	Атмосферски притисак	обрада
	34.	Атмосферски притисак	утврђивање
	35.	Паскалов закон	обрада
	36.	Паскалов закон	утврђивање

Слободне активности ученика, који су посебно заинтересовани за физику и друге природне науке, могу се организовати кроз разне секције.

План рада секције за шести разред

1. План и програм рада секције, млади физичари за текућу школску годину
2. Физика – моја наука
3. Природне појаве
4. Истраживање у физици – Експеримент
5. Кретање у свакодневном животу
6. Појмови и величине којима се описује кретање
7. Равномерно праволинијско кретање
8. Променљиво праволинијско кретање
9. Кретање – израда мапе ума
10. Узајамно деловање два тела
11. Еластична сила - експерименти
12. Трење - експерименти
13. Отпор средине - експерименти
14. Електрично деловање - експерименти
15. Магнетно деловање – експерименти
16. Гравитационо деловање – експерименти
17. Сила – израда мапе ума
18. Физичке величине и њихове јединице
19. Међународни систем мера
20. Мерење дужине
21. Мерење површине
22. Мерење запремине
23. Мерење времена
24. Мерење- израда мапе ума
25. Инертност тела и закон инерције
26. Маса тела – експерименти

27. Тежина тела
28. Густина- експерименти
29. Маса и густина – израда мапе ума
30. Притисак чврстих тела- експерименти
31. Хидростатички притисак (принцип рада фонтане, водовода)
32. Кретање тела у флуидима (кретање подморнице, ваздушног балона)
33. Примена паскаловог закона. Хидраулична преса
34. Атмосферски притисак – експерименти
35. Притисак – израда мапе ума
36. Посета некој лабораторији на факултету, научно истраживачком институту, фабрици, кабинету у гимназији и др.

Назив предмета:

ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

Годишњи фонд часова:

36

Разред:

Шести

ТЕМА (наставне јед.)	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће:	ПРЕПОРУЧЕН И САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
I – УВОД 1. Упознавање садржаја програма и начина рада	<ul style="list-style-type: none">● Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом и начином реализације наставе Православног катихизиса;● Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном разреду школовања.	<ul style="list-style-type: none">● моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 6. разреда основне школе;● моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања.	<ul style="list-style-type: none">● Упознавање са садржајем програма и начином рада	Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме

<p>II - ПРИПРЕМА СВЕТА ЗА ДОЛАЗАК СИНА БОЖИЈЕГ</p> <p>2. Историјске околности пред долазак Христов</p> <p>3. Јеврејско ишчекивањ е Месије</p> <p>4. Свети Јован Претеча</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Упознати ученике са културно-историјским приликама у Палестини пред Христово рођење; ● Указати ученицима на старозаветна пророштва везана за долазак Спаситеља – Месије; ● Објаснити ученицима улогу и значај Светог Јована Претече; ● Развити свест код ученика о значају покајања и врлинског живота; 	<ul style="list-style-type: none"> ● моћи да каже да су Јевреји пред долазак Месије били под Римском окупацијом и да су међу њима постојале поделе ● моћи да препозна да су Јевреји очекивали Месију на основу старозаветних пророштава ● моћи да преприча живот Светог Јована Претече и Крститеља Господњег и каже да је он припремао народ за долазак Христа ● моћи да доживи врлински живот и покајање као припрему за сусрет са Христом; 	<ul style="list-style-type: none"> ● Историјске околности пред долазак Христов ● Старозаветна пророштва о доласку Месије ● Свети Јован Претеча 	<p>ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада.</p> <p><u>Врсте наставе</u></p> <p>Настава се реализује кроз следеће облике наставе:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● теоријска настава (35 часова) ● практична настава (1 час) <p><u>Место реализације наставе</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Теоријска настава се реализује у учионици; ● Практична настава се реализује у
---	--	--	---	--

<p>III - УВОД У НОВИ ЗАВЕТ</p> <p>5. Нови Завет је испуњење Старог Завета</p> <p>6. Новозаветни списи</p> <p>7. Јеванђелисти</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Упознати ученике са настанком новозаветних књига; ● Објаснити ученицима кључне новозаветне појмове; ● Пружити ученицима основ за разумевање смисла новозаветних догађаја; ● Подстаћи ученике да самостално читају Свето Писмо. 	<ul style="list-style-type: none"> ● моћи да закључи да је доласком Исуса Христа Бог склопио Нови Завет са људима. ● моћи да наведе неке од новозаветних књига и околности њиховог настанка; ● моћи да пронађе одређени библијски одељак; ● моћи да каже да се Библија користи на богослужењима; ● моћи да именује Јеванђелисте и препозна њихове иконографске симболе; ● бити подстакнут на читање Светог Писма. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Нови Завет је испуњење Старог Завета ● Новозаветни списи (настанак, подела, функција, аутори...) ● Јеванђелисти 	<p>цркви – учешћем у литургијском сабрању;</p> <p><u>Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. ● Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом
--	---	---	---	---

<p>V - БОГОЧОВЕК – ИСУС ХРИСТОС 8. Пресвета Богородица – Благовести 9. Богородичин и празници 10. Рођење Христово 11. Христос је Богочовек 12. Крштењ е Христово 13. Христов а чуда 14. Новозаветне заповести и Беседа на гори 15. Христос – „пут, истина и живот 16. “Лазарева Субота и Цвети</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Пружити ученицима основно знање о личности Пресвете Богородице; ● Објаснити ученицима хришћанско поимање слободе; ● Пружити ученицима основно знање о јеванђељским казивањима о Господу Исусу Христу; ● Објаснити ученицима разлог оваплоћења Сина Божијег; ● Подстаћи ученике да у описима Христових чуда увиде љубав Божију ● Кроз Христове заповести о љубави и тумачење појединих одељака из Беседе на гори указати ученицима на значај љубави према ● Богу и ближњима. 	<ul style="list-style-type: none"> ● моћи да преприча догађај Благовести и да препозна да је то „почетак спасења“; ● моћи да препозна службу анђела као гласника и служитеља Божијих; ● моћи да препозна Богородичино прихватање воље Божије као израз слободе; ● моћи да уочи да је за разлику од Еве, Богородица послушала Бога ● моћи да преприча неке од догађаја из живота Пресвете Богородице и повеже их са Богородичиним празницима; ● моћи да преприча библијски опис Рођења Христовог; ● моћи да препозна да је Христос дошао на свет да сједини Бога и човека ● моћи да преприча библијски опис Христовог Крштења, поста и кушања; ● моћи да препозна да су Христова чуда израз Његове љубави према људима; ● моћи да увиди разлику између старозаветног закона и новозаветних заповести о љубави; ● бити подстакнут да прихвати Христа за свој животни узор; ● моћи да преприча догађаје Васкрсења Лазаревог и Уласка у Јерусалим; 	<ul style="list-style-type: none"> ● Пресвета Богородица – Благовести ● Богородичин и празници ● Рођење Христово ● Христос је Богочовек ● Крштење Христово ● Христова чуда ● Новозаветне заповести и Беседа на гори ● Христос – Онај који је наш „пут, истина и живот“ ● Лазарева Субота и Цвети ● Тајна Вечера – 	<p>динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. ● Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. ● У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу.
---	---	--	---	---

<p>16. Тајна Вечера – прва Литургија 18. Страдање Христово 19. Васкрсење Христово</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Подстаћи ученике да живе по Јеванђељу; ● Указати ученицима на повезаност Тајне Вечере и Свете Литургије; ● Представити ученицима догађаје Страдања и Васкрсења Христовог као кључне за спасење света и човека. 	<ul style="list-style-type: none"> ● моћи да увиди контрадикторност између очекивања јеврејског народа спрам Христове личности; ● моћи да хронолошки наведе догађаје Страсне седмице; ● моћи да преприча библијски опис Тајне Вечере и у приносу хлеба и вина препозна Свету Литургију; ● моћи да преприча библијски опис Христовог Страдања и Васкрсења ● моћи да кроз тумачење тропара Христовог Васкрсења препозна да је Христос победио смрт 	<p>прва Литургија</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Страдање Христово ● Васкрсење Христово 	<ul style="list-style-type: none"> ● Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота. <p><u>Евалуација наставе</u> Евалуацију наставе наставник ће остварити на два начина:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем евалуационих листића;
<p>V - ЦРКВА ДУХА СВЕТОГА</p> <p>20. Вазнесење и Педесетница 21. Црква у Јерусалиму 22. Павле – апостол незнабожаца 23. Прогони хришћана 24. Свети цар Константин и крштење царства</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Објаснити ученицима значај догађаја Вазнесења и Педесетнице; ● Упознати ученике са мисионарском делатношћу светих апостола; ● Упознати ученике са особеностима сведочења вере у раној Цркви; ● Указати ученицима на узроке гоњења хришћана; ● Подстаћи ученике на толеранцију према припадницима других вероисповести. 	<ul style="list-style-type: none"> - моћи да преприча догађаје Вазнесења и Педесетнице; - моћи да каже да је силаском Духа Светог на апостоле рођена Црква Христова; - моћи да именује неколико светих апостола и наведе неке од догађаја из њиховог живота; - моћи да уочи да су у Римском царству хришћани били гоњени и наведе неке од примера мучеништва; - моћи да објасни значај доношења Миланског едикта; - моћи да усвоји вредност толеранције међу људима различитих верских убеђења; 	<ul style="list-style-type: none"> ● Вазнесење и Педесетница ● Заједница у Јерусалиму, према извештају из Дела апосолских ● Мисионарско дело светог апостола Павла ● Гоњења Цркве ● Свети цар Константин и крштење царства 	<ul style="list-style-type: none"> ● провером знања које ученици усвајају на часу и испитивањем ставова; <u>Оцењивање</u> Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: ● усмено испитивање; ● писмено испитивање; ● посматрање понашања ученика; <p><u>Оквирни број часова по темама</u> Увод – 1 Припрема света за долазак Сина Божијег – 5 Увод у Нови Завет – 5 Богочовек Исус Христос – 16 Црква Духа Светога – 7 Евалуација – 1+1</p>

Оријентациони план наставних јединица 6. разред I УВОД

1. Упознавање садржаја програма и начина рада

II - ПРИПРЕМА СВЕТА ЗА ДОЛАЗАК СИНА БОЖИЈЕГ

2. Историјске околности пред долазак Христов (обрада)

3. Историјске околности пред долазак Христов (обрада)

4. Јеврејско ишчекивање Месије (обрада)

5. Свети Јован Претеча (обрада)

6. Систематизација

III - УВОД У НОВИ ЗАВЕТ

7. Нови Завет је испуњење Старог Завета (обрада)

8. Нови Завет је испуњење Старог Завета (обрада)

9. Новозаветни списи (обрада)

10. Јеванђелисти (обрада)

11. Систематизација

12. Евалуација

IV - БОГОЧОВЕК – ИСУС ХРИСТОС

13. Пресвета Богородица – Благовести (обрада)

14. Богородичини празници (обрада)

15. Рођење Христово (обрада)

16. Христос је Богочовек (обрада)

17. Крштење Христово (обрада)

18. Христова чуда (обрада)

19. Новозаветне заповести и Беседа на гори (обрада)

20. Христос – „Пут, истина и живот“ (обрада)

21. Христос – „Пут, истина и живот“ (обрада)

22. Систематизација

23. Лазарева Субота и Цвети (обрада)

24. Тајна Вечера – прва Литургија (обрада)

25. Страдање Христово (обрада)

26. Васкрсење Христово (обрада)

27. Систематизација

V - ЦРКВА ДУХА СВЕТОГА

28. Вазнесење и Педесетница (обрада)

29. Вазнесење и Педесетница (обрада)

30. Црква у Јерусалиму (обрада)

31. Павле – апостол незнабожаца (обрада)

32. Прогони хришћана (обрада)

33. Свети цар Константин и крштење царства (обрада)

34. Систематизација

35. Евалуација

36. Научили смо у шестом разреду

ГРАЂАНСКО ВАПИТАЊЕ **(1 час недељно, 36 часова годишње)**

Циљ и задаци

Општи циљ предмета је оспособљавање ученика за активно учешће у животу школе и локалне заједнице проширивањем знања о демократији, њеним принципима и вредностима кроз практично деловање.

Оперативни задаци:

- подстицање и оспособљавање за активно учешће у животу локалне заједнице;
- разумевање функционисања нивоа и органа власти;
- упознавање мера власти;
- упознавање права и одговорности грађана на нивоу заједнице;
- развијање комуникацијских вештина неопходних за сарадничко понашање, аргументовање ставова и изражавање мишљења;
- обучавање за тимски начин рада;
- развијање способности критичког расуђивања и одговорног одлучивања и делања.

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

УПОЗНАВАЊЕ ОСНОВНИХ ЕЛЕМЕНАТА ПРОГРАМА (6)

- Увод у програм: представљање циљева, задатка и садржаја програма и упознавање ученика са начином рада.
- Упознавање са најзначајнијим појмовима из програма.
- Мере и решења: проучавање уводног текста, размена мишљења, уочавање проблема у заједници, предлози могућих решења одређених проблема.
- Правила и захтеви тимског рада: упознавање ученика са карактеристикама и правилима тимског рада.
- Упознавање са корацима кроз које се реализује програм.
- Студија одељења: упознавање ученика са изградом разредне студије, начином прикупљања материјала и прилога за презентацију и документацију за четири дела студије.

ПРВИ КОРАК - УОЧАВАЊЕ ПРОБЛЕМА У ЗАЈЕДНИЦИ (4)

- Уочавање проблема у друштвеној заједници: ученици кроз дискусију идентификују честе проблеме заједнице и у групама попуњавају "Упитник за уочавање и анализу проблема".
- Подела ученика у групе за прикупљање података о појединим проблемима и упућивање у начин коришћења "Упитника за прикупљање података".
- Прикупљање података:
- разговор са родитељима, наставницима и другим члановима заједнице,
- коришћење штампаних извора и информација из медија.
- Извештавање и дискусија о прикупљеним подацима сваке групе.

ДРУГИ КОРАК - ИЗБОР ПРОБЛЕМА (1)

- Процењивање прикупљених података, дискусија о проблемима и избор заједничког проблема.

ТРЕЋИ КОРАК - САКУПЉАЊЕ ПОДАТАКА О ИЗАБРАНОМ ПРОБЛЕМУ (8)

- Идентификовање извора информација: упознавање са изворима података.

- Упознавање са техникама и поступцима прикупљања информација: разматрање са ученицима "Упутстава за добијање и документовање података", садржаја упитника и других поступака прикупљања података на терену (посете библиотекама, телефонирање, заказивање састанака, писање захтева...). Подела на истраживачке тимове и припрема потребних материјала: припрема ученика за претходну најаву посете особама у организацијама и институцијама којима ће поставити питања из "документационих упитника".

- Сакупљање података о изабраном проблему (може и као домаћи задатак): посете ученика различитим организацијама и институцијама и организовање гостовања особа из организација или институција које се баве решавањем изабраног проблема.

- Разговор о прикупљеним подацима.

ЧЕТВРТИ КОРАК - ИЗРАДА СТУДИЈЕ (12)

- Подела ученика на четири студијске групе: упознавање са деловима студије и задацима студијских група на основу "Упутстава за студијске групе".

- Разврставање и класификовање сакупљених материјала према захтевима делова студије.

- Критеријуми за израду студије: упознавање ученика са мерилима за израду и процену студије.

- Израда студије: ученици раде на два дела студије - показни део (пано) и документациони део.

- Припрема за јавну презентацију: ученици се упознају са циљевима јавног представљања и припремају презентацију у складу са упутством (симулација презентације).

ПЕТИ КОРАК - ЈАВНА ПРЕЗЕНТАЦИЈА СТУДИЈЕ (1)

- Јавно представљање разредне студије: ученици пред жиријем и публиком представљају своје делове разредне студије и одговарају на питања.

ШЕСТИ КОРАК - ОСВРТ НА НАУЧЕНО (4)

- Разговор о томе шта су ученици и како научили: ученици самостално процењују искуства и вештине које су стекли током програма.

- Израда кратког писаног осврта на научено као део документације: ученици бележе утиске о личном и заједничком раду и напредовању.

Општи циљ изучавања предмета Грађанског васпитања у шестом разреду је:

- културни напредак и хуманистички развој ученика;
- оспособљавање ученика за активно учешће у животу локалне заједнице, проширивањем знања о демократији, њеним принципима и вредностима кроз практично деловање.

Задаци наставе грађанског васпитања су:

- подстицање и оспособљавање за активно учешће у животу локалне заједнице школе развијањем вештина за унапређивање услова школског живота кроз праксу;
- разумевање функционисања нивоа и органа власти;

- упознавање мера власти;
- упознавање права и одговорности грађана на нивоу заједнице;
- развијање комуникацијских вештина неопходних за сарадничко понашање, аргументовање ставова и изражавање мишљења;
- обучавање техника групног рада;
- развијање способности критичког просуђивања и одговорног одлучивања и деловања.

Наставне садржаје предмета *Грађанско васпитање у шестом* разреду би требало реализовати тако да се ученицима омогуће: слобода изражавања мишљена и ставова о отвореним питањима и проблемима које су сами идентификовали као значајне; разумевање и разматрање различитих мера које се у локалној заједници предузимају у циљу решавања проблема; унапређење вештине комуникације у различитим социјалним ситуацијама (са представницима јавних институција, организација и другим учесницима у животу локалне заједнице); развијање способности критичког мишљења, аргументовања и залагања за сопствене ставове; повезивање властитог искуства са потребама локалне заједнице и активно ангажовање.

Наставни садржаји из грађанског васпитања у шестом разреду

Бр. теме	Назив наставне теме	Број часова
		укуп.
1	УПОЗНАВАЊЕ ОСНОВНИХ ЕЛЕМЕНАТА ПРОГРАМА	6
2	УОЧАВАЊЕ ПРОБЛЕМА У ЗАЈЕДНИЦИ	4
3	ИЗБОР ПРОБЛЕМА НА КОМЕ ЋЕ СЕ РАДИТИ	1
4	САКУПЉАЊЕ ПОДАТАКА О ИЗАБРАНОМ ПРОБЛЕМУ	8
5	ИЗРАДА СТУДИЈЕ - план акције	12
6	ЈАВНА ПРЕЗЕНТАЦИЈА	1
7	ОСВРТ НА НАУЧЕНО - ЕВАЛУАЦИЈА	4
Укупно		36

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ГРАЂАНСКОГ ВАСПИТАЊА за ШЕСТИ РАЗРЕД

Бр. тем	Назив наставне теме (наставне јединице у оквиру теме)	Број часо.
1	<p>УПОЗНАВАЊЕ ОСНОВНИХ ЕЛЕМЕНАТА ПРОГРАМА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Упознавање са програмом и начином рада рада; (увод у програм, упознавање наставника и ученика, представљање циљева, задатака и садржаја ГВ6 и упознавање ученика са начином рада) 2. Демократско друштво и грађанин (упознавање најзначајнијих појмова ГВ6) 3. Ефикасан грађанин (упознавање најзначајнијих појмова везаних за ГВ6) 4. Власт и мера власти (мере и решења: проучавање уводног текста, размена мишљења, уочавање проблема у заједници, предлози могућих решења одређених проблема) 5. Тимски рад (правила и захтеви тимског рада, упознавање ученика са карактеристикама и правилима тимског рада) 6. Шест корака у пројекту грађанин (циљеви задаци корака у програму; разговор са ученицима о карактеристикама сваког од шест корака у ГВ6, студија одељења, упознавање ученика са израдом разредне студије, начином прикупљања материјала и прилога за презентацију и документацију за четири дела студије) 	6

2	<p>ПРВИ КОРАК - УОЧАВАЊЕ ПРОБЛЕМА У ЗАЈЕДНИЦИ</p> <p>7. Уочавање проблема у заједници; ученици кроз дискусију идентификују честе проблеме заједнице и у групама попуњавају "Упитник за уочавање и анализу проблема"</p> <p>8. Уочавање проблема у заједници; подела ученика у групе за прикупљање података о појединим проблемима и упућивање у начин коришћења "Упитника за прикупљање података"</p> <p>9. Прикупљање података (разговор са ученицима, родитељима, наставницима и другим члановима заједнице, коришћење штампаних извора и информација из медија;</p> <p>10. Извештавање (Извештавање и дискусија о прикупљеним подацима)</p>	4
3	<p>ДРУГИ КОРАК - ИЗБОР ПРОБЛЕМА НА КОМЕ ЋЕ СЕ РАДИТИ</p> <p>11. Избор проблема - Процењивање прикупљених података, дискусија о проблемима и избор заједничког проблема</p>	1
4	<p>ТРЕЋИ КОРАК - САКУПЉАЊЕ ПОДАТАКА О ИЗАБРАНОМ ПРОБЛЕМУ</p> <p>12. Упознавање са изворима података (идентификовање извора информација)</p> <p>13. Технике и поступци прикупљања података (разматрање са ученицима "упутства за добијање и документовање података", садржаја упитника и других поступака прикупљања података на терену, посете библиотекама, телефонирање, заказивање састанака, писање захтева...)</p> <p>14. Истраживачки тимови - подела на истраживачке тимове и припрема потребних материјала)</p> <p>15. Сакупљање података о изабраном проблему, припреме ученика за посете различитим организацијама и институцијама и/или организовање гостовања особа из организација или институција, којима ће поставити питања из "документационог упитника "</p> <p>16. Извештавање (домаћи задатак за наредна три часа; Сакупљање података о изабраном проблему посете ученика различитим организацијама и институцијама и/или организовање гостовања особа из организација или институција, које се баве решавањем изабраног проблема)</p> <p>17. Сакупљање података</p> <p>18. Сакупљање података</p> <p>19. Разговор о прикупљеним подацима</p>	8

5	ЧЕТВРТИ КОРАК - ИЗРАДА СТУДИЈЕ 20. Формирање студијске групе 21. Задаци студијских група (упознавање са деловима студије и задацима студијских група на основу упутстава за студијске групе) 22. Разврставање и класификовање сакупљених материјала (према захтевима делова студије) 23. Мерила за израду студије - упознавање ученика са мерилима 24. Израда студије (наредних 7 часова ученици раде на два дела студије - показни део (пано) и документациони део 25-30. Израда студије 31. Припрема за јавну презентацију (ученици се упознају са циљевима јавног представљања и припремају презентацију у складу са упутствима - симулација презентације)	12
6	ПЕТИ КОРАК - ЈАВНА ПРЕЗЕНТАЦИЈА СТУДИЈЕ 32. Јавно представљање: Ученици пред жиријем и публиком (ученици, родитељи, наставници и други заинтересовани за решавање проблема) представљају свој план и одговарају аргументима на постављена питања	1
7	ШЕСТИ КОРАК - ОСВРТ НА НАУЧЕНО - ЕВАЛУАЦИЈА 33. Осврт на научено - Разговор о томе шта су ученици и како научили. 34. Осврт на научено - Ученици самостално процењују знања и вештине које су стекли током програма 35. Осврт на научено - израда кратког писаног осврта на научено као део документације 36. Осврт на научено - ученици бележе утиске о личном и заједничком раду и напредовању	4
		36

ИЗВОРИ САЗНАЊА: *Грађанско васпитање за шести разред основне школе, (приручник за ученике и приручник за наставнике) - За реализацију предмета ГВ6 потребан је основни материјал: фломастери, бојице, селотејп, лепак, маказе, листови А4 папир бели и у боји и табла за израду разредне студије*

Назив предмета: НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

Циљ: Циљ наставе и учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Разред: шести

Годишњи фонд: 72 часа

Област/Тематски садржаји програма	Кључни појмови	Исходи - по завршеној теми ученици ће бити у стању да:	Стандарди постигнућа	Компетенције Опште међупредметне компетенције
1.Meine Freunde Представљање себе и других, давање и тражење информација у вези са другим бићима, предметима, збивањима и појавама	<i>Wie heißt dein bester Freund/deine beste Freundin?</i> <i>Er/Sie heißt...</i> <i>Wie slt ist er/sie? Ich finde sie</i> <i>nett/interessant/lustig/hilfsbereit/...</i> <i>In welcher Klasse ist er / sie? Sie ist in der Klasse.</i> <i>Wo wohnt er/sie? Er/Sie wohnt...</i> <i>Kennt ihr euch schon lange? Ja, wir kennen ins seit 1990.</i> <i>Was macht er/sie in seiner /ihrer Freizeit?</i> <i>Er/Sie spielt Gitarre/Tennis/... sehr gern.</i> <i>Habt ihr gemeinsame Hobbys und Interesse? Ja, wir haben dieselben Hobbys: Musik und Lesen.</i>	- представе своје пријатеље и опишу њихове карактере, користећи једноставна језучка Средства - говоре о местима на којима се састају са пријатељима, користећи адекватан Предлог - спознају сличности и разлике у културама- Infobox	1.1.1., 1.1.2., 1.1.5., 1.1.6., 1.1.8., 1.1.10., 1.1.13., 1.1.20., 1.1.22., 1.1.23., 1.2.1., 1.2.2., 1.2.4. 2.1.9., 2.1.11., 2.1.15., 2.1.16., 2.1.19. , 2.1.27., 3.3.1.	Вештина комуникације Одговорно учешће у демократском друштву Вештина сарадње Решавање проблема Компетенција за учење Естетичка компетенција
2. Sport,	<i>Treibst du Sport?</i>	- говоре о својим	1.1.1., 1.1.2.,	Вештина

<p>Sport, Sport Изношење предлога и савета, позив на учешће у заједничкој активности и реаговање на њих.</p>	<p><i>Nein, ich finde Sport uninteressant/ blöd/ langweilig...</i> <i>Was kannst du sehr gut? Ich kann sehr gut schwimmen/ tauchen/ joggen...</i> <i>Was ist dein Lieblingssport? Mein Lieblingssport ist Radfahren/ Tischtennis/Inlineskaten/...</i> <i>Spielst du in einer Mannschaft? Ja,.../Nein.</i> <i>Willst du Profisportler werden?</i> <i>Ja, sicher/ vielleicht/ hoffentli</i></p>	<p>спортским склоностиа и интересовањима, изражавајући допадање или недопадање - дају предлог за заједничку спортску активност - разговарају о спортским такмичењима - тумаче једноставне статистичке податке -изразе шта умеју,</p>	<p>1.1.3., 1.1.4., 1.1.5., 1.1.8., 1.1.10., 1.1.11., 1.1.12., 1.1.13., 1.1.14., 1.1.15., 1.1.18., 1.1.22., 1.1.23., 1.1.24., 1.3.1., 1.3.4., 2.1.1, 2.1.2, 2.1.1.,</p>	<p>комуникације Одговорно учешће у демократском друштву Вештина сарадње Решавање проблема Компетенција за учење, Естетичка компетенција Рад са подацима и</p>
---	---	--	--	---

	<p>ch... <i>Musst du jeden Tag trainieren?Ja/Nein.</i> <i>Was musst du sonst noch machen?</i> <i>Krafttraining/Joggen/...</i></p>	<p>морају, хоће - да опишу омиљеног спортисту - сагледају сличностим и разлике у културама- Infobox Landeskunde.</p>	<p>2.1.15., 2.1.19., 2.1.25., 2.1.27., 2.2.1., 2.2.2., 2.3.8., 3.1.1, 3.1.13., 3.1.14., 3.3.1.</p>	<p>информација ма Одговоран однос према здрављу</p>
<p>3.Tagesabläufe Описивање радње у садашњости и прошлости, изражавање обавештења и извињења</p>	<p><i>Was machst du am Sonntag/Dienstag/Wochenen de...? Am Sonntag gehe ich....</i> <i>Wo warst du am Mittwoch/gestern...?</i> <i>Gestern war ich... Liebe</i> <i>Deutschlehrerin/Lieber Deutschlehrer, ich muss mich leider entschuldigen, Liebe Grüße...</i></p>	<p>- опишу дневни или недељни распоред Активности - говоре о претходном дану или неким догађајима из Прошлости - саставе писмо Извињења - увиде сличности и разлике у културама - Infobox Landeskunde.</p>	<p>1.1.1., 1.1.2., 1.1.5., 1.1.8., 1.1.9., 1.1.11., 1.1.12., 1.1.15., 1.1.19., 1.1.23., 1.1.24., 1.2.1, 1.2.2.,1.2.3., 1.2.4., 1.3.2., 2.1.1, 2.1.2., 2.1.15., 2.1.16., 2.1.19., 2.1.22., 2.1.25., 2.1.27., 2.1.29., 2.2.1., 2.2.2., 2.2.3., 2.2.4., 3.1.1., 3.1.2., 3.1.3., 3.1.6., 3.1.8., 3,1.13.,</p>	<p>Вештина комуникације Рад са подацима и информација ма Одговорно учешће у демократском друштву Вештина сарадње, Решавање проблема Компетенција за учење Естетичка компетенција</p>

			3.1.20, 3.3.1.	
4. Die erste schriftliche Klassenarbeit Први писмени задатак	Знања се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у претходним темама, задатке слушања, читања и писања.	- процене постигнућа везана за претходне теме, - користе једноставна језичка Средства примене лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене Комуникативне функције, а које су се радиле у претходним темама, задатке слушања, читања и писања.	1.1.1., 1.1.3., 1.1.6., 1.1.7., 1.1.8., 1.1.9., 1.2.1., 1.2.2., 1.2.3., 2.1.3., 2.1.9., 2.1.11., 2.1.15., 2.1.25., 2.1.27.,2.2.2., 2.2.3., 3.1.6. 3.1.12., 3.1.20., 3.1.21.	Компетенција за учење Рад са подацима и информацијама Решавање проблема

<p>5. Meine Klamotten Изражавање мишљења, допадања или недопадања, количине, бројева и цена</p>	<p><i>Was hast du heute an? Was trägst du heute? Ich habe Jeans, ein T-Shirt und Siefel (einen Minirock, eine Hose, ein Hemd, einen Pullover, eine Jacke, ein Kleid, einen Mantel, die Schuhe , ein Top,...) an. Wie gefällt dir das Sweatshirt/die Hose/...? Ich finde es/sie modisch/elegant/sportlich/hässlich/...</i></p>	<p>- именују одевне предмете и да дискутују о њима - питају за цену - изразе допадање/недопадањ е и разговарају о куповини одеће - увиде сличности и разлике у културама - Infobox Landeskunde.</p>	<p>1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., 1.1.4., 1.1.5., 1.1.6., 1.1.19., 1.1.18., 1.2.1., 1.2.2., 1.2.3., 1.2.4., 2.1.9., 2.1.11., 2.1.15., 2.1.16., 2.1.19. , 3.1.1., 3.1.2., 3.1.3., 3.1.6. 3.1.13. 3.1.14., 3.1.15.</p>	<p>Вештина комуникације Одговорно учешће у демократском друштву Вештина сарадње Решавање проблема Компетенција за учење Естетичка компетенција</p>
--	--	---	---	--

<p>6. Alles Gute zum Geburtstag Описивање и честитање празника, рођендана и значајних догађаја, честитање на успеху и изражавање жаљења, изражавање будућих радњи намера и планова</p>	<p><i>Wann hast du Geburtstag? Ich habe am ... Geburtstag. Wer hat am 8. November Geburtstag? Peter hat am 8. November Geburtstag.</i> <i>Wie alt wirst du dieses Jahr? Ich werde...</i> <i>Welches Sternzeichen bist du?</i> <i>Waage/ Skorpion/Schütze/ Jungfrau...</i> <i>Ich möchte euch ganz herzlich einladen...</i> <i>Wie feierst du dein Geburtstag?</i> <i>Ich gehe mit meinen Freunden ins Kino/ Wir spielen Computerspiele/ Wir tanzen/...</i> <i>Wo feierst du?</i> <i>Zu Hause / Im Lokal/ in einem Fastfoodrestaurant/...</i> <i>Was gibt es zu essen?</i> <i>Es gibt belegte Brötchen/ Pizza/ Kuchen/...</i> <i>Wie lange dauert die Party?</i> <i>Es dauert 3 Stunden/ den ganzen Nachmittag/ von 15 bis 19 Uhr.</i></p>	<p>- разговарају о рођендану и хороскопским знацима, као о поклонима - дају савет или препоруку -разумеју честитку и умеју да одговоре на њу - разумеју и примењују једноставна језичка средства у писању позивнице - могу да опишу начин прославе рођендана, празника или важних догађаја - увиде сличности и разлике у културама - Infobox Landeskunde.</p>	<p>1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., 1.1.4., 1.1.5., 1.1.6., 1.1.8., 1.1.10., 1.1.12., 1.1.13., 1.1.15., 1.1.18., 1.1.20., 2.1.9., 2.1.11., 2.1.15., 2.1.16., 2.1.19., 2.3.3., 2.3.4., 3.1.6. 3.1.19, 3.3.1.</p>	<p>Вештина комуникације Одговорно учешће у демократском друштву Вештина сарадње Решавање проблема Компетенција за учење Естетичка компетенција</p>
<p>7. Krank und Gesund</p>	<p><i>Wie fühlst du dich? Ich bin müde/ erkältet/..</i> <i>Was tut dir weh? Mir tut der</i></p>	<p>-именују делове тела - изразе осете, осећања и потребе.</p>	<p>1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., 1.1.4., 1.1.5., 1.1.6.,</p>	<p>Предузимљив ост и оријентација ка</p>

<p>Изражавање потреба, осета и осећања.</p>	<p><i>Kopf/ der Hals/ der Bauch/. weh. Ich habe Kopfschmerzen / Bauchschmerzen / Zahnschmerzen / Magenschmerzen/. Schnupf en/ Grippe/ Verstopfung/ Husten/... Nehmen Sie Kamillentee/ Nasentropfen/ Antibiotica/ Hustensaft /Tabletten/... Wie lange muss ich zu Hause bleiben? Eine Woche / drei Tage/ bis Montag/... Wie hoch ist dein Fieber? Wie geht es deinem Vater? Ihm geht es gut/... Was tust du für deine Gesundheit? Ich treibe. /Ich esse.../ Ich trinke / Ich gehe.../ Ich bin. / Ich habe...</i></p>	<p>- дају савет и препоруку - разговарају о здравственим проблемима, болестима и лековима - увиде сличности и разлике у културама - Infobox Landeskunde.</p>	<p>1.1.8., 1.1.9., 2.1.9., 2.1.11., 2.1.15., 2.1.16., 2.1.19., 2.1.15., 2.3.3., 2.3.4., 3.1.1., 3.1.2., 3.1.3., 3.1.14., 3.1.21.,</p>	<p>предузетништ ву Вештина комуникације Одговорно учешће у демократском друштву Вештина сарадње Решавање проблема Дигитална компетенција Естетичка компетенција Одговоран однос према здрављу Компетенција за учење</p>
---	---	---	---	---

<p>8. Die zweite Klassenarbeit</p> <p>Други писмени задатак</p>		<p>- процене постигнућа везана за претходне теме, - примене лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у претходним темама, задатке слушања, читања и писања.</p>	<p>1.1.1., 1.1.3., 1.1.6., 1.1.7., 1.1.8., 1.1.9., 1.2.1., 1.2.2., 1.2.3., 2.1.3., 2.1.9., 2.1.11., 2.1.15., 2.1.25., 2.1.27.,2.2.2., 2.2.3., 2.3.8., 3.1.6. 3.1.12., 3.1.20., 3.1.21.</p>	<p>Компетенција за учење Рад са подацима и информација ма Решавање проблема</p>
<p>9. Mein Stadtviertel</p> <p>Изражавање просторних односа и давање смерница за оријентацију у простору, изрицање дозвола,</p>	<p><i>Wer wohnt wo?</i> <i>Welche Sprachen spricht er/ sie?</i> <i>Was möchte er/ sie werden? Wo wohnst du?</i> <i>Wie heißt dein Stadtviertel?</i> <i>Wo triffst du deine Nachbarn? Vor dem / Im Kaufhaus/ Kino/ Park/ Supermarkt/...</i> <i>Wie kommst du zur Schule?</i></p>	<p>-опису особе из суседства - разговарају о месту становања и сусрета, о језику - објасне/покажу пут до неке локације - изразе забрану - увиде сличности и разлике у културама - Infobox</p>	<p>1.1.1., 1.1.2., 1.1.3.,1.1.4., 1.1.5., 1.1.6., 1.1.8., 1.1.9., 1.1.10., 1.1.11., 1.1.12., 1.1.15., 1.1.19., 2.1.9., 2.1.11.,</p>	<p>Вештина комуникације Одговорно учешће у демократском друштву Естетичка компетенција Вештина сарадње Решавање</p>

<p>забрана и правила понашања</p>	<p><i>Ich fahre mit dem Bus/ mit dem Fahrrad/ mit dem Auto/ mit der Straßnbahn/ mit dem Taxi/ Im Frühling /Winer/. gehe zu Fuß.</i> <i>Darf man dort essen/parken/ trinken/ rauchen/. ?</i> <i>Ja , dort darf man parken. / Nein, dort darf man nicht essen.</i></p>	<p>Landeskunde</p>	<p>2.1.15., 2.1.16., 2.1.19., 2.1.27., 3.1.1., 3.1.2., 3.1.3., 3.1.6. , 3.3.1.</p>	<p>проблема Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Предузимљи- вост и орјентација ка предузетништ ву Компетенција за целоживотно учење</p>
-----------------------------------	--	---------------------------	--	---

<p>10. Hier wohne ich Изражавање припадања, поседовања, допадања или недопадања, описивање места</p>	<p><i>Wo wohnst du?</i> <i>Ich wohne in einem Haus/ einer Wohnung.</i> <i>Wie ist deine Wohnung/ dein Haus?</i> <i>Gemütlich/ neu/ groß/ hell/ schön/ ...</i> <i>Wo liegt deine Wohnung?</i> <i>Im zweiten/dritten/ Stock/ Im Erdgeschoß.</i> <i>Wie gefällt dir dein Haus/ deine Wohnung?</i> <i>Unsere Wohnung finde ich nicht so schön/ super/...</i> <i>Wo macht man was?</i> <i>In der Küche kann man kochen. /Auf dem Balkon kann man sich sonnen.</i> <i>(Wohnzimmer/Schlafzimmer / Kinderzimmer/Arbeitszimmer/ Bad/Esszimmer)</i> <i>Wo steht was?</i> <i>Der Kühlschrank steht in der Küche. Der Teppich liegt unter dem Bett. (das Bett/ der Esstisch/ das Bücherregal/ die Stühle// die Microwelle/ der Geschirrspüler/ der Kleiderschrank/das Sofa...)</i> <i>Mit wem wohnst du? Mit meiner Mutter/ Familie/...</i></p>	<p>- опишу свој стан или кућу - разговарају о активностима у стану - наведу делове намештаја и њихов положај</p>	<p>1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., 1.1.4., 1.1.5., 1.1.6., 1.1.8., 1.1.9., 2.1.9., 2.1.11., 2.1.15., 2.1.16., 2.1.19., 3.1.1., 3.1.2., 3.1.3., 3.1.6. , 3.3.1.</p>	<p>Вештина комуникације Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према околини Вештина сарадње Решавање проблема Одговоран однос према здрављу Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Компетенција за учење Естетичка компетенција</p>
---	---	--	--	--

	<p><i>Was gibt es in deinem Zimmer? In meinem Zimmer gibt es ein Bett, eine Stehlampe/...</i></p>			
--	---	--	--	--

<p>11. Fertigkeiten- training Увежбавање све четири језичке активности (читање, слушање, писање и говор)</p>	<p><i>Лексичке и граматичке јединице који се односе на теме обрађиване током целе школске године.</i></p>	<p>- разумеју текст на основу слушања или читања -умеју да користе једноставна лексичка и граматичка средства и одговоре усмено или писмено на постављени задатак.</p>	<p>1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., 1.1.4., 1.1.5., 1.1.6., 1.1.8., 1.1.9., 1.1.10., 1.1.11., 1.1.12., 1.1.14., 1.1.17., 1.1.18., 1.1.19., 1.2.1., 1.2.2., 1.2.3., 1.2.4., 1.3.1., 2.2.1., 2.2.2., 2.1.17., 2.1.18., 2.1.15., 2.1.16., 2.1.19., 2.1.27., 3.1.1., 3.1.2., 3.1.3., 3.1.6. 3.1.13., 3.1.20.,</p>	<p>Вештина комуникације Одговорно учешће у демократском друштву Вештина сарадње Решавање проблема Компетенција за учење Рад са подацима и информација ма</p>

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА		
Активности наставника	Активности ученика	Праћење и евалуација
Усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, подстиче, анализира, даје упутства,...	Слушање и читање краћих, једноставнијих текстова који се односе на дате комуникативне ситуације (дијалози, наративни текстови, формулари и сл.); реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима (СМС, имејл, формулари, чланске карте, опис фотографије и сл.), повезивање, учачавање, анализирање, закључивање,.....	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.
ДИДАКТИЧКО МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ		
Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства
Демонстративна, аудитивна, аудио-визуелна метода рада на тексту, илустративна, метода писаних радова, дискусија/пленум, игровне	Ииндивидуални облик наставе, партнерски облик рада (рад у пару), групна настава, фронтална настава,	Визуелна, аудитивна, аудиовизуелна, (цртежи, слике, дијаграми, графикони, фотографије, флеш-картице, накете, апарати, инструменти, географске карте, филмови, це-де, дигитални

активности, хеуристичка метода, проблемска, израда пројеката, учење по станицама.	тимски облик рада.	додатак уџбенику,...), текстуална (уџбеници, радне свеске,прирућници, речници, енциклопедије,...)
<p>Препоручени начини прилагођавања програма ученицима којима је неопходна додатна подршка, као и ученицима са изузетним способностима: За ученике са изузетним способностима примењују се проширени садржаји, а за ученике са потешкоћама у учењу су прилагођени садржаји и исходи.</p>		
УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ		
<p>Формативно Формативно оцењивање јесте редовно проверавање постигнућа и праћење владања ученика у току савладавања школског програма и садржи повратну информацију и препоруке за даље напредовање и, по правилу, евидентира се у педагошкој документацији наставника. Посматрање, самоевалуација, педагошка евиденција,...</p>	<p>Сумативно Сумативно оцењивање је вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или за класификациони период из предмета и владања. Оцене добијене сумативним оцењивањем су, по правилу, бројчане и уносе се у прописану евиденцију о образовно-васпитном раду. Тестови, писмене вежбе, усмена провера,...</p>	

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма Планирање наставе и учења

Наставни програм оријентисан на исходе наставнику даје већу слободу у креирању и осмишљавању наставе и учења. Улога наставника је да контекстуализује програм према потребама конкретног одељења имајући у виду састав одељења и карактеристике ученика, уџбенике и друге наставне материјале, техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже, као и ресурсе и могућности локалне средине у којој се школа налази.

Полазећи од датих исхода, садржаја и препоручених језичких активности у комуникативним ситуацијама наставник креира свој годишњи (глобални) план рада на основу кога ће касније развити оперативне планове. Исходи дефинисани по областима, тј. комуникативним функцијама, усмеравају наставника да операционализује исходе на нивоу једне или више наставних јединица. Наставник за сваку област има дефинисане исходе и од њега се очекује да за сваку наставну јединицу, у фази планирања и припреме часа, дефинише исходе имајући у виду ниво постигнућа ученика. То значи да исходе треба класификовати од оних које би сви ученици требало да достигну, преко оних које остварује већина па до оних које достиже мањи број ученика са високим степеном постигнућа.

При планирању треба, такође, имати у виду да се исходи разликују, да се неки могу лакше и брже остварити, док је за већину исхода потребно више времена, различитих активности и начина рада. У фази планирања наставе и учења веома је важно имати у виду да је уџбеник наставно средство које не одређује садржаје предмета и зато се садржајима у уџбенику приступа селективно и у складу са предвиђеним исходима. С обзиром на то да уџбеник није једини извор знања, наставник треба да упуту ученике на друге изворе информисања и стицања знања и вештина.

Остваривање наставе и учења

Комуникативна настава језик сматра средством комуникације. Стога је и програм усмерен ка исходима који указују на то шта је ученик у комуникацији у стању да разуме и продукује.

Табеларни приказ наставника постепено води од комуникативне функције као области, преко активности које у настави оспособљавају ученика да комуницира и користи језик у свакодневном животу, у приватном, јавном или образовном домену. Примена овог приступа у настави страних језика заснива се на настојањима да се доследно спроводе и примењују следећи ставови:

- циљни језик употребљава се у учионици у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике, у пријатној и опуштеној атмосфери;
- говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика;
- наставник мора бити сигуран да је схваћено значење поруке укључујући њене културолошке, васпитне и социјализирајуће елементе;
- битно је значење језичке поруке;
- знања ученика мере се јасно одређеним релативним критеријумима тачности и зато узор није изворни говорник;
- са циљем да унапреди квалитет и обим језичког материјала, настава се заснива и на социјалној интеракцији; рад у учионици и ван ње спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем;
- наставник упућује ученике у законитости усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа;
- сви граматички садржаји уводе се индуктивном методом кроз разноврсне контекстуализоване примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици на њима не инсистирају, а њихово познавање се вреднује и оцењује на основу употребе у одговарајућем комуникативном контексту.

Комуникативно-интерактивни приступ у настави страних језика укључује и следеће категорије:

- усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину;
- поимање наставног програма као динамичне, заједнички припремљене и прилагођене листе задатака и активности;
- наставник треба да омогући приступ и прихватање нових идеја;
- ученици се посматрају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину;
- уџбеници представљају извор активности и морају бити праћени употребом додатних аутентичних материјала;
- учионица је простор који је могуће прилагођавати потребама наставе из дана у дан;
- рад на пројекту као задатку који остварује корелацију са другим предметима и подстиче ученике на студиозни и истраживачки рад;

– за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто.

Технике/активности

Током часа се препоручује динамично смењивање техника/активности које не би требало да трају дуже од 15 минута.

Слушање и реаговање на команде наставника на страном језику или са аудио записа (слушај, пиши, повежи, одреди али и активности у вези са радом у учионици: цртај, сеци, боји, отвори/затвори свеску, итд.).

Рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.).

Мануелне активности (израда паноа, презентација, зидних новина, постера и сл.).

Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.).

Игре примерене узрасту.

Класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим/не волим, компарације...).

Решавање „текућих проблема” у разреду, тј. договори и мини-пројекти.

„Превођење” исказа у гест и геста у исказ.

Повезивање звучног материјала са илустрацијом и текстом, повезивање наслова са текстом или, пак, именовање наслова.

Заједничко прављење илустрованих и писаних материјала (планирање различитих активности, извештај/дневник са путовања, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације).

Разумевање писаног језика:

– уочавање дистинктивних обележја која указују на граматичке специфичности (род, број, глаголско време, лице...);

– препознавање везе између група слова и гласова;

– одговарање на једноставна питања у вези са текстом, тачно/нетачно, вишеструки избор;

– извршавање прочитаних упутстава и наредби.

Писмено изражавање:

– повезивање гласова и групе слова;

– замењивање речи цртежом или сликом;

– проналажење недостајуће речи (употпуњавање низа, проналажење „уљеза”, осмосмерке, укрштене речи, и слично);

– повезивање краћег текста и реченица са сликама/илустрацијама;

– попуњавање формулара (пријава за курс, налепнице нпр. за пртљаг);

– писање честитки и разгледница;

– писање краћих текстова.

Увођење дечије књижевности и транспоновање у друге медије: игру, песму, драмски израз, ликовни израз. Предвиђена је израда два писмена задатка у току школске године.

Стратегије за унапређивање и увежбавање језичких вештина

С обзиром на то да се исходи операционализују преко језичких вештина, важно је да се оне у настави страних језика перманентно и истовремено увежбавају. Само тако ученици могу да стекну језичке компетенције које су у складу са задатим циљем.

Стога је важно развијати стратегије за унапређивање и увежбавање језичких вештина.

Слушање

Разумевање говора је језичка активност декодирања дословног и имплицитног значења усменог текста; поред способности да разазнаје фонолошке и лексичке јединице и смисаоне целине на језику који учи, да би успешно остварио разумевање ученик треба да поседује и следеће компетенције:

- дискурзивну (о врстама и карактеристикама текстова и канала преношења порука),
- референцијалну (о темама о којима је реч) и
- социокултурну (у вези са комуникативним ситуацијама, различитим начинима формулисања одређених говорних функција и др.).

Тежина задатака у вези са разумевањем говора зависи од више чинилаца:

- од личних особина и способности онога ко слуша, укључујући и његов капацитет когнитивне обраде,
- од његове мотивације и разлога због којих слуша дати усмени текст,
- од особина онога ко говори,
- од намера с којима говори, од контекста и околности – повољних и неповољних – у којима се слушање и разумевање остварују,
- од карактеристика и врсте текста који се слуша, итд.

Прогресија (од лакшег ка тежем, од простијег ка сложенијем) за ову језичку активност у оквиру програма предвиђена је, стога, на више равни. Посебно су релевантне следеће:

- присуство/одсуство визуелних елемената (на пример, лакшим за разумевање сматрају се они усмени текстови који су праћени визуелним елементима због обиља контекстуалних информација које се аутоматски уписују у дуготрајну меморију, остављајући пажњи могућност да се усредреди на друге појединости);
- дужина усменог текста;
- брзина говора;
- јасност изговора и евентуална одступања од стандардног говора;
- познавање теме;
- могућност/немогућност поновног слушања и друго.

Читање

Читање или разумевање писаног текста спада у тзв. визуелне рецептивне језичке вештине. Том приликом читалац прима и обрађује тј. декодира писани текст једног или више аутора и проналази његово значење. Током читања неопходно је узети у обзир одређене факторе који утичу на процес читања, а то су карактеристике читалаца, њихови интереси и мотивација као и намере, карактеристике текста који се чита, стратегије које читаоци користе, као и захтеви ситуације у којој се чита.

На основу намере читаоца разликујемо следеће врсте читања:

- читање ради усмеравања;
- читање ради информисаности;
- читање ради праћења упутстава;
- читање ради задовољства.

Током читања разликујемо и ниво степена разумевања, тако да читамо да бисмо разумели:

- глобалну информацију;
- посебну информацију,
- потпуну информацију;
- скривено значење одређене поруке.

Писање

Писана продукција подразумева способност ученика да у писаном облику опише догађаје, осећања и реакције, пренесе поруке и изрази ставове, као и да резимира садржај различитих порука (из медија, књижевних и уметничких текстова итд.), води белешке, сачини презентације и слично.

Тежина задатака у вези са писаном продукцијом зависи од следећих чинилаца: познавања лексике и нивоа комуникативне компетенције, капацитета когнитивне обраде, мотивације, способности преношења поруке у кохерентне и повезане целине текста.

Прогресија означава процес који подразумева усвајање стратегија и језичких структура од лакшег ка тежем и од простијег ка сложенијем. Сваки виши језички ниво подразумева циклично понављање претходно усвојених елемената, уз надоградњу која садржи сложеније језичке структуре, лексику и комуникативне способности. За ову језичку активност у оквиру програма предвиђена је прогресија на више равни.

Посебно су релевантне следеће:

- теме (ученикова свакодневница и окружење, лично интересовање, актуелни догађаји и разни аспекти из друштвено-културног контекста, као и теме у вези са различитим наставним предметима);
- текстуалне врсте и дужина текста (формални и неформални текстови, резимирање, личне белешке);
- лексика и комуникативне функције (способност ученика да оствари различите функционалне аспекте као што су описивање људи и догађаја у различитим временским контекстима, да изрази претпоставке, сумњу, захвалност и слично у приватном, јавном и образовном домену);

– степен самосталности ученика (од вођеног/усмераваног писања, у коме се ученицима олакшава писање конкретним задацима и упутствима, до самосталног писања).

Говор

Говор као продуктивна вештина посматра се са два аспекта, и то у зависности од тога да ли је у функцији монолошког излагања, при чему говорник саопштава, обавештава, презентује или држи предавање једној или више особа, или је у функцији интеракције, када се размењују информације између два или више саговорника са одређеним циљем, поштујући принцип сарадње током дијалога.

Активности монолошке говорне продукције су:

- јавно обраћање (саопштења, давање упутстава и информација);
- излагање пред публиком (предавања, презентације, репортаже, извештавање и коментари о неким догађајима и сл.)
- Ове активности се могу реализовати на различите начине и то:
- читањем писаног текста пред публиком;
- спонтаним излагањем или излагањем уз помоћ визуелне подршке у виду табела, дијаграма, цртежа и др.
- реализацијом увежбане улоге или певањем.

Интеракција подразумева сталну примену и смењивање рецептивних и продуктивних стратегија, као и когнитивних и дискурзивних стратегија (узимање и давање речи, договарање, усаглашавање, предлагање решења, резимирање, ублажавање или заобилажење неспоразума или посредовање у неспоразуму) које су у функцији што успешнијег остваривања интеракције. Интеракција се може реализовати кроз низ активности, на пример:

- размену информација,
- спонтану конверзацију,
- неформалну или формалну дискусију, дебату,
- интервју или преговарање, заједничко планирање и сарадњу.

Социокултурна компетенција и медијација

Социокултурна компетенција и медијација представљају скуп теоријских знања (компетенција) која се примењују у низу језичких активности у два основна језичка медијума (писаном и усменом) и уз примену свих других језичких активности (разумевање говора, говор и интеракција, писање и разумевање писаног текста). Дакле, представљају веома сложене категорије које су присутне у свим аспектима наставног процеса и процеса учења.

Социокултурна компетенција представља скуп знања о свету уопште, као и о сличностима и разликама између културних и комуникативних модела сопствене говорне заједнице и заједнице/заједница чији језик учи. Та знања се, у зависности од нивоа општих језичких компетенција, крећу од познавања основних комуникативних принципа у свакодневној комуникацији (основни функционални стилови и регистри), до познавања карактеристика различитих домена језичке употребе (приватни, јавни и образовни), паралингвистичких елемената, и елемената културе/култура заједница чији језик учи. Наведена знања потребна су за компетентну, успешну комуникацију у конкретним комуникативним активностима на циљном језику.

Посебан аспект социокултурне компетенције представља интеркултурна компетенција, која подразумева развој свести о другом и другачијем, познавање и разумевање сличности и разлика између светова, односно говорних заједница, у којима се ученик креће.

Интеркултурна компетенција такође подразумева и развијање толеранције и позитивног става према индивидуалним и колективним карактеристикама говорника других језика, припадника других култура које се у мањој или већој мери разликују од његове сопствене, то јест, развој интеркултурне личности, кроз јачање свести о вредности различитих култура и развијање способности за интегрисање интеркултурних искустава у сопствени културни модел понашања и веровања.

Медијација представља активност у оквиру које ученик не изражава сопствено мишљење, већ функционише као посредник између особа које нису у стању да се директно споразумевају. Медијација може бити усмена и писана, и укључује сажимање и резимирање текста и превођење. Превођење се у овом програму третира као посебна језичка активност која никако не треба да се користи као техника за усвајање било ког аспекта циљног језика предвиђеног комуникативном наставом. Превођење подразумева развој знања и вештина коришћења помоћних средстава (речника, приручника, информационих технологија, итд.) и способност изналажења структуралних и језичких еквивалената између језика са кога се преводи и језика на који се преводи.

Упутство за тумачење граматичких садржаја

Настава граматике, с наставом и усвајањем лексике и других аспеката страног језика, представља један од предуслова овладавања страним језиком. Усвајање граматике подразумева формирање граматичких појмова и граматичке структуре говора код ученика, изучавање граматичких појава, формирање навика и умења у области граматичке анализе и примене граматичких знања, као прилог изграђивању и унапређивању културе говора.

ГраMATичке појаве треба посматрати са функционалног аспекта (функционални приступ). У процесу наставе страног језика у што већој мери треба укључивати оне граматичке категорије које су типичне и неопходне за свакодневни говор и комуникацију, и то кроз разноврсне моделе, применом основних правила и њиховим комбиновањем. Треба тежити томе да се граматика усваја и рецептивно и продуктивно, кроз све видове говорних активности (слушање, читање, говор и писање, као и превођење), на свим нивоима учења страног језика, према јасно утврђеним циљевима, стандардима и исходима наставе страних језика.

ГраMATичке категорије су разврстане у складу са Европским референтним оквиром за живе језике за сваки језички ниво који подразумева прогресију језичких структура према комуникативним циљевима: од простијег ка сложенијем и од рецептивног ка продуктивном. Сваки виши језички ниво подразумева граматичке садржаје претходних језичких нивоа.

Цикличним понављањем претходно усвојених елемената надограђују се сложеније граматичке структуре. Наставник има слободу да издвоји граматичке структуре које ће циклично понављати у складу са постигнућима ученика, као и потребама наставног контекста.

Главни циљ наставе страног језика јесте развијање комуникативне компетенције на одређеном језичком нивоу, у складу са статусом језика и годином учења. С тим у вези, уз одређене граматичке категорије стоји напомена да се усвајају рецептивно, док се друге усвајају продуктивно.

Праћење и вредновање наставе и учења

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује не само постигнућа ученика, процес наставе и учења, већ и сопствени рад како би перманентно унапређивао наставни процес.

Процес праћења остварености исхода почиње проценом нивоа знања ученика на почетку школске године како би наставници могли да планирају

наставни процес и процес праћења и вредновања ученичких постигнућа и напредовања. Тај процес се реализује формативним и сумативним вредновањем. Док се код формативног оцењивања током године прате постигнућа ученика различитим инструментима (дијагностички тестови, самоевалуација, језички портфолио, пројектни задаци и др.), сумативним оцењивањем (писмени задаци, завршни тестови, тестови језичког нивоа) прецизније се процењује оствареност исхода или стандарда на крају одређеног временског периода (крај полугодишта, године, циклуса образовања). Формативно вредновање није само праћење ученичких постигнућа, већ и праћење начина рада и средство које омогућава наставнику да у току наставног процеса мења и унапређује процес рада. Током оцењивања и вредновања ученичких постигнућа треба водити рачуна да се начини на које се оно спроводи не разликује од уобичајених активности на часу јер се и оцењивање и вредновање сматрају саставним делом процеса наставе и учења, а не изолованим активностима које стварају стрес код ученика и не дају праву слику њихових постигнућа. Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака. Елементи који се вреднују су разноврсни и треба да допринесу свеопштој слици о напредовању ученика, јачању њихових комуникативних компетенција, развоју вештина и способности неопходних за даљи рад и образовање. То се постиже оцењивањем различитих елемената као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега, примена социolingвистичких норми. Приликом оцењивања и вредновања неопходно је да начини провере и оцењивања буду познати ученицима односно усаглашени са техникама, типологијом вежби и врстама активности које су примењиване на редовним часовима, као и начинима на који се вреднују постигнућа. Таква правила и организација процеса вредновања и оцењивања омогућавају позитивну и здраву атмосферу у наставном процесу, као и квалитетне међусобне односе и комуникацију на релацији ученик – наставник, као и ученик – ученик.

ТЕМАТСКЕ ОБЛАСТИ У НАСТАВИ СТРАНИХ ЈЕЗИКА ЗА ОСНОВНУ ШКОЛУ

Напомена: Тематске области се прожимају и исте су у сва четири разреда другог циклуса основне школе.

Аутори уџбеника и наставници обрађују их у складу са интересовањима ученика и актуелним збивањима у свету.

- 1) Лични идентитет
- 2) Породица и уже друштвено окружење (пријатељи, комшије, наставници итд.)
- 3) Географске особености
- 4) Становање – форме, навике
- 5) Живи свет – природа, љубимци, очување животне средине, еколошка свест
- 6) Историја, временско искуство и доживљај времена (прошлост – садашњост – будућност)
- 7) Школа, школски живот, школски систем, образовање и васпитање
- 8) Професионални живот (изабрана – будућа струка), планови везани за будуће занимање
- 9) Млади – деца и омладина
- 10) Животни циклуси

- 11) Здравље, хигијена, превентива болести, лечење
- 12) Емоције, љубав, партнерски и други међуљудски односи
- 13) Транспорт и превозна средства
- 14) Клима и временске прилике
- 15) Наука и истраживања
- 16) Уметност (нарочито модерна књижевност за младе; савремена музика)
- 17) Духовни живот; норме и вредности (етички и верски принципи); ставови, стереотипи, предрасуде, толеранција и емпатија; брига о другоме
- 18) Обичаји и традиција, фолклор, прославе (рођендани, празници)
- 19) Слободно време – забава, разонода, хобији
- 20) Исхрана и гастрономске навике
- 21) Путовања
- 22) Мода и облачење
- 23) Спорт
- 24) Вербална и невербална комуникација, конвенције понашања и опхођења
- 25) Медији, масмедији, интернет и друштвене мреже
- 26) Живот у иностранству, контакти са странцима, ксенофобија

Литература: -Уџбеник "Magnet neu 2", Издавачка кућа Клетт д.о.о., Аутори: Ђорђо Мота и ВеснаНиколовски, Београд .
 - Радна свеска "Magnet neu 2", Издавачка кућа Клетт д.о.о., Аутори: Ђорђо Мота иВесна Николовски, Београд .

Наставна тема	Наставна јединица	Број часова		
		за обраду	за друге типове	по наставн ој теми
Meine Freunde	1. Mein bester Freund	О		30 + 4 У
	2. Mein bester Freund		У	
	3. Meine Clique		У	
	4. Meine Clique	О		
	5. Meine Clique		У	

	6.	Treffpunkte	O		
	7.	Treffpunkte		Y	
Sport Sport Sport	8.	Kannst du schwimmen?	O		3O + 4Y + 2C
	9.	Kannst du schwimmen?		Y	
	10.	Was kann man im Fitnessstudio machen?	O		
	11.	Was kann man im Fitnessstudio machen?		Y	
	12.	Was kann man im Fitnessstudio machen?		Y	
	13.	Gehen wir Fußball spielen?		Y	
	14.	Gehen wir Fußball spielen?	O		
	15.	Zwischenstation 1		C	
	16.	Das kann ich		C	
Tagesabläufe	17.	Immer pünktlich	O		3O + 4Y + 3Π
	18.	Immer pünktlich		Y	
	19.	Immer pünktlich		Y	
	20.	Wie sieht dein Tag aus?	O		
	21.	Wie sieht dein Tag aus?		Y	
	22.	Wo warst du gestern?	O		
	23.	Wie sieht dein Tag aus?		Y	
	24.	Припрема за писмени задатак		Π	
	25.	Писмени задатак		Π	
26.	Исправка писменог задатка		Π		
Meine Klamotten	27.	Steffis Garderobe	O		2 O + 6 Y + 1 C
	28.	Steffis Garderobe		Y	
	29.	Steffis Garderobe		Y	
	30.	Gefällt dir das T-Shirt?		Y	
	31.	Gefällt dir das T-Shirt?		Y	

Наставна тема	Наставна јединица	Број часова		
		за обраду	за друге типове	по наставној теми
	32. Gefällt dir das T-Shirt?		У	
	33. Gehst du mit der Mode?	О		
	34. Gehst du mit der Mode?		У	
	35. Zwischenstation 2		С	
Alles Gute zum Geburtstag	36. Wann hast du Geburtstag?	О		3О + 6У + 1С
	37. Wann hast du Geburtstag?		У	
	38. Wann hast du Geburtstag?		У	
	39. Eine Einladung?	О	У	
	40. Eine Einladung?		У	
	41. Wie feierst du deinen großen Tag?		У	
	42. Wie feierst du deinen großen Tag?		С	
	43. Wie feierst du deinen großen Tag?		С	
Krank und Gesund	44. Projekt und Übersicht	О		3 О + 4У + 1С + 3 П
	45. Was tut dir weh?	О		
	46. Was tut dir weh?		У	
	47. Was tut dir weh?		У	
	48. Wem tut was weh?	О		
	49. Wem tut was weh?		У	
	50. Krankheiten und Medikamente	О		
	51. Krankheiten und Medikamente		У	
	52. Zwischenstation 3		С	
	53. Припрема за писмени задатак		П	
54. Писмени задатак		П		
Mein	55. Исправак писменог задатка		П	3 О + 4У +
	56. Wer wohnt in Steffis Stadtviertel?	О		

Stadtviertel	57.	Wer wohnt in Steffis Stadtviertel?		Y	1C
	58.	Wer wohnt wo?	O		
	59.	Wer wohnt wo?		Y	
	60.	Wer wohnt wo?		Y	
	61.	Hier dürfen Sie nicht parken?	O		
	62.	Hier dürfen Sie nicht parken?		Y	
	63.	Hier dürfen Sie nicht parken?		C	
Hier wohne ich	64.	Unsere Wohnung	O		3 O + 4 Y + 2 C
	65.	Unsere Wohnung		Y	
	66.	Unsere Wohnung		Y	
	67.	Was macht man wo?	O		
	68.	Was macht man wo?		Y	
	69.	Möbel und Einrichtung	O		
	70.	Möbel und Einrichtung		Y	
	71.	Zwischenstation 4		C	
	72.	Wiederholung		C	
			23	49	72

Допунска настава

Циљеви и задаци:

Оно градиво које ученици нису усвојили или су недовољно усвојили на редовним часовима наставе страног језика треба допунском наставом да надокнаде и стекну базичну језичку писменост и напредују ка реализацији одговарајућих стандарда, да се оспособе да решавају проблеме и задатке, као и да овладају комуникативним вештинама.

Додатна настава

Циљеви и задаци:

Оспособљавање ученика да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују о томе са другима као и да ојачају комуникативне вештине. Основни задатак је усвајање нових знања на једном вишем нивоу у односу на часове редовне наставе страног језика. Усвајање се одвија превасходно кроз игру и активности блиске игри. Надарени ученици се на часовима додатне наставе припремају и за такмичења у знању немачког језика.

Секција

Циљеви и задаци:

Оспособљавање ученика да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују о томе са другима као и да боље овладају комуникативним вештинама. Основни задатак је усвајање нових знања на једном вишем нивоу у односу на часове редовне наставе страног језика. Настава секције је базирана на игровној методи. Надарени ученици се током часова секције припремају и за такмичења у знању немачког језика.

Школски план и програм рада допунске наставе **VI** разред

<i>р,б.</i>	<i>Садржај рада</i>
1.	Meine Freunde!
2.	Lesen
3.	Hören
4.	Sprechen
5.	Sport
6.	Lesen
7.	Hören
8.	Landeskunde

9.	Sprechen
10.	<i>Wann und wo?</i>
11.	Sprechen
12.	Schreiben
13.	Meine Klamotten
14.	Hören
15.	Sprechen
16.	Schreiben
17.	Alles Gute....
18.	Landeskunde
19.	Schreiben
20.	Welches Sternzeichen bist du?
21.	Krank und gesund
22.	Sprechen
23.	Lesen
24.	Puzzle
25.	Mein Stadtviertel
26.	Hören
27.	Lesen
28.	Sprechen
29.	Wir spielen
30.	Hier wohne ich
31.	Hören
32.	Lesen
33.	Sprechen
34.	Schreiben
35.	Projekt
36.	Brettspiel

Школски план и програм рада додатне наставе **VI разред**

p.б.	Садржај рада
1.	Meine Freunde!
2.	Sprechen
3.	Sport
4.	Hören
5.	Sprechen
6.	Projekt
7.	Landeskunde
8.	Tagesablauf
9.	Schreiben
10.	Sprechen
11.	Das kann ich
12.	Meine Klamotten
13.	Wir spielen
14.	Kostümfest
15.	Alles gute...
16.	Lesen
17.	Schreiben
18.	Krank und gesund
19.	Sehen
20.	Rollenspiel
21.	Das kann ich
22.	Mein Stadtviertel
23.	Lesen
24.	Schreiben
25.	Sprechen
26.	Landeskunde
27.	Hier wohne ich

28.	Sprechen
29.	Lückentest
30.	Lesen
31.	Projekt
32.	Hören
33.	Sich vorstellen
34.	Wer wird Milionär?
35.	Assoziation
36.	Party

Школски план и програм рада секције '''Willkommen''' VI разред

p.б.	Садржај рада
1.	Landeskunde
2.	Bingospiel
3.	Memory Spiel
4.	Assoziation
5.	Sprechen (Kettenspiel)
6.	Präsens
7.	Präsens (Brettspiel)
8.	Fragewörter
9.	Zahlen (Bingo - Spiel)
10.	Wer wird Milionär?
11.	Online Einkauf von Klamotten
12.	Landeskunde
13.	Das kann ich
14.	Krank und gesund
15.	Lesen
16.	Hören
17.	Rollenspiel

18.	Mein Stadtviertel
19.	Projekt
20.	Sprechen
21.	Hier wohne ich
22.	Schreiben
23.	Das kann ich
24.	Früher und jetzt
25.	Ich möchte...
26.	Landeskunde
27.	Sprechen
28.	Traumwohnung
29.	Auf einer einsamen Insel
30.	Auf einer einsamen Insel
31.	Wer wird Milionär?
32.	Assoziation
33.	Sich vorstellen
34.	Beschreibe das Bild
35.	Ferien
36.	Ferien (Wann? Wie lange? Wohin? Mit wem? Womit?)

СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ
ЦРТАЊЕ, СЛИКАЊЕ, ВАЈАЊЕ; ХОР И ОРКЕСТАР; ЧУВАРИ ПРИРОДЕ; ШАХ;

Напомена: Ученици ће након анкете (већином) изабрати један од понуђених предмета

СЛОБОДНА НАСТАВНА АКТИВНОСТ
"ЧУВАРИ ПРИРОДЕ"
(1 час недељно, 36 часова годишње)
Шести разред

Циљ и задаци: Циљ учења слободне наставне активности је да ученици стекну знања, понашање, ставове и вредности који су потребни за очување и унапређење животне средине, биодиверзитета, природе и одрживог развоја. Циљ наставе изборног предмета чувари природе јесте развијање пожељног понашања у складу са принципима одрживости, етичности и права будућих генерација на очувану животну средину, природу и биодиверзитет.

Задаци наставе предмета чувари природе су да ученици:

- примењују образовање за заштиту и одрживост животне средине,
- развијају вредности, ставове, вештине и понашање у складу са одрживим развојем,
- знају да на основу стечених знања препознају и изаберу квалитетан и здрав стил живота,
- примењују рационално коришћење природних ресурса,
- препознају изворе загађивања и уочавају последице,
- развијају способност за уочавање, формулисање, анализирање и решавање проблема,
- поседују иницијативу за активно учествовање и одговорност,
- поседују потребу за личним ангажовањем у заштити и одрживости животне средине, природе и биодиверзитета.

ТАБЕЛА НАСТАВНИХ ОБЛАСТИ, МЕЂУПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНЦИЈА И ИСХОДА

НАСТАВНА ОБЛАСТ	Међупредметне компетенције	Исходи
1. Упознај живи свет своје околине	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за целоживотно учење - Комуникација - Рад са подацима и информацијама - Дигитална компетенција - Сарадња - Одговоран однос према околини 	<ul style="list-style-type: none"> - препознаје проблем, планира стратегију решавања и решава проблем примењујући знања и вештине стечене у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства; - прикаже и образложи резултате истраживања са аспекта очувања животне средине, биодиверзитета и здравља, усмено, писано, графички или одабраном уметничком техником; - користи ИКТ за комуникацију, прикупљање и обраду података и представљање резултата истраживања;
2. Значај живог света за човека	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за целоживотно учење - Дигитална компетенција - Одговоран однос према здрављу - Комуникација - Сарадња - Одговоран однос према околини - Одговорно учешће у демократском друштву 	<ul style="list-style-type: none"> - вреднује утицај својих навика у заштити животне средине и биодиверзитета; - активно учествује у акцијама које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и биодиверзитета; - повеже значај очувања животне средине и биодиверзитета са бригом о сопственом и колективном здрављу; - одговорно се односи према себи, сарадницима, животној средини и културном наслеђу;
3. Помозимо да преживе	<ul style="list-style-type: none"> - Компетенција за целоживотно учење - Дигитална компетенција - Одговоран однос према здрављу - Комуникација - Сарадња - Одговоран однос према околини - Одговорно учешће у демократском друштву 	<ul style="list-style-type: none"> - аргументује своје ставове према еко- култури и култури свакодневног живљења; - сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и интересима, дајући лични допринос постизању задатог циља; - критички процени сопствени рад и рад сарадника у групи; - критички се односи према употреби и злоупотреби природе.

4. Ја чувам природу	- Компетенција за целоживотно учење - Дигитална компетенција - Предузимљивост и оријентација ка предузетништву - Одговоран однос према здрављу - Комуникација - Сарадња - Одговоран однос према околини - Одговорно учешће у демократском друштву - Решавање проблема	
---------------------	---	--

Уџбеници и литература

Уџбеника нема.

Користиће се интернет (линкови и презентације на задате теме).

Корелација

Са претходно стеченим знањима из предмета Свет око нас (1. и 2. разред) и Познавање природе и друштва (3. и 4. разред); Биологија – екологија, биљне и животињске врсте, биодиверзитет

Географија – Утицај човека на рељеф, климу, воде, биљни и животињски свет; одрживи развој

Математика – читање и тумачење графикона и статистичких података

Информатика и рачунарство – презентације у Powerpoint-у, „скидање“ апликација, тражење информација Ликовна култура – илустровање

ЦРТАЊЕ, СЛИКАЊЕ, ВАЈАЊЕ VI разред

Циљ и задаци

- развијање способности ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената: линија, облика, боја;
- стварање услова да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна иликовна својства;
- развој способности ученика за визуелно памћење и повезивање опажених информација као основе за увођење у визуелно мишљење;
- развијање осетљивости за ликовне и визуелне вредности, које се стичу у настави, а примењују у раду и животу;
- развијање моторичких способности ученика и навике за лепо писање;
- подстицање интересовања и стварање потребе код ученика за посећивањем музеја, изложби, као и за чување културних добара и естетскогизгледа средине у којој ученици живе и раде;

- стварање услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве;
- омогућавање разумевања и позитивног емоционалног става према вредностима израженим и у делима различитих подручја уметности;
- развијање способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности.

Оперативни задаци

- развијају ликовно- естетски сензибилитет (осетљивост) за спонтани ритам бојених мрља, линија, текстуру, светлину, боју и чулноосетљивост и осећајност за визуелно споразумевање и свет уобразиље у ликовним делима;
- покажу интересе и способности за самостално откривање визуелних појава и законитости света облика: светло- тамно, облик-боја, простор, композиција;
- посматрају и развијају љубав према ликовном наслеђу;
- оспособљавају се за стваралачко преношење визуелно- ликовних искустава у природно- друштвена научна подручја и тако развијају интересовање за оплемењивање и заштиту природе и смисао за унапређивање културе живљења;
- развијају способност за креативно и апстрактно мишљење;
- развијају способност сарадње и самопоуздања у тимском раду;
- развијају индивидуално истраживање односа ликовних елемената на примерима националног и светског ликовног уметничког наслеђа.
- естетски доживљавају дела ликовне уметности;

САДРЖАЈ НАСТАВНОГ ПРОГРАМА		ПР. ВЕЖБА	ЕСТ. АНАЛИЗА И ПРОЦЕЊИВАЊЕ	УКУПНО
1.	ЦРТАЊЕ	11	1	12
2.	СЛИКАЊЕ	12	0	12
3.	ВАЈАЊЕ	11	1	12
			УКУПНО:	36

Напомена: Посете културним институцијама (музеји, галерије, споменици културе) – 2 часа

Трајање	Садржај	Начин остваривања	Активности наставника	Активности ученика	Циљеви и задаци садржаја програма
	Цртање - тачка, линија и смер (3)	- објашњавање, дискусија, дијалог, демонстрација	- представљање садржаја рада - разговори са	- усвајање и систематизација изложеног градива као	- развијање способности ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената:

11+1	<ul style="list-style-type: none"> - слободан ритам маса и волумена, бојених мрља, линија, светлина (2) - компоновање основних тродимензионалних облика (3) - компоновање више ритмичких целина у простору (употребни предмети) (3) - естетско процењивање (1) 	<ul style="list-style-type: none"> - показивање основних цртачких техника - објашњавање и упознавањеса основним ликовним елементима - индивидуални рад и рад у групама - коректуе и естетске анализе (заједно са ученицима) - рад по природи (моделу) - посете културним институцијама (музеји, галерије) - објашњавање, разговор- демонстрирање осн.сликарских техника - показивање репродукција познатих сликара (чисте и замућене боје) - креирање вежби и њиховапримена - коректуре и ест. анализе - рад по природи и рад измаште - посета позоришту - кроз разговор и објашњавање упознавање ученика са основним вајарским материјалима и техникама - репродукције 2д и 3д 	<ul style="list-style-type: none"> ученицима (питања, дијалози, дискусије) - вежбање основних цртачких техника - усмеравање на самосталанрад са наглашеном индивидуалношћу - рад у групама са поделомзadataка - естетска анализа, самовредн овање и оцењивање од самих ученика ест. анализа и самовред новање - припрема сценографије за школске манифестације израда паноа, плаката - самостал ан рад са наглашеном индивидуалношћу у у моделовању, рад у групи, раду пару - примена конвексних и конкавних форми - дијалози, дискусије, естетска анализа и самовредновање 	<ul style="list-style-type: none"> и његова практична примена - разговори са наставником (питања, дијалози, дискусије)- вежбање основних цртачких техника - покажу интересе и способности за самостално откривање визуелних појаваи законитости света облика: светло- тамно, облик- боја, простор, композиција - вежбање основних сликарских техника - сакупљање репродукција, формирање збирки - посматрају и естетски доживљавају дела ликовнеуметности; развијају љубав премаликовном наслеђу -практична примена усвојеног градива кроз израду плитког рељефа ислободне скулптуре - развијају способност за креативно и апстрактно мишљење; - развијају способност сарадњеи самопоуздања у тимском радус 	<ul style="list-style-type: none"> линија, облика,боја; стварање услова да ученицина часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средстваи да упознају њихова визуелна и ликовна својства - развијање моторичких способности ученика инавике за лепо писање; - развој способности ученика за визуелно памћење и повезивање опажених информација као основе заувођење у визуелно мишљење; развијање осетљивости за ликовне и визуелне вредности, које се стичу у настави, а примењују у раду и животу - подстицање интересовања и стварање потребе код ученика за посећивањем музеја, изложби, као и за чување културних добара иестетског изгледа средине у којој ученици живе и раде
12+0	<p>Сликање</p> <ul style="list-style-type: none"> - хроматски и ахроматски скуп (2) - интензивне (јарке,чисте) боје и боје ослабљеног интензитета (замућене боје) (2) - топле и хладне боје (2) - визуелно споразумевање (3) - пантомима, говор тела (1) 	<ul style="list-style-type: none"> - амбијент-сценски простор (1) - амбијент-сценскипростор (1) 	<ul style="list-style-type: none"> - амбијент-сценски простор (1) - амбијент-сценскипростор (1) 	<ul style="list-style-type: none"> - амбијент-сценски простор (1) - амбијент-сценскипростор (1) 	<ul style="list-style-type: none"> - амбијент-сценски простор (1) - амбијент-сценскипростор (1)
10+ 2					

<ul style="list-style-type: none"> - ест. анализа (1) Вајање - тактилне вредности површина и облика (2) - чврста и мека форма (2) - моделовање геометријски х и неправилних форми(2) - конвексна и конкавна форма (2) - односи маса и волумена (2) - естетска анализа (2) 	<ul style="list-style-type: none"> уметничких дела и уочавањеразлика - демонстрација рада у појединим материјалима- глина, глинамол... - индивидуални, рад у пару и групи са ученицима - рад по природи - коректура и естетска анализа 			
--	---	--	--	--

ХОР И ОРКЕСТАР
(1 час недељно, 36 часова годишње)

– Слободна активност РАЗРЕД: **ШЕСТИ**

ЦИЉЕВИ НАСТАВЕ И УЧЕЊА: Општи циљ наставе изборног предмета хор и оркестар је развијање интересовања за музичку уметност и упознавање музичке традиције и културе свога и других народа. Остали циљеви и задаци су: да код ученика развија музичке способности и жељу за активним музицирањем/певањем и суделовањем у школским ансамблима; да подстиче креативне способности ученика и смисао за колективно музицирање; да развија навике слушања музике, подстиче доживљај и оспособљеност за разумевање музичких порука; да подстиче стваралачко ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике); да развија критичко мишљење.

Област- тема Садржаји; Препоручени број часова	Очекивани исходи (по завршетку разреда ученик ће бити у стању да)	Стандарди:	Међупредмете компетенције	Међупредметн а повезаност	Начин и поступци остваривања програма (облици рада, методе, наставна средства)
ВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ; Певање, свирање и основе музичке писмености Обрадити и певати народне, дечје, уметничке песме, каноне и песме наших и страних композитора . На дечјим ритмичким и мелодијски м инструмент има	Ученик ће бити у стању да: * кроз свирање и покрет развоја сопствену координацију и моторику; * искаже своја осећања у току извођења музике; * примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; * учествује у	ОСНОВНИ НИВО: Ученик уме да: 1.3.1. пева једноставне дечје, народне или популарне композиције 1.3.2. изводи једноставне дечје, народне или популарне композиције на бар једном инструменту НАПРЕДНИ НИВО:	Дигитална компетенција, естетичка компетенција, компетенција за учење, комуникација, одговоран однос према околини, одговорно учешће у демократском друштву, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, рад са подацима и информацијама,	Српски језик и књижевност – Књижевност, Језик, Језичка култура; Страни језици- Живи свет; Математика- Природни бројеви и делљивост, Разломци; Биологија – Живот у екосистему; Географија –	индивидуални, фронтални, рад у групама, рад у пару; разговор, излагање, демонстрација, певање, слушање, свирање; аудитивна, аудио- визуелна, визуелна, текстуална, помоћно - техничка

<p>изводити песме одговарајуће тежине (обнављање: целе ноте, половине, четвртине, осмине, шеснаестин е у групи и одговарајућих пауза; обрада осминске триоле и синкопе). Кроз обраду песама упознати F-dur, D-dur и d-moll лествицу; 20 часова</p>	<p>школским приредбама и манифестацијама.</p>	<p>Ученик уме да: 3.3.1. изводи разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима</p>	<p>решавање проблема, сарадња, одговоран однос према здрављу</p>	<p>Човек и географија, Планета Земља; Ликовна култура- Ритам, Линија, Облик, Визуелно споразумевање; Физичко и здравствено васпитање – Физичке способности, Моторичке вештине; Информатика и рачунарство - ИКТ, Дигитална писменост и Рачунарство ; Верска настава</p>	
<p>СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ; Слушати вокалне, вокално-инструменталне и инструменталне композиције наших и страних композитора. Посебну пажњу</p>	<p>Ученик ће бити у стању да: вербализује свој доживљај музике; анализира слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте; илуструје примере коришћења плесова</p>	<p>ОСНОВНИ НИВО: МК. 1.2.1. музичке изражајне елементе МК. 1.2.2. извођачки састав МК. 1.2.3. музичке жанрове</p>	<p>Дигитална компетенција, естетичка компетенција за учење, комуникација, одговоран однос према околини, одговорно</p>	<p>Српски језик и књижевност - Књижевност, Језик, Језичка култура; Историја – Основи проучавања прошлости; Страни језици</p>	<p>индивидуални, фронтални, раду групама, рад у пару; разговор, излагање, демонстрација, певање, слушање, свирање; аудитивна, аудио-визуелна, визуелна, текстуална, помоћно- техничка</p>

<p>обратити на соло и хорску песму уз основне информације о делу и композитору. Ученике оспособити да препознају и упознају звук инструмента у примерима које слушају, представљат и им изглед и могућности инструмента; 10 часова.</p>	<p>и музике према намени у свакодневно м животу.</p>	<p>МК. 1.2.4. српски музички фолклор СРЕДЊИ НИВО - МК. 2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената (на пример, узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре) МК. 2.2.2. препозна структуру одређеног жанра НАПРЕДНИ НИВО-У области Слушање музике ученик уме да анализира слушни пример и открије везу</p>	<p>учешће у демократском друштву, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, одговоран однос према здрављу</p>	<p>- Живи свет; Географија – Човек и географија; Ликовна култура- Ритам, Линија, Облик, Визуелно споразумевање; Биологија – Живот у екосистему; Физичко и здравствено васпитање – Физичке способности, Моторичке вештине; Информатика и рачунарство - ИКТ, Дигитална писменост и Рачунарство; Верска настава;</p>	
---	--	---	---	---	--

		опажених карактеристика са: МК. 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера МК. 3.2.2. жанровским и историјско– стилским контекстом звучног примера МК. 3.2.3. контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора			
--	--	---	--	--	--

<p>СТВАРАЊЕ МУЗИКЕ; Подстицати музичке креативност и кроз импровизацију на доступним инструментима. Импровизовати дијалоге на инструмент има Орфовог инструментарија. Стварати дечје песме; 6 часова.</p>	<p>Ученик ће бити у стању да: * изражава своје емоције осмишљавањем мањих музичких целина; * комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; * користи могућности ИКТ за музичко стваралаштво.</p>	<p>Основни ниво: Ученик уме да: 1.4.1. направи музичке инструменте користећи предмете из окружења 1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела 1.4.3. изводи пратеће ритмичке и мелодијско-ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима учествује у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст Напредни ниво: Ученик уме да: 3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум</p>	<p>Дигитална компетенција, естетичка компетенција, компетенција за учење, комуникација, одговоран однос према околини, одговорно учешће у демократском друштву, предузимљивост и оријентација ка предузетништву, рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, одговоран однос према здрављу</p>	<p>Српски језик и књижевност – Књижевност „Језик, Језичка култура; Историја ; Страни језици- Живи свет Математика- Природни бројеви и дељивост, Разломци; Биологија – Живот у екосистему; Географија – Човек и географија, Планета Земља; Ликовна култура- Ритам, Линија, Облик, Визуелно споразумевање; Физичко и здравствено васпитање – Физичке способности, Моторичке вештине; Информатика и рачунарство - ИКТ, Дигитална</p>	<p>индивидуални, фронтални, рад у групама, рад у пару; разговор, излагање, демонстрација, певање, слушање, свирање; аудитивна, аудио - визуелна, визуелна, текстуална, помоћно- техничка</p>
--	--	--	---	---	--

		и друге задате музичке инструменте 3.4.2. импровизује и/или компоњује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова осмисли музику за школску представу, приредбу. Перформнс		писменост и Рачунарство; Верска настава	
--	--	--	--	--	--

ХОР и ОРКЕСТАР – композиције за извођење Химна

„Боже правде“ Д. Ленко

Химна „Светом Сави“, К.Станковић

„Тебе појем“, Стеван Мокрањац Школска

химна, М.Ђачић

„Нек свуд љубав сја“, дечија песма из Белгије

„Из школе сам Свети Сава“ М.Ђачић

„Слатка песма“, М.Бокан
„Песма патуљака“ из цртаног филма Снежана и седам патуљака, приредила М.Бокан
„Анђели певају“, Народна духовна песма
„Песма мајке Ангелине“, народна духовна песма
„Певаћемо шта нам срце зна“, А. Медуњанин
„Звончићи“, Ц.Пиерпонт
„Порука свету“, Н.Живић
„Где је онај цветак жути“, Перголези
“Све птичице зајевале“, народна песма из Црне Горе“
„Чежња за пролећем“, В.А.Моцарт
„Дивља ружица“, Франц Шуберт
„Спокојно спавај“, Д.Кабалевски
„Серенада Београду“, Ж.Петровић
„Рјабињушка“, песма из Русије
„Небо је тако ведро“, стара градска песма
„Морнар“, YU-група
Обраде српских народних песама Канони по избору

ШАХ

Редни број часа	Наставна јединица	
1.	Уводни час. Упознавање ученика са планом и програмом, договор о раду	Обрада
2.	Кретање пиуна и њихов значај	Обрада
3.	Кретање топова и њихов значај	Обрада
4.	Кретање скакача и њихов значај	Обрада
5.	Кретање ловаца и њихов значај	Обрада
6.	Кретање краљице и њен значај	Обрада
7.	Кретање краља и његов значај	Обрада
8.	Отварање и типови отварања у шаху	Обрада
9.	Отварање и типови отварања у шаху	Утврђивање
10.	Шах, игра	Обрада
11.	Шах, игра	Утврђивање
12.	Шах, игра	Утврђивање
13.	Отварање и типови отварања у шаху	Обрада
14.	Отварање у типови отварања у шаху	Утврђивање
15.	Мала рокада	Обрада
16.	Велика рокада	Обрада
17.	Мала и велика рокада	Утврђивање
18.	Шах, игра	Утврђивање
19.	Шах, игра	Утврђивање
20.	Одбрана и типови одбрана у шаху	Обрада
21.	Одбрана и типови одбрана у шаху	Утврђивање
22.	Одбрана и типови одбрана у шаху	Утврђивање
23.	Шах, игра	Утврђивање
24.	Шах, игра	Утврђивање
25.	Отварање и типови отварања у шаху	Обрада
26.	Одбрана и типови одбране у шаху	Обрада
27.	Отварање и одбрана у шаху	Обрада
28.	Отварање и одбрана у шаху	Утврђивање
29.	Шах, игра	Утврђивање
30.	Шах, игра	Утврђивање
31.	Шах, игра	Утврђивање
32.	Шах, игра	Утврђивање
33.	Шах, игра	Утврђивање
34.	Шах, игра	Утврђивање
35.	Провера знања	Утврђивање
36.	Закључивање оцена	Утврђивање

КИНЕСКИ ЈЕЗИК

Упоредо са продубљивањем размене са Кином у политичкој, економској и културној области у Србији се већ годинама учи кинески језик. Програм је обухватао ученике средњих школа, а са све већом заинтересованошћу и растом ентузијазма за учење кинеског језика, програм је намењен и ученицима основних школа.

Наша школа се труди да својим ученицима увек понуди нове, актуелне садржаје, те смо и овога пута, великим ангажовањем и успостављајући сарадњу са Амбасадом НР Кине успели да организујемо бесплатно учење кинеског језика за ученике наше школе.

Часове држи професорка кинеског језика, студент на размени.

Chinese class Teaching Plan

Theme 专题	Topic 话题	Unit 单元教学内容
1.	Hello 你好 Lesson 1-6	Daily Greetings 日常问候
2.	Thank you 谢谢你 Lesson 7-12	Expression of Thanks 表达感谢
3.	What's your name 你叫什么名字 Lesson 13-16	Self Introduction 自我介绍
4.	She is my Chinese teacher 她是我的汉语老师 Lesson 17-21	Asking for Identity 询问身份
5.	Her daughter is 20 years old this year 她女儿今年二十岁 Lesson 22-25	Numbers and Age 数字和年龄
6.	I can speak Chinese 我会说汉语 Lesson 26-29	The Modal Verb “会” 能愿动词“会”
7.	What's the date today 今天几号 Lesson 30-33	Exoression of a Date 日期的表达
8.	I'd like some tea 我想喝茶 Lesson 34-38	The Modal Verb “想” 能愿动词“想”
9.	Where does your son work 你儿子在哪儿工作 Lesson 39-42	The Verb “在” 动词“在”
10.	Can I sit here 我能坐这儿吗 Lesson 43 – 46	The Moral Verb “能” 能愿动词“能”

11.	What's the time now 现在几点 Lesson 47 – 50	Expression of Time 时间的表达
12.	What will the weather be like tomorrow 明天天气怎么样 Lesson 51 – 55	Expression of Feeling 表达感受
13.	He is learning to cook Chinese food 他在学做中国菜呢 Lesson 56 – 59	“在……呢” Used to Indicate an Action in Progress “在……呢”表示动作正在进行
14.	She has bought quite a few clothes 她买了不少衣服 Lesson 60 – 63	“了”Indicating Occurrence or Completion. “了”表示发生或完成
15.	I came here by air 我是坐飞机来的 Lesson 64 – 68	The structure “是……的” : used to emphasize time, place or manner
16.	General revision 总复习 Lesson 69 – 72	Review

ПЛАН И ПРОГРАМ РАДА ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ 6. РАЗРЕД

1. Кућни ред школе, Правилник о понашању и облачењу и избор председника одељенске заједнице
2. Како да организујем свој радни дан
3. „Учимо сви заједно“ развој емпатије и толеранције
4. Лична одговорност за сопствена осећања и поступке – платформа „Чувам те“
5. Како да препознаш сопствене и туђе потребе
6. Дигитално насиље – Трагови које остављамо на интернету – радионица платформа „Чувам те“
7. Промене у пубертету и сазревање
8. Разлике и сличности између дечака и девојчица и родна равноправност
9. Шта је то одговорно понашање, добра комуникација и искреност
10. Међународни дан толеранције
11. Превенција и заштита деце од трговине људима - Програм заштите ученика од насиља и Програм заштите од дискриминације
12. Како да јасно изразиш сопствене потребе
13. Учимо сви заједно равносправност и прихватање различитости
14. Пушење, алкохолизам и дрога-штетности и последице
15. Анализа постигнућа и успех ученика
16. Култура читалаштва – препоручио/ла бих другу да прочита
17. Прослава школске славе *Свети Сава*
18. Поверење у сопствене снаге и самопоуздање
19. Поштовање школских правила и одговорност
20. Дигитално насиље Платформа „Чувам те“

21. Технике учења и боља постигнућа у
22. Дигитално насиље – Трагови које остављамо на интернету - радионица по избору Платформа „Чувам те“
23. Развој другарства кроз вршњачко учење
24. Како разрешити конфликт и јачање вршњачке групе
25. Мој будући позив – жеље и могућности радионица Професионалне оријентације
26. Чувајмо своју околину
27. Развој толеранције и прихватање различитости „Учимо сви заједно“
28. Разликујемо се у ставовима, особинама, навикама , мишљењима, потребама
29. Мој циљ у будућности-радионица професионалне оријентације
30. Дан школе 19. Мај
31. Прва помоћ код крварења, сунчанице и колапса
32. Помажемо слабијима“ развоје емпатије и социјалних вештина
33. Успех ученика на крају наставне године
34. Игре по слободном избору
35. Слободно време током летњег распуста
36. Моје одељење и ја у 6. разреду.

ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ

Културне активности школе обухватају:

- Прославу Дана школе 19.мај
- Прославу почетка школске године
- Прославу краја школске године
- Прославу краја основно школског образовања и васпитања
- Прославе школских и државних празника
- Приредбе
- Представе
- Сајам образовања
- Сајам књига
- Изложбе
- Концерте
- Смотре
- Посете установама културе

	АКТИВНОСТИ	ВРЕМЕ	РЕАЛИЗАТОРИ
Прослава Дана школе	<ul style="list-style-type: none"> ● „Савини дани“ ● „Учитељству у част“ – ликовно- литерарни конкурс ● У оквиру Савиних дана - такмичење у беседништву ● Приредбе и концерти ● Спортска такмичења ● Изложбе ликовних и литерарних радова ученика ● Поводом јубилеја школа организује и друге видове прослава (свечане академије, издавање монографија и сл.) којима промовише успехе својих ученика; годишњак „Растимо заједно“ 	Месец мај 19.05.	<ul style="list-style-type: none"> - Стручна и одељењска већа - Библиотекар и стручна служба школе - Руководство школе
Прослава почетка школске године	<ul style="list-style-type: none"> ● Приредба за ученике првог разреда и њихове родитеље ● Панои добродошлице за ђаке-прваке ● Приредба за ученике петих разреда и њихове родитеље 	Први дан школске године	<ul style="list-style-type: none"> - Одељењско веће првог и петог разреда - Стручно веће ликовне и музичке културе, стручно веће језика - Стручно веће разредне наставе
Прослава краја школске године	<ul style="list-style-type: none"> ● Прославе за ученике старијих разреда ● Одељењске прославе за ученике млађих разреда 	последњи наставни дан другог полугодишта	<ul style="list-style-type: none"> - Одељењска већа свих разреда - Ученички парламент
Прослава краја основно школског образовања и васпитања	<ul style="list-style-type: none"> ● Свечана додела диплома ● Прослава за ученике ● Панои са успесима ученика 	по завршетку наставе за ученике 8. разреда	<ul style="list-style-type: none"> - Одељењско веће осмог разреда - Ученички парламент - Савет родитеља

Прослава школских и државних празника	<ul style="list-style-type: none"> ● Прославе за ученике старијих разреда ● Одељењске прославе за ученике млађих разреда ● Новогодишњи концерт,новогодишњи базар, подела честитки,изложбе и др. (у организацији Ученичког парламента) ● Посете установама које организују тематске представе или прославе за ученике 	Током школске године	<ul style="list-style-type: none"> - Одељењска већа свих разреда - Ученички парламент - Стручна већа
	<ul style="list-style-type: none"> ● Свечана академија ● Изложбе ликовних радова ● Часови одељењске заједнице посвећен и Светом Сави Школски часопис „Ђачки хоризонти“ 	Школска слава Свети Сава	<ul style="list-style-type: none"> - Стручно веће ликовне и музичке културе - Стручно веће језика - Вероучитељи - Библиотекар Руководство школе
	<ul style="list-style-type: none"> ● Часови одељењске заједнице посвећени догађајима и личностима којима је празник посвећен Маскенбал/спортске активности/базари/ликовне активности 	Државни празници значајни датуми (по календару)	<ul style="list-style-type: none"> - Вероучитељи - Одељењске старешине Стручно веће ликовне и музичке културе
Приредбе, представе, изложбе и концерти	<ul style="list-style-type: none"> ● Активности тематски везане за прославу одређених празника ● Активности у складу с израженим интересовањима ученика Активности у сврху промоције ученичких постигнућа (наставних и ваннаставних) 	током школске године	<ul style="list-style-type: none"> - Стручно веће разредне наставе - Стручно веће ликовне и музичке културе и др.
Такмичења и смотре	<ul style="list-style-type: none"> ● Реализација ваншколских такмичења и конкурса ● Смотре/такмичења у ваннаставним и ваншколским постигнућима ученика у сврху промоције позитивних вредности 	током школске године	- Стручна већа и стручна служба уз сарадњу предметних наставника, Ученички парламент, драмске, новинарске и ликовне секције
Посете установама културе	<ul style="list-style-type: none"> ● Посете позоришту ● Посете биоскопу Посете музејима и изложбама 	током школске године	- Одељењска већа

ПРИЈАТЕЉИ ДЕЦЕ ОПШТИНЕ ГРОЦКА - КАЛЕНДАР АКТИВНОСТИ	
Септембар	Ликовни конкурс у оквиру програма Дечје недеље
Октобар	ДЕЧЈА НЕДЕЉА
Новембар	ОДЕЉЕЊСКА И ШКОЛСКА ТАКМИЧЕЊА: „ДЕЧЈЕ МУЗИЧКЕ СВЕЧАНОСТИ „Бирамо најраспеваније одељење”, „Златна сирена”- соло певачи, Мали вокални састави – дуети, терцети и квартети.
Децембар, јануар, фебруар	ОПШТИНСКА ТАКМИЧЕЊА: „ДЕЧЈЕ МУЗИЧКЕ СВЕЧАНОСТИ : „Бирамо најраспеваније одељење”, „Златна сирена”- соло певачи, Мали вокални састави – дуети, терцети и квартети. ОДЕЉЕЊСКЕ И ШКОЛСКЕ ИЗЛОЖБЕ ликовног конкурса „Мали Пјер
Фебруар	ОПШТИНСКА ТАКМИЧЕЊА: „ДЕЧЈЕ МУЗИЧКЕ СВЕЧАНОСТИ: „Бирамо најраспеваније одељење”, „Златна сирена”- соло певачи, Мали вокални састави – дуети, терцети и квартети. ОДЕЉЕЊСКА И ШКОЛСКА ТАКМИЧЕЊА: ДЕЧЈЕ МУЗИЧКЕ СВЕЧАНОСТИ :Групе певача; Мали инструментални састави; Оркестри, Хорови ОДЕЉЕЊСКА И ШКОЛСКА ТАКМИЧЕЊА: „ПЕСНИЧЕ НАРОДА МОГ”/Рецитатори ОПШТИНСКА ИЗЛОЖБА « МАЛИ ПЈЕР»
Март	ОДЕЉЕЊСКА И ШКОЛСКА ТАКМИЧЕЊА: „ЂАЧКИ ПЕСНИЧКИ СУСРЕТИ ”- такмичења младих песника ОПШТИНСКА ТАКМИЧЕЊА: „ДЕЧЈЕ МУЗИЧКЕ СВЕЧАНОСТИ”: Групе певача; Мали инструментални састави; Оркестри; Хорови ОПШТИНСКА ТАКМИЧЕЊА: „ПЕСНИЧЕ НАРОДА МОГ”/Рецитатори ГРАДСКА ТАКМИЧЕЊА РЕЦИТАТОРА (март,април):Смотра рецитатора «ПЕСНИЧЕ НАРОДА МОГ» . ГРАДСКО ТАКМИЧЕЊЕ: Демус „Златне сирене Београда“ и мали вокални састави
Април	<u>ОПШТИНСКА ТАКМИЧЕЊА:</u> *„ ФЕСТИВАЛ КРАТКИХ ДРАМСКИХ ФОРМИ ” дечје и драмске групе основних и средњих школа *„ ПОЗОРИШНЕ ИГРЕ ДЕЦЕ И МЛАДИХ ”-драмске секције основних и средњих школа *„ ЂАЧКИ ПЕСНИЧКИ СУСРЕТИ ” – такмичења младих песника *„ ВАСКРШЊЕ ЧАРОЛИЈЕ – У СУСРЕТ УСКРСУ ” – ликовни конкурс ГРАДСКА ТАКМИЧЕЊА: “ДЕЧЈЕ МУЗИЧКЕ СВЕЧАНОСТИ”: Групе певача; Мали инструментални састави; Оркестри;Хорови; РЕПУБЛИЧКО ТАКМИЧЕЊЕ: * РЕЦИТАТОРА: «ПЕСНИЧЕ НАРОДА МОГ»

Мај	ГРАДСКА ТАКМИЧЕЊА: *“ФЕСТИВАЛ КРАТКИХ ДРАМСКИХ ФОРМИ“ „ФЕСТИВАЛ МАЛИХ ДЕЧЈИХ СЦЕНА“ дечје и школске драмске групе *“ПОЗОРИШНЕ ИГРЕ ДЕЦЕ И МЛАДИХ” драмске секције основних и средњих школа *ДЕЧИЈЕ МУЗИЧКЕ СВЕЧАНОСТИ -ДЕМУС. РЕВИЈА ПОБЕДНИКА- Концерт музичког стваралаштва деце Београда *ИЗЛОЖБА ДЕЧИЈИХ РАДОВА настали на радионицама током распуста
Јун	1. ГРАДСКА ТАКМИЧЕЊА: „ЂАЧКА ПЕСНИЧКА СУСРЕТАЊА”, ”ЂАЧКИ ПЕСНИЧКИ СУСРЕТИ ” 2. РЕПУБЛИЧКА ТАКМИЧЕЊА: „ПОЗОРИШНЕ ИГРЕ ДЕЦЕ И МЛАДИХ”

Удружење Пријатељи деце Србије, ПДС, је мрежа Удружења коме припада и организација „Пријатељи деце општине Гроцка“, добровољна и непрофитна организација цивилног друштва. Основано је 1990. године да би остваривало циљеве у области права детета, друштвене бриге о деци и подстицања активности на унапређењу рада с децом и за децу.

ПДС је најстарија организација те врсте у Србији, и једна од најстаријих у Европи и свету. Наследник је организације Друштво за потпомагање и васпитање сиротне и напуштене деце, основане давне 1880. године. Са огромним ентузијазмом и жаром, и данас окупља све оне којима је стало до деце, њиховог васпитања и развоја, смисаоног провођења слободног времена, њихове заштите и права. Општа мисија и циљ ПДС-а је да допринеси промоцији и остварењу права детета и стварању услова за безбедно и срећно детињство, за поштовање положаја детета у друштву, за слободан и хармоничан развој све деце у духу наше традиције. Организује активности за децу и активност деце (стваралачке, игровне, техничке, рекреативне, хуманитарне...).

ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКО РЕКРЕАТИВНИХ АКТИВНОСТИ

Активност		Време	реализатор(и)
Школски/ општински/ градски турнири	<ul style="list-style-type: none"> ● Турнир у малом фудбалу ● Турнир у одбојци ● Турнир у кошарци ● Турнир у игри „Између две ватре“ ● Турнир у шаху ● Турнир у рукомету ● Полигон споретности ● „Брзином до звезда“- спортска манифестација ● Крос ● Такмичење у пливању ● „Спортске игре младих“ 	током школске године	<ul style="list-style-type: none"> - Стручно веће физичког васпитања - Стручно веће разредне наставе - Саветодитеља - Београдска асоцијација за школски спорт - Спортски савез Општине Гроцка - Министарство спорта и омладине
Промоција спорта, такмичења и фер-плеја	<ul style="list-style-type: none"> ● Израда паноа о актуелним спортским такмичењима (Мала олимпијада, светска/европска првенства) с информацијама, рекордима, сликама... ● Планинарско спортско друштво „Стена“- предавање, радионица ● Израда паноа о појединим спортовима Израда паноа о спортистима изузетних постигнућа 	у складу с актуелним догађајима	<ul style="list-style-type: none"> - Професори физичког васпитања - Ученички парламент - Спортске секције
Игре на снегу	<ul style="list-style-type: none"> ● Прављење Снешка Белића ● Грудвање на дистанци ● Фудбал на снегу ● Клизање - „Зимске чаролије“ 	децембар -јануар (када има снега)	<ul style="list-style-type: none"> - Стручно веће физичког васпитања - Стручно веће разредне наставе

Здрави стилови живота; Превенција деформитета	<ul style="list-style-type: none"> ● Пројектне активности „Живи здраво- храни се здраво“ ● Радионице и тематска предавања за ученике ● Израда паноа о деформитетима тела и последицама физичке неактивности ● Предавања/панои с упутствима за правилно физичко вежбање ● Здрава исхрана 	Током школске године	<ul style="list-style-type: none"> - Стручно веће физичког васпитања - Школски лекар - Савет родитеља - родитељи - предавачи
Недеља школског спорта	<ul style="list-style-type: none"> - Спортска такмичења (мали фудбал, одбојка, кошарка, рукомет, између две ватре...) - Гостовање и дружење са спортистима - Штафетне игре - Утакмице ученика и родитеља, ученика и наставника „Фер плеј турнир“ - Јавни час физичког васпитања - Час одељењске заједнице о значају спорта и физичке активности - Израда паноа и материјала за сајт школе о одржаним такмичењима и победницима 	Септембар и мај, недеља школског спорта	<ul style="list-style-type: none"> - Стручно веће физичког васпитања - Стручно веће разредне наставе - Савет родитеља

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА, ПРОГРАМ СПРЕЧАВАЊА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ И ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА

Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије објавило је Посебни протокол за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно - васпитним установама. Влада Републике Србије донела је 10. фебруара 2022. године Закључак о усвајању Општег протокола за заштиту деце од насиља, чијим доношењем је престао да важи Општи протокол за заштиту деце од злостављања и занемаривања из 2005. године

У њему су представљене превентивне активности и дефинисане процедуре у заштити деце од насиља. Дефинисањем улога свих који су укључени у живот и рад школе у процесу заштите деце од насиља, обезбеђују се услови за несметан развој и учење деце и младих. Процедуре предвиђају активности којима се утиче на формирање ставова о неприхватљивости насилног понашања и подстичу развијање толеранције, разумевања и прихватања различитости.

Право на заштиту од свих облика насиља представља основно право сваког детета, а утврђено је Конвенцијом о правима детета и низом међународних уговора у области заштите људских права које је Република Србија ратификовала.

У утврђивању програма полазне основе биле су Правилника о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање (Сл.гласник РС, бр. 46/19, и 104/2020), Правилник о ближим критеријумима за препознавање облика дискриминације од стране запосленог, детета, ученика или трећег лица у установи образовања и васпитања (Сл.гласник РС, бр. 22/2016), Правилник о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности (Сл.гласник РС, бр. 65/2018).

У Општем протоколу израз „насиље“ означава „сваки облик физичког или менталног насиља, повређивања или злостављања, запостављања или немарног поступања, малтретирања или експлоатације, укључујући сексуално злостављање (члан 19.став1. Конвенције о правима детета).

Насиље наддецом/ученицима могу вршити њихови вршњаци, одрасле особе које су запослене у школи и одрасле особе које нису запослене у школи. Према Општем протоколу, насиље има различите форме: **физичко насиље над дететом, телесно кажњавање детета, емоционално насиље над дететом, сексуално насиље, занемаривање и немарно поступање, експлоатација детета, трговина децом, искоришћавање детета за просјачење, искоришћавање детета у проституцију, искоришћавање детета за порнографију, злоупотреба деце ради, трговина дететом ради усвојења, злоупотреба детета у медицинске или научне сврхе, социјална експлоатација детета, насиље у породици, сведочење детета насиљу у породици, насиље међу децом (вршњачко насиље), дигитално насиље, насиље над дететом у спортском контексту, родно засновано насиље, децји брак, институционално насиље, тортура над дететом, нестало дете и деца у покрету.**

Процес заштите деце од насиља:

- Препознавање насиља које може бити извршено над дететом
- Пријављивање сумње на насиље над дететом

- Поступање приликом заштите детета од насиља

- Спровођење неодложне интервенције Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања

Утврђује се **на основу анализе стања** безбедности, односно свих аспеката школске средине, присутности различитих облика и интензитета насиља, злостављања и занемаривања, специфичности установе и резултата самовредновања и вредновања квалитета рада установе.

Програм и мере заштите:

- 1) да се превентивне мере и активности уграђују у свакодневни живот школе, током целе школске године, кроз наставне и ваннаставне активности, као и активности одељењске заједнице (ЧОС) и вршњачким групама – Ученички парламент, Клуб ученика; кроз годишње планирање и рад стручних органа, тела и тимова, родитељских састанака, родитељи – индивидуално и групно, Савет родитеља);
- 2) стручно усавршавање запослених ради унапређивања компетенција запослених за превентивни рад, благовремено уочавање, препознавање, реаговање на насиље, злостављање и занемаривање;
- 3) информисање у просторијама школе (панои), као и на сајту, о обавезама и одговорностима у области заштите од насиља, злостављања и занемаривања,;
- 4) подстицање и оспособљавање ученика за активно учествовање у раду одељењске заједнице, ученичког парламента, школског одбора и стручних органа установе;
- 5) одељењске старешине у сарадњи са родитељима и педагошко-психолошком службом реализују појачан васпитни рад ради развијања самоодговорног и друштвено одговорног понашања;
- 6) едукација ученика и запослених, као и родитеља за препознавање ризика од насиља, злостављања и занемаривања (радионице, трибине, предавања...);
- 7) правовремено и одговорно реаговања на насиље, злостављање и занемаривање, улоге и одговорности и поступање у интервенцији када постоји сумња или се оно догађа;
- 8) подршка ученицима, односно онима који трпе, чине или су сведоци насиља, злостављања и занемаривања;
- 9) различити облици сарадње са породицом, јединицом локалне самоуправе, надлежном организационом јединицом полиције Гроцка, Центром за социјални рад, дравственом службом Врчин, правосудним органима и др.;
- 10) извештавања и евалуација о остваривању и ефектима програма заштите, а нарочито, у односу на: (учесталост инцидентних ситуација и број пријава, заступљеност различитих облика и нивоа насиља, злостављања и занемаривања, број повреда, учесталост и број васпитно-дисциплинских поступака против ученика и дисциплинских поступака против запослених, број и ефекте оперативних планова заштите, остварене обуке у превенцији насиља, злостављања и занемаривања и потребе даљег усавршавања, број и ефекте акција које промовишу сарадњу, разумевање и помоћ вршњака, степен и квалитет укључености родитеља у живот и рад ушколе ...

**ПРОГРАМ ЗА ЗАШТИТУ УЧЕНИКА ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА
И ЗАНЕМАРИВАЊЕ**

Вр.	Садржај активности	Носиоци и сарадници	Начини
	<ul style="list-style-type: none"> - Анализа стања у школи и увид у присутност насиља у школи и сагледавање облика насиља; Пружање потребне помоћи наставницима, одељенским старешинама у примени програма превентивних и интервентних активности; - Сарадња са ученичким парламентом; - Посредовање и помоћ у решавању случајева насиља другог и трећег типа/нивоа и у изузетним случајевима првог типа; - Планирање и реализација предвиђених активности; - Сарадња са стручним тимовима школе и пружање подршке у раду Струном тиму за инклузивно образовање; - Анализа рада Тима, и договор о активностима за наредни месец; 	<ul style="list-style-type: none"> - координатор и чланови Тима за заштиту ученика, директор , стручни сарадници, одељењске старешине 	<ul style="list-style-type: none"> - направљена анализа стања у школи - упутство за наставнике о текућим активностима евиденција појединачних случајева насиља - записници са одржаних састанака и предузете мере
	<ul style="list-style-type: none"> - Анализа стања у школи и увид у присутност насиља у школи и сагледавање облика насиља - Пружање потребне помоћи, наставницима, одељенским старешинама у примени програма превентивних и интервентних активности; - Праћење реализованих активности одељенских заједница - Реаговање у случајевима насиља, сарадња са ученицима и родитељима; - Анализа рада Тима и договор о активностима за наредни месец; - Ажурирање сајта школе информацијама о активностима Тима; 	<ul style="list-style-type: none"> - координатор и чланови Тима за заштиту ученика, директор ,стручни сарадници, одељењске старешине 	<ul style="list-style-type: none"> - направљена анализа стања у школи - упутство за наставнике о текућим активностима - евиденција појединачних случајева насиља - записници са одржаних састанака - и предузете мере
	<ul style="list-style-type: none"> - Анализа стања у школи и увид у присутност насиља у школи и сагледавање облика насиља; -Припрема извештаја о раду Тима на крају првог полугодишта; - Праћење реализације активности у складу са програмом превенције и интервенције - Анализа рада Тима, и договор о активностима за наредни месец; 	<ul style="list-style-type: none"> - координатор и чланови Тима за заштиту ученика, директор , стручни сарадници, одељењске старешине 	<ul style="list-style-type: none"> - направљена анализа стања у школи - упутство за наставнике о текућим активностима - евиденција појединачних случајева насиља - записници са одржаних састанака

I II	<ul style="list-style-type: none"> - Анализа и усвајање извештаја о раду Тима на крају првог полугодишта текуће школске године; - Припрема презентација за наставнике, родитеље и ученике у циљу едукације и повећања компетенција за реаговање у случајевима насиља и примени протокола и правилника у одговору на насиље, злостављање и занемаривање у школи; - Сарадња са стручним тимовима школе и пружање подршке у раду Струном тиму за инклузивно образовање; Анализа рада Тима, и договор о активностима за наредни месец; 	<ul style="list-style-type: none"> - координатор и чланови Тима за заштиту ученика, директор , стручни сарадници, одељењске старешине 	<ul style="list-style-type: none"> - направљена анализа стања у школи - упутство за наставнике о текућим активностима - евиденција појединачних случајева насиља - записници са одржаних састанака извештај о раду Тима за заштиту ученика
III IV	<ul style="list-style-type: none"> - Анализа стања у школи и увид у присутност насиља у школи и сагледавање облика насиља; - Пружање потребне помоћи наставницима, одељенским старешинама у примени програма превентивних и интервентних активности; - Праћење реализованих активности одељенских заједница; - Реаговање у случајевима насиља, сарадња са ученицима и родитељима; - Анализа рада Тима и договор активностима за наредни месец; - Праћење активности ученичког парламента и степена укључивања ученика у процес превенције насиља вршњачким посредовањем; - Ажурирање сајта школе информацијама о активностима Тима; 	<ul style="list-style-type: none"> - координатор и чланови Тима за заштиту ученика, директор , стручни сарадници, одељењске старешине 	<ul style="list-style-type: none"> - направљена анализа стања у школи - упутство за наставнике о текућим активностима - евиденција појединачних случајева насиља - записници са одржаних састанака - присуство седници ученичког парламента
V VI	<ul style="list-style-type: none"> - Анализа стања у школи и увид у присутност насиља у школи и сагледавање облика насиља; - Пружање потребне помоћи наставницима, одељенским старешинама у примени програма превентивних и интервентних активности; - Праћење реализованих активности одељенских заједница; - Анализа извештаја одељенских старешина о активностима одељенских заједница; - Сарадња са стручним тимовима школе и пружање подршке у раду Струном тиму за инклузивно образовање; - Анализа извештаја стручних вођа о реализованим екскурзијским путовањима са акцентом на понашање ученика и сагледавање односа међу ученицима, степен сарадње, уважавања и толеранције; - Анализа рада Тима за заштиту ученика на крају другог полугодишта; 	<ul style="list-style-type: none"> - координатор и чланови Тима за заштиту ученика, директор , стручни сарадници, одељењске старешине 	<ul style="list-style-type: none"> - направљена анализа стања у школи - упутство за наставнике о текућим активностима - евиденција појединачних случајева насиља - записници са одржаних састанака

VII	<ul style="list-style-type: none"> - Конституисање Тима за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања; - Израда годишњег програма рада Тима за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања; - Анализа и усвајање извештаја о раду Тима за завршену школску годину; - Анализа рада Тима, и договор о активностима за наредни месец; 	<ul style="list-style-type: none"> - координатор и чланови Тима за заштиту ученика, директор, стручни сарадници, одељењске старешине 	<ul style="list-style-type: none"> - решење члановима Тима - записници са одржаних састанака - извештај о раду Тима - усвојен програм рада Тима
-----	---	---	---

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Дискриминација је неједнако поступање према особи или некој групи на основу неког њиховог личног својства, што за последицу има неједнакост у шансама да остваре уставом и законом загарантована права. То је неједнако третирање, искључивање, односно довођење у подређен положај појединаца или група људи који се налазе у истој, сличној или упоредивој ситуацији.

Превенција дискриминације, као и вређања угледа, части или достојанства личности јесу мере и активности које предузима установа да се предупреди сваки облик дискриминаторног понашања, као и понашања којим се вређа углед, част или достојанство личности, у било ком од односа, подигне свест свих у установи о његовим негативним последицама на лица, групу лица, односно установу.

Свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лице или групе лица, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица на отворен или прикривен начин, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, статусу мигранта, односно расељеног лица, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, социјалном и културном пореклу, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима (у даљем тексту: лична својства) у установи којом се неоправдано прави разлика или даје првенство.

Закон препознаје следеће облике дискриминације:

- Непосредну и посредну дискриминацију
- Повреду начела и једнаких права и обавеза
- Позивање на одговорност
- Удруживање ради вршења дискриминације
- Говор мржње
- Узнемиравање и

понижавајуће понашање

Посебни случајеви

дискриминације:

Случајеви дискриминације у:

- остваривању исхода и стандарда образовања и васпитања,
- остваривању права на образовање и васпитање,
- употреби језика и писма,
- обезбеђивању безбедности деце и ученика и других учесника у образовном и васпитном процесу,
- поштовању правила понашања у установи,
- планирању и програмирању образовно-васпитног рада,
- реализацији образовно-васпитног рада,
- руковођењу и организовању рада (у даљем тексту: управљању) установом,
- поштовању права детета, односно ученика, и других учесника у образовном и васпитном процесу,
- прикупљању и употреби података о деци, ученицима, родитељима, старатељима и запосленима када то законом или подзаконским актом није предвиђено,

- запошљавању и поступању према запосленима у установи,
- другим областима од значаја за образовање и васпитање.

ИНТЕРВЕНТНЕ АКТИВНОСТИ

ДИСКРИМИНАЦИЈУ ТРЕБА ПРИЈАВИТИ- Школа је дужна да поступа по пријавама које могу бити неформалне – изнете усмено наставнику, стручној служби школе и директору.

Уколико је неопходно, пријава се може (заједно са родитељима) поднети и директору школе у писаном облику. Школа је дужна да реагује, тј. предузме неке видљиве кораке ради заштите свих ученика, а које зависе од тежине и облика кршења. Резултат предузетих мера треба бити престанак дискриминације.

У установи се интервенише у случају сумње и када је утврђено дискриминаторно понашање, и то, када се оно припрема, дешава или се догодило између: учесника у образовању (дете-дете, ученик-ученик, одрасли- одрасли; учесник у образовању - запослени; учесник у образовању - родитељ; учесник у образовању - треће лице у установи); запосленог (запослени - учесник у образовању, запослени-родитељ, запослени-запослени, запослени - треће лице); родитеља (родитељ - учесник у образовању, родитељ-родитељ, родитељ-запослени, родитељ - треће лице); треће лице (треће лице - учесник у образовању, треће лице - родитељ, треће лице - запослени; треће лице - треће лице).

Директор, запослени и трећа лица имају обавезу да препознају дискриминацију, а ако је утврђена, предузму мере и активности у установи према учеснику у образовању прописане Законом и овим актом. Директор има обавезу да предузме Законом утврђене мере и активности према запосленом, родитељу и трећем лицу као извршиоцу дискриминације и пријави дискриминацију надлежним државним органима, органима аутономне покрајине и локалне самоуправе.

У случају дискриминаторног понашања запосленог утврђује се одговорност у дисциплинском поступку, у складу са Законом. Одговорност родитеља за повреду законске забране дискриминације од стране његовог детета које је ученик школе утврђује се у прекршајном поступку, а на основу Закона. У случају када је родитељ извршилац дискриминације, одговорност се утврђује пред Повереником или у судском поступку, у складу са законом. Одговорност трећег лица за повреду законске забране дискриминације утврђује се у поступку пред Повереником или у судском поступку, у складу са законом.

У спровођењу превентивних и интервентних мера и активности:

- прати се остваривање програма заштите установе;
- евидентирају сви случајеви дискриминације у школи;
- прати се остваривање конкретних планова заштите;
- анализира стање и извештава.

На основу анализа стања, праћења дискриминације, вредновања квалитета и ефикасности предузетих мера и активности у области превенције и интервенције, дефинишу се даље мере од значаја заштите од дискриминације учесника у образовању, родитеља, запослених и трећих лица.

Активности	Разред	Носиоци активности
Предавања и радионице на тему дискриминације	I- VIII	Одељењске старешине педагошко-психолошка служба, директор, Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања
Прати се остваривање планова појачаног васпитног рада	I- VIII	Одељењске старешине педагошко-психолошка служба, директор, Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања
План дежурства наставника и кораци у интервенцији истакнути на видном месту	I- VIII	Одељењске старешине педагошко-психолошка служба, директор, Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања
Предавања полиције и сарадника из Центра за социјални рад	I- VIII	Одељењске старешине педагошко-психолошка служба, директор, Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања

ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ РИЗИЧНИХ ПОНАШАЊА

План ће се реализовати кроз редовну наставу, часове одељењског старешине, ваннаставне активности, предавања (стручњаци из области медицине - спољни сарадници), трибине на различите теме о психоактивним супстанцама. Кроз радионице, уз посебно ангажовање ученика који су склони ризичним понашањима или су у таквој средини, реализоваће се следећи програмски задаци:

Активности	Разред	Носиоци активности
Упознавање одељењских старешина са програмом превенције и имплементација у часове одељењске заједнице	I- VIII	Одељењске старешине педагошко-психолошка служба, директор, Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања
Анализа ситуације у претходној школској и ситуација са потенцијалним проблемима у понашању	I- VIII	Одељењске старешине и родитељи, педагошко-психолошка служба, директор, Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања
Шта су правила и вредности (радионице и ЧОС)	I- VIII	Одељењске старешине педагошко-психолошка

		служба, директор, Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања
Шта је одговорно понашање(радионице и ЧОС)	I- VIII	Одељењске старешине и родитељи, педагошко-психолошка служба, директор
Развијање здравих стилова живота ученика		
Стицање основних хигијенских навика- часови одељењског старешине и радионице педагошко- психолошке службе	I-IV	Одељењске старешине и родитељи, педагошко-психолошка служба
Хигијена учионице и просторија у којима боравимо	I- VIII	Одељењске старешине и родитељи, педагошко- психолошка служба
Правилна исхрана и здраве намирнице; Улога правилне исхране и значај за психофизички развој – радионице кроз пројектне активности	I- VIII	Одељењске старешине и родитељи, педагошко-психолошка служба, директор
Препознавање здраве и неисправне хране- кроз ваннаставне активности и радионице	I- VIII	Одељењске старешине и родитељи, педагошко-психолошка служба, директор, наставници биологије
Развијање социјалних вештина и самоконтроле	I- VIII	Одељењске старешине и родитељи, педагошко -психолошка служба, директор
Како потреба да нас други прихвате утиче на понашање – радионице, ЧОС	I- VIII	Одељењске старешине и родитељи, педагошко -психолошка служба, директор
Ризична понашања и како препознати негативне изазове		
Опасности неправилног и нестручног коришћења лекова	I-IV	Одељењске старешине и педагошко-спихолшка служба
Правилно - неправилно коришћење хемијских материја- предавање (радионица)	III-VIII	Одељењске старешине и педагошко-спихолшка служба, наставници хемије
Опасности од пиротехничких средстава- радионица на ЧОС-у	I- VIII	Одељењске старешине и педагошко-спихолшка служба
Зашто је погрешно користити алкохол – радионица на ЧОС-у	III-VIII	Одељењске старешине и педагошко-спихолшка служба, предавач: лекар из ДЗ Гроцка /
Штетан утицај игрица и друштвених мрежа	I- VIII	Одељењске старешине и педагошко-спихолшка служба, наставници информатике
Предавање на тему наркоманије платформа „Чувам те“ и штетног утицаја дрога- трибина	V-VIII	Одељењске старешине и педагошко-спихолшка служба, предавач: лекар из ДЗ Гроцка /
Штетност психоактивних супстанци и негативан утицај особа које их користе- радионица педагошко-психолошке службе	V-VIII	Одељењске старешине и педагошко-спихолшка служба
Развити ниво знања и навика код ученика који ће им омогућити да кажу „НЕ“ када се нађу у ситуацији да им се понуде психоактивне супстанце	V-VIII	Одељењске старешине и педагошко-спихолшка служба, предавач: лекар из ДЗ Гроцка /

Превентивне активности у склопу програма заштите ученика од ризичних понашања

- СЕПТЕМБАР Прилагођавање ученика на школу и учешће у школским активностима

1. Упознавање ученика са школом и подручјима образовно-васпитног рада; Организација сусрета родитеља, наставника и ученика; Договор о узајамним очекивањима, потребама и захтевима; Изграђивање јединствених ставова породице и школе о васпитању ученика,
2. Активно учешће ученика и родитеља у изради правила о понашању ученика, запослених и родитеља ученика наше школе,
3. Адаптација ученика на живот у школи; Укључивање ученика у школске активности,
4. Изграђивање свести о припадању школи и идентитету школе.

- ТОКОМ ГОДИНЕ Подстицање личног развоја

1. Подстицање личног самопоуздања, упознавање и прихватање сопствених вредности, учење видова самопотврђивања уз уважавање других ученика кроз различите облике образовно-васпитног рада,
2. Неговање осећања, уочавање веза између осећања, потреба, мисли и акција кроз заједничке активности одељењских заједница и вршњачких група,
3. Упознавање својих и туђих потреба кроз заједничке активности ученика, наставника и родитеља.

ТОКОМ ГОДИНЕ Подстицање социјалног сазнања и социјалних односа- радионице, предавања

Разумевање других ученика и усклађивање њихових поступака активности у групи,

2. Развијање толеранције према разликама у мишљењима, ставовима, особинама, навикама, изгледу и потребама других;
3. Успостављање, неговање и развијање односа са другима: Пријатељство; Сараднички однос; Односи међу генерацијама; Односи у породици и школи; Чиниоци који доводе до повезивања нарушавања односа;
4. Сарадња у школи; Припремање заједничких програма којима се побољшава квалитет живота у школи

- ТОКОМ ГОДИНЕ Развијање способности за сарадњу и конструктивно решавања сукоба- радионице, предавања

1. Унапређивање развоја сарадничке комуникације; Активно, пажљиво слушање другог у комуникацији и тумачење критике; Изражавање својих опажања, осећања и потреба, представљање јасних захтева без оптуживања и критиковања и пребацивања одговорности за њих на другу особу; Конструктивно одговарање на критику,
2. Познавање невербалне комуникације и њених особености;
3. Одвијање сукоба, околности и начини понашања у сукобу и конструктивно решавање сукоба.

- РАДИОНИЦЕ ТОКОМ ГОДИНЕ Неговање активности за решавање индивидуалних проблема

1. Прихватање личних проблема као изазова за њихово решавање и развој; Изграђивање и коришћење ефикасних начина за решавање проблема,
2. Стрес: извори, утицаји, стилови суочавања и механизми превазилажења; изграђивање контролеи социјалне подршке,
3. Суочавање са неуспехом; Развијање и јачање самоконтроле и истрајности,

4. Агресивно испољавање и вређање других, претње, физички обрачуни и слична неприлагођена понашања- препознавање и правилно реаговање
5. Ризична понашања: зависности (пушење, алкохолизам,наркоманија)
6. Превентивне активности.

- ТОКОМ ГОДИНЕ Изграђивање моралних и других вредности

1. Упознавање сазнајних и практичних вредности моралних норми и вредности; Неговање моралних односа и активности,
2. Критички однос према вредностима израженим у мас-медијима и непосредном окружењу,
3. Истицање позитивних примера у неговању моралности.

План остваривања: на часовима одељењског старешинства	
Садржај рада	Месец
Хигијена учионица	IX
Брига о здрављу треба да постане свакодневна навика	X
Значај физичке активности, правилно држање тела, правилно коришћење лекова	XI
Шта смо прочитали, гледали на ТВ, чули о здрављу и хигијени	IX
Појам заразних болести, настајање, ширење и мере заштите	IX
Чиниоци који угрожавају живот и здравље	XII
Штетност ПАС-а и последице по особе које га користе	II
Развијање свести о штетности конзумирања алкохола, дувана и наркотика	V
Упитник којим се долази до правог пресека стања у школи	X-XI
Наркомани међу школском децом, Рећи НЕ када им се понуди ПАС	II-III
Упитник на нивоу општине	X-XI
Болести зависности и учешће и борби против њих	II-III

ПРОФЕСИОНАЛНА ОРИЈЕНТАЦИЈА- ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ СА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈОМ АКТИВНОСТИ ПРЕДВИЂЕНИХ „ПРОГРАМОМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ НА ПРЕЛАСКУ У СРЕДЊУ ШКОЛУ“

Програм професионалног обавештавања, усмеравања и саветовања ђака, подразумева систематско праћење, подстицање и помагање при одабиру школе и будућег занимања. Програм сваке године реализују одељењске старешине, стручна служба, као и наставници у оквиру својих предмета и кроз све облике наставног и ваннаставног рада настојећи да остваре следеће циљеве:

- Упознати ученике са што већим бројем занимања, указати на њихове захтеве и развијати способности и интересовања за поједине делатности.
- Створити код ученика реалан став према сопственим способностима и у складу са њим усмеравати њихово интересовање.
- Откривање ученика који имају сметње у развоју (физиолошком и психолошком) и рад на њиховом професионалном усмеравању.
- Сарадња са средњим школама и радним организацијама у циљу прикупљања података о занимањима различитог профила
- Оснивање сталног панона посвећеног професионалној оријентацији ученика
- Деловање на усклађивању жеља и захтева родитеља са способностима,

могућностима и жељама детета. Координатори послова из области професионалне оријентације (ПО) су психолог педагог школе, а носиоци послова су разредни учитељи, предметни наставници и одељењске старешине.

Наша школа је ушла у пројекат „Професионална оријентација при преласку у средњу школу“, као менторска школа за општину Гроцка.

Циљ пројекта је успостављање функционалног и одрживог система и програма професионалне оријентације за ученике на прелазу из основне у средњу школу. Модел који ћемо применити реализоваћемо кроз пет фаза:

- 1. Самоспознаја**
- 2. Информације о занимањима;**
- 3. Могућности школовања;**
- 4. Сусрети са светом занимања**
- 5. Одлука о избору занимања.**

Вршњачки тим за професионалну оријентацију има посебну улогу у реализацији. Састављен је од посебно заинтересованих ученика седмог и осмог разреда и ради по свом програму који доносе чланови уз помоћ координатора Тима за професионалну оријентацију

Време	АКТИВНОСТ	НОСИЛАЦ ПОСЛА
IX	<ul style="list-style-type: none"> - Избор модела имплементације ПО, креирање акционог плана његове имплементације и информисање родитеља, ученика и свих органа управљања школе - Подучавање нових наставника о садржају и начину реализације радионица - Презентација и мотивисање ученика 7. и 8. разреда за учешће у пројекту путем презентација, пано, излагања, дискусије - Реализација радионица за ПО: * Представљање програма ПО 	<p>Тим за ПО</p> <p>Тим за</p> <p>ПО Тим</p> <p>за ПО</p> <p>Одељ. стар. 7. разр. и Тим за ПО</p> <p>ЧОС 7. Разред</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - Реализација радионица за ПО: * Представљање програма ПО * У свету интересовања 	<p>Одељ. стар. 8. разр. и Тим за ПО</p> <p>ЧОС 8. разред</p> <p>ЧОС 8. Разред</p>
X	- Формирање Вршњачког тима ПО	Тим за ПО и уч. 7. и 8. Разреда

	<ul style="list-style-type: none"> - Израда програма рада Вршњачког тима ПО - Уређивање и опремање кутка за професионалну оријентацију - Реализација радионица за ПО: <p>*У свету интересовања *У свету вештина и способности *Пут способности</p>	<p>Координатор Тима за ПО и Вршњачки тим за ПО Одељ. стар. 7. разр. и Тим за ПО</p> <p>ЧОС 7. разред ЧОС 7. разред ЧОЗ 7. разред</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - Реализација радионица за ПО: <p>* Графикон интересовања * О стереотипима * У свету врлина и вредности</p>	<p>Одељ. стар. 8. разр. и Тим за ПО ЧОС 8. разред ЧОС 8. разред ЧОС 8. разред</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - Реализација програма рада Вршњачког тима за ПО 	<p>Координатор Тима за ПО и Вршњачки тим за ПО</p>
XI	<ul style="list-style-type: none"> - Реализација радионица за ПО: <p>* У свету вредности * Самоспознаја – аутопортрет</p>	<p>Одељ. стар.7. разр. и тим за ПО ЧОЗ 7. разред ЧОС 7. разред</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - Реализација радионица за ПО: <p>* Самоспознаја – то сам ја * Какав сам на први поглед * Моја очекивања</p>	<p>Одељ. стар. 8. разр. и Тим за ПО ЧОС 8. разред ЧОС 8. Разред ЧОС 8. разред</p>
XII	<ul style="list-style-type: none"> - Реализација радионица за ПО: <p>*У очима других * Какав/каква сам у тиму * Мој тип учења</p>	<p>Одељ. стар. 7. разр. и Тим за ПО ЧОЗ 7. разред ЧОС 7. разред ЧОЗ 7. разред</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - Реализација радионица за ПО: <p>*Слика савременог света рада и кључне компетенције за занимање *Образовни профили у средњим школама * Мрежа средњих школа</p>	<p>Одељ. стар.8. разр. и Тим за ПО ЧОС 8. разред</p> <p>Одељ. стар. 8. разр. и тим за ПО ЧОС 8. разред Психолог школе</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - Реализација програма рада Вршњачког тима за ПО 	<p>Координатор Тима за ПО и Вршњачки тим за ПО</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - Реализација радионица за ПО: <p>* Ја за десет година.</p>	<p>Одељ. стар. 7. разр. и Тим за ПО ЧОС 7. разред</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - Реализација програма рада Вршњачког тима за ПО 	<p>Координатор Тима за ПО и Вршњачки тим за ПО</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - Реализација радионица за ПО: <p>* Захтеви занимања – способности и контраиндикације</p>	<p>Одељ. стар. и Тим за ПО ЧОС 8. разред Психолог школе</p>

II	- Реализација радионица за ПО: * Слика савременог света рада * Прикупљање и начин обраде информација о школама и	Одељ. Стар. 7. разр. и Тим за ПО ЧОС 7. разред ЧОС 7. Разред
----	--	--

	занимањима * Повезивање области рада са занимањима	ЧОС 7. разред
	- Психолошко испитивање способности и особина личности ученика 8. разреда и проф. Саветовање	Психолог школе
	- Реализација програма рада Вршњачког тима за ПО	Координатор Тима за ПО и Вршњачки тим за ПО
III	- Реализација радионица за ПО: * Путеви образовања и каријере * Припрема за интервју * Спровођење интервјуа * Припрема сусрета са експертима у нашој школи	Одељ. стар. 7. разр. и Тим за ПО ЧОЗ 7. разред ЧОС 7. разред ЧОЗ 7. разред
	- Реализација радионица за ПО: * Испитивање ставова * Избор занимања и приходи	Одељ. Стар. 8.разр. и Тим за ПО ЧОС 8. разред ЧОС 8. разред
	- Експерти у нашој школи - Представници средњих школа код нас у гостима	Стручњаци из разних области Представници средњих школа
	- Реализација програма рада Вршњачког тима	Координатор Тима за ПО и Вршњачки тим за ПО
IV	- Реализација радионица за ПО: * Експерти у нашој школи * Осврт на резултате информисања	Одељ. стар. 7. разр. и Тим за ПО ЧОС 7. разред ЧОЗ 7. разред
	- Активности и посете поводом Дана девојчица - Активности и посете поводом Дана дечака	Тим за ПО, уч. 7. и 8. разреда и њихове одељ, старешине Тим за ПО, уч. 7. и 8. разреда и њихове одељ, старешине
	-Остваривање контаката са:средњом школом, привредом, Националном службом за запошљавање... - Реализација реалних сусрета – интервјуи, распитивање у предузећима, школама, испробавање праксе, Сајам образовања, Дани отворених врата у средњим шк.	Тим за ПО, уч. 7. и 8. разреда и њихове одељ, старешине Тим за ПО, уч. 7. и 8. разреда и њихове одељ.старешине
	- Реализација програма рада Вршњачког тима	Координатор Тима за ПО и Вршњачки тим за ПО
V	- Реализација радионица за ПО: * Посета предузећу/установи *Евалуација програма професионалне оријентације за 7.р	Одељ. стар. 7. разр. и тим за ПО ЧОС 7. разред ЧОС 7. разред
	- Реализација радионица за ПО: * Моја одлука о школи и занимању * Саветодавни рад	Одељ. стар. 8. и тим за ПО ЧОС .8. разред Родитељски састанак 8. разред

Програм професионалне оријентације се у нашој школи реализује почевши од првог разреда јер је веома битно да се од самог почетка школовања ученици упознају са светом рада и да постану свесни својих интересовања, жеља и способности

ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Стицање знања, формирање ставова и понашања ученика у вези са здрављем и здравим начином живота и развојем хуманизације односа међу људима Унапређивање хигијенских и радних услова у школи и елиминисање утицаја који штетно делују на здравље. Остваривање активног односа и узајамне сарадње школе, породице и заједнице на развоју, заштити и унапређењу здравља ученика

Област	Садржај рада кроз наставне и ваннаставне активности; тазвој међупредметне компетенције Одговоран однос према здрављу V-VIII разред
Безбедно понашање	Стицање поуздања у опсегу активности: безбедност у саобраћају, хитне интервенције, безбедно понашање
Односи са другима	Оспособити ученике да разумеју потребе и осећања других водећи рачуна о њима, прихватајући и поштујући различите традиције Адаптирати се на промене у социјалним односима
Хумани односи међу половима	Оспособити ученике да: Правилно препознају своја осећања, спознају физичке разлике међу половима Стекну позитивне ставове и позитивно вреднују супротан пол
О коришћењу здравствене помоћи	Откривање да одговарајуће службе пружају здравствену помоћ појединцу, организацији, различитим социјалним групама, заједници у целини.
Улога за здравље заједнице	Допринети здрављу околине, чувати животну средину. Развијање стечених знања кроз Еразмус+ пројекат „Живи здраво, храни се здраво“ Открити начине социјалне интеракције са људима из заједнице
Израђивање самопоштовања	Свест о сличностима и разликама наших акција, осећања, изгледа Евидентирање промена у развоју, формирање културног идентитета Проналажење начина за превазилажење психолошких проблема
Здрава храна	Испитивање фактора који утичу на навике о правилној исхрани Формирање основних ставова у погледу исхране Балансирање хране са енергетским потенцијалом Развијање стечених знања кроз Еразмус+ пројекат „Живи здраво, храни се здраво“
Брига о телу	Развијање личне одговорности за бригу о телу: коси, устима, носу; чистоћа тела, брига о одећи, здраве навике, непушење Развијање стечених знања кроз Еразмус+ пројекат „Живи здраво, храни се здраво“
Физичка активности здравље	Примењивање физичких способности у дневним активностима: Развијање позитивних ставова за прикладност Коришћење времена и рекреације Избор активности, спортова и клубова за вежбу Развијање стечених знања кроз Еразмус+ пројекат „Живи здраво, храни се здраво“

ПРОГРАМ АКТИВНОСТИ ЦРВЕНОГ КРСТА

Динамика активности	Садржај рада
IX	Наставак реализације Пројекта „Основна школа – темељ културе даваштва крви“
	Акција солидарности: Друг – другу
X	Учешће у акцији: Солидарност на делу
	Реализације Пројекта „Основна школа – темељ културе даваштва крви“
XI	Реализације Пројекта „Основна школа – темељ културе даваштва крви“
XII	Организовање зимовања за социјално најугроженије деце у Одмаралиштима Црвеног крста
	Обележавање Светског дана борбе против AIDSa
I, II	Предавање на тему: Шта знам о Црвеном Крсту
	Предавање : Основна школа – централно место за промоцију добровољног даваштва крви у локалној заједници“
III	Организовање обуке за ученике, за општинско такмичење „ Шта знам о Црвеном Крсту“
	Предавање на тему: „Превенција болести зависности“
IV,V	Здравствено-васпитни рад: Болести зависности и Болести прљавих руку
	Организовање обука екипа прве помоћи и реалистичког приказа повреда, стања и обољења

ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА

Циљеви активности програма

- сарадња Центра за социјални рад и школе у пружању социјалне заштите ученика (дописи, лични контакт)
- пружање помоћи ученицима са поремећајима у понашању
- пружање помоћи васпитно запуштеним или угроженим ученицима, ученицима који долазе из породице породица с проблематичним односима (конфликтне породице), надзор над родитељском помоћи,
- упознавање и праћење социјалних прилика ученика и помоћи деци социјално-угрожених породица
- утврђивање социоекономског статуса родитеља
- упућивање у остваривање социјално-заштитних мера
- упућивање родитеља на начине остварења права
- упућивање родитеља на извршење родитељских обавеза

Намена активности програма

Намена активности је уз сарадњу Центра за социјални рад пружање помоћи ученицима и родитељима у остваривању плана социјалне заштите, као и пружање помоћи и помоћи ученицима с поремећајима у понашању и дефицијентним породицама (злостављање, занемаривање, алкохолизам, итд.).

Носиоци активности програма

- стручни сарадници
- директор школе
- сарадници Центра за социјални рад
- ученици с поремећајима у понашању
- ученици који долазе из породица са несређеним односима, као и ризичним породицама
- родитељи одељењски старешина

Носиоци активности су директор, стручни сарадници и одељењске старешине који откривају и идентификују социјални проблем, те информишу путем дописа или личним контактом сарадника Центра за социјалну рад који вођен налазом и мишљењем школе, преиспитује породичну ситуацију, те уз помоћ различитих законских мера пружа социјалну заштиту ученицима и њиховим породицама.

Начин реализације активности програма

Начин реализације активности се одвија најпре у школи где директор, стручни сарадници уз сарадњу одељењских старешина, откривају социјални проблем независно о томе да ли је повезан с понашањем ученика и чланова његове породице. Стручни сарадници тада путем дописа обавештавају Центар за социјалну рад, који уважавајући налазе и мишљење школе, преиспитује породичну ситуацију, обавља информативне разговоре с ученицима и члановима њихових породица. Када утврде потребне чињенице реализују се одређене социјалне и законске мере и пружа социјална заштита ученицима и њиховим породицама. У циљу ефикасније сарадње школе и Центра за социјални рад, социјални сарадник одлази у кућне посете породици ученика који долазе из ризичних услова живљења. Планира се и долазак сарадника Центра за социјалну рад у школу- Конференција случаја.

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Заштита и унапређење животне средине има за циљ стицање знања о друштвеним,

природним, привредним и техничким појавама и токовима који преображавају, обогаћују или угрожавају животну средину.

Задаци и активности:

- развијање позитивног односа према природи и природом и радом створеним вредностима, оплемењивање уже и шире средине,
- стицање знања о биолошким, физичким, хемијским, историјским, географским, производно-техничким обележјима природе и насељене средине
- уређивање школског дворишта
- стицање одговарајућих знања и формирање правилног односа према уређивању школе, насеља, култивисању расада и неговању паркова

Васпитање за хуманизацију односа међу људима и половима има задатке:

- васпитање ученика за једнако вредновање способности и резултата рада оба пола, ради сузбијања предрасуда о инфериорности једног пола,
- изграђивање свести о природном односу човека према човеку,
- развијање другарских осећања, међусобног уважавања и поштовања друге личности,
- свакодневно дружење са вршњацима, међусобно помагање и одређено одрицање ради пружања могућности да се и други оствари у раду и игри,
- учење да се пажљиво и до краја саслуша други,
- развијање потребе за учешћем у акцијама солидарности,
- стицање навика пажљивог односа према млађим друговима, старијим и немоћним особама.

У реализацију овог програма, поред одељенских старешина, предметних наставника, руководиоца секција, стручних сарадника и сарадника Вршњачког тима, укључени су и спољни сарадници из општинске организације Црвеног крста

ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ

- Сарадња са образовним, здравственим, социјалним, научним, културним и другим установама које доприносе остваривању циљева и задатака образовно-васпитног рада школе
- Сарадња са основним школама градске општине Гроцка
- Сарадња са Домом здравља
- Сарадња са Центром за социјални рад ГОГроцка
- Сарадња са МУП-ом општине,града
 - Сарадња са организацијом „Пријатељи деце“, Црвеним крстом, Центром за права детета и осталим децјиморганацијама.
- Учешће у организованим облицима размене искуства са наставницима и сарадници
- Учествовање у истраживањима научних, просветних и другим установама.
- Сарадња са културно-образовним институцијама у циљу реализације културне и јавне делатности школе
- Осмишљавање програмских активности за унапређивање партнерских односа породице, школе и локалне самоуправе у циљу подршке развоја ученика
- Сарадња са канцеларијом за младе и комисијама на нивоу локалне самоуправе које се баве унапређивањем положаја деце и учени

ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

Циљ:

Организовати облике активности који ће :

- подићи на виши ниво партнерство родитељи-школа (заједничке активности за васпитање ученика.
- пружити помоћ и подршку родитељу

Задаци :

- развој складног деловања породице и школе у образовању и васпитању ученика
- развој трајне и квалитете сарадња родитеља и школе
- остваривање позитивне интеракције наставник-родитељ
- редовно информисање родитеља о свим важним инфомацијама

Облик сарадње	Садржај	Задужени за реализацију	Време
1. Индивидуални разговори, Информисање	Информације о условима понашању ученика у породици, школи, успеху, напредовању, ЕС Дневник	Одељенске старешине -поједини наставници на захтев одељенског старешине или родитеља	- сваке седмице, један термин - по посебном договору- посета предметном наставнику, отворена врата
2. Родитељски састанци	- упознавање са наставним планом и програмом, уџбеницима, наставницима, облицима и методама рада , кућним редом школе (права и обавезе свих учесника), процеса у школи	Одељенске старешине	Септембар, новембар, децембар, април, мај-јун
3. Одељењски састанци (1. до разреда) одељењски састанци (5. до 8. разред)	- упознавање са Школом организацијом , условима, кућном реду,..... договор са родитељима око програма и реализације екскурзија	Одељенске старешине, сви предметни наставници, директор, педагог, психолог	Током школске године
4. Саветодавни рад са родитељима ученика чија деца имају тешкоћа у понашању и учењу	Различити облици саветодавног рада у зависности од проблема, информација	Педагог, Психолог	Према потребама родитеља
5. Заједнички састанак мањих група родитеља и ученика са наставницима разредне наставе 1- 4. разреда, и од 5-8. разреда са три и више слабих оцена	- информације о узроцима неуспеха (породица и школа), последицама по општи успех на крају школске године, утврђивање мера у породици - обавеза родитеља, школе, наставника	Директор, наставници одељенских већа, педагог, психолог	Током школске године

6. Портфолио, едукација и информисање родитеља - кутак за родитеље	Избор садржаја савета намењених родитељима	Педагог, психолог са ученицима	Од октобра - двомесечно
7. Деловање Савета родитеља	према дефинисаној улози у Закону о основама система васпитања и образовања	Директор, председник Савета родитеља и одељењске старешине	Од октобра до јуна
8. Учешће родитеља у Органу управљања, Клубу родитеља, Савету родитеља	Према правилницима и програмима ових тела	Родитељи чланови	Од септембра до јуна
9. Учешће родитеља у презентацијама стваралаштва и активности ученика и наставника	Према планираним активностима секција и другим видовима образовно- васпитног рада (пројектне активности, радионице)	Заинтересовани родитељи и наставници, координатори рада секција, наставници који врше презентације	Према плану ваннаставних и пројектних активности
10. Отворени дан (врата) код директора школе	Директор	Разговор директора са родитељима на иницијативу родитеља	Током школске године

РАД СА РОДИТЕЉИМА

У току школске године планирано је редовно одржавање родитељска састанка, а по потреби биће одржани и ванредни родитељски састанци.

У школи постоји распоред посета родитеља предметним наставницима и одељењским старешинама. Родитељи су укључени у све видове школског живота.

Учествују у:

- доношењу одлуке о избору представника за Одељењски савет родитеља;
- доношењу одлуке о избору представника за Савет родитеља школе;
- доношењу одлуке о избору представника за општински Савет родитеља
- доношењу одлуке о избору представника за Школски одбор;
- учешће у доношењу одлуке о избору наставних средстава (уџбеника)

- учешће у доношењу одлуке о избору дестинација у циљу организовања и реализације посета, излета, екскурзија и школе у природи;
- помоћи при организацији и реализацији школских приредби и других културних манифестација;
- организација и учешће у донаторским ктивностима;
- помоћи при организацији и реализацији школских продајних изложби и др.
- Ђачка књижица;
- разне потврде, оправдања и уверења;
- здравствена књижица ученика;
- анкетни листићи и упитници.
- Предавања- родитељ предавач
- Наступи ученика; радионце, базари..

ПРОГРАМ ИНДИВИДУАЛНОГ ОБРАЗОВНОГ ПЛАНА ЗА УЧЕНИКЕ КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА И ПРОГРАМ УЧЕНИКА СА ИЗУЗЕТНИМ СПОСОБНОСТИМА

-ЦИЉ ИНДИВИДУАЛНОГ ОБРАЗОВНОГ ПЛАНА ЈЕСТЕ ПОСТИЗАЊЕ ОПТИМАЛНОГ УКЉУЧИВАЊА УЧЕНИКА У РЕДОВАН ОБРАЗОВНО- ВАСПИТНИ РАД И ЊЕГОВО ОСАМОСТАЉИВАЊЕ У ВРШЊАЧКОМ КОЛЕКТИВУ.

Циљеви овог програма су:

- За ученике са потешкоћама у развоју - подстицање развоја и стабилизација осећања сигурности, задовољства и самопоштовања. Развој комуникацијских способности (изражавање потреба, жеља и намера вербалним и невербалним путем). Развој осетљивости за потребе других. Боља емоционална контрола и успешнија социјализација.
- За ученике са изузетним способностима-приширивање и продубљивање садржаја

За децу без потешкоћа у развоју- Прихватање различитости, развој осетљивости за потребе деце са подршком, развој

способности за препознавање тих потреба, развој вештина сарадње и помагања у одељењској заједници и са децом која имају тешкоће у психофизичком развоју.

- За родитеље деце са подршком- упознавање са откривеним могућностима њихове деце. Овладавање вештинама подстицања дечјег развоја. Развијање реалистичких ставова према детету и његовим могућностима. Развијање реалних и позитивних искустава у погледу будућности детета.
- За родитеље деце без потешкоћа у развоју
- Развијање позитивних ставова према заједничком школовању и дружењу са децом која имају подршку.

Пружање подршке детету које не постиже очекивана образовна постигнућа започиње кроз прилагођавање наставних метода, учила, материјала, простора, распореда рада, без израде формалног, писаног документа – индивидуалног образовног плана. То значи да се први ниво подршке пружа кроз индивидуализацију наставе и ваннаставних активности. Уколико подршка пружена кроз индивидуализацију наставе и ваннаставних активности не доведе до напретка, то јест позитивног помака у постигнућима детета (по правилу у току првог тромесечја), предлаже се израда формалног, структурираног, писаног документа - индивидуалног образовног плана, према коме ће се одвијати образовно- васпитни процес за ученика. Према томе, изради индивидуалног

образовног плана приступа се онда када степен и врста потребне подршке захтева јасно структурирано планирање корака подршке, исхода и праћења ефеката планираних корака, пружалаца подршке и времена предвиђеног за одређене кораке. Стручни тим за инклузивно образовање даје предлог за израду индивидуалног образовног плана, а израђује га тим за пружање подршке ученику уз сагласност родитеља/законског заступника.

Прилагођене исходе и индивидуални образовни план (који обухвата и прилагођене стандарде) израђује тим за пружање додатне подршке ученику (тј. ИОП тим). Тим за пружање додатне подршке који је формиран од стране стручног тима за инклузивно образовање школе, чине разредни старешина и/или предметни наставник, родитељ, односно законски заступник ученика, стручни сарадник школе, а по потреби, педагошки асистент и стручњак ван школе на предлог родитеља.

Циљ је да се свако дете развија и живи у границама својих способности и међу вршњацима. За ученика коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању, установа обезбеђује отклањање физичких и комуникацијских препрека и доноси индивидуални образовни план.

За ученике са изузетним способностима, школа обезбеђује израду, доношење и остваривање индивидуалног образовног плана којим се врши проширивање и продубљивање садржаја образовно-васпитног рада.

За ученика коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању, установа обезбеђује отклањање физичких и комуникацијских препрека и доноси индивидуални образовни план. Индивидуални образовни план је посебан акт, који има за циљ оптимални развој ученика и остваривање исхода образовања и васпитања, у складу са прописаним циљевима и принципима, односно задовољавања образовно-васпитних потреба ученика. Индивидуални образовни план укључује:

- 1) Педагошки профил ученика, у ком су описане његове јаке стране и потребе за подршком;
- 2) план индивидуализованог начина рада, којим се предлажу одређени видови прилагођавања наставе (простора и услова, метода рада, материјала и учила) специфичним потребама ученика
- 3) план активности, којим се предвиђени облици додатне подршке операционализују у низ конкретних задатака и корака, и спецификује распоред, трајање, реализатори и исходи сваке активности.

Индивидуални образовни план доноси Педагошки колегијум на предлог тима за инклузивно образовање, односно тима за пружање додатне подршке ученику. Тим за пружање додатне подршке чине: наставник предметне наставе, стручни сарадник школе, родитељ/законски заступник, а по потреби и стручњак ван школе, на предлог родитеља/старатеља.

Родитељ/старатељ даје сагласност за спровођење индивидуалног образовног плана.

Наставник при планирању свог рада у одељењу усклађује свој план са индивидуалним образовним планом ученика, укључујући мере и активности предвиђене индивидуалним образовним планом. Он се остварује доминатно у оквиру заједничких активности у одељењу а у складу са потребама ученика, на основу одлуке тима за пружање додатне подршке ученику, делом може да се остварује и ван одељења.

Спровођење индивидуалних образовних планова прати просветни саветник. У првој години, индивидуални образовни план доноси се и вреднује тромесечно, а у свим наредним годинама на почетку сваког полугодишта.

Наставник при планирању свог рада у одељењу, односно усклађује свој план са индивидуалним образовним планом детета састанцима, на којима су присутни и одељењске старешине, покушава да реши проблем.

Протокол активности програма

Опсервација и идентификација ученика с одређеним социјалним проблемима се у школи одвија свакодневно. Најпре стручни сарадници проблем покушају да реше уз сарадњу родитеља (службеним позивима у школу и информативним разговорима), а уколико нема резултата, по потреби током школске године, шаљу дописе Центру за социјалну рад, укључују Центар за социјалну рад у решавање одређеног проблема.

Начин вредновања и начин коришћења резултата вредновања

Начин вредновања се састоји од пружања помоћи социјално угроженим ученицима, праћењу њихових промена у понашању и уклањању социјално угрожавајућих и ризичних узрока из социјалне околине ученика. Врло је важна повратна информација Центра за социјалну рад школе и континуирано праћење случаја.

Пројекат „Унапређени равноправни приступ и завршавање предуниверзитетског образовања за децу којој је потребна додатна образовна подршка - Учимо сви заједно“ спроводе Министарство просвете и УНИЦЕФ, уз подршку Делегације Европске уније. ЦИП - Центар за интерактивну педагогију је партнерска организација на реализацији компоненте унапређивање капацитета запослених за инклузивно образовање и васпитање. Главни циљ Пројекта је обезбеђивање једнаког приступа и квалитета образовања за децу из осетљивих група кроз подршку деци, наставницима и стручним сарадницима у школама. Пројектне активности ће бити реализоване у периоду август 2022. године - март 2024. године. У оквиру пројекта шест изабраних школа на нивоу Србије, међу којим је и наша школа ће добити подршку за унапређивање стручних и организационих капацитета и припремити се за подношење захтева за стицање статуса модел установе за инклузивно образовање и васпитање, који установама додељује Министарство просвете. Подршка одабраним школама планирана је кроз: акредитоване обуке, хоризонталну размену и успостављање заједнице пракси са другим школама кандидатима за модел установе, менторску подршку, као и грантове за школе.

Доступно, квалитетно и праведно образовање може се постићи само ако су сва деца, укључујући и децу из осетљивих друштвених група, обухваћена школским системом које им пружа квалитетну подршку да науче оно што им је потребно за живот. Инклузивно образовање значи проналажење најефикаснијег начина да се сваком детету пружи пуна подршка да заједно са вршњацима учи и развија вештине које су му потребне да напредује. Инклузивно образовање захтева унапређење наставних метода и стратегија и залагање свих актера у заједници како би се свим ученицима, укључујући и оне којима је потребна додатна подршка, пружило праведно и партиципативно искуство учења и окружење које најбоље одговара њиховим потребама, захтевима и склоностима.

ПРОГРАМ РАДА БИБЛИОТЕКЕ

Активност	време	реализатор(и)	
Сарадња са наставницима	<ul style="list-style-type: none"> ● Педагошка помоћ наставницима приреализацији наставних садржаја и ваннаставних активности ● Тимски рад са наставницима у изради оперативних планова и проналажењу информација за реализацију наставног плана и програма ● Систематско информисање о новоиздатим књигама, стручним часописима и другој грађи кроз тематске изложбе, акције, јубилеје и промоције књига 	током школске године	- Библиотекар
Рад са ученицима	<ul style="list-style-type: none"> ● Пријем првака у библиотеку ● Упознавање ученика са радом библиотеке ● Развијање љубави према књизи ● Развој информатичке писмености код ученика ● Пружање помоћи ученицима за учење ван куће и развијање самосталности код ученика ● Упознавање ученика са методама и техникама научног истраживања ● Квиз библиотеке ● Редовна промоција занимљивих или нових књига ● Учешће у радионицама које организује библиотека града или нека друга установа ● Учешће у хуманитарним акцијама ● Организација гостовања писаца и продајне изложбе ● Часови читања за прваке ● Библиотечка секција ● Мали школски сајам књига ● Учешће на конкурсима и 	током школске године	- Библиотекар

	<p>такмичењима</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Припрема промоција књига делимично драмским представљањем 		
Рад са родитељима	<ul style="list-style-type: none"> ● Информисање о ученичким интересовањима и развијању читалачких навика ● Сарадња са родитељима кроз личне контакте, родитељске састанке 	током школске године	- Библиотекар
Рад у стручним органима и тимовима	<ul style="list-style-type: none"> ● Рад на школским пројектима ● Учешће у припремању и организовању културних активности школе ● Припрема радионица, књижевних сусрета ● Учешће у изради школског сајта, блога и школског часописа 	током школске године	- Библиотекар
Сарадња са надлежним установама, организацијама, удружењима и јединицом локалне самоуправе	<ul style="list-style-type: none"> ● Сарадња са Друштвом школских библиотекара ● Сарадња са другим школским библиотекама у основним школама ● Донације ● Сарадња са Пријатељима деце Гроцка ● Сарадња са Црвеним крстом Србије 	током школске године	- Библиотекар

	<ul style="list-style-type: none"> ●Сарадња са Библиотеком Града Београда ●Сарадња са библиотеком уВрчину ●Сарадња са културним, просветним, научним и другим установама 		
Библиотечко-информативна делатност	<ul style="list-style-type: none"> ●Вођење документације о раду школске библиотеке и школског библиотекара - извештаји, анализе, самопроцене ●Систематско информисање ученика и запослених о новим књигама, листовима, часописима ●Промоција књига ●Процена читаности књига-израда статистике коришћења фонда ●Сређивање и естетско уређење библиотеке ●Остваривање стручних послова-инвентарисање, ревизија, сигнирање, издавање и враћање књига, поправка књига 	током школске године	- Библиотекар

ОСТАЛИ ПРОГРАМИ од значаја за остваривање образовног-
васпитног рада

ПРОГРАМ ВРШЊАЧКОГ ТИМА

Р.б.	Активности	Носиоци	Време
1.	1. Формирање Вршњачког тима 2. Активности од значаја за школску годину 3. Моја школа и моје жеље	Кординатори за Вршњачког тима и Ученички парламент	IX
2.	Обука Школског тима: 1. Радионице: Врсте насиља, 2. Ненасилно решавање сукоба, 3. Етикетање, 4. Медијација, 5. Правила и реституција, 6. Жеље и потребе, 7. Права и одговорности	Стручна служба	
3.	1. Анимирани филм за ученике 2. Превентивне радионице за ученике (Интернет)	Наставници разредне наставе Одељењске старешине	X, XI
4.	1. Упознавање са „Програмом заштите ученика од насиља“ 2. Деловање Тима за заштиту од насиља- презентација на сајту школе 3. Процедуре поступања при појави насиља 4. Интервентне мере и нивои поступања 5. Улога Вршњачког тима у решавању појава насиља-медијатори	Одељењске старешине Новинарска секција Вршњачки тим Кординатори	XI, XII
5.	1. Нова одељењска и школска правила- у учионицама и школи 2. Ревизија правила 2 пута у току године 3. Школска правила за текућу школску годину	Вршњачки тим, Ученички парламент, Одељењске старешине	X
6.	1. Листе за праћење врста и интензитета насиља у одељењским заједницама и школи 2. Презентација учесталости насиља у школи	Кординатори, Вршњачки тим, Ученички парламент	I, VI
7.	Новинарска и ликовна секција истражује и отвара: 1. Конкурс на тему поштовање личности 2. Вршњачко и насиље као појава	Кординатори Предметни наставници Вршњачки тим Ученички парламент	X-I
8.	1. Конкурс за текст у одељењу или групи ученика 2. Представа на победнички текст	Наставници, Вршњачки тим и драмска	V-VI

		секција	
9.	1. Игре без граница-за сва одељења, Васкршњи маскенбал	Вршњачки тим, Кординатори, ОС	IV-V
10.	1. Отворити кутију поверења 2. Преглед врсте насиља у нашој школи 3. Шта ми смета у школи 4. Кутак који ми даје заштиту	Вршњачки тим Одељењске заједнице	Месечно
11.	1. Зближавање ученика и колектива 2. Развој другарства и пријатељства 3. Развој емпатије 4. Позитиван став према успеху других ученика 5. Игранке 6. Квизови, 7. Обележавање значајних датума 8. Школска слава „СветиСава“ 9. Дан школе 10. Упознавање са акцијама против разних болести 11. Праћење књижевних догађаја 12. Праћење позпришних догађаја 13. Заједничка дружења 14. Турнири	Наставници Ученички парламент	Утоку године
12.	1. Дани толеранције 2. Дан када ученици улазе у школске ципеле наставника 3. Сајт школе-промоција позитивних вредности код ученика 4. Анкета – избор фер-плеј става, догађаја	Вршњачки тим Ученички парламент ,	III, IV XI-VI
13.	1. Анализа активности рада вршњачког тима	Вршњачки тим и координатор	II-VI
14.	Анализа и резултати рада у протеклој школској години и мере унапређења	Наставници, Вршњачки тим, одељењске старешине	VI
15.	Мере унапређења рада школског тима за наредну школску годину.	Наставници, Вршњачки тим, одељењске старешине	VI

КЛУБ УЧЕНИКА- ИСТРАЖИВАЧИ

Ученички парламент је размотрио и усвојио предлог оснивања „Клуба ученика“ основне школе „Свети Сава“ у Врчину. За рад у оквиру Клуба ученика ангажоване су Милена Петровић, професор енглеског језика и књижевности и Александра Гајачки, професор немачког језика и књижевности.

Радионице укључуј

у до 20 ученика. Активности у Клубу ученика "Истраживачи" заснивају се на интересовања и потребама ученика, а према предлозима и одлукама чланова клуба, као и на врсти и специфичности овогодишњег друштвеног ангажмана за који се одлучи скупштина клуба.

У наредној школској години, интересовања ученика су усмерена ка истраживању локалног окружења, као и ка истраживању страних култура кроз различите медије. Увек присутна тенденција је и оснаживање социјалних вештина, те ослушкивање интересовања и потреба других.

Циљ овог пројекта је јачање поверења између ученика и наставника, јачање свести о нераскидивој вези између тела и духа, јачање самопоуздања и одговорности према средини и здрављу, одговорно учешће у демократском друштву, унапређивање вештина сарадње, комуникације и решавања проблема. У клубу ће бити реализовано 4 радионице и 9 других активности:

1. Састанак ради формирања скупштине и организације рада клуба
2. Иницијална анкета
3. Новинари и фоторепортери - радионица
4. Тајанствени Деда Мраз
5. Баш је лепо бити различит - дискусија
6. Креација и живот – радионица
7. Дебата - радионица
8. Дебата–радионица
9. Састанак Скупштине клуба
10. Сусрети са професијама - дискусија
11. Здравље и забава – радионица
12. Дан у природи
13. Завршна анкета

ПРОГРАМ УЧЕНИЧКОГ ПАРЛАМЕНТА

Ученички парламент је законом загарантована формална институција, која ученицима омогућава активност ради заступања интереса свих ученика у школи, као и учешће ученика у доношењу одлука које се њих непосредно тичу.

Због чега је значајно постојање Ученички парламента у нашој школи: Гарантује основне слободе и права ученика; омогућава лични развој ученика; пружа могућност колективног одлучивања; доприноси побољшању атмосфере и живота у школи; доприноси развоју партнерства са наставницима, сарадницима, директором, органима школе; прилика за сарадњу и уважавање различитих аргумената и ставова; учење и усвајање демократских знања и вредности; прихватање различитости; омогућава развој демократске културе; омогућава бољу и квалитетнију комуникацију; подстиче доношење заједничких одлука прихватљивих за све стране.

Програм рада

Септембар:

1. Избор представника 7 и 8 разреда; конституисање Ученичког парламента
2. Упознавање са Статутом и Пословником о раду Ученичког парламента
3. Разматрање Предлога Плана Ученичког парламента
4. Договор о начину функционисања Ученичког парламента, избор представника за рад у Органу управљања, Наставничком већу, Савету родитеља
5. Пројектне активности
6. Правила понашања ученика
7. Безбедност у школи
8. Однос ученик -наставник

Октобар:

1. Давања мишљења и предлога стручним органима, Органу управљања, Савету родитеља и директору о правилима понашања у школи, Годишњем плану рада, Школском развојном плану, слободним и ваннаставним активностима, учешћу на спортским и другим такмичењима и организацији свих манифестација ученика у школи
2. Истраживање о квалитету односа између ученика и наставника у школи
3. Организација културно забавног живота у школи
4. Сарадња са Ученичким парламентима других школа
5. Сарадња са управом школе
6. Упознавање са правила по којима се одвија живот и раду школи

Новембар:

1. Успех и дисциплина ученика
2. Активније учешће ученика у доношењу важних одлука за рад школе
3. Закључци о изведеним екскурзијама
4. Посета биоскопу
5. Развијање умећа комуникације

Децембар:

1. Болести зависности и контактне болести, предавање на тему Hiv/Aids
2. Новогодишње и Божићне свечаности
3. Припреме за завршни испит
4. Припреме за школску славу СветиСава

Фебруар:

1. Предлози за превенцију насиља у школи
2. Успех и дисциплина ученика на крају првог полугодишта и разматрање односа међу ученицима у наставном процесу и ваннаставним активностима
3. Предлог стручним органима школе о могућим изменама и допунама организације рада у школи
4. Остала питања

Март:

1. Болести зависности
2. Контактне болести
3. Унапређење комуникације и атмосфере унутар школе
4. Разговор са председником општине

Април:

1. Успех и дисциплина ученика
2. Улепшавање амбијента школе
3. Пројектне активности у школи
4. Ваннаставне активности
5. Договор око прославе матурске вечери осмог разреда
6. Припреме за завршни испит

Мај:

1. Давања мишљења и предлога стручним органима, Школском одбору, Савету родитеља и директору о правилима понашања у школи, Годишњем плану рада, Школском развојном плану, слободним и ваннаставним активностима, учешћу на спортским и другим такмичењима и организацији свих манифестација ученика у школи и ван њ
2. Завршни испит-припремна настава
3. Остварени резултати на такмичењима
4. Мишљење о ђаку генерације, наградама и похвалама
5. Матурско вече

ШКОЛА У ПРИРОДИ, ПОСЕТЕ, ИЗЛЕТИ И ЕКСКУРЗИЈЕ

Екскурзија, излет, зимовање, летовање, обилазак културно историјских установа, споменика у месту и околини, шетња Врчином ради упознавања околине, одлазак до „ФК Врчин“, обилазак школе у Доњој Мали, одлазак у позоришта и посета биоскопа, гостовања позоришних група, посета месној библиотеци или галерији, одлазак до Авале, организовање разних свечаности у школи, организовање такмичења и кампови су облици образовно-васпитног рада који се остварују ван наставе. Циљ је савладавање и усвајање дела наставног плана непосредним упознавањем појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и привредних достигнућа која су у вези са делатношћу школе, као и рекреативно-здравствени опоравак ученика.

ПРОГРАМ ОРГАНИЗОВАЊА ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ

Екскурзија, излет, зимовање, летовање и кампови су ваннаставни облици образовно-васпитног рада који се остварују ван наставе. Циљ је савлађивање и усвајање дела наставног програма непосредним упознавањем појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и привредних достигнућа која су у вези са делатношћу школе, као и рекреативно-здравствени опоравак ученика.

Екскурзија је облик образовно-васпитног рада којим се доприноси остваривању плана и програма и циљева основног образовања и васпитања. Екскурзија је факултативна

ваннаставна активност која се остварује ван школе, у трајању од једног до три дана годишње, у складу са узрастом, наставним планом и програмом и програмом за екскурзије.

Циљ екскурзије је непосредно упознавање појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног, историјског и духовног наслеђа и привредних достигнућа која су у вези са делатношћу школе.

Задаци екскурзије су: проучавање објекта и феномена у природи, уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима; упознавање начина живота и рада људи појединих крајева; развијање позитивног односа према националним, културним, етичким и естетским вредностима, спортским потребама и навикама, позитивним социјалним односима, као и схватање значаја здравља и здравих стилова живота; развијање интересовања за природу и изграђивање еколошких навика; подстицање испољавања позитивних емоционалних доживљаја.

Садржаји екскурзије остварују се на основу наставног плана и програма образовно-васпитног рада и школског програма и саставни су део годишњег програма рада школе.

Одељењска и стручна већа школе предлажу програм екскурзије, који достављају наставничком већу ради разматрања и доношења. Екскурзија може да се изведе ако је савет родитеља дао сагласност на програм, цену екскурзије и избор агенције.

Екскурзија се организује и изводи уз претходну писмену сагласност родитеља, по правилу за најмање 60% ученика истог разреда и уколико су створени услови за остваривање циљева и задатака. Изузетно, екскурзија може да се организује ако писмену сагласност да најмање 60% родитеља ученика одељења. Извођење екскурзије за ученике истог разреда организује се са истим садржајем, по правилу, истовремено.

Путниправци, објекти, манифестације, крајеви и предели одређују се у складу са циљем и задацима путовања. Ако је екскурзија организована у време наставних дана, настава се надокнађује за све ученике, у складу са школским календаром годишњим програмом рада школе. Избор агенција спроводи се у складу са овим правилником. Школа је дужна да објави оглас најмање у једним дневним новинама које имају тираж на територији целе Републике Србије.

Након изведеног путовања, стручни вођа пута и представник туристичке агенције сачињавају забелешку о извођењу путовања. Стручни вођа пута у року од 3 дана сачињава извештај, који подноси директору са оценом извођењу и квалитету пружених услуга.

Ученици након изведеног путовања попуњавају анкетни лист. Извештај разматрају Савет родитеља и Наставничко веће а Школски одбор разматра и усваја. Одељењски старешина упознаје родитеље са извештајем на родитељском састанку. Извештај о путовању је саставни део годишњег извештаја о раду школе. Екскурзије ће бити организоване у складу са Правилником о организацији ни остваривању наставе у природи и екскурзије у основној школи (*Службени гласник РС, бр. 30/2019 од 25.04.2019. године*)

ПРОГРАМ СТРУЧНОГ УСАВРШАВАЊА НАСТАВНИКА

У наредном периоду школа ће значајну пажњу посвећивати стручном усавршавању наставника.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА НАСТАВНУ ОБЛАСТ, ПРЕДМЕТ И МЕТОДИКУ НАСТАВЕ Знања

- Зна научну дисциплину којој припада предмет који предаје и њене везе са другим научним дисциплинама;
- Познаје одговарајућу област и зна наставни план и програм предмета који реализује, као и његову корелацију са другим областима, односно предметима;
- Познаје опште принципе, циљеве и исходе образовања и васпитања, као и опште и посебне стандарде постигнућа ученика и њихову међусобну повезаност;
- Разуме социјалну релевантност садржаја предмета;
- Поседује дидактичко-методичка знања неопходна за предмет који предаје;
- Познаје технологије које прате научну дисциплину и предмет који предаје;
- Познаје страни језик у функцији предмета који предаје.

Планирање

- Програм рада припрема тако да уважава: стандардне постигнућа, наставни план и програм и индивидуалне разлике ученика, водећи рачуна о садржајној и временској усклађености;
- Планира и програмира рад, водећи рачуна да садржај учини доступним ученицима (пријемчив, разумљив, интересантан);
- Планира примену различитих метода, техника и облика рада и доступних наставних средстава ради ефикасности и ефикасности наставног процеса;
- Планира и програмира садржаје наставе водећи рачуна о корелацији, како хоризонталној, тако и вертикалној;
- Планира информисање о новим трендовима и примену одговарајућих и доступних технологија у образовању;
- Планира проверу остварености прописаних образовних стандарда и циљева учења наставног предмета.

Реализација

- Остварује функционалне, образовне и васпитне циљеве у складу са општим принципима, циљевима и исходима образовања, наставним планом и програмом предмета који предаје, прилагођавајући их индивидуалним карактеристикама и могућностима ученика;
- Систематски уводи ученике у научну дисциплину;
- Повезује наставне садржаје са претходним знањима и искуствима ученика и њиховим садашњим и будућим потребама, са примерима из свакодневног живота, са садржајима из других области, са актуелним достигнућима/научним новинама;
- Повезује и организује наставне садржаје једног или више предмета у тематске целине;

- Примењује разноврсне методичке поступке у складу са циљевима, исходима и стандардима постигнућа, садржајима наставног предмета, узрасним карактеристикама и индивидуалним могућностима и потребама ученика;
- Примењује одговарајуће и доступне технологије у образовању. Вредновање/евалуација
- Континуирано прати и вреднује остварену хоризонталну и вертикалну повезаност садржаја;
- Континуирано прати и вреднује ученичка постигнућа користећи различите начине вредновања у складу са специфичностима предмета који предаје;
- Прати и вреднује интересовања ученика у оквиру предмета који предаје;
- Планира и предузима мере подршке ученицима на основу анализе остварености образовних стандарда постигнућа.

Усавршавање

- Континуирано се стручно усавршава у области научне дисциплине којој предмет припада, методике наставе и образовне технологије;
- Унапређује квалитет свог рада примењујући новостечена знања из области у којима се усавршавао;
- Планира стручно усавршавање на основу резултата самовредновања и спољашњег вредновања рада и потреба школе у којој ради.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА ПОУЧАВАЊЕ И УЧЕЊЕ

Знања

- Поседује знања о когнитивном развоју ученика (когнитивним ступњевима и зони наредног развоја);
- Поседује знања о природи учења, различитим стиловима учења и стратегијама учења;
- Поседује знања о природи мишљења и формирању научних појмова.

Планирање

- Планира активности полазећи од знања и искустава којима ученици располажу, индивидуалних карактеристика и потреба ученика, постављених циљева, исхода, садржаја и карактеристика контекста у којем ради;
- Планира активности којима се развијају научни појмови код ученика;
- Планира подстицање критичког, аналитичког и дивергентног мишљења; • Планира различите начине праћења и вредновања рада и напредовања ученика.

Реализација

- Примењује различите облике рада и активности у складу са знањима и искуствима којима ученици располажу, индивидуалним карактеристикама и потребама ученика, постављеним циљевима, исходима, садржајима и карактеристикама контекста у којем ради;
- Подстиче и подржава различите стилове учења ученика и помаже развој стратегије учења;
- Континуирано подстиче развој и примену различитих мисаоних вештина (идентификовање проблема, решавање проблема, доношење одлука) и облика мишљења (критичко, аналитичко и дивергентно);
- Подржава ученике да слободно износе своје идеје, постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења;
- Даје упутства јасна свим ученицима и упућује на трансфер знања;

- Прати и вреднује постигнућа ученика, примењујући, објективно, јавно, континуирано и подстицајно оцењивање, дајући потпуну и разумљиву повратну информацију ученицима о њиховом раду.

Вредновање/евалуација

- Прати и процењује различите аспекте учења и напредовања, користећи различите технике евалуирања;
- Прати и вреднује ефикасност сопствених метода на основу ученичких постигнућа;
- Прати и вреднује постигнућа ученика у складу са индивидуалним способностима ученика, примењујући утврђене критеријуме оцењивања;
- Прати и вреднује примену инструмената за праћење и анализирање рада у односу на напредовање ученика;
- Континуирано прати и вреднује ученичка постигнућа користећи поступке вредновања који су у функцији даљег учења;
- Процењује потребе ученика за додатном подршком у учењу.

Усавршавање

- Континуирано унапређује сопствену педагошку праксу на основу анализе ученичких постигнућа;
- Унапређује свој рад, користећи знања стечена усавршавањем у области когнитивне, педагошке психологије и савремене дидактике и методика.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА ПОДРШКУ РАЗВОЈУ ЛИЧНОСТИ УЧЕНИКА

Знања

- Зна и разуме физичке, емоционалне, социјалне и културне разлике међу ученицима;
- Познаје и разуме психички, емоционални и социјални развој ученика;
- Поседују знања о начинима подршке ученицима из осетљивих друштвених група;
- Познаје различите врсте мотивације и начине мотивисања ученика;
- Уме да препозна, мобилише и подстиче развој капацитета свих ученика уз уважавање индивидуалности.

Планирање

- Планира различите активности којима ангажује све ученике, уважавајући њихове индивидуалне разлике у социјалном и емоционалном развоју;
 - Планира и усклађује свој рад са психофизичким и развојним карактеристикама ученика, прихватајући ученика као личност у развоју;
 - Планира начине и поступке подстицања самопоуздања и самопоштовања код ученика;
 - Планира интеракцију свих учесника у образовно-васпитном раду, засновану на поштовању различитости и уважавању потреба;
 - Планира различите активности којима подстиче креативност и иницијативу ученика. Реализација
 - Ангажује ученике у различитим активностима, уважавајући њихове индивидуалне разлике и законитости психичког развоја;
 - Примењује конструктивне поступке при решавању развојних проблема, као и у ситуацијама кризе и конфликта;
 - Обезбеђује могућности и окружење за активности, интересовања и потребе ученика уважавајући њихове ставове и мишљења;
- Подстиче самопоуздање, самопоштовање и подиже ниво аспирација свих ученика;

- Користи различите поступке за мотивисање ученика

Вредновање/евалуација

- Користи различите стратегије праћења развоја различитих аспеката личности ученика (сарадња са другим ученицима, решавање конфликта, реаговање на неуспех);
- Евалуира сопствени рад анализирајући и пратећи мотивацију, задовољство, активност ученика на часу, њихову самосталност и истрајност у раду.

Усавршавање

- Планира стручно усавршавање на основу анализе квалитета односа у одељењу, мотивације ученика за учење и карактеристика личности ученика;
- Проширује своја знања у области психофизичког, социјалног развоја деце и мотивације;
- Активно ради на побољшању свог односа са ученицима; • Развија педагошке вештине за руковођење одељењем.

КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА КОМУНИКАЦИЈУ И САРАДЊУ

Знања

- Разуме важност сарадње са родитељима/старатељима и другим партнерима у образовно- васпитном раду;
- Поседује информације о доступним ресурсима који могу подржати образовно-васпитни рад (школским, породичним, у локалној и широј заједници);
- Познаје облике и садржаје сарадње са различитим партнерима;
- Поседује знања о техникама успешне комуникације.

Планирање

- Планира систематску сарадњу са родитељима/старатељима и другим партнерима у образовно-васпитном раду на основу анализе мреже могућих партнера и доступне ресурсе; • Планира различите облике мотивисања за сарадњу;
- Осмишљава ситуације и активности у којима се пружа могућност за примену комуникацијских вештина. Партнери у образовно васпитном раду су: ученици, родитељи/старатељи, колеге, локална и шира заједница од значаја за образовно васпитни рад

Реализација

- Сарађује са партнерима, подстиче размену мишљења и гради атмосферу међусобног поверења у заједничком раду у интересу ученика;
- Активно и конструктивно учествује у животу школе;
- Информише и консултује родитеље/старатеље и охрабрује их да буду активно укључени у рад школе;
- Разматра и уважава иницијативе партнера које се односе на унапређивање рада школе;
- Кроз сарадњу подстиче развој социјалних компетенција; • Активно учествује у раду тимова.

Вредновање/евалуација

- Анализира и процењује сопствене капацитете за сарадњу;
- Вреднује сарадњу са партнерима на основу анализе постигнутих ефеката;
- Континуирано извештава партнере о постигнутим ефектима сарадње.

Усавршавање

- Планира стручно усавршавање на основу анализе успешности сарадње са свим партнерима;
- Усавршава се у области сарадње и комуникацијских вештина;
- Обучава се за тимски рад;
- Активно ради на побољшању свог односа са свим партнерима у образовно-васпитном раду.

Такође се даљи правци професионалног развоја бити усмерени на:

- набавка савремених наставних средстава, стручне периодике и литературе као и приручника;
- унапређивање оцењивања ученика, праћење савремених метода и облика рада у циљу унапређења рада школе;
- конкретизација циљева и задатака које треба остварити кроз садржаје појединих предмета, а у вези са исходима за те предмете у првом и другом разреду и првом циклусу школовања. Такође ће се максимална пажња посветити младим наставницима како би им се максимално помогло у раду и у припреми стручног испита за лиценцу наставника.

ПРОГРАМ РАЗВОЈА ШКОЛЕ У НАРЕДНОМ ПЕРИОДУ

У периоду од наредне четири школске године потребно је:

- Усавршавати континуирано глобално и оперативно планирање наставе коришћењем савремених метода који подстичу ученике на рад;
- Иновирање свих видова наставе савременим облицима наставним средствима увођењем рачунара и образовних софтвера у настави;
- Побољшати рад секција, подстицати радозналост и интересовања код ученика и што више ученика ангажовати кроз секције и друге врсте ваннаставног рада са њима;
- Побољшати све видове сарадње са родитељима и максимално их укључити у рад школе;
- Радити на сталном стручном усавршавању наставника у циљу праћења савремених достигнућа у образовном процесу и обезбеђивања потребних сати стручног усавршавања за напредовање услужби;
- Препознавање и идентификовање ученика са изузетним способностима;
- Радити на развијању друштвених, колективних и тимских активности ученика и неговати осећај одговорности према обавезама, породици, школи;
- Развијати колективни дух, културу комуникације, толеранцију и поштовање личности и различитости;
- Створити занимљиву, ангажовану, истраживачку, модерну школу у којој ће се подстицати различитости и у којој ће сваки ученик наћи својеместо;
- Тесно сарађивати са локалном средином, Месном заједницом, Општином, и другим институцијама на територији општине;
- Посебну пажњу посветити безбедности ученика и превентивним активностима у циљу спречавања насилног понашања

С обзиром да су сви приоритети школе и план њеног развоја усаглашени са ресурсима и потребама средине у којој се школа налази школа је постала културно-образовно седиште Врчина.

У остваривању плана развоја школа ће се ослањати на:

Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Школску управу Београд, ГО Гроцка, локалну самоуправу, донаторе, родитеље, Секретаријат за образовање града Београда, средства саме школе, као и на огroman ентузијазам наставника.

ПРАЋЕЊЕ ОСТВАРИВАЊА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

А) Податке и запажања о напредовању и развојним потребама ученика добићемо на основу посматрања ангажованости, активности, кооперативности ученика, испитивања (усменог и писменог), ученичких радова и продуката ученичких активности, домаћих задатака ученика, разговора са ученицима у свим сегментима наставног процеса, задовољства ученика.

Б) Праћење остваривања школског програма у целини вршиће се кроз:

- праћење постигнућа исхода првенствено кроз сталне састанке Одељењских већа, Стручних већа, Разредног већа и Наставничког већа; родитељске састанке и индивидуалне контакте са родитељима ради размене утисака и предлога за што бољу и напреднију сарадњу;
- евалуациони листићи и свакодневни разговор са ученицима о њиховом утиску и задовољству радом на часу;
 - месечне консултације са надзорницима и саветницима за осигурање квалитета
 - посете суседним школама и размена искуства,
 - израда тестова за проверу савладаности програма;
- континуирано праћење и реорганизација планова, циљева, исхода, садржаја активности и метода рада, рада на часу и ангажовања ученика;
 - учествовање у Националном тестирању.

В) Водиће се педагошка документација о напредовању ученика: Педагошка свеска ЕС Дневник, писани извештаји за родитеље и педагошку службу, ђачке књижице, матичнакњига, извештаји са тестирања и др. врста испитивања ученика....

У изради Школског програма за ШЕСТИ разред учествовали су: руководилац Снежана Шкипина, наставник технике и технологије као и информатике и рачунарства, сви чланови Разредног већа, стручни сарадници и директор школе.

Директор

Добрица Синђелић

Председник Школског одбора
